

P. b. b.
Verlagsort: 1030 Wien
Plus.Zeitung 09Z038029P

KULTURNÍ MĚSÍČNÍK ČECHŮ A SLOVÁKŮ V RAKOUSKU

■ KLUB

9-10

září – říjen

2012

32. ročník

Pondělní promítání filmů ve spolupráci s Českým centrem a Velvyslanectvím ČR
v kině **Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien**
Informace: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku

Pondělí 08. 10. v 19:30

Občan Havel jede na dovolenou (dokumentární film/road movie (ČR, 2005, 85 min., česky s anglickými titulky)

Režie: Jan a Adam Novákovi

Režisér Jan Novák se s kamerou vydal po stopách Václava Havla. Nesledoval však jeho život, ale jednu jedinou cestu vedoucí z Prahy do Bratislavy, a to v srpnových dnech roku 1985. Trvala několik dnů, neboť se Havel zastavoval u svých přátel, jako např. u V. Chramostové, E. Kriseové aj. Při této „dovolené“ byl disident sledován tajnou policií, dvakrát zadržen a vyslýchán.

Z ROZHOVORU S REŽISÉREM JANEM NOVÁKEM:

Kritici vašim dokumentům vyčítají, že člověk, který o normalizaci nic neví, se o ní taky nic nedozví.

To já si nemyslím, pravda, nemám tam přednášku o historii, ale třeba *Občan Havel jede na dovolenou* s vysvětlující preambulí na začátku fungoval i v Americe.

Jak jste donutil k vystoupení před kamerou bývalé estébáky, kteří měli Havla v době jeho práce v pivovaru na starost?

Těch dvou jsme se neptali, natáčeli jsme skrytou kamerou. Problém mi to nedělalo, otočili jsme proti nim jejich metody. Svolení jsme od obou získali, až když jsem jim posléze promítl celý dokument. Jeden z nich si vzal těch 100 dolarů, které jsme každému dávali, a řekl: „Jdu se ožrat, zkalil jsem si StB život.“ No a k tehdejšímu místnímu šéfovi policie jsme prostě natvrdo přišli se zapnutou kamerou. Bylo zajímavé, že se nám nepodařilo k natáčení přesvědčit skoro žádné ženy, zafungovala marnivost, říkaly, že jsou na kameru už moc staré.

Jan NOVÁK (* 1953), v šestnácti letech emigroval s rodiči do USA. Napsal romány *Milionový džíp* (1985), *Komouši, grázlové, cikáni, fízlové & básníci* (1997) či beletrizaci příběhu bratří Mašínů (2004), spolupracoval scenáristicky s Milošem Formanem na filmu *Valmont* (1989) a napsal s ním i jeho uměleckou autobiografii *Co já vím?* V roce 1997 Novák adaptoval Vieweghova *Báječná léta pod psa*.

Pondělí 12. 11. v 19:30

Všichni moji blízcí (drama, ČR/Slovensko/Polsko, 1999, 91 min.)

Režie: Matej Mináč

Hrají: Josef Abrhám, Jiří Bartoška, Libuše Šafránková, Krzysztof Kowalewski, Marián Labuda st., Agnieszka Wagner, Ondřej Vetchý, Tereza Brodská, Braňo Holíčik, Jiří Lábus, Jiří Menzel, Květa Fialová, Ladislav Chudík, Bohumil Klepl, Martin Zbrožek, Tereza Bebarová, Grazyna Wolszczak, Svatopluk Matyáš, Milan Riehs, Andrzej Deskur, Jan Nemejovský, Michaela Kuklová, Oldřich Navrátil, Lucia Cúlková, Rupert Graves, Bořivoj Navrátil, František Němec, Zdeněk Dušek, Miloslav Mejzlík, Rostislav Kuba, Oldřich Vlach ad.

Příběh se odehrává rok před vypuknutím druhé světové války, bezprostředně po podepsání Mnichovské dohody v roce 1938. Na pozadí historických událostí sleduje osud židovské rodiny, která se po svém vyrovnává s přicházejícími událostmi. Síla příběhu je umocněna kontrastním ztvárněním, kdy se na naznačeném tragickém pozadí vstupujícího do filmu v podobě historických týdeníků a rozhlasových zpráv, odehrává poetický příběh lidí. Film si klade za úkol přiblížit dnešnímu divákovi historickou postavu Nicholase Wintona, jehož velký čin ve fiktivním příběhu o rodině Silbersteinových znovu ožívá. Tento statečný Angličan přišel koncem roku 1938 do Prahy, aby uskutečnil svůj plán na záchranu 669 židovských dětí, které by jistě neunikly tragickému osudu, který pro ně připravila nacistická ideologie.

Předběžné termíny promítání na velvyslanectví v roce 2012:

vždy druhé pondělí v měsíci, tj. 08. 10., 12. 11. a 10. 12.

Začátek představení **vždy v 19:30, pouze v prosinci ještě v 17:00 pro děti.** Změna vyhrazena.

SRDEČNĚ VÁS ZVEME NA:

Klubový literární pořad

v rámci Evropského dne jazyků,
věnovaný druhé světové válce v české a slovenské literatuře (např. Ludvík Aškenazy, Jiří Weil, Arnošt Lustig, Ota Pavel, Bohumil Hrabal, Josef Škvorecký, Vladimír Mináč, Ladislav Mňačko, Dominik Tatarka, Vincent Šikula aj.).
Pořad připravily a z ukázek čtou
Marie BRANDEIS (v čj) Andrea OZÁBALOVÁ (ve sj).
Kdy a kde: **26. 9. 2012 v 19:00 hodin**
Argentinierstr. 66/Wiedner Gürtel 20, 1040 Wien

Literární pořad autorského čtení

Petra Soukupová: **Marta v roce vetřelce**

Román Petry Soukupové (* 1982) je příběhem dospívající dívky, která je řadou dramatických událostí náhle vržena do dospělosti. Sugesci celého příběhu umocňuje jazyk, přesvědčivě odpovídající myšlení a vyjadřování mladé dívky.

Kdy a kde: **23. 10. 2012 v 18:30 hodin**
České centrum, Herrengasse 17, 1010 Wien

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

při jedné z pracovních návštěv Mnichova se mi naskytla možnost navštívit bavorskou Městskou galerii, kde je vystavena umělecká sbírka Adolfa Friedricha hraběte von Schacka (1815-1894), básníka, učence, sběratele a mecenáše. Již jeho životní osud by stál za vyprávění, ale mě zaujal obraz rakouského romantického malíře Moritze von Schwinda **König Krokus und die Waldnymphe (Král Krokus a lesní žínka)**. Malíř se nechal inspirovat knihou Johanna Karla Augusta Musäusa *Volksmärchen der Deutschen* (Německé lidové pohádky, 1788). Zde jsem se s překvapením konečně dozvěděla „romantickou pravdu“ o Libuši, a protože je následující bajka tak rozkošná a nechala mě krátce zapomenout na nesolidárnost české národnostní menšiny ve Vídni vůči ostatním menšinám, za což se velice stydím, rozhodla jsem se Vám zde nabídnout její

obsah společně s barevnou reprodukcí obrazu na titulní straně Kulturního klubu (v galerii se mohlo filmovat i fotografovat).

Maďarský vévoda Čech vpadl s vojskem do Čech a nechal kácet lesy, aby připravil prostor a půdu pro svůj lid. Ale v lese bydlely dryády a lesní žínky, smíšené bytosti podobné vílám, které se mohly zjevovat pouze v noci při měsíčku vzdělaným a jemným lidem. Jedna z lesních panen měla své bydliště ve statném dubu, v jehož blízkosti pásl vévodův panoš, nazývaný Krokus, svého koně. Žínka se mu ukázala a požádala ho o záchranu tohoto dubu, což se mu podařilo. Krokus opustil službu u vévody a začal žít u lesní panny. V její společnosti dosáhl umění vidět budoucnost. Na základě tohoto daru se stal věhlasným soudcem a posléze dokonce panovníkem této země. Lesní žínka se pozvolna v jeho společnosti změnila v člověka a porodila mu tři dcery, z nichž ta nejmladší, Libussa, nastoupila po otci na trůn a založila město Praha.

Malíř Moritz von Schwind nám nabízí dramatickou scénu loučení. Podle pověsti, když vypršel pozemský čas lesní žínky, uhodil blesk do dubu a lesní vílu již nikdo nikdy nespátřil.

Nezapomeňte, že v pondělí 8. října v 19:30 pokračuje, po prázdninové odmlce a po zářijovém uvedení filmu *Signál, pravidelné „klubové“ promítání v kinosálu českého velvyslanectví, nadále ve spolupráci s českým velvyslanectvím a Českým centrem, a to dokumentárním filmem **Občan Václav Havel jede na dovolenou** (2005, režie: Adam Novák a Jan Novák).*

14. září si připomeneme, že před pětasedmdesáti lety zemřel univerzitní profesor a první prezident Československé republiky Tomáš Garrigue Masaryk. Dne 26. září 2012 v 19:00 Vás srdečně zveme na tradiční Klubový literární pořad v rámci Evropského dne jazyků, který je věnován druhé světové válce v české a slovenské literatuře. Pořad připravily a z ukázek čtou Marie Brandeis (v češtině) a Andrea Ozábalová (ve slovenštině).

A teď Vám již přeji hezké posezení na stránkách Klubu.

Helena Baslerová, šéfredaktorka

Obsah

Klub připravuje	2
Editorial	3
Obsah	3
Impressum	3
Kalendář: září – listopad 2012	4
Církevní kalendář: červenec – srpen 2012	8
Kultura	9
Události	35
Zajímavosti	45
Ekonomika	53
Fejeton	69
Správy zo Slovenska	70
Sokol & sport	74, IX-XV
Úvahy & postřehy	79, XV
Z české a slovenské Vídně a okolí	80
Oznámení	90
Informace & inzerce	96
Příloha	I-VIII

KULTURNÍ KLUB. Informační časopis Čechů a Slováků v Rakousku

Majitel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku

Vydavatel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku (ing. Helena Basler),
Mohsgasse 30/1, 1030 Wien

Sazba: KLP – Koniasch Latin Press, Praha & Jaroslav Bulíček, Praha

Tisk: Tiskárna Sládek, Znojmo

KULTURNÍ KLUB. Informationszeitschrift der Tschechen und Slowaken in Österreich

Medieninhaber: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich

Herausgeber: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich

(Ing. Helena Basler), Schloßselgasse 18, 1080 Wien

Verlagsort: 1030 Wien

Hersteller und Herstellungsort: KLP – Koniasch Latin Press s. r. o., Praha &

Tiskárna Sládek, Znojmo, Tschechische Republik

Gefördert aus Mitteln der Volksgruppenförderung und durch MZV ČR

Redakce: Mohsgasse 30/1, 1030 Wien,

mobil (od 10:00): 0043-0-664 97 33 764, fax: 0043-1-79 88 454

e-mail: info@kulturklub.at, www.kulturklub.at

Vedoucí redaktorka: ing. Helena Basler

Zástupkyně vedoucí redaktorky: Mag. Dr. Marie Brandeis

Redakce: Mag. Pavlína Böhmová-Lössl (překladatelka)

Anna Křivanová (asistentka)

Technická redakce: Ing. Kurt Mattola, Richard Basler

Redakční kruh: Dipl. Ing. Alexej Bálek, Jan Brabenec, Dr. Martin Franc,

P. Dr. Jan Horák, Ludvík Kavín, manželé Kalinovi, Michaela Kováčiková,

Dr. Marta Marková, Mag. P. J. N. Popov, Andrea Ozábalová, Dr. Květa Ozábalová,

Nela Štěrbová, Mgr. Tomáš Vaněk, Ing. Jiří Zajíček, ThLic. Petr Žaloudek

Fotografové: Richard Basler, Vladimír Čevela, Kurt Mattola, Mag. Eva Zemanová

Distribuce: Tiskárna Sládek, Znojmo

VÝSTAVY A FESTIVALY

do 13. 09. **Design trash Made**

Inspiriert von der faszinierenden Mikrowelt in Elektrogeräten rief REMA System 2005 das Projekt trash Made ins Leben. Aus Elektroabfall entstanden seither diverseste Designergegenstände. Ausstellung von Broschen, Ohringen und weiteren exklusiven Schmuckstücken von Anna KOZOVÁ, Jana CHAKLOSH und Linda ČIHAŘOVÁ (Soho-Teilnehmerin 2010). In Kooperation mit REMA System. Tschechisches Zentrum Wien, Herrngasse 17, 1010 Wien www.trashmade.cz

do 15. 09. **Martin SUCHÁNEK: Vrásky / Falten – Staří lidé staré Prahy**

Výstava cyklu velkoformátových barevných i černobílých fotografických portrétů Martina Suchánka nabízí pohled do světa stáří. Výstava se koná ve spolupráci s klášteřem v Klosterneuburgu u příležitosti letošního Evropského roku aktivního stáří a mezigenerační solidarity 2012. Stift Klosterneuburg – Café Escorial, Stiftplatz 1, 3400 Klosterneuburg, www.stift-klosterneuburg.at, www.fineart.cz

do 16. 09. **Klimt. Die Sammlung des Wien Museums / Sbírka Vídeňského muzea**

Wien Museum Karlsplatz, Maderstrasse 2, 1040 Wien, www.wienmuseum.at

do 17. 09. **Fantastisch! Rudolf Kalvach (Wien und Triest um 1900)**

Leopold Museum
po, st – ne: 10:00-18:00 + čt: 10:00-21:00
MuseumsQuartier Wien, www.leopoldmuseum.org

do 20. 09. **Labyrint smyslů / Sinnesrausch**

Rozsáhlá interaktivní výstava *Labyrint smyslů / Sinnesrausch* v Linci u příležitosti slavnostního otevření významného kulturního centra OÖ Kulturquartier. Výstava zavádí návštěvníky do světa smyslů – zraku, sluchu a čichu. Důležitou součástí výstavy je projekt *Orbis pictus aneb...* autorů Jiřího a Radany WALDOVÝCH pod uměleckým vedením umělce, hudebníka, performátora a ilustrátora Petra NIKLA.
OÖ Kulturquartier, OK Platz 1, 4020 Linz
www.ooe-kulturquartier.at, www.orbis-pictus.com

20.-23. 09. **VIENNAFAIR 2012: hunt kastner artworks & Dvorak sec contemporary**

Dvě významné pražské galerie se představí na mezinárodním veletrhu současného umění!

Hunt kastner artworks je zaměřena na české vycházející umělce, **Dvorak Sec Contemporary** se specializuje na mladé umělce z USA, Velké Británie, ČR a Německa.

Podpořeno Českým centrem Vídeň.

Kdy: čt 11:00-19:00, pá 11:00-21:00, so 11:00-19:00, ne 11:00-18:00

Kde: Messe Wien – Halle A, Messeplatz 1, 1020 Wien
www.viennafair.at,
www.huntkastner.com, www.dvoraksec.com

20. 09 – 30. 10. **Vladimír SUCHÁNEK: Řeč litografie**
20. 09. 19.00 Vernisáž

První vídeňská výstava jednoho z nejvýznamnějších představitelů současné české grafiky (Státní medaile za zásluhy v oblasti umění v roce 2006), který slaví se svým mistrným ovládním barevné litografie mezinárodní úspěchy.
České centrum, Herrngasse 17, 1010 Wien

28. 09. – 06. 10. **Vienna Design Week: Design Klára ŠUMOVÁ**01. 10. 17:00-20:30 **recepce**

Mladá designérka Klára Šumová, která získala ocenění Objev roku 2011 na udělení cen Czech Grand Design, představí ve Vídni v rámci *Pašijových cest / Passionswege* v rodinném podniku Bakalowits svou designérskou tvorbu. Bakalowits Licht Design, Gumpendorferstrasse 32, 1060 Vídeň, www.viennadesignweek.at
www.klarasumova.com

29. 09. 2012 – 28. 01. 2013 **Japan – die Fragilität des Daseins (Meisterwerke aus der Sammlung Genzo Hattori)**

Leopold Museum
po, st – ne: 10:00-18:00 + čt: 10:00-21:00
MuseumsQuartier Wien, www.leopoldmuseum.org

do 30. 09. **Rostislav ČUŘÍK: Still Life**

Dílo moravského fotografa Rostislava Čuříka (* 1960) z let 1990-2012. Podpořeno Českým centrem Vídeň.
Tagasyl, Stumpergasse 53, 1060 Wien

do 14. 10. **Objekte im Fokus: Die Textilmustersammlung Emilie Flöge / Předměty v centru pozornosti: sbírka textilních vzorů Emilie Flöge**

Österreichisches Volkskundemuseum, Laudongasse 15-19, 1080 Wien, www.volkskundemuseum.at

19. 10. 2012 – 28. 01. 2013 **Nackte Männer (Macht und Ohnmacht in Wandel)**

Leopold Museum
po, st – ne: 10:00-18:00 + čt: 10:00-21:00
MuseumsQuartier Wien, www.leopoldmuseum.org

do 29. 10. **Die „Nuda Veritas“ und ihr Verteidiger Hermann Bahr / Proti Klimtovi. „Nuda Veritas“ a její obhájece Hermann Bahr**

Österreichisches Theatermuseum, Lobkowitzplatz 2, 1010 Wien, www.theatermuseum.at

do 02. 12. **Körper als Protest**

Albertina, Albertinaplatz 1, 1010 Wien
Öffnungszeiten Museum und Shop:
täglich 10:00 bis 18:00 Uhr, Mittwoch 10:00 bis 21:00 Uhr
Wir bitten um Verständnis, dass die Prunkräume aus konservatorischen Gründen bei Schlechtwetter oder bedingt durch Veranstaltungen fallweise nur eingeschränkt zugänglich sind.
Für aktuelle Tagesinformationen dazu rufen Sie bitte T +43 (0)1 534 83-0
www.albertina.at

Přehled vídeňských výstav k výročí G. Klimta viz Klub 3/2012, oddíl Informace.

JEDNOTLIVÉ AKCE**18. 09. 18:30 Helena REICH: *S čistým srdcem* (Kriminální noc 2012)**

České centrum Vídeň se poprvé zapojí do Kriminální noci ve Vídni a představí třetí detektivní román Heleny Reichové (* 1965) o komisaři Davidu Andělovi a jeho týmu pražské kriminální policie (Nakladatelství Blanvalet, 2011). Již osmá Kriminální noc 2012 pod mottem „Mnoho vražd a dobrá káva! – Kriminální noc ve vídeňské kavárně!“ představí i letos národní a mezinárodní hvězdy, kterými budou např. Jussi Adler Olsen (DK), Arne Dahl (S), Daniel Woodrell (USA), Stefan Slupetzky (A), Eva Rossmann (A), Edith Kneifel (A) a mnoho dalších
www.kriminacht.at.

České centrum Vídeň, Herrngasse 17, 1010 Wien

25. 09. 18:30 Vladimír BINAR: *Čiňanova pěna* (přel. Christa Rothmeier)

Souborné knižní vydání tří próz *Měsíc ve žních*, *Dimanche à Paris* a *Čiňanova pěna* českého spisovatele, překladatele, editora a literárního vědce Vladimíra Binara (* 1941) představuje autobiografické texty, jejichž děj se odehrává v různých přírodních i lidských prostředích – českém (Praha, moravský venkov), francouzském (Paříž, Provence) a polynéském (Tahiti). Díky tomuto dílu se stal autor historicky prvním laureátem Ceny Česká kniha.

České centrum Vídeň, Herrngasse 17, 1010 Wien

26. 09. 19:00 Klubový literární pořad v rámci Evropského dne jazyků

Večer je věnován druhé světové válce v české a slovenské literatuře (např. Ludvík Aškenazy, Jiří Weil, Arnošt Lustig, Ota Pavel, Bohumil Hrabal, Josef Škvorecký, Vladimír Mináč, Ladislav Mňačko, Dominik Tatarka, Vincent Šikula aj.). Pořad připravily a z ukázek čtou Marie BRANDEIS (v češtině) a Andrea OZÁBALOVÁ (ve slovenštině).

Argentinerstr. 66 / Wiedner Gürtel 20, 1040 Wien
KK

29.-30. 09. *Secret Stages – Moje místo ve městě* (Dny architektury)

Tvůrci umění, architekti a zprostředkovatelé architektury ukazují svá utajená městská díla! Náměstí, výklenky, místa, s nimiž je spojeno osobní poznávání prostoru. Místa, jež obohacují všední den, vyvolávají zvláštní pocity nebo se odtajní až při druhém pohledu. Společně všem těmto potenciálním místům je to, že jsou místy oblíbenými a tvoří tajemnou scénu v očích současného uživatele.

Secret Stages nabízí 7 workshopů / komentovaných procházek, jejichž účastníci budou zkoumat kvalitu míst a hledat potenciální souvislosti.

NUTNÁ REGISTRACE:

ccwien@czech.cz nebo tel. 01 53 52 360

Bližší informace: www.tschechischeszentrum.at, www.raumschule.at, www.kruh.info

29. 09. 10:00 Procházka městem

Sraz: schody u Albertiny (Augustinerstrasse, 1010 Wien)

30. 09. 10:30-15:30 Workshopy: *Bezbariérové město, Území, Na skok ve Vídni, Zelená města, Město pro hraní i nehraní, Architektura nejrůznějších rychlostí.*

Sraz: České centrum Vídeň, Herrngasse 17, 1010 Wien

01. 10. 19:30 *Kavárna nad Prahou*: Divadelní a filmová herečka Zdenka Procházková-Hartmann čte texty Lenky REINEROVÉ (1916-2008)

Česká literatura v rámci Týdne Eunic Austria ve spolupráci s Fachgruppe der Kaffeehäuser Wien.

Café Schwarzenberg, Kärntner Ring 17, 1010 Wien

www.eunic-austria.at, www.cafe-schwarzenberg.at,

www.aufbau-verlag.de

06. 10. 20:30 *Antonín Dvořák – Deo Gratias* (film)**18:00-01:00 Vladimír SUCHÁNEK: *Řeč litografie***

V rámci Dlouhé noci muzeí ve spolupráci s veřejnoprávní televizí a rozhlasem ORF nabídne České centrum Vídeň výstavu grafik Vladimíra Suchánka *Řeč litografie* a dokument zachycující osobní i profesní život Antonína Dvořáka *Antonín Dvořák – Deo Gratias* (CZ, 2004, v němčině), režie Martin Suchánek.

České centrum Vídeň, Herrngasse 17, 1010 Wien

http://langenacht3.orf.at/, www.fineart.cz

06. 10. 17:00 doc. dr. Bohuslav KLÍMA: *Nejnovější poznatky a výzkum o Velké Moravě z pracoviště u Znojma* (přednáška)

Akademický spolek a České srdce, ústředí Slovanská beseda, Drachengasse 3

07. 10. 15:00 Tag der offenen Türen

Lothringerstraße 20, 1030 Wien

Tel.: +43 1 24200-110

Wiener Konzerthaus, www.konzerthaus.at

08. 10. 19:30 *Občan Václav Havel jede na dovolenou* (dokumentární film / Road movie, CZ, 2005, 85 min., česky s anglickými titulky)

Režie: Adam Novák a Jan Novák; hrají: Václav Havel Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien
KK, Čc, ZÚ

11. 10. 14:00-17:00**12. 10. 10:00-16:00 Prezentace Kurhotels Royal Spa Luhačovice**

Royal Spa je největším privátním řetězcem lázeňských a wellness hotelů na území České republiky. V prostorách Českého Centra Vídeň představí svojí nabídku pro rok 2013. V rámci již tradiční třídní prezentace proběhne ochutnávka moravských jídel a bude možná rezervace lázeňského pobytu se slevou 10 %.

Ve spolupráci s Czech Tourism.

České centrum Vídeň, Herrngasse 17, 1010 Wien

www.royalspa.cz

13. 10. Moravské hody

Sokol XII/XV

14. 10. 17:00 Čaj o páté (Omladina)

Velká klubovna české školy

Sebastianplatz 3, 1030 Wien

15. 10. 19:00 Yasmína REZA: *Tříkrát život*

Divadelní sál české školy

Sebastianplatz 3, 1030 Wien

Kontakt-Fórum

17.-20. 10. Prezentace Lázně Luhačovice a. s. (Den otevřených dveří)

St – Pá: 09:00-17:00, So: 09:00-14:00

Jako každý rok na podzim představí i letos jedny z nejhezčích lázní České republiky vídeňskému publiku svoji nabídku na nadcházející sezónu 2013 s ochutnávkou lahodných pokrmů a nápojů! Letos poprvé s informačním stánkem o Šumavském muzeu ve Vídni!

Ve spolupráci s Czech Tourism.

České centrum Vídeň, Herrengasse 17, 1010 Vídeň

18. 10. 19:00 Mezzosopranistka Barbora POLÁŠKOVÁ s hudbou manželů Mahlerových

Závěrečný koncert z řady Hudba z celého světa – mladé české hvězdy klasické hudby v Klosterneuburgu.

Vstupenka za 16 euro je zároveň poukazem na prohlídku kláštera v jakémkoli libovolném dnu.

Vstupenky je možné objednat tel.: 02243/411-212,

nebo emailem: tickets@stift-klosterneuburg.at

Vstupenky je možné zakoupit: denně od 10:00 do 17:00 u Sala terrena kláštera Klosterneuburg nebo ve večerní pokladně u Augustinussaal od 18:30.

Partner koncertu: Supraphon AG

http://www.stift-klosterneuburg.at/veranstaltungen/315_konzert-tschechien.html

23. 10. 18:30 Petra SOUKUPOVÁ: Marta v roce vetřelce (literární pořad – autorské čtení)

Román Petry Soukupové (* 1982), který vydalo nakladatelství Host v roce 2011, je příběhem dospívající dívky, která je řadou dramatických událostí náhle vržena do dospělosti. Sugesci celého příběhu umocňuje jazyk, přesvědčivě odpovídající myšlení a vyjadřování mladé dívky. Za svůj prozaický debut *K moři* získala autorka Cenu Jiřího Ortena, byla nominována na Cenu Josefa Škvoreckého a cenu Magnesia Litera. Za scénář k povídce *Na krátko* získala třetí místo v soutěži Cena Sazky za nerealizovaný scénář a ukončila jím studium na FAMU. Její druhá kniha, triptych povídek *Zmizet*, byla rovněž nominována na Cenu Josefa Škvoreckého, v roce 2010 získala v rámci cen Magnesia Litera hlavní ocenění – Kniha roku.

České centrum Vídeň, Herrengasse 17, 1010 Wien

08. 11. 19:00 Philippe CLAUDEL: O lásce

Divadelní sál české školy

Sebastianplatz 3, 1030 Wien

Kontakt-Fórum

10. 11. 17:00 Dr. Viktor Velek: Zdeněk Fibich – hudební skladatel na českovídeňské scéně (přednáška)

Akademický spolek a České srdce, ústředí

Slovanská beseda, Drachengasse 3, Wien

11. 11. 17:00 Čaj o páté (Omladina)

Velká klubovna české školy

Sebastianplatz 3, 1030 Wien

12. 11. 19:30 Všichni moji blízcí (film, ČR / Slovensko / Polsko, 1999, 91 min.)

Režie: Matej Mináč

Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien

KK, Čc, ZÚ

17. 11. 19:00 Šumař na střeše

Divadelní sál české školy

Sebastianplatz 3, 1030 Vídeň

Omladina

18. 11. 15:00 Šumař na střeše

Divadelní sál české školy

Sebastianplatz 3, 1030 Vídeň

Omladina

Podrobnosti a další programy naleznete v oddílech: *Sokol & sport, Z české a slovenské Vídně a okolí a Oznámení.*

České ozvěny / Slovenské ozveny

Der ORF bietet im 25-minütigen Magazin mit dem Titel *České ozvěny / Slovenské ozveny* Beiträge in Tschechisch und Slowakisch. *Ozvěny / Ozveny* wird **sechsmal im Jahr jeden zweiten Sonntag in den Monaten Februar, April, Juni, August, Oktober, Dezember um 13.05 Uhr in ORF2 Wien** gesendet.

DŮLEŽITÉ KONTAKTNÍ ADRESY:

ČESKÉ CENTRUM:

www.tschechischeszentrum.at, e-mail: ccwien@czech.cz
Herrengasse 17, 1010 Wien, tel.: 535 23 60

RAKÚSKO-SLOVENSKÝ KULTÚRNY SPOLOK

www.slovaci.at, e-mail: rsks@slovaci.at

Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien

tel.: 596 13 15, fax: 595 57 99

Prehľad našich podujatí nájdete pod linkom:

<http://www.slovaci.at/program.html>

SLOVENSKÝ INŠTITÚT

www.mzv.sk/sivieden, e-mail: si.wien@gmx.at

Wipplingerstr. 24-26, 1010 Wien

tel./fax: +43/1/535 40 57

SLOWAKISCHER SCHULVEREIN / SLOVENSKÝ ŠKOLSKÝ SPOLOK SOVA

www.slovaci.at/sova, e-mail: sova@slovaci.at

Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien

tel.: 596 13 15, fax: 595 57 99

Detské hudobné popoludnie: Spievanky, spievanky

Pravidelné stretnutia rodičov a detí v dvojtyždňových intervaloch s programom:

- výmena skúseností rodičov o podporovaní rozvoja slovenskej reči

- spoločné spievanie slovenských detských piesní

- stretnutie detí so slovenskými rovesníkmi

v stredu / am Mittwoch 12. 09. 2012

od / von **16:00-18:00** hod. / Uhr

v spolku / im Verein SOVA

Vstupné / Eintritt:

dobrovoľný príspevok/ freiwillige Spende

KONTAKT:

Miriam Cilliková

0669/126 444 53

miriam@hgh-immo.com

Veranstaltungen in slowakischer Sprache

Detské potulky po Viedni

Po úspěšném májovom výlete do hlavného mesta Slovenska vás teraz pozývame na zaujímavé potulky centrom Viedne so slovenskou sprievodkyňou pani Petrou Bočanovou

v sobotu / am Samstag 22. 9. 2012

zraz o / Treffpunkt um **10:00** hod. / Uhr
Schwedenplatz, Eissalon

Počas prehliadky mesta sa vyštveráme aj na vežu Stephansdomu a napokon zakotvíme v Prátri v múzeu Madame Tussauds.

Počet miest: pre 30 detí členov spolku SOVA

Informácie a prihlášky do 15. 9. 2012:

elena.mandik@utanet.at, 0680/12 60 341

Členský poplatok 15 € môžete uhradiť v hotovosti na niektorom z našich podujatí alebo na konto SOVA 3710071330 v BAWAG, BLZ 14000

Detské hudobné predstavenie

Detské hudobné vystúpenie so známymi slovenskými muzikantmi Máriou Podhradskou a Richardom Čanákym. Prídte si spolu s nami zaspievať slovenské ľudové i zľudovelé piesne a iné detské pesničky: *Už sme prišli z výletu; Moje milé, premilené jahody; Ide, ide slon; Osievame múčku; Ani-Ani-Anička...*

v stredu / am Mittwoch 26. 9. 2012

o / um **16:00** hod. / Uhr

v spolku / im Verein SOVA

Vstupné / Eintritt:

dobrovoľný príspevok/ freiwillige Spende

Oslava výročia spolku RSKS / Jubiläumsfeier des ÖSKVS

Srdčne Vás pozývame na oslavu 30. výročia založenia Rakúsko-slovenského kultúrneho spolku, ktorá sa uskutoční / Wir laden Sie herzlich zur der 30 Jahre-Jubiläumsfeier des ÖSKVs ein

v nedeľu / am Sonntag 21. 10. 2012

o / um **17:00**

v divadle / im Theater:

Freie Bühne Wieden, Wiedner Hauptstr. 60b, 1040 Wien

Viedenský slávik / Wiener Nachtigall

Agentúra SK in Wien a súbor Rozmarín / RSKS organizujú v novembri 2012 spevácku súťaž talentovaných detí a mládeže Viedenský slávik. Garantom podujatia je slovenský operný spevák Peter Dvorský.

Súťaží sa v 3 vekových kategóriách (od 6 do 15 rokov) v interpretácii 2 ľudových piesní podľa vlastného výberu alebo zo Spevníka, ktorý si môžete objednať po záväznom prihlásení sa do súťaže. Laureáti Viedenského slávika vystúpia na slávnostnom Galakoncerte vo veľkej nahrávacej sále ORF spolu s významnými hosťami.

Prihlášky do **30. 9. 2012** na **skundwien@gmx.at**.

Info: Helena Steiner, tel. 0699/11225099

rozmarin@aon.at; www.rozmarin.at

Slovenčina na viedenských školách

KMS Neustiftgasse 100, 1070 Wien

tel.: 01/526 19 78-212

Gymn. Parkhammerplatz 18, 1170 Wien

tel.: 01/526 19 78-212

ORG Komenský, Schützengasse 31, 1030 Wien

tel.: 01/890 440 460

VS Komenský, Sebastianplatz 3, 1030 Wien

tel.: 01/714 88 76 31

VS Goldschlagstraße 15, 1150 Wien

tel.: 01/982 46 09

Info: Mag. Korčáková, tel. 0650/679 16 18

VS Laaer Berg, 1100 Wien – Mag. Papanková:

denisa.papankova@edtwinn.eu, tel. 01/52525-77082

Pri súbore Rozmarín zakladáme **mládežnícky tanečný súbor**, ktorý bude mať pravidelné nácviky v Rakúsko-slovenskom kultúrnom spolku!

Hra na fujaru a iné slovenské ľudové hudobné nástroje

Hru na slovenských ľudových hudobných nástrojoch, ako sú pastierske píšťalky, fujara, drumbľa, okarina vyučuje skúsený pedagóg zo Slovenska. Nácviky sú raz za mesiac v Malej klubovni na Komenského škole, Sebastianplatz 3.

Info: Helena Steiner, tel. 0699/11225099

rozmarin@aon.at, www.rozmarin.at

Hudobná výchova pre deti

Klavír, klasická gitara, flauta

Slovenský školský spolok SOVA ponúka aj v novom školskom roku 2012-2013 vyučovanie hudby pod vedením skúseného pána profesora **Wagnera**.

Vyučovanie sa koná v sobotu od 9:00 do 13:00 hod. v spolku SOVA, Otto-Bauer-Gasse 23/11, Wien

Kontakt: S. Wagner, tel. 00421-904-944 390, 00421-917-917 250

Sobota / Samstag **22. 9. 2012**

Slovenčina pre deti / Slowakisch für Kinder

Pani učiteľka Mgr. Mária Kolek sa teší na pravidelné stretnutia s vami na hodinách slovenčiny, ktoré začínajú v sobotu **29. 09. 2012 od 15:00 do 16:30** hod.

Predpokladom účasti na kurze je platné členské v spolku SOVA na rok 2012: 15,- EUR, ktoré treba uhradiť na konto SOVA: 3710071330 v banke BAWAG, BLZ 14000.

Detailné informácie: Mgr. Kolek, tel. 0664-9650073, mkolek62@gmail.com

Redakce upozorňuje, že neodpovídá za změny termínů pořadí jiných organizací a institucí a zároveň za neúplnost kalendária. Změna programu vyhrazena.

Články podepsané autory nebo opatřené značkou nemusejí být vždy shodné s názorem redakce. Redakce neodpovídá za obsah čtenářských dopisů. Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Redakce si vyhrazuje právo krátiť a upravovat zaslané články po stránce gramatické i stylistické.

Na přední straně obálky: **Moritz von Schwind, König Krokus und die Waldnympe (Král Krokus a lesní žínka)**

Moritz von Schwind (21. ledna 1804, Vídeň – 8. února 1871, Pöcking, Starnberger See) – rakouský malíř, grafik a ilustrátor, představitel biedermeieru a romantismu, proslul jako tvůrce fresek a kostelních obrazů. Již roku 1821 vstoupil na vídeňskou akademii, kde jej Ludwig Ferdinand Schnorr von Carolsfeld seznámil s pracemi nazarénů, v Mnichově, kde se v roce 1847 se stal profesorem na tamější akademii, jej ovlivnil Peter von Cornelius. Pod vlivem středověké spirituality rád zobrazoval pohádkové a tajemné motivy. V roce 1855 byl se svými bratry Augustem (ministrským radou) a Franzem (báňským radou) povýšen do rakouského rytířského stavu.

Na zadní straně obálky: **Toyen, Hlas lesa**, 1934, olej, plátno, Moravská galerie v Brně

**Tschechische
Gemeinde in der
Erzdiözese Wien**

**Česká
duchovní služba
oblast Vídeň**

Poštovní adresa: Hagenmüllergasse 31, 1030 Wien

Tel.: +43 (0664) 406 55 41
www.sweb.cz/farnost.viden

Fax: +43 (01) 711 84 112
www.rozhledy.at

POŘAD PRAVIDELNÝCH BOHOSLUŽEB:

CHRÁM Panny Marie na Nábřeží, Salvatorgasse 12, Wien 1:

mše svatá každou neděli a svátek v 08:30

KOSTEL Nejsvětějšího Vykupitele, Rennweg 63, Wien 3:

mše svatá každou neděli a svátek v 10:00

KOSTEL Don Bosco, Hagenmüllergasse 31, Salesianum, Wien 3:

mše svatá druhou neděli v měsíci v 11:00

KAPLE Panny Marie Pomocnice, St.-Veit-Gasse 25, Don Bosco-Haus, Wien 13:

mše svatá třetí sobotu v měsíci v 18:00

KALENDÁŘ AKCÍ

Ne 30. 09. MŠE NÁRODŮ ve vídeňské katedrále sv. Štěpána, Wien 1, v 10:15 hod. – Slavíme svátek sv. Václava, mučedníka a hlavního patrona českého národa. Hlavním celebrantem je vídeňský světící biskup Dr. Franz SCHARL. Koncelebrují duchovní správci cizojazyčných farností ve Vídni. Následuje občerstvení na prostranství arcibiskupského paláce.

Erstkommunion – 05. 05. 2012 – První svaté přijímání

Firmung – 12. 05. 2012 – Břimování

O finalistech Ceny Jindřicha Chalupického je rozhodnuto

V tvorbě oznámených výtvarníků, kterými jsou Adéla Babanová, autorská dvojice David Böhm & Jiří Franta, Vladimír Houdek, Richard Loskot a Jiří Thýn, jsou tentokrát zastoupena videa, instalace, kresby, malby a fotografie. O výběru rozhodla mezinárodní sedmičlenná porota, které přisedal kurátor MoMa v New Yorku Christian Rattemeyer.

Performancí s balóny začal doprovodný program k Chalupického ceně

Působivou performancí s černými balonky, které vypustili k nebi u Veletržního paláce v Praze, zahájilo umělecké duo Jiří Franta a David Böhm doprovodný program výtvarné Ceny Jindřicha Chalupického s názvem *5 finalistů, 5 měsíců, 5 míst*. Jejich performance *231 teček*, která na chvíli zastavila provoz na rušné křižovatce, se odehrála u architektonického modulu od architekta Jakuba Kopce. Ten bude putovat po pěti místech v ČR a na Slovensku, kde se postupně představí laureáti ceny. Vítěz bude vyhlášen 30. listopadu v Brně. Jiří Franta a David Böhm, kteří se do finále Ceny Jindřicha Chalupického dostali letos už potřetí, jsou známí svými improvizacemi. Jejich tvorba vychází z techniky klasické kresby. Autoři si rádi hrají s významy, se záměnou autorství či způsobem instalace. Kromě vypouštění balonků, které měly na provázcích přivázané tužky, aby po dopadu „potečkovaly svět“, zkoušeli i možnosti malby. Publikum mohlo „vodit“ jejich ruce a malovat tak na černou stěnu modulu.

Zajímavé výstavy v Letohrádku Kinských

Donedávna měli zájemci možnost navštívit dvě zajímavé výstavy v Národopisném muzeu Musaionu v Letohrádku Kinských.

Pod názvem *Bulharský šperk* se představil unikátní a dosud nevystavený soubor bulharských lidových šperků, krojů a krojových doplňků ze sbírek Regionálního etnografického muzea v Plovdivu a Národního muzea.

Bulharský šperk se představil na této expozici v celé svojí bohatosti – náhrdelníky, čelenky, prsteny, náušnice, náramky, jehlice, ale také opasky a pásy zdobené vkládanými perletovými a vyřezávanými destičkami s různými náboženskými i světskými motivy. Doplněk tvořily šperky využívané jako magické amulety a talismany.

Pod názvem *Malujeme po síti – nápady, které změnily svět* se představily vítězné práce 17. ročníku mezinárodní dětské soutěže *Malujeme po síti*. Do této soutěže přišlo přes tři tisíce prací z celé České republiky a také ze zahraničí – Francie, Itálie, Švýcarska, Bulharska, Běloruska, Bosny a Hercegoviny, Slovenska, ale i z Indie, Indonésie a Konga.

V rámci výstavy byl pro dětské návštěvníky zdarma připraven cyklus výtvarných dílen a workshopů.

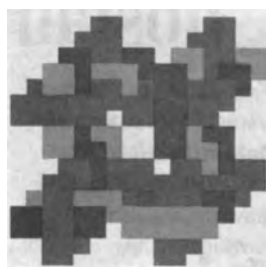
(mk)

Politický humor v Portheimce

V Galerii Portheimka se během léta představil se svými kresbami kreslíř a karikaturista Michael Marčák (64). Zkušenost tří prožitých převratů, v roce 1948, 1968 a 1989, vybarvila tohoto výtvarníka neskryvanou skepsí a ironií, jimiž se prezentuje ve své tvorbě. Projevuje se tedy spíše jako satirik než jako filozof a jeho kresby jsou také často zaměřeny sociálním a politicko-kritickým směrem. Na proběhlé výstavě mohli návštěvníci spatřit kresby, které byly z oblasti těch nadčasových a glosovaly situaci člověka na přelomu věků, epoch i hodnot.

(mk)

Retrospektiva Jana Kubíčka

Jan Kubíček:
Akrylová pravidla

V průběhu léta se konala v konírně Muzea Kampa v Praze zajímavá výstava z tvorby Jana Kubíčka.

Jan Kubíček (* 1927) je jedním z nejzajímavějších českých abstraktních malířů. Patří do velké generace českých modernistů, kteří nastupovali počátkem šedesátých let.

V Muzeu Kampa měli návštěvníci možnost vidět více než desítku Kubíčkových obrazů ze sedmdesátých a osmdesátých let, například *Křížové elementy v systému kontrapozice* z roku 1972. Jeho tvorba se rozvíjela spíše v ústraní a největší inspirací pro něj byli evropští abstrakcionisté a výtvarní experimentátoři. Sám se osobně setkal s jednou z největších osobností konkrétního a konstruktivistického umění, Švýcarem Paulem Losem.

Výstava v Muzeu Kampa byla v poměrně krátké době již druhou prezentací děl tohoto umělce. Přednedávnm měl výstavu v Galerii Zlatá husa.

(mk)

Výstava v Galerii Portheimka

Galerie Portheimka ve spolupráci s Galerií Vivo uspořádala již čtvrtou výstavu na literární téma. V letošním roce se nese ve filozofickém duchu.

Dalo by se říci, že tématem výstavy se stal Galileův výrok „A přece se točí!“, který lze vnímat třeba jako věčný vzdor svobodného myšlení proti schematizaci. Podobenství je však ukryto především v životním příběhu Galilea, který mnohonásobně vylepšil stávající dalekohled, takže osmkrát znásobil vidění zkoumaného objektu a sám zemřel slepý.

Na tento odkaz reagovali svými díly například Bedřich Dlouhý, Jan Eckert, Ivan Exner, Xenie Hoffmeisterová, Vladimír Kaska, Klára Klose, Aleš Krejčíř a mnozí další.

Tato výstava byla začátkem září vystřídána fotografiemi Dany Kyndrové.

Dana Kyndrová se věnuje fotografické tvorbě skoro čtyřicet let. Pokaždé jsou to černobílé, humanisticky orientované

snímky. Kyndrová vydala již sedm autorských publikací, například *Odchod sovětských vojsk z Československa* nebo *Podkarpatská Rus*. Uspořádala rovněž řadu výstav doma i v zahraničí a v současné době se věnuje také kurátorské a organizační činnosti v oblasti fotografie.

(mk)

Olomouckou Galerii G obsadilo 12 umělců ze zahraničí

Prostory olomoucké Galerie G na Horním náměstí obsadilo se svými díly dvanáct umělců ze zahraničí. Své obrazy, kresby či koláže tam budou až do začátku září představovat zahraniční členové Unie výtvarných umělců Olomoucka. Milovníci umění se mohou seznámit s díly autorů například z Austrálie, USA, Itálie či Rakouska. Unie má celkem sto členů a je jedním z největších výtvarných spolků v zemi. Zahraniční autoři se k unii přidali z různých důvodů. Podle zástupců spolku to bylo například tehdy, když se setkali s jejími výstavami nebo se účastnili společných sympozií.

Malíř a grafik Jiří John má v rodné Třešti pamětní desku

Malíř, grafik a ilustrátor Jiří John má na svém rodném domě v Třešti na Jihlavsku pamětní desku. Byla odhalena na náměstí T. G. Masaryka v den 40. výročí Johnova úmrtí. V Schumpeterově domě byla zahájena výstava autorových grafik a olejů. Radnice uvažuje o tom, že by v budoucnu po slavném rodákovi pojmenovala jednu z ulic. Kamenná pamětní deska z mrákotínské žuly má rozměry 120 x 80 centimetrů. Většinu nákladů zaplatila Johnova manželka, výtvarnice Adriena Šimotová, přispěla i radnice. Na výstavě v Schumpeterově domě návštěvníci viděli více než dvě desítky Johnových děl. Většina grafik pocházela ze šedesátých let minulého století. Výstava skončila 9. září.

Brno se stává městem grafického designu

Marek Pokorný

Ředitel Moravské galerie Marek Pokorný v rozhovoru pro *Právo* prozradil nejen podrobnosti o 25. brněnském bienále, ale i to, jaké překvapení přinese letošní ročník. Koná se od 21. června do 28. října ve všech prostorách Moravské galerie. Soutěžní přehlídka byla založena v roce 1963 a jde o nejstarší a nejrenomovanější bilanci užité grafiky na světě.

Mezinárodní bienále grafického designu v Brně se pravidelně po dvou letech střídalo ve svém zaměření na plakát a knižní grafiku. Změnilo se něco?

Ano, zrušili jsme soutěžní kategorie a jejich střídání. Chceme představovat grafický design jako celek, který se v současném světě velice proměňuje. Takže letos poprvé najdou návštěvníci na soutěžní přehlídce vedle sebe jak plakáty, tak i knihy, typografii, korporátní design, obaly CD a design digitálních médií.

Má bienále nosné téma?

Bienále je především velká a zároveň přísně strukturovaná přehlídka. Vyhlášení témat například na bienále v Benátkách vždycky končí fiaskem. Proto se raději soustředíme na kvalitu soutěže, symposia a na pečlivý výběr zahraničního kurátora pro profilovou výstavu. K nim přiřadíme doprovodné akce zaměřené na inspirativní lokální scénu v zahraničí, osobnost českého designu, laureáta bienále z minulých ročníků či výstavu oslovující širší veřejnost.

Kolik se přihlásilo autorů a kolik bude vystaveno děl na soutěžní přehlídce?

Soutěž obeslalo 558 autorů ze 47 států 2 500 exponátů. Největší zájem měli autoři z České republiky, Japonska, Německa, Polska a z Číny. Mezinárodní porota vybrala v dvoukolovém jednání 300 exponátů od 141 autorů z 23 zemí světa. Nejvíce účastníků je z České republiky, Švýcarska, Nizozemska a z Japonska. Přihlásili se také tvůrci z Portugalska, Belgie, USA, Velké Británie, Singapuru či z Islandu.

Předloni byla v rámci bienále událostí výstava o surrealismu v grafickém designu. Jaké překvapení bude letos?

Profilovou výstavu bienále připravilo holandské studio Experimental Jet Set pod názvem *Dvě či tři věci, které vím o PROVO*. Vracíme se tak do šedesátých let minulého století a k radikálně levicovému aktivismu vrcholícímu ve studentských protestech v roce 1968. Holandská skupina PROVO patřila k nejzajímavějším a nejradikálnějším aktivistům.

Její politický anarchismus potřeboval najít prostředky pro vyjádření postojů a tezí, a to nejen v akcích ve veřejném prostoru, ale také významně pomocí tištěných materiálů, které se vyznačují „chudou“, ale účinnou grafickou úpravou. PROVO, které mělo kontakty například se členy pražské Knížákovy skupiny Aktual, je velkým fenoménem Holandska. Jsem si jist nejen tím, že jeho estetika a aktivity by měly být zhodnoceny v širším kontextu, ale že jeho postoje a ideje mohou rezonovat právě dnes.

A doprovodný program?

Mezi doprovodnými akcemi budou výstavy Květy Pacovské, současného grafického designu z Kalifornie, projekt

Khhhhhhh skupiny Slavs and Tatars, jehož verzi chystá i Muzeum moderního umění v New Yorku. Také bude uvedeno několik nových knih o grafickém designu, koncerty vztažené k výstavě hudebních plakátů ze sbírky Karla Halouna, výtvarné dílny pro děti a promítání filmů, které s grafickým designem souvisejí.

Brněnské bienále patří mezi renomovaná světová výtvarná bienále, nicméně má možná rekord v tom, že pracuje s nejmenším finančním rozpočtem na světě. Jak to s financemi vypadá letos?

O výši rozpočtu bienále s kolegy ze zahraničí raději nemluví. Nevěřili by totiž, že jsme schopni připravit akci příslušných mezinárodních parametrů. Na druhou stranu jsme oproti roku 2010 rozpočet bienále ani nesnížili ani nezvýšili a spolupořadatel, ministerstvo kultury, přispěl stejnou částkou jako v posledních osmi letech, což je zhruba čtyřicet procent nákladů.

Peter Kováč

Designér Ladislav Sutnar bude in memoriam čestným občanem Plzně

Světově uznávaný výtvarník a designér, rodák Ladislav Sutnar, se stane in memoriam čestným občanem Plzně. Čestné občanství získá za celosvětově významný přínos v grafickém designu a vizuální komunikaci i za podporu československého protinacistického a protikomunistického odboje. Slavnostní udělení občanství se uskuteční 18. října na zasedání zastupitelstva, ve stejný den bude na Sutnarově rodném domě v Dominikánské ulici odhalena pamětní deska a slavnostně se otevře také nová budova Ústavu umění a designu, jež ponese Sutnarovo jméno. Designér, typograf, malíř a grafik Ladislav Sutnar se narodil 9. listopadu 1897 v Plzni. V roce 1939 emigroval do USA a stal se průkopníkem informačního designu. Prosazoval moderní grafický design a typografii. V emigraci rovněž podporoval československý protinacistický a později protikomunistický odboj.

Pražská galerie Třafačka zaměřená na street art a příbuzné obory vystavuje dva mladé ostravské autory

Pod společným názvem *Contemporary City Folklore* přivezli do Prahy a prezentují zde své práce autoři vystupující pod uměleckými jmény Openmindz360 a Sasanca. Třafačka sídlí v budově bývalé trafostanice v ulici Kurta Konráda ve Vysočanech, otevřeno má denně kromě pondělí od 15 do 19 hodin.

Třafačka jako galerie vznikla před pěti lety právě s tím, že se chce hodně věnovat pouličnímu umění a být pro mladé a nezávislé umělce Chrámem svobody, jak zněl podtitul loňského filmu o Třafačce. Ta vznikla původně jako časově limitovaný projekt, na jejím místě měla vyrůst velká administrativní budova. Krize ale naštěstí pro umění dopadla na developera a namísto jeho kancelářské budovy je ve Vysočanech pořád galerie.

Pod pseudonymem Openmindz360 se skrývá Marek Nenutil, který maluje olejem a akrylem a svá plátna dokončuje sprejem. Obrazy jsou inspirované prostředím zaniklého ostravského dolu Petr Bezruč a autor na nich kombinuje kolážové postavy v absurdních situacích. Ob-

jekty a instalace z další série s názvem *Mrtvé duše* se zase věnují tématu smrti, tajemna a surrealismu.

Marek Nenutil se narodil v roce 1978, výtvarné umění ho prý zajímalo odmala. V roce 1992 ho oslovil tepající pouliční život a začal se věnovat graffiti. Malováním ve veřejném prostoru se zabývá dodnes, ale kromě malby tvoří také skulptury, prostorové instalace, trojrozměrné dekorace, loutky, navrhuje oblečení a ilustroval několik knih. Umělecky ztvárnil několik desítek interiérů.

Surreálná Sasanca

Nenutilův host, výtvarnice působící pod uměleckým jménem Sasanca, vystavuje síťotisková plátna domalovávaná štětcem a sprejem, s tematikou surreálna a s motivy pouličního umění.

Autorka se narodila v roce 1976, na ostravské univerzitě studovala výtvarné umění a anglistiku. Kromě tvorby velkorozměrových pláten se věnuje například designu a má svou vlastní módní značku Charaktera.

Skálovu výstavu z chleba a kostí navštívily tisíce lidí

Výstava sochaře, malíře a zakládajícího člena skupiny Tvrdohlaví Františka Skály v olomouckém Muzeu umění se podle organizátorů zařadí k nejnavštěvovanějším výstavám v těchto prostorách v posledních letech a po skončení se bezmála tři stovky exponátů přestěhují do Národního muzea současného umění v Bukurešti.

Reprezentativní je podle kurátora Michala Soukupa zastoupení výtvarných žánrů, kterým se autor věnuje, i materiálů, s nimiž pracuje. Využívá nejen klasické materiály, ale pracuje například i s molitanem, uhlím, chlebem či kostmi. Nechyběly zde ani „legendární“ exponáty, například molitanový elvisovský oblek z roku 1994, ve kterém dodnes vystupuje s kapelou MTO Universal Praha, série *Hlav duchů z mořských řas*, více než dvoumetrová svítící plastika lesního ducha Lesojana nebo všechny Skálovy vlastnoručně vyrobené a funkční kytary.

K výstavě vyšla česko-anglická publikace, která představuje řadu starších a zvláště novějších prací autora, volně navazuje na publikaci *František Skála* z roku 2004.

Řezbář vytvořil 14 soch vládce hor Praděda a vyzdobil Jeseníky

Celkem čtrnáct dřevěných soch vládce hor Praděda zdobí důležité turistické křižovatky v Jeseníkách. Vytvořil je řezbář Jiří Halouzka z Jiříkova na Bruntálsku, který chce bájnou postavu více zapsat do povědomí lidí. Sochy v nadživotní velikosti se nacházejí na obou stranách hor, tedy v Olomouckém i Moravskoslezském kraji. Jedna z nich, údajně ta nejhezčí, stojí i v Pasece na Olomoucku, což je pomyslná vstupní brána do Jeseníků z Hané. Řezbář při práci vycházel z historické předlohy staré asi sto let. Šlo o obraz, který visel v původní kamenné rozhledně na vrcholu hory Praděd. Nyní tu místo ní stojí vysílač. Halouzka ale podle dobové fotografie vytvořil kopii obrazu i s postavou Praděda. A právě tuto podobu použil i pro své sochy, které jsou vyrobeny z různého dřeva, kromě dubu také z lípy a topolu. Jsou vysoké od dvou do 3,5 metru. Jelikož zobrazují tutéž postavu, jsou si velmi

podobné. Rozdíly jsou ale v detailech. Řezbář je autorem i desetimetrové sochy Praděda, která se nachází v Pradědově galerii u Halouzků v Jiříkově. Je zapsaná v České knize rekordů, kterou spravuje agentura Dobrý den v Pelhřimově.

Vykradač hrobů

Výtvarník-provokatér David Hons alias Roman Týc nebude trestán za svoje obrazy vytvořené údajně z lidského popela. Úřad městské části Prahy 1 totiž zastavil přestupkové řízení kvůli jeho výstavě *Vykradač hrobů*.

Úřad si nechal vypracovat analýzu popela, ta však neprokázala, že by pocházel z člověka. Proto řízení správní odbor zastavil.

Týc, vlastním jménem David Hons, vystavil loni v pražské galerii Dvorač Sec Contemporary devatenáct obrazů vytvořených údajně z popela zbylého po kremacích lidských ostatků. Výstavou prý chtěl upozornit na to, že část lidského popela, která se nevejde do urny, končí na skládkách. Ředitel pražského Pohřebního ústavu Julius Mlčoch to tehdy ostře odmítl. „Zákon jednoznačně říká, co se děje

se zpopelněnými ostatky. Není možné, aby se to vyhodilo někde na skládku,“ hájil se Mlčoch.

Výtvarník patří mezi zakládající členy umělecké skupiny Ztohoven, která se věnuje především umění ve veřejném prostoru. Její nejznámější akcí je asi *Mediální realita*, při které se členové skupiny napojili do televizního vysílání se simulovaným atomovým výbuchem.

V roce 2007 pak výtvarník v Praze vyměnil skla na padesáti semaforech pro chodce. Místo stojícího a chodícího panáčka na nich byly postavičky v komických či lehce vulgárních situacích. Podle soudu výměnou skel poškodil cizí věc a měl zaplatit pokutu 60 000 korun.

Týc sice uhradil škodu způsobenou jeho akcí pražskému Dopravnímu podniku, ale pokutu zaplatit odmítl. Proto strávil měsíc v pankrácké věznici, odkud byl propuštěn na konci března.

Výtvarník také stanul před soudem kvůli údajnému napadení strážníků. Obvodní soud v červnu rozhodl, že jeho jednání trestným činem nebylo, případ proto postoupil městské části k posouzení, zda nespáchal přestupek. Konečné slovo však bude mít nejdříve pražský městský soud, žalobce si proti verdiktu podal stížnost.

VZPOMÍNKA

Karel Nepraš: *Stojící*,
socha s trubek

Karel Nepraš

Centrum současného umění DOX připravilo retrospektivní výstavu Karla Nepraše (do 1. října). Nepraš je jedním z mála předních českých umělců, kterým české muzejní a galerijní instituce dosud dluží reprezentativní výstavu a publikaci. Výstava mapuje Neprašovu sochařskou i kresebnou tvorbu v dobových souvislostech a poskytne poprvé celkový pohled na dílo, bez něhož si dnes české sochařství druhé poloviny 20. století nedovedeme představit. V expozici se představují umělcova vrcholná díla i práce málo známé nebo zcela ne-

Karel Nepraš: *Kráčeující*,
socha s trubek

známé. Výstavu připravil kurátorský tým centra DOX ve spolupráci s umělcovou rodinou, jeho přáteli a odborníky na jeho dílo.

Humor v Neprašově tvorbě nebyl pouze uměleckou strategií, ale i prostředkem, jak se vyrovnat s politickou a společenskou situací komunistického Československa a zachovat si zdravý rozum ve společnosti plně absurdit.

K výstavě vyšla obsáhlá monografie s podrobnou dokumentací a texty řady autorů, kteří se umělcovým dílem zabývali.

NAROZENINY

Jan Koblasa (* 5. 9. 1932, Tábor)

Jan Koblasa se sám považuje především za sochaře, přestože jeho tvorba zasahuje i do oblasti malby, grafiky, kresby a scénografie. Jan Koblasa se už od dob studií v padesátých letech aktivně účastnil veřejného uměleckého života. Šlo tehdy ovšem o neoficiální akce, které stály v opozici vůči vůdčí komunistické ideologii. K takovým patřil jeho podíl na organizaci Malmuzherciády (1954 Praha a výstava na Střeleckém ostrově v Praze 1957). Toto dada vystoupení se stalo jádrem skupiny Šmidrů (pojmenování skupiny se zrodilo v roce 1957). Z výtvarných umělců byli dalšími členy Bedřich Dlouhý, Karel Nepraš a Jaroslav Vožniak. Vystoupení Šmidrů bylo studentskou recesí, da-

daistickým gestem a manifestací odporu nejen k současné oficiální situaci, ale vůči konvencím vůbec. Absurdita, bizarnost, grotesknost, parodie, černý humor, sarkasmus se zpočátku projevovaly spíše než ve výtvarné tvorbě v happeningově laděném programu již zmíněných večerů a šmidrůschůzí. V té době je Koblasa zaujat abstraktním expresionismem, ale také existenciální filozofií a konkrétní hudbou. V roce 1960 se významně podílel na organizování dvou slavných neoficiálních výstav *Konfrontace I.* (v ateliéru Jiřího Valenty) a *Konfrontace II.* (v ateliéru Aleše Veselého). Obě výstavy se staly manifestací nefigurativní tvorby. Tvorba těchto umělců se pohybovala se na pomezí obrazu a objektu. Účastníci *Konfrontací* zásadně odmítli kompro-

Jan Koblasa: *Král I.*, 1962, jilmové dřevo

misní řešení svých generačních předchůdců, zamítli návaznost na umírněný modernismus meziválečných generací a obrátili se k tradici západoevropského umění posledních patnácti let, především k informelu.

V roce 1968 Jan Koblasa emigroval. Okupace Československa v srpnu 1968 jej zastihla v Itálii. Nevrátil se, získal azyl v severním Německu. V roce 1969 zakládá v Kielu na Mutheusius Fachhochschule obor volné plastiky, který ve funkci profesora vede až do roku 1998. Podíváme-li se na Koblasovo dílo jako na celek, uvědomíme si, že je plné symbolů a znaků a že velkou roli v něm hrají návraty k mýtům a k archetypům. Tento útěk k počátkům chápe Koblasa jako oporu v dnešním chaotickém světě. Dílo Jana Koblasa lze charakterizovat jako teritorium, v němž se střetávají poselství dávné historie (až prehistorie) se současným stavem života a dnešními pocity člověka.

Ivona Raimanová

Theodor Pištěk: *Pocita Papi-novi*, 1981, olej, plátno, dřevo
Galerie umění Karlovy Vary

Theodor Pištěk (* 25. 10. 1932, Praha) je český výtvarník, tvořící fotorealistické kresby a obrazy, filmové kostýmy a dekorace. Na výtvarnou scénu vstoupil po studiích na pražské AVU a dodnes je považován za významného a respektovaného tvůrce. Působil rovněž jako filmový výtvarník. Spolupracoval s Františkem Vláčilem nebo později s Milošem Formanem (za kostýmy k filmu *Amadeus* obdržel cenu Filmové akademie Oscar, za kostýmy k filmu *Valmont* obdržel cenu César a byl nominován na Oscara, v roce

2003 obdržel Českého lva za dlouhodobý umělecký přínos českému filmu).

Je synem herce Theodora Pištěka a herečky Marie Ženíškové. Vystudoval Akademii výtvarného umění v Praze.

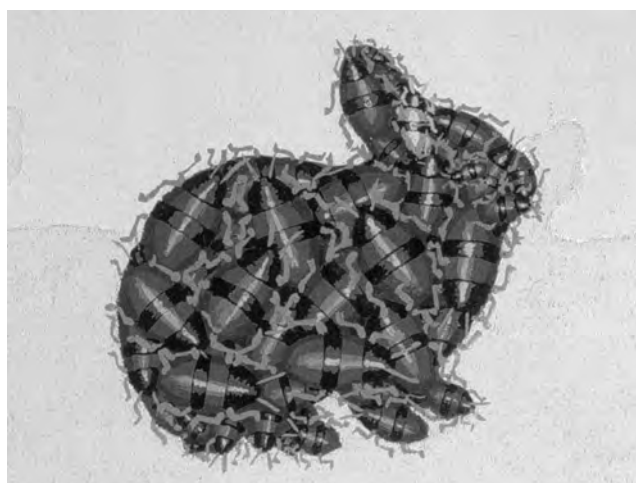
Vedle toho byl také československým reprezentantem v automobilových závodech a automobilismus je i nedílnou součástí jeho výtvarného díla.

Roman Franta (* 3. 8. 1962, Tábor) patří v současnosti k předním umělcům mladší, potažmo střední generace, pohybujícím se na české výtvarné scéně. Motivická a výtvarná výjimečnost, která prostupuje jeho obrazy, vychází z nekompromisnosti člověka, který v sobě cítí povinnost upřímně a důsledně prozkoumat celou šíři své tvůrčí reflexe, někdy až do extrémů, je-li třeba. V tom je právě výjimečnost a autenticita dosavadního díla Romana Franty.

Roman Franta studoval v letech 1990-1997 na Akademii výtvarných umění v Praze nejdříve u prof. B. Dlouhého a nakonec u prof. A. Veselého. Mezi tím v roce 1991 absolvoval kurz abstraktní malby u prof. J. Kotíka hostujícího na AVU v Praze; v roce 1993 navštěvoval kurz kaligrafie u prof. Yan Qu rovněž hostujícího na AVU v Praze. V době studia na AVU maloval Roman Franta zprvu obrazy, v nichž se ozyval abstraktní expresionismus a japonská kaligrafie. Také rád fotografoval detaily přírodnin. Z tohoto zájmu vzešly ještě za studií po roce 1995 první obrazy zachycující skrumáže rostlin, plodů nebo částí zvířecích těl. V letech 1993-1994 studoval na San Francisco Art Institute v USA, kde jeho profesory byli J. Morgan, J. Hatofsky a Kim Anno. Od roku 1997 R. Franta působí jako pedagog na AVU v Praze.

Co považujete za svou osobní „slabost“?

Kromě skromnosti a poctivosti jsou to už jen drobnosti, jako pracovitost, přesnost, dochvilnost apod.

Roman Franta: *Králík Karlík*, 2003, akryl, plátno

Tomáš Lampar (* 18. 9. 1967, Olomouc) – architekt, malíř, grafik.

Tomáš Lampar: *Bez názvu*, 2001, akvarel, papír

Vzdělání: Fakulta architektury, Technologická univerzita Brno (1987-1992)

Stáže: Brighton (1991), L'ecole d'architecture de Paris La Villette (1993)

Rezidenční pobyt: Angels Gate Cultural Center, Print studio, Los Angeles, USA (2006)

Členství: Česká komora architektů, autorizace A.0 (1997), Spolek olomouckých výtvarníků (2000-2002)

Založení vlastního ateliéru: 1994

Žije a pracuje v Kožušanech.

Co považujete za svou osobní „slabost“?

Modrá-žlutá-oranžová-okrová.

Marcela Václavíková (* 22. 8. 1967, Ostrava)

Vystudovala Střední uměleckoprůmyslovou školu v Brně a Akademii výtvarných umění v Praze. V její tvorbě se často objevuje zvířecí motiv.

Profesní životopis:

1987: přijata na Akademii výtvarných umění v Praze;

1985-1987: pracuje jako výtvarnice v knižním nakladatelství Profil. Zabývá se grafickou úpravou, knižní a časopiseckou ilustrací;

1981-1985: Střední umělecká škola v Brně, obor grafika u profesora Dalibora Chatrného;

1988: ateliér kresby;

1989: studium v ateliéru malby u profesora Radomíra Koláře;

1990: studium v ateliéru malby u profesora Jiřího Sopka;

1992: studium dokončeno diplomovou prací;

od roku 1993 žije a pracuje v Ostravě;

od roku 1997 pracuje jako pedagog na Střední umělecké škole v Ostravě;

od roku 2001-2005 vedla obor Užitá malba.

Marcela Václavíková: *Přátelé*, 2002, akryl, plátno

(MgA., chcete-li) **Jan Benedík (* 22. 7. 1977, Kyjov)**

Studia:

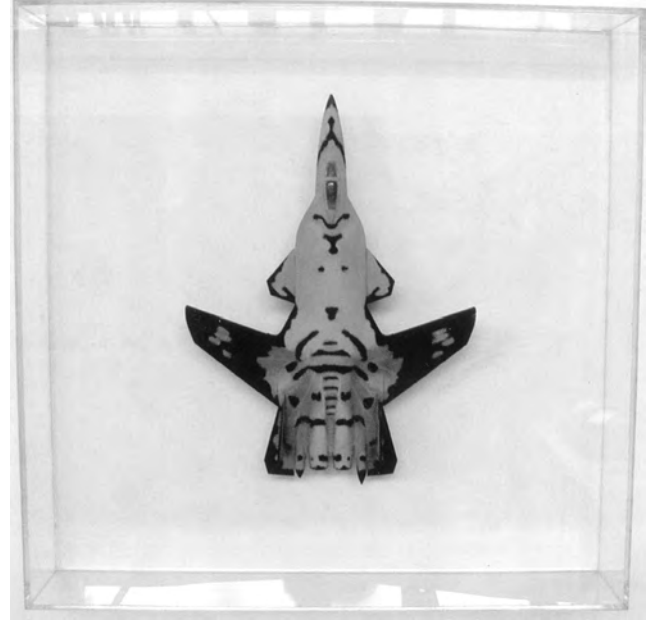
1993-1997: Střední škola umělecko-průmyslová v Uherském Hradišti, obor keramika (Jiří Vlach, Vladimír Groš);

1998-2005: Fakulta výtvarných umění VUT v Brně, ateliér figurativního sochařství ak. soch. doc. Michala Gabriela.

Zastoupení ve sbírkách: Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, soukromé sbírky v České republice.

Co považujete za svou osobní „slabost“?

Úporná snaha o dokonalost, projevující se v časové rozvleklosti.

Jan Benedík: *Suchoj vředokřídly*, 2002-2003, plastický model, pastel, plexisklo

Jiří Havlíček (* 13. 10. 1977, Brandýs nad Labem)

Absolvoval Střední umělecko-průmyslovou školu sklářskou, od roku 1998 studoval na Fakultě výtvarných umění, ateliér performance a multimédií, Brno. Jeho dílo zahrnuje různé výtvarné disciplíny, včetně malby, animace a instalace. Je také členem hudební skupiny Kazety jako visual artist – vytváří projekce, které se promítají při koncertech. Zabývá se inscenační situací amatérského divadla. Vyprodukoval dvě divadelní performance. Jeho přístup by mohl být popsán jako „konceptní post-punk“. V současné době žije a pracuje v Praze.

Jan Haubelt (* 1977, Praha) – absolvent ateliéru Kurta Gebauera, zakládající člen skupiny Ládví a nyní asistent na pražské VŠUP. Je autorem řady nevypočitatelných, v projevu nenápadných přesmyček a gagů. Jeho šupinový neoprén pro holuba, paruka z vlastních vlasů či srnec nahlížející do vedlejší místnosti coby trofej na zdi jsou díla zbavená pout logiky a kauzality. Autor nerespektuje „běžné“, nadsázkou vstupuje ve spojení s „nevšedním“.

Profesní životopis:

2010: Standpoint Gallery, Londýn;

2006: AVU, monumentální tvorba – J. Příhoda;

2005: Athens Academy of Fine Arts, Řecko;

2001-2007: VŠUP Praha, Socha I. – K. Gebauer.

Žije a pracuje v Praze.

Není umění elitářskou záležitostí?

Umění, pokud má plnit svou funkci, předpokládá aktivní účast diváka. Přirozeně se vyjadřuje jazykem, který musí

pozorovatel alespoň částečně znát, aby mu mohl porozumět. Není důvod, aby se umění podbízel pasivnímu divákovi.

Jak vidíte rozdíl mezi generací devadesátých let minulého století a tou dnešní?

... Další charakteristikou současného stavu je těžkopádná funkce uměleckých institucí, v důsledku které výtvarníkům nezbývá, než co si neuděláš, to nemáš.

Jan Haubelt: *Zahradnictví* (ze série *Věci z toho místa*), 2009, barevná fotografie

Eva Koťátková (* 1982, Praha) je mladá umělkyně, která se již v roce 2007 stala laureátkou ceny Jindřicha Chalupceckého. Svým hravým, ale nikoliv povrchním způsobem zkoumá role a pozice člověka v sociálním systému a jeho osobním prostředí, v němž se každodenně pohybuje. Jakýmkoliv vychýlením z rovnovážného stavu se dává do pohybu série kauzalit, která se složitou cestou vrací do nové vyváženosti. Koťátková vidí v divákovi kamaráda, kterého zasvěcuje do svého pestrobarevného, ale přeci v něčem omezeného světa. Pravidla, rituály, stereotyp nebo izolace brání upřímnému a otevřenému pohledu. Vzhledem k jejímu obecně přenositelnému tématu dětství, školy a skupinového chování je divák snadno vtažen do jejího světa a může se tak projektovat na její místo. Přes rozdílný charakter médií, která používá (kresba, performance, socha, instalace), je její dílo rozpoznatelné svou bezelstností a potlačovaným rošťáctvím.

Profesní životopis:

Studia:

2002: Academy of Fine Arts in Prague;

2004: Academy of Applied Arts in Prague;

2005: International Summer Academy of Fine Arts in Salzburg;

2005-2006: San Francisco Art Institute (New Genres Department);

2007: Akademie der Bildenden Künste, Wien.

Tvůrčí pobyty:

2008: ISCP, Foundation for a civil society, NYC;

2009: S. Y. A. association, Budapest;

2009: Artist in Residence, Museumsquartier, Quartier 21, Wien.

Ocenění:

2007: Cena Jindřicha Chalupceckého;

2007: Cena Josefa Hlávky.

Žije a pracuje v Praze.

Jak vidíte rozdíl mezi generací devadesátých let minulého století a tou dnešní?

Nemyslím, že je možné hodnotit generaci devadesátých let jako jeden celek... pro shrnutí nejmladší umělecké generace ještě není odstup.

Není umění elitářskou záležitostí?

To není problém jen výtvarného umění, ale i jiných uměleckých oblastí. Schopnost vnímat a především přijmout současné výtvarné umění vyžaduje určitou zkušenost, stejně jako četba např. náročnější literatury. Myslím, že vina je na obou stranách. Na publiku, které často zatvrzele odmítá přijmout cokoli, v čem se neprojevuje určitá zručnost a co se jeví jako jednoduše proveditelné, a na umělcích, kteří se často nesnaží o komunikaci ani vysvětlení např. méně vizuální práce. Stále věřím, možná naivně, že výtvarné umění má schopnost být komunikačním prostředkem, vtáhnout diváka do svého světa.

Eva Koťátková: *Za, mezi, nad, pod, v (pokoji)*, 2007 a instalace uvnitř galerie, různé objekty a materiály

VZPOMÍNKA

JUDr. Kamil Lhoták (25. 7. 1912, Praha – 22. 10. 1990, Praha) – český malíř, grafik a ilustrátor. Od roku 1940 byl členem Umělecké besedy, v letech 1942-1948 působil ve Skupině 42, jejímiž členy byli mimo Lhotáka i Jiří Kolář, Františková Gross a Hudeček, Jan Smetana, Karel Souček, Jan Kotík, fotograf Miroslav Hák, Bohumír Matal, sochař Ladislav Zív. Společná výstava skupiny v roce 1943 se pak stává zřejmě nejdůležitější událostí, která malíře Lhotáka představila jako výraznou a nezaměnitelnou osobnost

českého umění. Na výstavě byl kromě dalších třiceti prací i obraz s názvem *Dcera velkoměsta*, ano ten, který si o pár let později bude na výstavě českého umění v Paříži prohlížet Pablo Picasso. Dle svědectví přítomného malíře Libora Fáry, prostý portrét Manky zaujal Picassa z celé výstavy nejvíce.

Dále Lhoták působil od roku 1945 ve Sdružení českých umělců grafiků Hollar. Poprvé samostatně vystavoval v roce 1939, od roku 1946 i v zahraničí a v roce 1947

získal 1. cenu benátského bienále kresleného filmu (*Atom na rozcestí*).

Osobitě poetická Lhotákova malba byla podmíněna jeho neškoleným projevem, od prvních pokusů probíhala v celistvé linii, kterou nelze dělit do vyhraněných slohových etap. Založena je na básnickém pohledu, přestože hlavním inspirativním zdrojem mu byla technika a civilizace z přelomu a počátku 20. století – především průkopnická doba automobilismu, letectví a vlakové dopravy – ale i pražská periférie se svými ohradami (například *Nádraží*, 1942; *Balónová ohrada*, 1938; *Volání dále*; *Zed' vzpomínek*, 1954). Přes poněkud snový ráz prostředí i jemnou valérovou malbu mají zobrazené technické předměty vždy naprostou věrnost a konkrétnost. V kompozici se objevily principy, které předjímaly narativní figuraci šedesátých let (sled situací na téma *Ze života balónu*, 1946).

Rok 1954 a seznámení se spisovatelem Adolfem Branaldem otevírá Lhotákovi další etapu života. Svoji dlouhou lásku ke všemu, co má kola či vrtuli, shrnuje ilustracemi pro knihu *Dědeček automobil*, dle vlastních slov nejlepších, které za život dělal. O rok později již spolupracuje s Branaldem jako poradce při natáčení stejnojmenného filmu.

Závěrečné roky Kamila Lhotáka se i přes nemoc (obrna), se kterou neúnavně bojoval, vyznačují byť menší (co do počtu děl), ale stále kvalitní tvorbou. Jeho poslední autorská výstava (*Grafika*) se konala v prosinci 1989 v pražské galerii Fronta (úvodní slovo a text katalogu Jaromír Pelc). V roce 1990 namaloval svůj poslední obraz s názvem *Meteor padá do moře* a 22. října zemřel. Urnu s malířovým popelem rozprášil jeho syn Kamil z kopce Čičov u Libochovic, tak jak si to Kamil Lhoták přál.

(vl)

Hanuš Schwaiger, vl. jm. Johann Peter Paul Schwaiger (28. 6. 1854, Jindřichův Hradec – 17. 6. 1912, Praha) – malíř, grafik, pedagog, vrstevník malířů generace Národního divadla, autor, mj. mnohých pohádkových motivů a ilustrací. Věnoval se též fresce (např. *Svatý Jiří* na zámku v Průhonících z roku 1892).

Pocházel z německo-židovské rodiny, kde jeho otec, Johann Schwaiger, byl poměrně zámožný obchodník a kromě domu v Jindřichově Hradci měl i dům ve Vídni. Matčini předci pocházeli z Holandska. Po studiích na budějovické reálce se přestěhoval v roce 1873 do Vídně a otec předpokládal, že tam bude studovat obchodní akademii. Ale Schwaiger se přes protesty rodiny dal roku 1874 zapsat na vídeňskou Akademii výtvarných umění. Ovšem ani akademie ho neuspokojovala, především si nerozuměl s tamními profesory. Byl umělecky osloven Hansem Makartem (1840-1884), studoval především holandské mistry, z nichž nejvíc čerpal z díla Pietra Brueghela (1525-1569). Ještě jako žák akademie vystavoval v roce 1880 perokresby na téma staré německé pověsti *Krysař*. Prostřednictvím Makartovým se Schwaiger seznámil také s mnichovským malířem Franzem von Lenbach, který se také zajímal o staré malířské techniky. Na základě získaných zkušeností od Lenbacha začal dávat po vzoru starých západoevropských mistrů přednost akvarelu a temperě před olejomalbou a našel způsob, jak svým dílům dodat lesku, aby se dala s olejomalbami po této stránce srovnávat.

Hanuš Schwaiger: *Vodník*, 1886, tempera, dřevěná deska

Na jaře 1881 akademii opustil a vrátil se do rodného města, aby posléze pobýval opět ve Vídni, Praze, na zámku Seebarn u hraběte Hanse Wilczka (1837-1922) u Korneuburgu. Nějakou dobu strávil u dalšího šlechtického mecenáše – hraběte Georga Larische Moenicha na zámku v Mittersillu v Pinzgau v Solnohradsku, který právě v té době tento zámek získal a nechával upravovat, a zde maloval Schwaiger hlavně pro svou obživu – dekorační náměty staroněmeckého stylu, jak jeho tehdejší mecenáš potřeboval.

V roce 1882 se do Prahy přistěhoval profesor Masaryk (1850-1937). Není jisto, kdy se se Schwaigerem poznali, snad se znali už z Vídně. Podle Čapkových *Hovorů s TGM*, byl Schwaiger Masarykův blízký přítel.

Císařským dekretem ze dne 19. září 1899 byl Schwaiger jmenován mimořádným profesorem technického kreslení na právě založené České vysoké škole technické v Brně. Od roku 1902 byl profesorem na Akademii výtvarných umění v Praze. Mezi jeho žáky patřili například: Adolf Kašpar (1877-1934), rodák z Bludova, dále to byli Otakar Kubín (1883-1969), František Antonín Jelínek (1890-1977), František Xaver Nasko (1884-1959), manžel významné české herečky Růženy Naskové, krušovický rodák Václav Rabas (1185-1954), Rudolf Kremlíčka (1886-1932), Oldřich Blažíček (1887-1953) a jiní.

Podle svého výslovného přání je pochován nedaleko laudonské hrobky, kterou kdysi vyzdobil, na hřbitově v Bystřici pod Hostýnem i se svou paní, která ho o čtvrt století přežila.

Toyen, vlastním jménem Marie Čermínová (21. 9. 1902, Praha – 9. 11. 1980, Paříž) byla česko-francouzská malířka, jedna z představitelky evropského surrealismu. Z hlediska uměleckého, osobního i politického patří malířka Toyen k nejsvobodnějším tvůrčím osobnostem minulého století.

Odmítla své civilní jméno (Marie Čermínová) a přijala dodnes záhadný pseudonym, od básníka Jaroslava Seiferta nesklonný a bezrodý, zrušila spoutávající rodinné vazby ve prospěch několika přátel „spřízněných volbou“, protestovala proti měšťáckým konvencím příklonem k anarchistickému hnutí, popřela tradiční „ženskou roli“ jak důsledně nezávislým způsobem života, tak i vysokými nároky na vlastní tvorbu, která díky mimořádným malířským kvalitám, odvážné představitosti a intenzitě výrazu zaujímá jedinečné místo v celku moderního umění.

V letech 1919-1922 studovala na Uměleckoprůmyslové škole dekorativní malbu u prof. Emanuela Dítěte. Na začátku dvacátých let navázala celoživotní přátelství s malířem Jindřichem Štyrským (1899-1942), s nímž vytvořila pozoruhodné tvůrčí spojení dvou výjimečných individualit, které se vzájemně inspirovaly a doplňovaly. Oba se v roce 1923 připojili k avantgardnímu sdružení mladé české generace Devětsil. Zatímco v raných pracích se Toyen vyrovnávala s postkubistickým tvaroslovím a s impulsy purismu, v polovině dvacátých let namalovala soubor půvabných naivizujících obrazů, většinou s hědonistickými náměty. Na konci roku 1925 odjela společně se Štyrským na delší pobyt do Paříže, kde následujícího roku vyhlásili vlastní umělecký směr – artificialismus, který představoval originální alternativu k surrealismu a abstrakci jako vůdčím proudům tehdejší pařížské avantgardy.

Po návratu do Prahy na konci dvacátých let se začala tvorba obou artificialistů postupně sblížovat se surrealismem. Tento trend vyvrcholil na jaře 1934, kdy se stali zakládajícími členy Skupiny surrealistů v ČSR, která pracovala v přímé součinnosti s Bretonovou skupinou. Bretonova a Éluardova návštěva Prahy v roce 1935 znamenala pro Toyen začátek inspirativních osobních vztahů. Důležité mezinárodní kontakty i domácí úspěchy však radikálně přerušila okupace Československa; podobně jako ostatní surrealisté, i Toyen tehdy tvořila v ilegality, bez možnosti vystavovat nebo publikovat své práce. Konec války přinesl jen dočasnou svobodu, neboť v Praze získávali stále větší vliv stalinisté. V předtuše komunistického převratu opustila Toyen již v roce 1947 Československo a odešla s básníkem Jindřichem Heislerem do Paříže, kde zůstala v exilu až dokonce života.

„Sbohem. Já jsem malíř smutnej, loučila se Toyen se svým přítelem uprostřed noci na pražské ulici“ – Jaroslav Seifert.

Své samostatné výstavy obvykle pojímala jako manifestaci přátelství se surrealistickými básníky, kteří pro ni psali verše či texty do originálně upravených katalogů; také její českou monografii z roku 1938 napsal básník Vítězslav Nezval, zatímco do francouzské z roku 1953 přispěli André Breton, Benjamin Péret a Jindřich Heisler.

Toyen zemřela 9. listopadu 1980 v Paříži. Pohřeb se konal za účasti nejbližších přátel na pařížském hřbitově des Batignolles, kde jsou pohřbeni i její přátelé Jindřich Heisler, André Breton a Benjamin Péret. Československý tisk úmrtí velké ženy a umělkyně přešel mlčením. Umělecká pozůstatost byla rozprodána ve třech aukcích.

www.galerieart.cz/; [Wikipedie](#)

Toyen

Toyen: *Polykači mečů*, 1925, olej, plátno, Galerie Zlatá husa

ARCHITEKTURA

Den architektury nabídne v Ostravě několik originálních procházek

Na originální procházky s předními českými architekty a historiky architektury budou moci při festivalu Den architektury vyrazit zájemci také v Ostravě a okolí. Festival se po loňské úspěšné premiéře rozšířil do dalších měst.

Uskuteční se 29. a 30. září ve více než třiceti městech. ČTK o tom za organizátory informovala Pavlína Svatoňová. Mezi vrcholy programu festivalu bude podle ní patřit procházka s předním českým architektem Josefem Pleskotem po Ostravě-Vítkovících. Začne u unikátního památkového areálu vítkovické Dolní oblasti.

Eva Jiříčná

Je nejvýznamnější současnou českou architektkou, větší na jejích návrhů se ale realizovala ve Velké Británii a ve Spojených státech. Z Československa odešla brzy po studiích, po srpnu 1968, a přes dvacet let žila v Londýně. Do Česka se znovu vrátila až po listopadu 1989. Její značku dnes nese například Oranžerie v Královské zahradě na

Pražském hradě, přestavba kostela sv. Anny na Starém Městě pražském, pražský hotel Josef, ale i nové Kongresové centrum nebo Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Chystá se také postavit „rejnoka“, tedy koncertní halu v Českých Budějovicích podle návrhu Jana Kaplického. Za šíření dobrého jména České republiky ve světě získala Eva Jiříčná od ministra zahraničí Karla Schwarzenberga letošní prestižní *Gratias agit*.

VZPOMÍNKA

Bohuslav Fuchs (24. 3. 1895, Všechnovice pod Hostýnem – 18. 9. 1972, Brno) – jeden z nejvýznamnějších architektů a urbanistů meziválečného Československa.

V roce 1925 vystavěl Fuchs emblematické dílo bílého funkcionalismu, Zemanovu kavárnu v sadech na Kolišti v Brně. Budova byla sice roku 1964 zbořena, ale v roce 1995 byla na jejím místě postavena replika jako monument symbolizující vitalitu brněnské avantgardní architektury dvacátých a třicátých let.

Bohuslav Fuchs: Zemanova kavárna, Brno, 1925, archiv Muzea města Brna

Bohuslav Fuchs byl oceněn řadou cen, uznání a členství v prestižních uskupeních. Byl také čestným zahraničním korespondentem Královského institutu britských architektů – RIBA, stálým delegátem na Mezinárodních kongresech moderní architektury (CIAM) a členem Mezinárodního výboru pro řešení problémů současné architektury (CIRPAC), čestným předsedou Mezinárodní federace pro bydlení, stavbu měst a prostorové plánování (IFHTP) v Haagu. Fuchs se angažoval i v řadě domácích spolků. Fuchsovi byla na konci čtyřicátých let nabídnuta profesura na Cambridge University. Působil ve Skupině výtvarných umělců, Spolku výtvarných umělců Mánes a také v redakcích několika časopisů – v architektonické sekci *Levé fronty* a v *Bloku výtvarných umělců země Moravskoslezské*. Fuchsova tvorba i jeho činnost na poli teoretickém byla již za jeho života několikrát oceněna. Roku 1940 byl Bohuslav Fuchs zvolen řádným členem Akademie věd. Roku 1966 mu byl udělen titul zasloužilého umělce za celoživotní činnost v oboru architektury a v oblasti teorie a pedagogické práce a o dva roky později se stal národním umělcem. V roce 1969 získal ve Vídni prestižní mezinárodní Cenu Gottfrieda von Herdera.

Vyučil se zedníkem, poté navštěvoval gymnázium v Holešově. V roce 1910 studoval na Průmyslové škole stavební v Brně, poté praktikoval v ateliéru svého profesora Jaroslava Syříště. Po vypuknutí první světové války odešel Bohuslav Fuchs do Prahy, kde se nejprve živil jako zedník, roku 1916 ho však architekt Jan Kotěra přijal na Akademii výtvarných umění. Po absolvování akademie zůstal Fuchs ještě tři roky (1919-1921) činný v Kotěrově ateliéru. Fuchsovo pražské působení ho ovlivnilo také v jeho raných architektonických návrzích, které jsou zřetelně inspirovány tvorbou Kotěrovou, Janákovou a Gočárovou. Tyto vlivy jsou patrné na návrhu rodinného domu pro básníka Jakuba Demla v Tasově v duchu tzv. národního slohu.

V roce 1921 Bohuslav Fuchs s kolegou ze studií Josefem Štěpánkem založili společný ateliér. Z jejich dvouleté spolupráce je nutné připomenout především soutěžní návrh na regulaci města Prostějova, za který získali třetí cenu. Na prezentaci návrhů oceněných v soutěži se Fuchs seznámil s Jindřichem Kumpoštem, tehdejší brněnským městským architektem, který mu nabídl místo v architektonickém a regulačním oddělení Stavebního úřadu v Brně. Roku 1922 se trvale usazuje v Brně, kde od roku 1923 působí jako pracovník městského stavebního úřadu. V letech 1938-1940 je profesorem Uměleckoprůmyslové školy ve Zlíně, v letech 1945-1958 učí architekturu na Vysokém učení technickém v Brně, kde je roku 1947 jmenován profesorem. Na konci padesátých let byl však z politických důvodů nucen školu opustit.

Kromě intenzivní projektové a pedagogické práce je činný též jako teoretik a grafik. Své grafické a architektonické práce vystavuje v Praze, v Brně a v řadě evropských měst.

Fuchs vytvořil i menší soubory svého nábytku – byl to však především nábytek ad hoc do jeho staveb: vestavěné skříně, bufety a komody. Když to bylo nezbytné, Fuchs řešil s velkou přesností a určitostí i detaily. Vynikajícími kusy nábytku byly lavice pro nádražní poštu v Brně. Nepochybný význam má i trubkový nábytek navržený zejména pro lázeňské budovy a vyrobený v Bystřici pod Hostýnem.

Bohuslav Fuchs se kromě teorie a praxe architektury a urbanismu věnoval také navrhování užitého umění. Společně se svou rodinou založil roku 1932 firmu AKA, společnost pro výrobu bytových doplňků a uměleckých předmětů, která ve své době patřila k nejlepším producentům designového zboží v Československu. Architektova manželka Drahomíra Fuchsová se zaměřila na návrhy vzorů textilií pro rodinný podnik, Fuchs navrhoval především předměty z keramiky, skla a kovu, a to nejen pro vlastní firmu, ale i pro Dílny umělecké keramiky a další.

Po nástupu komunismu byl architekt pomalu vytlačován z veřejných zakázek, a přestože se se svými návrhy účastnil několika významných soutěží, jeho stavby většinou nebyly realizovány. Projekční činnost vlastního ateliéru i firmy AKA byl nucen roku 1948 ukončit.

K projektům realizovaným v této době patří autobusové nádraží v Brně na Benešově třídě z let 1948-1949 nebo brněnský pomník Osvobození, který vznikl v roce 1953 ve spolupráci se sochařem Vincencem Makovským. Od roku 1953 spolupracoval Bohuslav Fuchs také se svým synem Kamilem, který byl rovněž praktikujícím architektem a v této době pracoval v Projekčním středisku státního obchodu v Brně. Společně vytvořili např. návrh obchodního domu Dyje, který byl v letech 1969-1970 necitlivě zasazen do historického centra Znojma.

V šedesátých letech vznikl také návrh na dopravní řešení Prahy, na dostavbu Staroměstského náměstí a projekt na řešení okolí Národního divadla. Ke zdařilejším realizacím pozdního tvůrčího období Bohuslava Fuchse patří rodinný dům v Ostopovicích z let 1968-1971, který kromě odkazu k tradiční architektuře Valaška a Vysočiny zřetelně reaguje na podněty zahraniční architektury a postmoderny. Posledním Fuchsovým dílem byla pamětní deska jeho profesorovi z pražské akademie Janu Kotěrovi.

B. Fuchs byl vynikající architekt, urbanista, pedagog a výtvarník. Byl čelným představitelem českého funkcionalismu – tzv. brněnské architektonické školy. Patří i k nejvýkonnějším architektům (přes sto realizovaných staveb a množství soutěžních nerealizovaných návrhů) s mimořádným smyslem pro soulad funkcionalistické novostavby s prostředím. Během let 1923-1928 vznikla většina jeho klíčových děl, která vešla do dějin architektury, jako Zemanova kavárna, Masná burza, hotel Avion, obřadní síň hřbitova, penzion Radun.

Jeho avantgardní budovy pomohly vytvořit z Brna moderní velkoměsto a svou myšlenkovou a výtvarnou hodnotou patří k trvalým dílům české moderní architektury.

Bohuslav Fuchs je pochován na Ústředním hřbitově v Brně. Náhrobek s posmrtným odlitkem architektovy ruky navrhl svému otci Kamil Fuchs.

Leopold Bauer (1. 9. 1872, Krnov – 7. 10. 1938, Vídeň) byl rakouský a především slezský architekt, návrhář uměleckoprůmyslových předmětů a teoretik, předchůdce postmoderny.

Leopold se narodil hostinskému Josefu Bauerovi a jeho manželce Marii Flemmichové v Krnově, tehdejším Jägerndorfu, kde také vychodil reálku. V letech 1888-1891 absolvoval společně s architektem Josefem Hoffmanem Státní průmyslovou školu v Brně, poté krátce praktikoval v Toruni u Reinharda Uebricka a v Düsseldorfu u architekta Petra Paula Fuchse. Od roku 1892 studoval na vídeňské Akademii nejprve u profesora Karla von Hasenauera, od roku 1894 pak u Otto Wagnera, v jehož soukromém ateliéru také pracoval. Již v této době získal několik cen a také studijní stipendium, kterého využil v letech 1897-1888 na cestu po Evropě – navštívil Itálii, Francii a Německo. V roce 1900 si založil vlastní ateliér a stal se členem Wiener Secession, kam patřil mj. i Gustav Klimt a Bauerův spolužák a krajan Joseph Maria Olbrich. Od roku 1902 redigoval časopis *Ver sacrum*. V roce 1904 za své návrhy interiérů získal zlatou medaili na světové výstavě v St. Louis.

Ačkoli žil ve Vídni, svá neznámější díla realizoval v rodném Slezsku a na Moravě. Jeho raná díla vycházela z vídeňské moderny a architekt bývá označován za autora prvního moderního domu v monarchii, kterým je brněnská vila Karla Reiřiga (1901-1902). V roce 1905 však došlo k obratu v jeho architektonickém myšlení, postavil se do opozice vůči svému někdejšímu profesorovi Otto Wagnerovi a vystoupil s jeho veřejnou kritikou, která byla zároveň prvním odporem vůči přílišné racionalitě moderny. Odmítnutí racionalismu a požadavek fantazie v architektuře ho přivedly k propagaci nového historismu. Nejprve vycházel z tradic antické architektury, později používal i formy gotické.

V letech 1913-1919 byl profesorem architektury na vídeňské Akademii, odkud však byl nucen odejít po zániku monarchie. Jeho největším dílem byla monumentální historizující budova Rakousko-maďarské banky ve Vídni, realizovaná podle jeho návrhu v letech 1913-1918. Proslul mimo jiné i jako návrhář nábytku, skleněných váz a koberců. V roce 1919 publikoval studii *Gesund wohnen und freudig arbeiten*, ve které se zamýšlel nad tehdy palčivými otázkami sociálního bydlení a nad architekturou továren. Účastnil se také programu sociální výstavby Rote Wien. V této době také došlo k dalšímu zásadnímu obratu v jeho architektonické tvorbě, jejíž část směřovala k modernistickému tvarosloví – inspiroval se americkou architekturou, především budovami Louise Sullivana a expressionismem. Tyto tendence se projevily v budově obchodního domu Breda & Wenstein v Opavě (1927-1928), který byl ve své době největším a nejmodernějším v Československu. Bauer byl také kritikem internacionálního stylu (funkcionalismu), který údajně ignoruje přírodní podmínky a tradici jednotlivých zemí. Sám však v této době redukoval architektonické tvarosloví, jeho základním heslem se staly jasnost a pořádek. Oproti avantgardě však nevycházel pouze z funkce, nevzdal se fantazie a uměleckého charakteru architektury. Příkladem je jeho dostavba Priessnitzova sanatoria v Jeseníku (1928-1929), která navazovala na jeho stavbu z let 1908-1909. Jednou z jeho posledních prací byl monumentální kostel svaté Hedviky v Opavě. Kontroverznost Bauerovy osoby posílila ve třicátých letech jeho sympatiemi k nacismu.

Dnešní stav Bauerových staveb na území ČR: např. v Opavě je ta nejstarší, bývalá Obchodní a živnostenská komora z roku 1908, která slouží jako knihovna Slezské univerzity a je stále ve velmi dobrém stavu. Kvalitně opraven je i železobetonový kostel sv. Hedviky – jeho poslední dílo. Chráněná loď sloužila za totalitní éry jako skladiště podniku Řempe. Kostel byl v devadesátých letech citlivě rekonstruován architektem Tomášem Černouškem a na vrchol věže se vrátil několikametrový kříž. Problém je s asi nejvýznamnější Bauerovou stavbou – obchodním domem Breda & Weinstein (1929). Fasáda je celkem v pořádku, dům má i původní okna, ale interiér je po požáru v zuboženém stavu, pokud již zatím nebyla provedena rekonstrukce. Známé Priessnitzovo sanatorium v Jeseníku – monumentální dílo s nádherným výhledem do krajiny bylo postaveno ve dvou etapách. Starší modernistická část i dostavba z dvacátých let je kvalitně opravena, zachoval se i interiér vstupní haly s impozantním spirálním schodištěm.

Leopold Bauer má v rodném městě nový pomník, který tvoří betonový rám a bronzová busta, dílo Čechokanadana Pavla Charouska.

VÝSTAVY

V Praze se představuje současný Londýn

V Galerii hlavního města Prahy, v Domě U Kamenného zvonu, vystavují svoji tvorbu výrazní představitelé současné britské výtvarné scény.

Výstava pod názvem *London Twelve/Současné britské umění* představuje uměleckou scénu v Londýně v roce 2012 a současně navazuje na dvě předchozí, které zaznamenaly u diváků velký úspěch. Kurátoři Olga Malá a Toby Clarke vybrali díla třiatřiceti umělců, jejichž tvorba Clarka v uplynulém roce nejvíce zaujala. Výběr děl se také samozřejmě řídil možností prostor historického domu.

Podle jednoho z kurátorů Tobyho Clarka je hlavní charakteristikou Londýna jeho rozmanitá kultura a to se také docela dobře odráží i na vystavených dílech. Ve dvou patrech galerie jsou vystavena díla, v nichž se mísí vlivy nejrozličnějších kultur a jsou vytvořena rozmanitým moderním způsobem – tak se vedle klasických obrazů objevují i netradiční věci, například umělecká dvojice Tony Heywood a Alison Condiová zhmotňuje a drahými kameny obaluje svět, který je viditelný jen pod mikroskopem.

K vidění jsou dále například díla Jamese Capperera, Zaka Ového nebo Hewa Lockeho. Výstavu mohou zájemci navštívit do 23. září.

(mk)

Výstava Františka Muziky

Zájemci o tvorbu Františka Muziky (1900-1974) mají možnost navštívit velkou výstavu tohoto umělce v Alšově jihočeské galerii v Hluboké nad Vltavou.

Výstava je zaměřena především na malířské dílo Muziky a působí tak trochu jako průřez dějinami českého umění 20. století: začátky Františka Muziky – ve stylu magického realismu byly spojeny s programem avantgardního Devětsilu, jehož byl členem. V další fázi se jeho tvorba ubírala v duchu lyrického kubismu a od poloviny třicátých let se začínají v jeho tvorbě objevovat mytologické prvky a surreálná imaginace. Padesátá léta jsou poznamenána lyričnou abstrakcí a v šedesátých letech je patrný vliv informelu.

Výstava, která potrvá do 30. září, byla doplněna též objemnou pětisetstránkovou monografií z nakladatelství Gallery. Jejími hlavními autory jsou Vlastimil Tětiva a Vlasta Koubská.

(mk)

Korunovaci svatohostýnské Panny Marie připomene i výstava

Sté výročí korunovace sochy Panny Marie na Svatém Hostýně na Kroměřížsku připomene také výstava předmětů spojených s mariánskou tradicí. Na zámku v Bystřici pod Hostýnem tak budou k vidění svaté obrázky, sošky, předměty z keramiky, porcelánu i skla, medaile, knihy, příležitostné tisky, díla umělecká, ale i výsledky lidové tvořivosti. Vystaveny budou i opravdové rarity. „Návštěvníci budou mít unikátní příležitost vidět speciální, dnes již historické pouzdro, v němž se koruny Panny Marie a Ježíška dopravovaly v roce 1912 do Říma k papežskému posvěcení a v němž poté doputovaly na Hostýn. Pouzdro nebylo nikdy vystavováno a veřejnost jej naposled mohla spatřit právě v korunovačním roce 1912,“ řekla ČTK Ilona Musichina z bystřické radnice. Další zajímavostí bude faksimile jednoho z nejstarších vyobrazení Hostýna získaná z olo mouckého archivu a nejstarší známý obraz Panny Marie svatohostýnské zapůjčený bystřickou farností.

Jiří Georg Dokoupil vystavuje v galerii Miro

V galerii Miro v Praze na Strahově začala výstava malíře Jiřího Georga Dokoupila. Autor představuje nové práce s náboženskou tematikou, které zpracovává svými originálními malířskými technikami. Galerie Miro sídlí v kostele sv. Rocha, který poskytl prostředí Dokoupilovým obrazům Panny Marie nebo trpícího Krista. Žádný z vystavených obrazů není namalován štětcem, Dokoupil díla vytváří kouřem od svíčky, maluje sazemi nebo mýdlovými bublinami. Jeden z mála českých výtvarníků poválečné doby, který se prosadil na mezinárodní výtvarné scéně, měl před dvěma lety velkou výstavu v Jízdárně Pražského hradu. V osmdesátých letech patřil k vlně postmoderního malířství; trvalým rysem jeho tvorby je ale soustavné hledání nových témat i výrazových forem. Jiří Dokoupil si nikdy nevytvořil jednotný, pro diváka jasně rozpoznatelný styl. Místo toho parafrázuje nejrozličnější minulé styly, hraje si s nimi a experimentuje s novými technikami. Možná jedinou jeho stálou charakteristikou může být expresivita a tíhnutí k erotičnosti – tu však na současné výstavě nelze hledat. Výstava potrvá do 28. října.

Výstava v Jindřichově Hradci je věnována fenoménu svatých obrázků

V jindřichohradeckém muzeu začala výstava *Obrázky z poutí*. Věnována je fenoménu svatých obrázků, které kovali věřící na svých náboženských poutích a nosili na památku domů, buď pro sebe, nebo jako dárek pro své blízké. Dokumentují především poutní místa na Jindřichohradecku, ale také jinde v Čechách, na Moravě i v zahraničí. Většina exponátů pochází z fondů muzea, skrývají se pod 1 300 inventárními čísly. Pod jedním z nich je například uchována kolekce vytvořená štábním kapitánem Ludvíkem Albrechtem. Obsahuje celkem 390 svatých obrázků. Doplnuje ji řada sběratelových rukopisných poznámek. „Obrázky byly často ručně a později strojově zdobeny různými technikami – prořezáváním nebo vypichováním, vystřihováním, ražbou okrajů, výšivkou či doleповáním vystřižených papírových nebo látkových ozdob,“ upozornila kurátorka výstavy Štěpánka Běhalová. Některé z nich i sušenými rostlinami, motýlími křídly nebo třeba peřím. Sbírka obsahuje i několik sklapovacích obrázků, které obsahují dva motivy – jeden druhým překrytý, s možností otevření.

Pražské muzeum chystá přesun expozice do Ctěnic a mosteckých věží

Muzeum hlavního města Prahy (MHMP) chystá přesun expozic do významných památek, které získalo od léta do správy. Muzeu dosud chyběly výstavní prostory, tisíce sbírkových předmětů tak zůstávaly lidem skryty v depozitářích, řekla v rozhovoru s ČTK ředitelka Zuzana Strnadová. Muzeum se od začátku července začne starat o areál zámku ve Ctěnicích a novomlýnskou vodárenskou věž. Na přelomu roku pak pod jeho správu přejdou také pražské věže, které měla v nájmu bezpečnostní agentura ABL, dříve vlastněná nepravomocně odsouzeným poslancem Věcí veřejných Vitem Bártou. Jde o Prašnou bránu, Staroměstskou a Malostranskou mosteckou věž, věž chrámu svatého Mikuláše na Malé Straně, bludiště a rozhlednu na Petříně. Muzeum tak bude mít desetkrát víc návštěvníků než doposud. V novomlýnské věži připraví dobrovolní hasiči expozici o historii hasičů, která v Praze chybí. Zároveň budou připravovat programy pro děti. Výstavy ve věžích se zaměří na historii konkrétního místa, třeba Karlova mostu nebo Petřína. Nabídnou ale i moderní edukativní programy, kterými návštěvníky provedou vyškolení pedagogové. „Přesná koncepce bude hotova v září. Expozice se otevřou na začátku příštího roku,“ uvedla.

Olomoucké muzeum představuje církevní stavby Josipa Plečnika

Církevní stavby Josipa Plečnika, jednoho z nejsobitějších evropských architektů první poloviny 20. století, představuje výstava *Kostely* v Arcidiecézním muzeu v Olomouci. S dílem slovinského architekta se návštěvníci mohou seznámit prostřednictvím fotografií, jejichž autorem je významný slovinský historik umění a největší znalec Plečnikova díla Damjan Prelovšek. Výstava v ambitu Arcidiecézního muzea přibližuje například vídeňský kostel svatého Ducha, lublaňský kostel svatého Františka z Assisi, kostely v Bogojině či Bělehradě.

Muzeum rekordů v Pelhřimově vystavuje křišťálovou lebku

Ručně broušená křišťálová lebka je novým exponátem expozice *Zlaté české ručičky* Muzea rekordů a kuriozit v Pelhřimově. Jejím autorem je Jaroslav Dave Šlechta, sklářský výtvarník ze Žďáru nad Sázavou. V expozici si ji návštěvníci mohou prohlédnout do 15. října. Lebka má obvod 52 centimetrů a výšku 16 centimetrů. Váží 6 170 gramů. O výrobek žďárského skláře se zajímal i spisovatel Arthur C. Clark, autor televizního pořadu *Svět záhad*, jehož vlastnoručně psaný dopis autorovi lebky je součástí pelhřimovské expozice.

V olomouckém Muzeu umění končí po letech stálá expozice

V olomouckém Muzeu umění končí po téměř deseti letech stálá expozice *Dům milovníka umění*, která návštěvníky provedla uměleckým děním na přelomu 19. a 20. století. Navštívilo ji bezmála 50 000 lidí. Od října ji nahradí dlouhodobá expozice umění 19. století, která bude součástí projektu *Od Tiziana k Warholovi*, jímž si olomoucké muzeum připomíná šedesát let své činnosti. Stálá expozice *Dům milovníka umění* se návštěvníkům otevřela v roce 2003 a jejím hlavním cílem byla prezentace bohatých muzejních sbírek. Představuje malířství, grafiku, sochařství, architekturu, nábytek, umělecké řemeslo, knižní kulturu, ale také poezii a filozofii střední Evropy mezi lety 1870-1919. Muzeum počítá s tím, že umění 19. století v prostorách Mansardy zůstane i po skončení výstavy *Od Tiziana k Warholovi* jako dlouhodobá expozice.

V Praze bude poprvé k vidění Mendelův rukopis základů genetiky

Hlavní město bude vůbec poprvé hostit výstavu s rukopisem práce *Pokusy s rostlinnými hybridy*. V 19. století v nich popsal základní genetické zákony geniální augustiniánský mnich Gregor Johann Mendel. Rukopis je součástí výstavy *Mendel 190*, kterou bude hostit Národní technické muzeum v Praze. Návštěvníci na výstavě mimo jiné uvidí sadařské nářadí a mikroskopy, které Mendel používal, nebo vědceovy brýle známé z jeho portrétů. Nechybí ani liturgické oblečení, monstrance a Mendelův prsten. Výstava se pro veřejnost otevírá v den Mendlových narozenin 20. července a potrvá do 28. října.

Muzeum v Plzni láká na cenné Trnkovo diorama *Svatba u Broučků*

Unikátní exponát z dílny světoznámého výtvarníka Jiřího Trnky vystavuje Muzeum loutek v Plzni. Cenné diorama *Svatba u Broučků*, jež plzeňský rodák vytvořil v sedmadvaceti letech podle knihy Jana Karafiáta pro světovou výstavu v New Yorku v roce 1939, se muzeu podařilo zapůjčit a kompletně zrestaurovat. Jde o první Trnkovo komplexní zpracování tématu *Broučků*, jež ho provázelo celý život. Muzeum třírozměrný model vystavuje u příležitosti sta let od Trnkova narození. V Plzni bude k vidění do března 2013. V současné době je diorama majetkem Českobratrské

církve evangelické, která ho dlouhodobě zapůjčila do městečka Jimramov na Vysočině, kde má Karafiát svou síň rodáků. Restaurační práce odborníci prováděli přímo před očima návštěvníků muzea. Výstavu doplní portrét Jiřího Trnky od Viktora Strettiho, který je v Muzeu loutek zapůjčen z kláštera Plasy.

Ostravská výstava připomene výročí vydání Zlaté buly sicilské

Výstava v Ostravském muzeu připomíná 800. výročí vydání dokumentu, kterým vzniklo české království, a tím i nárok budoucích panovníků dědit královský titul. Expozice nazvaná *Cesta ke Zlaté bule sicilské* nabízí například mince, pečeti, rukopisy i dobové zbraně. Výstava trvá do poloviny září. První tři české krále výstava přiblíží prostřednictvím mincí a pečeti. K ozdobám výstavy budou patřit fragmenty reliéfu z kláštera svatého Jiří v Praze, kde je i zobrazen král Přemysl. Návštěvníci mohou též zhlédnout rukopisy z 11. až 12. století, zbraně z 12. století a také zdobenou mosaznou mísu z přelomu 12. a 13. století. Originál Zlaté buly sicilské nemůže být pro svůj význam v Ostravě vystaven. Proto bude listina prezentována formou zdařilé kopie. Druhá část výstavy, která se věnuje proměně pomezí oblasti Moravy a Slezska, si klade za cíl dotknout se problematiky vzniku prvních měst, tedy nejen Uničova, Bruntálu a Opavy, ale i Hlubčic.

Poklady jagellonské gotiky vystavuje Lapidárium Národního muzea

Nejstarší plastika z Karlova mostu, náhrobní figura rytíře z kláštera sv. Jiří na Pražském hradě, mistrovská díla Matyáše Rejska, socha sv. Barbory a výzdobné články z kutnohorského chrámu i další poklady jagellonské gotiky obohatily stálou expozici Lapidária Národního muzea na holešovickém Výstavišti v Praze. Výstava s názvem *Europa Jagellonica a česká plastika z let 1450-1530* tam bude přístupna do 4. listopadu. Nová výstava Národního muzea tak doplní předměty v Lapidáriu o vzácné příklady plastiky a architektonických článků z období vlády Jiřího z Poděbrad a dvou Jagellonců – Vladislava a Ludvíka. Návštěvníci si mohou prohlédnout také jedinečnou sbírku více než tří desítek pečeti měst, cechů, církve, šlechty a především králů Ladislava Pohrobka, Jiřího z Poděbrad, Matyáše Korvína, Vladislava Jagellonského i jeho syna Ludvíka. Mistrovská díla miniaturního sochařství zastoupí kolekce kachlů s postavami panovníků, biblickými a heraldickými motivy či hlavičky andělů z Týnského chrámu. Výstava v Lapidáriu Národního muzea je pokračováním mezinárodního projektu *Europa Jagellonica – Umění a kultura ve střední Evropě za vlády Jagellonců*.

V písecké galerii Sladovna proběhla výstava Heftlink Josef Čapek – příběh posledního obrazu

Výjimečná podívaná se naskytlá návštěvníkům výstavy *Heftlink Josef Čapek – příběh posledního obrazu*. Lidé si tu mohli prohlédnout jeden ze šesti zachráněných obrazů, které Čapkova manželka po jeho smrti podle přání auto-

ra zničila. Díla následně objevil Čapkův zeť a zachránil je, řekla kurátorka výstavy Pavla Slancová. „Byly to obrazy, které Čapek před svým zatčením v roce 1939 ukryl,“ uvedla. Malíř, spisovatel, básník a novinář své ženě řekl, aby díla zlikvidovala, kdyby zemřel. Čapek zemřel v koncentračním táboře v dubnu 1945. Jeho manželka pak prý skutečně všechny obrazy spálila nebo rozmočila ve vodě. Jen šest z nich rozřezala a v tomto stavu je potom objevil Čapkův zeť a slepil je. Výstava byla doplněna dokumentárním filmem o Josefu Čapkovi. Vedle výpovědí jeho rodinných příslušníků, pamětnice osvobození koncentračního tábora v Bergen-Belsenu a odborníků z oboru české literatury a historie ukáže i záběry míst, kde byl nucen Josef Čapek konec svého života trávit.

Výstava Kouzelné hrací strojky

Až do konce ledna příštího roku je v Českém muzeu hudby na pražské Malé Straně otevřena výstava *Kouzelné hrací strojky*. Přibližuje nejrůznější hrací skříňky, flašiny, orchestriony i unikátní automatony. Výstava je součástí celoročního projektu, kterým Národní muzeum v Praze připomene, jak se žilo v době rakousko-uherské monarchie. Výstava ukazuje například kolovrátky, se kterými vyhrávali flašinetáři na venkovských poutích i na staropražských dvorcích, honosné skříňové orchestriony, které stály v měšťanských nebo šlechtických salónech, kavárnách a tančírnách, i zcela unikátní exponáty, jako jsou renesanční trauttmansdorffské hodiny z roku 1596 se zvonkovou hrou, které jsou i nejstarším exponátem výstavy. Vystavují i hudebního robota, automaton, který je vlastně hráč na banjo z konce 19. století. Návštěvníci si tu mohou řadu hracích strojků i poslechnout prostřednictvím sluchátek, nebo dokonce přímo z hrací skříňe, kterou pracovníci muzea na požádání spouštějí. A budou si moci i sami zahrát. Uvidí i nejrůznější zvonkohry, varhanní stroje, flétnové hodiny, hřebíčkové hrací skříňky, polyfony a symfoniony.

Výstava *Kouzelné hrací strojky* má i své doprovodné akce. Od září budou v muzeu podvečery plné kramářských písní nebo pořad věnovaný méně známým písničkám Karla Hašlera. Uvedena bude i dětská opera *Brundibár*, ve které hraje jednu z hlavních rolí právě flašinet.

Díky autentickým nahrávkám se tak můžeme vrátit do časů císaře pána. Právě období císaře Františka Josefa I., který vládl od roku 1848 až do roku 1916, tedy dlouhých osmašedesát let, je věnován celý ambiciózní cyklus *Monarchie*, který výstava hracích strojků vlastně zahajuje.

Výstavní projekt, který bude probíhat příštích dvanáct měsíců, přibližuje generální ředitel Národního muzea Michal Lukeš: „*Monarchie* v podstatě navazuje na výstavu *Republika*, kterou jsme se před několika lety snažili uchopit nejen jako líčení politických dějin, ale podívat se na tu dobu, jak se v ní lidem žilo. *Monarchie* je omezena na dobu vládnutí císaře Františka Josefa. Začínáme *Kouzelnými hracími strojky*, následovat budou *Sportsmeni v českých zemích* v Národním památníku na Vítkově. Tato výstavě bude věnovaná počátkům organizovaného sportu a fenoménu českého sportu na přelomu 19. a 20. století. V Národopisném muzeu bude výstava s možná poněkud provokativním názvem *Krmě, jídlo, zdrojlo*, zaměřená na vaření, jedení a stolování za doby císaře pána. V Náprstko-

vě muzeu otevřeme výstavu *Po stopě Karla Maye*. Knížky Karla Maye byly v podstatě první přeložené rodokapsy, tím se začala v našich zemích šířit lehčí literatura. Tato móda pak vyvrcholila za první republiky. Tím středobodem pak bude vlastní výstava *Monarchie*, která proběhne v naší Nové budově. Bude to velká průřezová výstava, ve které se budeme snažit vyvracet i určité mýty a klišé o 19. století a dívat se na 19. století nevšedními pohledy, například na vztahy Čechů a Němců. Tato velká výstava, která bude

otevřena v listopadu, bude doprovázena dvěma výstavami. Bude to *Dětský svět za císaře pána*, zaměřený spíš na maminky, děti a rodiny. Bude o tom, jak si v té době děti hrály, jak se vychovávaly, jak se rodilo, jak fungovala hygiena. A pak bude fotografická výstava *Člověk ve fotografii*. Budou tam jedny z nejstarších fotografií, které v republice z té doby máme. A skončíme opět zde, v Českém muzeu hudby, výstavou *Století valčíku a polky*. Tanců, které se tančily jak na zámku, tak v podzámčí.“

LITERATURA

Vyšla kniha o brněnských zájezdních hostincích a hotelech

Dějiny brněnských zájezdních hostinců a hotelů popisuje nová publikace se stovkami historických fotografií. Zlaté období zájezdních hostinců skončilo v 19. století, pak postupně zanikaly. Jejich místo zaujaly nově vznikající hotely, z nichž některé ubytovávají hosty až do současnosti, řekl ČTK autor. Česko-německá kniha volně navazuje na publikaci *Zmizelý svět brněnských kaváren*. Úvodní část knihy věnovali autoři Vladimír Filip a Karel Altman starým zájezdním hostincům, z nichž žádný už není v provozu. „Budovu posledního z nich, Modrého lva na Starém Brně, zbořili začátkem třicátých let minulého století,“ uvedl Filip. Symbol modrého lva však svým způsobem přežívá do současnosti – v podobě mozaiky na fasádě blízkého finančního ústavu i v názvu jedné z nedalekých prodejen. Další pasáž knihy popisuje nejstarší brněnské hotely, jejichž jména většinou znají i současníci.

Výročí úmrtí Eduarda Petišky

Eduard Petiška

Před nedávnem si mohla kulturní veřejnost připomenout již čtvrtstoletí, které uplynulo od náhlého úmrtí Eduarda Petišky.

Autor dětských knížek a zároveň také překladatel z němčiny Eduard Petiška se narodil v Praze v roce 1924. Kromě literárního nadání zdědil po své matce Adeline Winandtové i výborný hudební sluch – složil již na konzervatoři úspěšně zkoušky

a nebyť nacistické okupace, mohla se jeho budoucnost ubírat jiným směrem.

Literární kariéra Eduarda Petišky nespočívala pouze v autorství dětských knížek. Vzhledem k tomu, že jeho druhou rodnou řečí byla též němčina ještě podpořená studiem germanistiky, stal se i překladatelem z němčiny, a to děl takových autorů, jakými byli například Goethe, Heinrich Heine nebo Günter Grass. Eduard Petiška proslul také jako dramatik, esejista a editor různých sbírek povídek.

Jako autor dětských knížek proslul zejména texty k raným „krtečkovským“ příběhům *Jak krtek ke kalhotkám při-*

šel nebo *Krtek a autíčko*. K dalším jeho dětským knížkám patří například *Martínkova čítanka*, *Pohádkový dědeček* a jeho patrně nejnámější knížkou zůstávají *Staré řecké báje a pověsti* – převyprávěné příběhy z řecké mytologie, které byly původně vydané v roce 1958 a postupně ještě rozšířené.

K úspěchu knížek pro děti přispěla také spolupráce Eduarda Petišky s oblíbenými ilustrátory, především se Zdeňkem Milerem u knížek o krtkovi a Helenou Zmatlíkovou, která osobitým způsobem ilustrovala jeho překlady knih Astrid Lingrenové.

Tvorba pro děti a mládež se stala pro Eduarda Petišku, tak jako i pro mnoho dalších autorů té doby, únikem před nastupující totalitním režimem.

(mk)

Byla udělena Cena Revolver Revue

Letošní Cena Revolver Revue byla udělena Bohumilu Doležalovi. Komentátor, kritik a dlouholetý přispěvatel *Lidových novin* obdržel tuto cenu za „neutuchající a nepředpojatý criticismus, uplatňovaný po dlouhých desetiletí napříč měnicími se režimy, životními okolnostmi i pojednáváním žánry“, to jsou slova šéfredaktorky časopisu *Revolver Revue* Terezie Pokorné.

Bohumil Doležal se narodil v roce 1940 a svoje první texty začal publikovat v šedesátých letech v časopise *Tvář*. Jednalo se o velmi ostré kritiky děl, která byla pro tehdejší literární veřejnost prakticky nedotknutelná.

Bohumil Doležal byl sice signatářem Charty 77, ale později se s tímto společenstvím názorově rozešel. Důsledkem ovšem byl zákaz publikační činnosti v průběhu normalizace. Koncem osmdesátých let byl Doležal mezi zakladateli strany Demokratická iniciativa – tu se však v porevolučních letech nepodařilo udržet. Dva roky působil jako poslanec Federálního shromáždění, krátce se také ocitl ve funkci poradce tehdejšího premiéra Václava Klause a učil rovněž na pražské Fakultě sociálních věd.

Od druhé poloviny devadesátých let přispívá Bohumil Doležal pravidelně svými komentáři do *Lidových novin*, mimo to také publikuje v časopise *Reflex* a především na svém blogu Události, kde v podstatě denně glosuje českou politiku a společenský život. Kromě politických rozborů je jeho tématem i kritika způsobu, jakým se česká reprezentace i společnost stavějí k poválečnému vyhnání sudetských Němců.

(mk)

Edice *Zmizelá Praha* připomíná historii pražských povodní

Historii záplav v hlavním městě mapuje kniha z edice *Zmizelá Praha* nazvaná *Povodně a záplavy*. Sestavila ji Pavla Státníková, hlavní kurátorka Muzea hlavního města Prahy. Kniha mapuje katastrofy způsobené rozvodněnou Vltavou od nejstarších dob po ničivé povodně v roce 2002, k jejichž desátému výročí vychází. Dvousetstránkovou publikaci z nakladatelství Paseka doprovází přes dvě stě fotografií.

První zmínka o záplavách na území Prahy se objevuje již v *Kosmově kronice*, velká voda se vracela do města s železnou pravidelností po celý středověk a novověk. Nejstarší zprávy o povodních se zachovaly díky kronikářským zápiskům; později se začaly objevovat přesnější záznamy počasí a průběhu katastrof. Z pražských povodní z let 1890, 1920 a 1940, kterým je vedle těch posledních z roku 2002 věnován v knize největší prostor, se zachovalo mnoho unikátních snímků, které dokumentují jak řádění vodního živlu v Praze, tak proměny hlavního města.

Vladislav Vančura na webu

Při příležitosti 70. výročí úmrtí spisovatele Vladislava Vančury bylo jeho dílo zveřejněno v elektronické podobě.

Vladislav Vančura zemřel 1. června 1942 – stal se jednou z obětí teroru po atentátu na Reinharda Heydricha. Byl zatčen gestapem již před atentátem, když byla odhalena jeho účast v Národně revolučním výboru inteligence. Bylo to právě jméno tohoto spisovatele, které zahajovalo seznam osob popravených za napomáhání nebo schvalování atentátu.

Na stránkách Ústavu pro českou literaturu Akademie věd byl zpřístupněn nejen Vančurův známý román *Marketa Lazarová*, ale také digitální podoba obou projektů Vančurových spisů, které vznikaly v minulých letech právě v Ústavu pro českou literaturu. Tyto soubory jsou ještě doplněny výběrem z Vančurovy publicistiky.

(mk)

Zemřel Dušan Zbavítel

8. srpna zemřel v Praze ve věku sedmaosmdesáti let indolog a překladatel Dušan Zbavítel.

Dušan Zbavítel se narodil 7. května 1925 v Košicích. Byl absolventem Univerzity Karlovy v Praze, kde vystudoval indologii. Od roku 1954 působil jako vědecký pra-

covník oddělení jižní Asie pražského Orientálního ústavu, v jehož čele stanul v roce 1960. Současně také vyučoval bengálštinu na Filozofické fakultě UK.

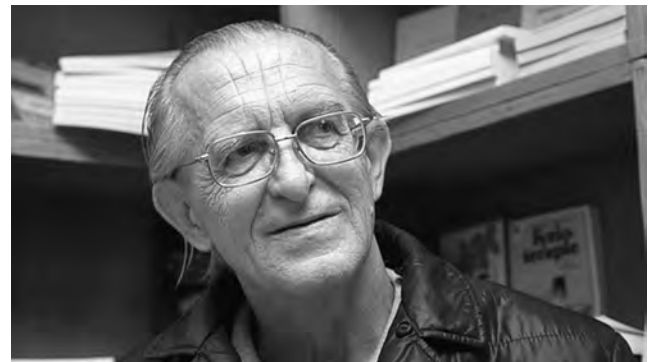
Po roce 1968 musel Dušan Zbavítel svoje zaměstnání opustit kvůli svým politickým postojům – nesouhlasil se vstupem vojsk Varšavské smlouvy na území Československa. Později pak vyučoval bengálštinu na jazykové škole v Praze a po roce 1989 přednášel sanskrtskou a bengálskou literaturu na Univerzitě Karlově.

Dušan Zbavítel přeložil přes šedesát knih a byl také autorem jedné z prvních učebnic sanskrtu. Jedním z jeho nejvýznamnějších děl je podle mínění odborníků první český překlad kompletního souboru všech nejstarších Upanišad – staroindických filozofických textů, který pořídil přímo ze sanskrtského originálu a který byl vydán před několika lety.

Vědecká práce Dušana Zbavitele se vyznačuje širokým záběrem, který zahrnuje bengálskou literaturu a rovněž folklórní a divadelní tradice. Byl také velmi uznávanou kapacitou v oblasti díla a filozofie Rabíndranátha Thákura. Jeho rozbor Thákurových spisů a překlady jeho románů, her, příběhů, poezie, projevů a korespondence se staly velkým přínosem pro seznámení české veřejnosti s tímto indickým autorem. Při příležitosti stého výročí narození Rabíndranátha Thákura vydal Dušan Zbavítel objemnou antologii, která získala významná uznání – k mnohým dalším uznáním za jeho práci patří také například ocenění vysokým indickým státním vyznamenáním Padma Bhúšan za celoživotní přínos literatuře a vzdělání v oblasti indologie – to obdržel v roce 2006.

Další tvorba Dušana Zbavitele o Indii, ať už jsou to knihy, nebo články, se dotýká dějin, politiky, filozofie, náboženství nebo literatury a dramatu.

(mk)

Dušan Zbavítel

KINEMATOGRAFIE

Polský Rytířský kříž pro Evu Zaoralovou

Česká filmová kritička a umělecká poradkyně karlovarského filmového festivalu Eva Zaoralová byla oceněna Rytířským křížem Řádu za zásluhy Polské republiky za přínos k rozvoji polsko-českého kulturního dialogu. Vyznamenání, které obdržela především za dlou-

holetou propagaci polského filmu na karlovarském festivalu, jí bylo předáno v červenci na polském velvyslanectví v Praze.

Chargé d'affaires Marek Minarczuk prohlásil, že díky zájmu a podpoře Evy Zaoralové je festival v Karlových Varech jediným filmovým festivalem třídy A, na němž má polská kinematografie od roku 1994 své pevné místo.

Eva Zaoralová ve svém děkovném projevu uvedla, že její vztah k polskému filmu je stejně starý jako její vztah k filmu vůbec. Vzpomněla také režiséra Andrzeje Wajdu i festival v Gdaňsku v roce 1980, kterého se osobně zúčastnila.

Eva Zaoralová

Právě zásluhou Evy Zaoralové byl například v roce 2005 uveden v Karlových Varech film *Můj Nikifor*, který obdržel hlavní cenu – Křišťálový glóbus.

(mk)

Konfident režiséra Nvoty

Slovenský režisér Juraj Nvota představil svůj nový snímek *Konfident*. Do hlavní role obsadil Jiřího Mádlu. V *Konfidentovi* hraje Mádl mladého radioamatéra, o kterého se zajímala komunistická Státní bezpečnost. Příběh vychází z poznatků archivovaných ve svazcích Ústavu paměti národa v Bratislavě. Hlavní hrdina Adam je radioamatér v bývalé zájmové organizaci Svazarm. Aby zachránil svou lásku Evu před represemi StB a umožnil jí vysokoškolské studium, stane se profesionálním agentem. Jeho prací je odposlouchávat lidi a shromažďovat na ně kompromitující materiály. V dramatickém snímku místy odlehčeném humorem hrají kromě Mádlu také Michaela Majerníková, Ondřej Vetchý, Jan Budař a Arnošt Goldflam. Na Slovensku byl už film uveden do kin a podle distributorů se setkává s velkým zájmem.

Najbrtův *Polski film* měl premiéru a vstupuje do kin

Po světové premiéře v soutěži karlovarského festivalu se protagonisté snímku Marka Najbrta *Polski film* setkali s premiérovým publikem v pražských kinech Lucerna a Světozor. Snímek, odměněný ve Varech zvláštním uznáním mezinárodní poroty pro herce Pavla Lišku, Tomáše Matonohu, Marka Daniela a Josefa Poláška, vstupuje do kin. Umělecký ředitel MFF v Karlových Varech Karel Och snímek označil za rozpustilou úvahu o hranicích reality a fikce, ve které herci hrají sami sebe. Příběh natočený v polské koprodukcí společností Negativ za podílu České televize si všímá i rozdílů mezi mentalitou Čechů a Poláků a jejich humorem.

Letní filmové škola

V Uherském Hradišti skončil 38. ročník Letní filmové školy. Filmoví fanoušci si tak mohli užít nejen kvalitní filmy, ale i vynikající atmosféru, skvělé počasí a dobré víno. Filmy se promítaly na místech po celém Hradišti, návštěvníci festivalu tedy mohli poznat malebné městečko zblízka. Festival v Uherském Hradišti je totiž pověstný tím, že na něm potkáte své staré známé i hvězdy světového formátu, které si se sklenkou moravského vína ledabyly přisednou k vedlejšímu stolku v kavárně.

Například kapela s filmovým jménem Kieslowski vytvořila hudbu k němému americkému filmu *On, přešťastný mužiček*. Kromě hereckého umění Harolda Lloyda si tak diváci mohli vychutnat i živý hudební doprovod, který byl této celovečerní veselohře ušit přímo na míru. A jedinečných zážitků bylo v Uherském Hradišti více. K těm neveselým patřily snímky ze sekce věnované 70. výročí atentátu na Heydricha, a to včetně autentických záběrů, které natočili sami nacisté při likvidaci obce Lidice. Z těch příjemnějších to pak byly americké filmy ze sedmdesátých let, které byly původně určené výhradně pro černošské publikum. Filmy tohoto žánru se souhrnně nazývají blaxploitation a na festivalu se představily jako tzv. půlnoční delikatesy.

Světově známý režisér István Szabó přijel do Hradiště z Maďarska, stejně jako jeho mladý režisérský kolega Bence Fliegauf. Szabó pak představil divákům jak své starší snímky, tak i nejnovější film *Za zavřenými dveřmi*, který si získal velký divácký ohlas. Íránský režisér Abbás Kiarostamí mimo jiné uvedl i svůj snímek *Chuť třešní*, který dostal Zlatou palmu na festivalu v Cannes. Z českých tvůrců a herců do Uherského Hradiště přijel například Ondřej Vetchý. Ten hrál hlavní roli ve filmu *7 dní hříchu*, který si v Hradišti odbyl svoji předpremiéru. Ondřej Vetchý spolu s režisérem Jurajem Nvotou představili také nový film *Konfident*, v němž Vetchý hraje sadistického estébáka. Po filmu čekala diváky i živá beseda s tvůrci.

Kromě kvalitních filmů nabídlo Uherské Hradiště svým návštěvníkům také spoustu hospůdek a kaváren k posezení. Jednou z nejznámějších je pak literární kavárna na náměstí, kam zavítal například filmový režisér Šulík ze Slovenska nebo divadelní režisér Pitínský, dramaturg Jan Gogola starší nebo například Vašek Havelka, který dělal hudební dramaturgii na filmové letní škole, fotografové Karel Cudlín, Vojta Dukát a Pavel Dias nebo literáti Jaroslav Rudiš a Jiří Dědeček se svou ženou Terezou Brdečkovou aj.

Návštěvníci se mohli těšit také z bohatého doprovodného programu. V Hradišti vystoupila například Iva Bittová, Lenka Dusilová nebo skupiny Midi lidi a Traband. Diváci mohli také zhlédnout tradiční fotbalové utkání mezi týmem pořadatelů festivalu a týmem pozvaných hostů. Předáním cen v kině Hvězda byl 38. ročník Letní filmové školy slavnostně zakončen. Výroční cenu pořádající Asociace českých filmových klubů (AČFK) převzal maďarský režisér István Szabó.

47. ročník filmového festivalu v Karlových Varech

Na mezinárodním filmovém festivalu bylo představeno kolem dvou stovek celovečerních filmů a desítky dokumentů.

Z uvedených snímků měly dvaadvacet světovou, pětatřicet mezinárodní a osm evropskou premiéru. Vrcholem zahajovacího ceremoniálu bylo předání Křišťálového glóbu za mimořádný umělecký přínos světové kinematografii. Obdržela jej britská herečka Helen Mirrenová, držitelka Oscara za ztvárnění Alžběty II. ve filmu *Královna*. Slavnostní zahájení uzavřela projekce filmu britsko-irského snímku *Good Vibrations* o zakladateli punkové scény v irském Belfastu. Závěr festivalu patřil americké kolegyni Susan Sarandonové, držitelce Oscara za roli ve filmu *Mrtvý muž přichází*. Obě převzaly ve Velkém sále hotelu Thermal Křišťálový glóbus za mimořádný umělecký přínos světové kinematografii.

Jednou z událostí bylo uvedení digitálně restaurované kopie Formanova snímku *Hoří, má panenko*. Další událost bylo promítnutí filmu *Žert*, který režisér Jaromil Jireš natočil v roce 1968 podle románu Milana Kundery. Představitel hlavní role Josef Somr předtím převzal cenu prezidenta festivalu za mimořádný přínos českému filmu. Domácí kinematografii zastoupily v různých sekcích tři desítky snímků. Karlovarský festival je nejvýznamnější mezinárodní filmovou přehlídkou kategorie A ve střední a východní Evropě. Statut „nespecializovaný festival se soutěží celovečerních hraných filmů“ ji zařazuje do společenství MFF v Cannes, Berlíně, Benátkách a Tokiu. Kromě oficiální soutěže, soutěže dokumentárních filmů a soutěžních sekcí Na východ od Západu a Fórum nezávislých jsou pro diváky sestaveny tradiční informativní kolekce a tematické retrospektivy.

Vladislav Kvasnička

14. června ve věku pětapadesáti let zemřel dokumentarista Vladislav Kvasnička, jenž má za sebou dvě desítky snímků a televizních pořadů. Točil např. o odsunu sovětských vojsk, osudech uprchlíků nebo postoj Rusů k vlastní minulosti (*Ruskem od Lenina k Leninovi*) i o válce v Čečensku. Jeho poslední prací byl retrospektivní pohled na český punk *X PUNK aneb 20 let s čírem*.

Asociace filmových klubů uvede na podzim do kin dva české snímky

Po promítnutí na Letní filmové škole uvede Asociace českých filmových klubů (AČFK) na podzim do kin vedle jiných dva české snímky, a to dokumentární novinku Pavla Abraháma a Tomáše Bojara *Dva nula*, která se v kinech objeví od 25. října. Vznikla na derby Sparty a Slavie, ovšem velice neklasicky. Více než dvě desítky kamer totiž neměřily na hřiště, ale do hlediště. A tak diváci mohou sledovat svěrázné pořadatele, rozhycované sázkaře, ranaře z ochranky, dámy ve VIP sekci, intelektuály, televizní komentátory či zmatené italské turisty.

Pozoruhodný dokumentární zážitek slibuje také film *Láska v hrobě*, za který získal dosud především televizní portrétista David Vondráček cenu Mezinárodního festivalu nezávislého filmu v Římě a Zlatého ledňáčka v Plzni.

DIVADLO, BALET

Festival Apostrof představil v Praze divadla visegrádské čtyřky

Nezávislá a amatérská divadla ze zemí visegrádské čtyřky se v Praze v Divadle Na zábradlí a v Teatro NoD – Roxy podělila o přízeň diváků s německým, rakouským a norským divadlem na čtrnáctém ročníku festivalu Apostrof Praha 2012. Byly vyhlášeny Ceny diváků pro nejúspěšnější inscenaci.

Pražské komorní divadlo uzavřelo svoji éru v Divadle Komedie

Pražské komorní divadlo (PKD) se rozloučilo s Divadlem Komedie, kde hrálo deset let. Poslední představení, jímž byla inscenace hry Petera Handkeho *Hodina ve které jsme o sobě nevěděli*, provázela veliký zájem publika. Kromě zaplněného hlediště byla zcela vyčerpaná i kapacita přístavků a lidé stáli i podél bočních stěn v hledišti. Poslední deníru souboru pod vedením Dušana Pařízka provázela desetiminutový aplaus vstoje, při němž na jevišti bouchalo šampaňské a jeviště se záhy propojilo s hledištěm. Lidé nosili hercům a dalším členům souboru dárky a všichni se loučili s divadlem, ve kterém rádi pracovali nebo do něj rádi chodili.

PKD v Komedii končí své desetileté úspěšné působení po neshodách Pařízka s pražským magistrátem. Problém

byl v několika milionech, o které nechtělo město navýšit rozpočet divadla v loňském roce. Už v roce 2010 muselo divadlo kvůli snížení příspěvku od města dělat změny v repertoáru a rušit některé domluvené koprodukce se zahraničními scénami. Loni se Pařízek rozhodl nedělat dál kompromisy a působení souboru v Divadle Komedie ukončit. O představení v Divadle Komedie, které proslulo nejen odvážnou dramaturgií a uváděním společensky apelativních a kritických aktuálních her, ale i neobvyklými scénickými úpravami, byl zvýšený zájem celou poslední sezónou.

Inscenace PKD *Artaud*, herci: vpředu Jiří Černý, za ním Matuš Bukovčan

Divadlo bylo v tuzemských podmínkách výjimečné i organizační strukturou, chod divadla měl na starosti jen minimální produkčně-umělecký tým. Oproti zvyklostem nemělo PKD v zaměstnaneckém poměru techniky ani herce, přesto v Komedii vznikl výrazný soubor, který vedle dramaturgie byl jeho devizou.

Soubor sice zaniká, herci ale získávají angažmá na prestižních scénách počínaje Divadlem Na Zábradlí přes Činoherní klub (Martin Finger) po Národní divadlo (Martin Pechlát). Jiří Štrébl v Komedii zůstane a bude spolupracovat se souborem Company.cz. Pařízek kývl na nabídku Michala Dočekala režirovat v příští sezóně v Národním divadle Havlovu *Zahradní slavnost*.

Jako nástupce PKD město vybralo v konkurzu Divadlo Company.cz, které dosud působil ve Strašnicích a s nímž uzavřelo smlouvu do konce roku 2016. Nový nájemce se prý chce orientovat na slovanskou dramaturgiu, a to zejména na polské tvůrce.

Režisér Jiří Krejčík opět připravuje *Penzion pro svobodné pány*

Nestor českých filmových i divadelních režisérů – čtyřia-
devadesátiletý Jiří Krejčík připravuje v těchto dnech se souborem Divadla Různých Jmen O'Caseyho komedii *Penzion pro svobodné pány*. Premiéra bude 1. listopadu v pražském Divadle Palace, zájezdový soubor chce s inscenací objet celou republiku. Na jevišti se objeví například Petr Jeništa, Romana Goščíková v alternaci s Marikou Šoposkou, Lukáš Příkazský a Milan Enčev. K situační komedii o jedné vášnivé noci s nečekanými následky *Penzion pro svobodné pány* se Krejčík vrátil po téměř půlstoletí. V roce 1965 se v jeho režii objevila na jevišti pražského Činoherního klubu, kde se hrála šestnáct sezón. Nesmrtelnost jí o dva roky později zajistil dnes už legendární film s Josefem Abrahámem a Ivou Janžurovou v hlavních rolích.

Hradecké Klicperovo divadlo chystá na novou sezónu šest premiér

Klicperovo divadlo v Hradci Králové chystá na divadelní sezónu 2012/2013 na své hlavní scéně celkem šest premiér. Divadlo například uvede jako osmnáctý titul svého cyklu nazvaného *Bůh ochraňuj Williama Shakespeara!* hru *Richard III.* v režii Davida Drábka, informovalo ČTK Klicperovo divadlo. Premiéru *Richarda III.* připravuje divadlo na 20. října. V sobotu 10. listopadu uvede divadlo v premiéře divadelní adaptaci polské filmové komedie *Sexmise*. Režie hradeckého nastudování se ujme Šimon Caban. Na únor příštího roku divadlo chystá *Žebráckou operu* Václava Havla. „Brilantní inteligentní komedii o souborci dvou mafiánských klanů, síle a absurditě lidského jednání v područí slova a frází připravuje režisér Daniel Špinar jako poctu Václavu Havlovi,“ uvedlo divadlo. V březnu divadlo uvede romantickou legendu *Krysař* Viktora Dyky, režie se ujme Jan Frič. Následovat bude komedie *Podivné odpoledne dr. Zvonka Burkeho*, kterou připravuje režisér David Drábek. Poslední premiérou nové divadelní sezóny bude uvedení nového komorního muzikálu nazvaného *Marilyn*. Autorem a režisérem bude Radek Baláš.

Na Vyšehradě začíná léto hereckých osobností

Šest desítek představení uvede do 9. září divadelní festival *Metropolitní léto hereckých osobností*, jehož 9. ročník začíná na pražském Vyšehradě. Pořádající Studio Dva pro tuto scénu připravilo české premiéry komedií *Ženy přežijí!* a *Kutloch aneb I muži mají své dny*. Prvním titulem bude tragikomedie Mira Gavrana *Vše o mužích*, v níž v režii Jany Jančkové hrají Michal Slaný, Filip Blažek a Maroš Kramár, v inscenaci *Ženy přežijí!* se představí Anna Šišková, Jana Krausová, Jitka Schneiderová v alternaci s Gabrielou Míčovou a Vojta Kotek. Pod širým nebem vystoupí také slovenská šansonierka Szidi Tobias, Dan Bárta & Robert Balzar Trio, Lenka Filipová, Aneta Langerová a držitelka Oscara Markéta Irglová. Podrobnosti se zájemci dozvědí na adrese www.studiodva.cz.

Projekt Jana Nebeského a Egona Tobiáše oživí budovu v Nekázance

Prázdná budova v pražské Nekázance se v září stane místem neobvyklého divadelního představení scenáristy Egona Tobiáše a režiséra Jana Nebeského. Pod heslem KUNSTernace – resuscitace polomrtvého domu uměleckým šokem tu uvedou svůj site-specific projekt inspirovaný atmosférou povídek Franze Kafky. Uskuteční se na pozvání Pražského quadriennale (PQ) pod názvem *Příliš tichý nos*. Od 4. do 30. září tu bude mít dvanáct repríz a představí se v něm herci Lucie Trmíková, David Prachař, Tomáš Matonoha a Marek Daniel. „Za soumraku, ve společnosti čtyř herců a dvou muzikantů postupně dobudeme prostoru domu. Probuzený objekt odhalí své medové sluje, sovy ve skříních, ryby i nosorožce za tichého dohledu plešaté zpěvačky,“ charakterizoval projekt autor hry Egon Tobiáš. Umělci v něm diváky provedou mnoha bizarními situacemi a výstupy. Také kabaretní čísla a improvizace mají reflektovat dvojjazyčnou historii hlavního města.

Festival amatérského divadla Jiráskův Hronov nabídl 20 her

V Hronově na Náchodsku proběhl festival amatérského divadla Jiráskův Hronov. Přehlídka divákům v hlavním programu nabídla dvacet inscenací v sedmapadesáti představeních. Kromě tuzemských souborů se představily i tři zahraniční, a to z Německa a Slovenska, program byl také obohacen mezinárodním německo-polsko-českým projektem *Ozvěny minulosti*, který se zabývá tématem odsunu sudetských Němců. Festival je podle pořadatelů nejstarší divadelní přehlídkou neprofesionálního divadla v Evropě a pravděpodobně i na světě. Byl založen roku 1931 v Hronově, rodišti spisovatele Aloise Jiráska, a do roku 1951 se na festivalu vždy uváděla alespoň jedna jeho hra.

Tomáš Töpfer byl uveden do funkce ředitele Divadla na Vinohradech

Dramaturgický plán příští sezóny, který počítá i s Gogolovým *Revizorem* v režii ruského divadelníka Olega Tabakova, představil hercům i zaměstnancům pražského

Divadla na Vinohradech (DNV) nastupující ředitel Tomáš Töpfer. Funkce se ujme od 1. září, už od února na ní se svým týmem pracoval. Premiéru bude mít celkem deset inscenací. Töpfer si jako vítěz výběrového řízení vypsání pražským magistrátem přivádí z Fidlovačky uměleckého šéfa Juraje Deáka, dále šéfdramaturga Jana Vedrala a ekonomku Radku Pipkovou, která byla v letech 1995-2006 správní ředitelkou Městských divadel pražských (MDP). Prvními novinkami Vinohrad budou v listopadu hra Noela Cowarda *To byla moje písnička!* v režii Petra Kracika a Topolova *Kočka na kolejkách*. Objeví se Shakespearovo *Zkrocení zlé ženy* v Deákově režii a v lednu 2013 komedie Neila Simona *Vstupte...*, v níž tu kdysi excelovali Vlastimil Brodský a Josef Bláha. „Koncem února uvedeme méně známé Ibsenovo drama *Rosmersholm* pod názvem *Rebeka* s Dagmar Havlovou v titulní roli a pak v české premiéře hru Toma Stopparda nazvanou *Hapgoodová* v režii Radovana Lipuse. Před koncem sezóny připraví Daniel Hrbek Ostrovského *Les* a režisér Martin Čičvák *Andorru* Maxe Frische,“ uvedl Töpfer. „Divadlo dostáváme ve fungujícím stavu,“ uvedl Töpfer v hledišti a poděkoval Gregorinimu, že při předávce „štafetový kolík neupadl“. Dramaturgický plán připravil do roku 2017, kdy divadlo oslaví 110. výročí. Chce stabilizovat soubor, repertoár i diváky, hercům nabídnout spoustu krásné práce, aby cítili příslušnost k této scéně, hodlá také zlepšit jejich finanční ohodnocení.

Tvůrčí dílny i vystoupení umělců přinesl do Prahy festival ProART

Festival tvůrčích dílen i vystoupení umělců nazvaný ProART po zahájení v Brně pokračoval v Praze. Tématem letošního devátého ročníku jsou sny a fantazie. Vedle celodenních workshopů odehrávajících se ve Státní opeře se na prknech Experimentálního prostoru NoD v Dlouhé ulici uskutečnil v osmi dnech i večerní program, který přinesl celkem deset mezinárodních představení. Zahajovací večer patřil vystoupení turecko-rakouského tanečníka Ziyi Azazi. Základní součástí přehlídky jsou ale tvůrčí dílny v různých uměleckých oborech. Účastníci mohli vybírat z lekci zpěvu, tance, herectví, hry na kytaru a fotografie. Novinkou je kurz kreativního psaní pod vedením Josefa Formánka a hry na klavír s Richardem Pohlem. Festivalu se účastní sedmadvacet pedagogů ze čtrnácti zemí. Kurzy jsou otevřené všem zájemcům bez omezení věku či profesní úrovně.

Divadlo Kolowrat nabídne shakespearovské divadlo v originále

Příležitost setkat se v originální angličtině s inscenacemi Williama Shakespeara a jeho postavami budou mít diváci v Praze od 21. září do 3. listopadu na scéně Národního divadla (ND) v divadle Kolowrat. Prague Shakespeare Festival, jediný profesionální soubor ve střední Evropě zaměřující se na hry tohoto anglického dramatika v originálním jazyce, zde uvede tři inscenace. Program obsahuje pětidílný cyklus *Women of Will*, *The Complete Journey*, který nabídne komplexní pohled na ženské postavy v Shakespearových hrách. Evropská premiéra představení *Women*

of Will se uskuteční v podání jedné z největších osobností shakespearovského divadla Tiny Packerové. Všechna představení budou uváděna s českými titulky.

Divadlo ABC bylo místem rozloučení s Jaroslavou Adamovou

Pražské Divadlo ABC bylo místem posledního rozloučení s Jaroslavou Adamovou, která zemřela 16. června ve věku sedmaosmdesáti let. Rodina, přátelé i kolegové si připomněli herečku hlubokého prožitku, jejíž základní devizou byla pravda, umělecká i občanská. Ztvárňovala tragické postavy, zvládala i vytříbené umění konverzačního a komediálního herectví. Odešla s ní část slavné poválečné historie českého divadla. Během smutečního obřadu ukázalo na umělecké i lidské kvality zesnulé několik řečníků. Její herecké mistrovství připomněl ze záznamu úryvek monodramatu *Lidský hlas*, ve kterém excelovala mnoho let v pražské Viole, či část hereckého koncertu s Janem Werichem v televizní hříčce *Kočár nejsvětější svátosti*. Právě Werich jí v polovině padesátých let nabídl angažmá v Divadle ABC. V Městských divadlech pražských zůstala v angažmá do roku 1990, hrála tu pak pohostinsky dalších sedm sezón.

Ve věku 79 let zemřela herečka Eva Klepáčová

Eva Klepáčová

Ve věku devětasmdesáti let zemřela po dlouhé nemoci herečka a moderátorka Eva Klepáčová. „Zemřela v klidu ve spánku 18. června v noci v našem pražském bytě,“ řekl její manžel, herec a zpěvák Josef Zíma.

Klepáčová byla od roku 1957 členkou Realistického divadla Zdeňka Nejedlého na Smíchově (dnešní Švandovo divadlo), zde během svého čtyřiatřicetiletého angažmá ztvárnila mnoho postav různých typů a všech věkových kategorií; od něžných dívek (*Sen noci svatojánské*), přes výřečné a jadrné hrdinky (*Strakonický dudák* či *Bratři Karamazovi*), šlechtičny (*Don Carlos*) až po starší ženy (*Hodina mezi psem a vlkem* či *Maryša*).

Její filmová kariéra vyvrcholila v roce 1956 ústřední postavou kurážné Káči v adaptaci Drdovy pohádkové divadelní hry *Hrátky s čertem* režiséra Josefa Macha. Představila se také v roli sanitářky Vlasy z Kachyňova válečného dramatu *Tenkrát o vánocích* a dělnice Heleny Pokorné z komedie Bořivoje Zemana *Slečna od vody*.

V šedesátých letech se na filmovém plátně téměř neobjevila, k drobnějším rolím se vrátila v osmdesátých a devadesátých letech, například ve filmech *Kolja* a *Jak básníkům chutná život*. V roce 2001 naposledy hrála v rodinné komedii *Mach, Šebestová a kouzelné sluchátko*.

Eva Klepáčová se často uplatňovala v dabingu, v roce 2007 jí za dlouholetou práci udělilo prezidium herecké

asociace cenu za celoživotní mistrovství v tomto oboru. Mezi její nejznámější dabované postavy patří Nastěnka z ruské filmové pohádky *Mrazík*.

Eva Klepáčová v roli Káči

V začátcích televizního vysílání vystupovala i jako konferenciérka. Za normalizace ji však postihl zákaz působení v televizi i v rozhlase. Točila proto anonymně reklamy a komentáře k naučným filmům, později učila herectví na pražské konzervatoři. S manželem Josefem Zimou napsala vzpomínkovou knihu *Princ a Káča*, která vyšla v roce 2001.

Historie Mahenova divadla v Brně

Budova bývalého Německého městského divadla, poté divadla Na hradbách, později Janáčkova, nyní Mahenova divadla náleží nejen k prvořadým architektonickým památkám v Brně, ale její umělecký, technický a kulturní význam ji navíc včleňuje do evropského kontextu.

Situování divadla na východním okraji městského centra souviselo s rozsáhlou urbanistickou proměnou Brna v druhé polovině 19. století. Podle regulačního plánu z let 1861-1863 od vídeňského architekta Ludwiga von Förstera a městského stavitele Johanna Lorenze byly na místě zbouraných hradeb postupně budovány rozlehlé uliční prospekty, reprezentační veřejné budovy, obytné domy a promenádní parky. Podobně jako krátce předtím ve Vídni byl mezi historické jádro a předměstí vložen útvar Okružní třídy. Nová výstavba na bývalých pevnostních pozemcích, realizovaná převážně od šedesátých do osmdesátých let, představovala počátek dynamického přerodu moravské metropole v moderní velkoměsto, jenž se pak dovršil radikální přestavbou centra na přelomu 19. a 20. století.

Nové divadlo vzešlo z iniciativy městské rady a zvláště starosty Gustava Winterhollera. Stavba byla zahájena 18. července 1881 a 31. října 1882 se konalo slavnostní uložení závěrečného kamene, takže včetně projekčních prací trvala pouhých osmnáct měsíců. Budova, která zaujímá plochu 2 700 m², si vyžádala náklad 500 000 zlatých. Na realizaci se podílela početná řada vídeňských a brněnských podnikatelů, umělců a řemeslníků.

Architektonický návrh divadla zadal stavebník vídeňské kanceláři architektů Ferdinanda Fellnera ml. (1847-1916)

a Hermanna Helmera (1849-1919), kteří se specializovali na projektování divadelních budov. Na území bývalé rakousko-uherské monarchie i v okolních zemích realizovali od Hamburku po Oděsu celkem osmačtyřicet divadel.

Jen v Čechách stojí další čtyři, vybudovaná vesměs pro německé menšiny v českých městech nebo v německých oblastech českých zemí (Liberec, 1881-1883; Karlovy Vary, 1883-1886; Praha – Smetanovo divadlo, 1886-1887; Jablonec, 1906-1907). K nim patří ještě Městské divadlo v Mladé Boleslavi (1906-1909), jehož exteriér však navrhli architekti Rudolf Kříženecký a Emil Králík, a Prozatímní divadlo na Ratvitově (Žerotínově) náměstí v Brně (1871), zbořené v roce 1882. Plány jmenovaných architektů, jejichž originály jsou uloženy v Archivu města Brna, prováděl brněnský stavitel Josef Arnold za řízení vídeňského architekta Josefa Nebehostenyho. Z brněnských řemeslníků se na stavbě podíleli ještě sochař Franz Dressler, kameník Johann Lang, štukatér Georg Weiss a zahradník Karel Jelínek. Autorem sochařské výzdoby na exteriéru a v interiéru divadelní budovy byl Vídeňan Theodor Friedl (1842-1899), jenž svým pojetím navazoval na barokní sochařství. Tematicky a stylově podobnou plastickou výzdobou vytvořil řadu dalších Fellnerových a Helmerových divadel. Ostatní fasády budovy jsou pojednány po architektonické i výzdobné stránce střídmeji. Figurální alegorie s putti mezi horními okny provedl ve sgrafitu vídeňský malíř Adolf Roth.

V roce 1881 došlo k požárům několika divadel: na jaře vyhořelo divadlo v Nice, v srpnu Národní divadlo v Praze a zvláště tragické následky měl oheň v Okružním divadle ve Vídni. Tyto události se promítly do nového rakouského stavebního zákona a vedly k některým zásadním úpravám i u brněnské stavby.

Zásadní krok však znamenalo rozhodnutí o elektrifikaci divadla, kterou provedla pařížská Sociétés électrique Edison spolu s vídeňskou komanditní firmou pro využití elektriny Brückner, Ross a spolčníci. Do Brna přijel v roce 1882 Francis Jehl, asistent proslulého vynálezce Thomase Alvy Edisona, který se podílel na jeho pokusech při vytváření vhodného vlákna pro první žárovku, aby v divadle projektoval a instaloval elektrické osvětlení. Pouze pro potřeby divadla byla postavena v Offermannově, nyní VIhké ulici parní elektrárna. Brněnské divadlo tak získalo pozoruhodný primát: stalo se prvním plně elektricky osvětleným divadlem na evropském kontinentě. Jedna Edisonova žárovka z roku 1882 byla proto umístěna do zdobného měděného pouzdra, uloženého do závěrečného kamene. (Dnes je vystavena ve vitrině u hlavního schodiště.) Sám Edison navštívil Brno v roce 1911.

Městské divadlo v Brně se po dokončení těšilo mimořádné pozornosti odborníků i veřejnosti. Tisk připomínal, že architektonicky, umělecky a provozně konkuruje nejvýznamnějším stavbám ve Vídni. Jako první důsledně odpovídalo po technické a bezpečnostní stránce zpřísněným předpisům pro divadelní stavby. Konstatovala to například exkurze Rakouského spolku inženýrů a architektů, jehož členové zhlédli na pozvání starosty Winterhollera nové divadlo již 17. prosince 1882. O elektrickém osvětlení podrobně referovaly prvořadá elektrotechnické časopisy ve světě.

Jan Sedlák

FOTOGRAFIE

Ministerstvo prý dál usiluje o získání Koudelkových fotografií

Ministerstvo kultury chce dál usilovat o získání kolekce fotografií Josefa Koudelky, který je chtěl darovat Umělecko-průmyslovému muzeu (UPM). Uvádí to v tiskové zprávě, kterou zveřejnilo na své internetové stránce. Součástí daru mělo být 366 fotografií v hodnotě asi 3,5 milionu dolarů (72,8 milionu korun). „Ministerstvo kultury vždy deklarovalo zájem dar přijmout, neboť by významnou měrou přispěl k obohacení národních uměleckých sbírek a stal se tak součástí kulturního dědictví České republiky,“ říká ministerstvo.

Koudelka nabídl reprezentativní soubor svých prací UPM na konci roku 2006, problém ale údajně byl v podobě smlouvy. Ta nebyla podle vedení UPM smlouvou o daru, ale spíše o uložení fotografií, muzeum by se snímky nemohlo zcela svobodně nakládat. Muzeum o dar stále projevuje zájem mimo jiné proto, že tvorba tohoto autora není dosud ve státních sbírkách zastoupena ani jedinou autorizovanou prací, uvádí MK. Umělecko-průmyslové muzeum v Praze spravuje jednu z nejrozsáhlejších sbírek fotografií v českých veřejných institucích. Josef Koudelka patří k nejvýznamnějším světovým fotografům, od roku 1974 je členem agentury Magnum Photos. Má české a francouzské občanství. Je držitelem řady významných ocenění udělených v ČR i v zahraničí. V posledních dvaceti letech se věnuje především scénériím panoramatického formátu.

Výstava Jana Lukase

Během celého léta a ještě i v září byla a je k vidění výstava fotografa Jana Lukase, jednoho z nejvýznamnějších fotografů 20. století. V přízemí Obchodního centra Nový Smíchov si mohou zájemci prohlédnout výstavu fotografií *Z deníků Jana Lukase*.

Jan Lukas se narodil v roce 1915 v Českých Budějovicích. Začal fotografovat již ve dvanácti letech a o tři roky později se umístil na šestém místě v celosvětové soutěži firmy Kodak. To předurčilo jeho cestu, která skončila celosvětovým věhlasem v oblasti dokumentární fotografie. Zatím ještě měl však tuto předurčenou cestu před sebou.

Ve druhé polovině dvacátých let studoval Jan Lukas grafickou školu ve Vídni a ve třicátých letech potom pracoval jako dokumentarista v Baťových ateliérech ve Zlíně. Německá okupace ho již zastihla v Praze a v tu dobu začal vznikat *Pražský deník*, ojedinělé dílo české fotografie – poprvé toto dílo vystavil v roce 1968 v New Yorku. V roce 1946 ještě stihl vydat svoji první fotografickou knihu *Země a lidé*, která se dokonce stala učebnicí fotografie pro následující generace. Sazba druhé knihy nazvané *Moskva* však již byla v roce 1963 zlikvidována na základě zásahu sovětského velvyslance.

V roce 1965 Jan Lukas emigroval a o rok později se jeho domovem stal New York, kde se stal dvorním fotografem hned několika významných amerických magazínů, z nichž například pro *National Review* fotografoval dlouhé roky

ústřední postavy americké kultury a politiky. Jeho další velkou prací, která vznikla v zámoří, byl cyklus *Ostrované*, v němž dokumentoval život na Manhattanu, ale také v Jeruzalémě, Západním Berlíně nebo na Tchaj-wanu.

Jiří Kolář na Radio City Hall, 1970

Nescafé

V Americe se Jan Lukas stýkal s předními osobnostmi československého exilu: s Ferdinandem Peroutkou, Jiřím Voskovcem a v roce 1968 provázal Václava Havla při jeho cestě po Spojených státech.

Stále hodně fotografoval svůj druhý domov New York a tyto snímky daly vzniknout třetímu z Lukasových deníků, tomu newyorskému.

Během celého svého života Jan Lukas hodně cestoval, fotografoval a vydával své publikace. Snad symbolicky uzavřel své dílo v roce 1990, během první návštěvy Václava Havla již jako prezidenta v Bílém domě, při jeho legendárním projevu v americkém Kongresu. Jan Lukas zemřel v srpnu 2006.

V Obchodním centru Nový Smíchov je umístěno šestapadesát fotografií, které mapují celoživotní tvorbu tohoto umělce, a každý návštěvník tak má jedinečnou možnost konfrontovat jeho práci z Čech a z Ameriky.

Jan Lukas dokázal svým fotografickým uměním výjimečnou schopnost být ve správný okamžik na správném místě a zdokumentovat jej.

(mk)

Fotografie na zámku v Náměšti nad Oslavou

Na státním zámku v Náměšti nad Oslavou si návštěvníci mohou prohlédnout šedesát historických fotografií z přelomu 19. a 20. století, které pořídil tehdejší majitel zámku v Náměšti nad Oslavou Jindřich Vilém Haugwitz. Jsou to fotografie jednak interiérů, jednak z okolí zámku téměř celého panství. Máme tedy možnost porovnat, jak zámek vypadal před 120 lety a jak vypadá dnes. Hrabě Haugwitz byl veliký fanda do fotografování. Jezdil si nakupovat fotografické materiály do Vídně. Bohužel se nedochovaly, nebo se zatím nenašly fotografické přístroje, ale v archivu zámku jsou však skleněné negativy, které se podařilo v posledních letech digitalizovat a vytvořit z nich velkoformátové fotografie, které jsou součástí expozice. Fotografie jsou dnes součástí běžné prohlídky zámku. Návštěvníci je uvidí v arkádové chodbě. Je tady asi šedesát kusů velkoformátových fotografií. Jsou přístupné v běžné otevírací době zámku do konce sezóny, tedy do konce října.

Mimochodem Haugwitzové přinesli na zámek i hudební tradici. Jindřich Vilém Haugwitz se při svých studiích ve Vídni seznámil se špičkami tehdejšího hudebního světa, například s Antoniem Salierim. A když přišel na zámek, začal tu realizovat představu udělat z Náměště hudební

sídlo. A to se mu i podařilo. Založil zámeckou kapelu, která výrazně přesáhla módní vlnu muzicírování na šlechtických sídlech. Na hudební nástroj tu hrála i řada sloužících. Hrabě dokonce kupoval lidem vstupenky na divadelní představení do Vídně, Brna i Prahy a platil jim i různé učitele, aby se ve hře na zdokonalili.

Fotograf Jovan Dezort vystavoval fotografie Prahy z šedesátých a počátku sedmdesátých let

Třeba tramvaje na Václavském náměstí nebo letenský pavilon Expo 58 v plném provozu. Dezort také nafotil mnoho známých osobností v běžném životě, jako zpěvačku Martu Kubišovou na gauči s dopisy od diváků nebo Věru Čáslavskou s čerstvě narozenou dcerou Radkou. Pamětníci i mladí lidé obdivovali převážně černobílé snímky hlavního města a jeho obyvatel a připomněli si mnohé fenomény té doby i důležité historické milníky. Na některých fotografiích našel návštěvník dnes už zaniklou Prahu nebo provoz aut po Karlově mostě, budování stanic metra na Václavském náměstí.

Dezort svým aparátem zachytil také mnoho domácích a zahraničních osobností. Fotil politiky, umělce i úspěšné sportovce. Mezi známými lidmi té doby najdeme třeba i první československou královnu krásy z roku 1966 Danu Silvínovou. Fotil spartakiády, atmosféru vánoční Prahy, naskakující lidi do tramvají nebo všední dny pracujících. Právě bezprostřednost a věrný odraz běžného života je poznávací znamení Dezortových fotografií.

To mu vyneslo řadu cen a uznání v různých domácích i mezinárodních soutěžích. V roce 1970 získal Zlatou pečeť na World Press Photo v Haagu a ve stejném roce obsadil 3. místo v mezinárodní soutěži Puls planety. Velký úspěch si zopakoval o tři roky později na celosvětové soutěži MON, kde získal hlavní cenu „Mír Vietnamu“.

Dezort vystudoval obor fotografie na Střední průmyslové škole grafické v Hellichově ulici v Praze. Absolventské fotografie mu otiskly tehdejší *Pionýrské noviny*, bohatou praxi získal ve svém prvním zaměstnání v Československé tiskové kanceláři. Touha pořizovat nejen agenturní momentky, ale ucelené reportáže přivedla Dezorta do týdeníku *Vlasta*. Tam působil do roku 1981, o pár let později se osamostatnil. Dezortovy snímky najdeme v publikacích nebo jako doprovod textů a knih. Pořádá i samostatné výstavy, jako právě *Praha a lidé před 50 lety*.

HUDBA

Písničkář Plíhal chystá album

Deska *Vzduchoprázdny* vyjde už v září. Písně, které na ní budou, si zpěvák Karel Plíhal tři roky testoval na divácích při koncertech.

Sbírkou vyloženě vlastních písní nazvanou *Kluziště* vydal naposledy před dvanácti lety. Od té doby samozřejmě nezhálel. Věnoval se nahrávání skladeb Josefa Kainara na desku *Nebe počká*, vydal také tři koncertní tituly natočené v Olomouci a Telči nebo knížku aforismů *Jako cool v plotě*. A sbíral nápady.

Rozpětí jeho nových písní sahá od vesmírného tématu přes skladby *Burani z Anglie* až po *Kuře*. „Jsem na příjmu pořád,“ vysvětluje písničkář. „Odkakživa si píšu za pochodu nějaké kousky textů, čtyřverší a tak. Někdy se mi z těch pocitů a obrázků složí písnička, pravda, moc často to není, ale většinou mě potom hned tak neomrzí.“

Do protestních či politických písní, které se v poslední době množí, se Plíhal zatím nepustil. „Neláká mne to, nehodlám se po geniálním Karlu Krylovi ztrapňovat,“ zdůrazňuje písničkář.

Vzduchoprázdny mají být čistou deskou, nahranou ve studiu bez kapely. „Stejně jako na koncertech to bude jenom kytara a zpěv, pokud možno dohromady,“ podtrhává Plíhal.

Název *Vzduchoprázdny* včetně obalu s obláčky v člověku vyvolává pocit uvolnění i nadhled. „Budu moc rád, když se mi to aspoň trochu podaří,“ vysvětluje Plíhal, „proto jsem písničky nearanžoval, aby neztěžkly.“ Přitom písničkář zůstane mistrem miniatur. Aby se na desku vešlo všech dvaadvacet skladeb, musí být jejich průměrná délka okolo dvou minut.

Karel Plíhal působí na domácí scéně třicet let. Jeho talent a vtip, vložený do hravých, česky libozvučných veršů, nadchl publikum už v osmdesátých letech. Hrál i na největším z dobových festivalů, plzeňské Portě. V sestavě domácích písničkářů patří k jedinečným osobnostem, které takřka nepotřebují reklamu.

Zdroj: <http://kultura.idnes>

V Benešově skončil 12. ročník Sázavafestu

V areálu v prostorách bývalé vojenské posádky v Benešově u Prahy proběhl 12. ročník hudebního Sázavafestu. Festival nabídl pět scén, na kterých vystoupilo přibližně 120 účinkujících, např. Paul Oakenfold, světový dýdžej a předskokan Madonny na jejím posledním evropském turné. Držitel několika nominací na Grammy, který produkoval soundtracky pro hollywoodské filmové trháky *Shrek 2*, *Collateral*, *Matrix Reloaded* nebo *Bournova identita*, svou hlasitou dvouhodinovou produkci slyšitelnou po celém areálu roztancoval davy zejména dívek v publiku. Gábina Gunčíková vystoupila se svou novou kapelou, velký ohlas zaznamenalo i vystoupení slovenské zpěvačky Kataríny Knechtové. Příjemným překvapením pro některé návštěvníky byl koncert francouzské skupiny Lyre Le Temp, autorů písně k černobílému filmovému trháku *The Artist*, nebo švédských Frantic Sunday.

Společně s návštěvníky hudebního festivalu Sázavafest oslavil své 50. narozeniny autorským čtením v zaplněném stanu spisovatel Michal Viewegh.

Nové album ostravského písničkáře a básníka Jaromíra Nohavici *Tak mě tu máš*

Jde o čtrnáct autorských skladeb, ke kterým Nohavica složil nejen hudbu a texty, ale kde se samozřejmě také doprovází na kytaru. V pokoji Grandhotelu v Prostějově, kde nahrávky vznikly, ho doprovázel polský akordeonista Robert Kuśmierski, na housle hrál Jaromír Nohavica starší a hrou na klavír skladby doplnil producent alba Dalibor Cidlinský jr. Celá deska má až na několik dynamičtějších skladeb jako *U nás na severu* nebo *Dežo* velmi komorní a zahloubaný, téměř nostalgický ráz. Jako by se zpěvák, kterému bude příští rok šedesát let, ponořil do sebe a počítal zisky a ztráty.

Benátská noc v libereckém areálu

Jubilejní 20. ročník hudebního festivalu Benátská noc v libereckém areálu Vesec nabídl Bryana Adamse, Jarka Nohavicu a Emira Kusturicu. „Zahřívací kolo“ festivalu zařídili slovenští interpreti Horkýže slíže, Kristina, No Name, Peter Nagy, Popcorn drama, The Paranoid a Tublatanka. Režisér

Emir Kusturica se představil s kapelou The No Smoking Orchestra. Bryan Adams, jedna z nejvýraznějších osobností světové hudební scény osmdesátých a devadesátých let, na Benátskou noc přijela přímo z koncertního turné v Rakousku a Švýcarsku. Mezi dalšími interprety byli například Arakain, Mig 21, německá metalová skupina Gamma Ray či Aleš Brichta, skupina Kabát a Daniel Landa.

Tóny Chodovské tvrze zakončil koncert na střeše obchodního centra

Devátý ročník mezinárodního letního festivalu Tóny Chodovské tvrze vyvrcholil koncertem multižánrového projektu Vivaldianno MMXII na střeše Obchodního centra Chodov na pražském Jižním Městě. Festival letos přivítal na nádvoří kulturní památky Chodovská tvrz milovníky nejen klasické, ale i jazzové a latinskoamerické hudby. Koncert Vivaldianno MMXII je projektem Jaroslava Svěceného a Michala Dvořáka, kteří experimentují se zvuky klasických, etnických i elektronických nástrojů a nechají se inspirovat nadčasovou hudbou Antonia Vivaldiho stejně jako Bachem, Mozartem nebo argentinským skladatelem Astorem Piazzolou a houslistou a skladatelem Fritzem Kreislerem.

V Divadle Archa zazní písně z bigbítové legendy *Zelená pošta*

Písně z legendární desky československého bigbítu *Zelená pošta* po čtyřiceti letech od jejího vydání připomenou 21. listopadu na pódiu pražského Divadla Archa její protagonisté Marián Varga, Pavol Hammel a Radim Hladík. V doprovodu skupiny Collegium Musicum provedou jednu z nejzásadnějších desek historie tuzemské rockové hudby doplněnou o skladby z dalších společných alb jako *Na II. programe sna* nebo *Labutie piesne*. Album *Zelená pošta* bylo natočeno v roce 1972 a dodnes se řadí mezi nejzásadnější alba československé hudební historie. Důležitou roli při vzniku desky tehdy hrálo nově vzniklé vydavatelství Opus, nová odnož Supraphonu, a Československý rozhlas, který poskytl pro nahrávání své tehdejší studio v Bratislavě.

Bohemia Jazz Fest byl zahájen koncertem ve Valdštejnské zahradě

Koncert skupiny Miroslav Hloucal Quartet a australského dua The Baker Suite ve Valdštejnské zahradě před několika stovkami návštěvníků zahájil 7. ročník festivalu Bohemia Jazz Fest. Akce, kterou časopis *Down Beat* označil za „největší jazzovou party bez vstupného v Evropě“, se bude podle jejího organizátora Rudyho Linky na stejném místě konat i příští rok. Vedle Prahy se koncerty uskuteční ještě v dalších sedmi českých městech, místem konání budou historická náměstí.

Koncert na počest nedožitých 90. narozenin českého skladatele a varhaníka Jiřího Ropka

Nositelka šlechtického titulu Dáma britského impéria (Dame Commander of the British Empire) Gillian Weirová koncertovala na Mezinárodním varhanním festivalu v bazilice

sv. Jakuba v Praze. Přední světová varhanice a oblíbená popularizátorka varhanní hudby věnovala zahajovací koncert k nedožitým devadesátým narozeninám českého skladatele a varhaníka Jiřího Ropka, s nímž ji pojilo dlouholeté přátelství. Protagonisté 17. ročníku festivalu zahráli na rekonstruované svatojakubské varhany, které pocházejí z počátku 18. století a ve 20. století byly přestavovány. S 91 rejstříky a 8 277 píšťalami jsou to největší varhany v Praze a po varhanách olomouckého chrámu svatého Mořice druhé největší v České republice.

V Českém Krumlově proběhl Festival komorní hudby

Atraktivní barokní nocí začal na zámku v Českém Krumlově 26. ročník Festivalu komorní hudby. Netradiční projekty představily návštěvníkům všechny výrazové prostředky barokní slavnosti z 18. století. Věčerní program se konal v hlavních sálech, barokním divadle a zámeckých zahradách osvětlených svíčkami. Händelovu operu *Terpsichora* poprvé v českokrumlovském Barokním divadle provedla Musica Florea pod vedením Marka Štryncla. Nechyběl ani autentický barokní ohňostroj a desítky dobových prvků. Festival nabídl například koncerty souboru Guarneri Trio, houslisty Pavla Ereta, Isang Yun Tria a varhanice Drahomíry Matznerové. Samostatný recitál měla litevská klavíristka Irma Kliuzaitėová, absolventka salcburského Mozarteu. Poprvé na festivalu zazněl také jazz v podání pražského Brass Bandu. Závěrečný koncert s názvem *Chvála houslí* patřil vzpomínce na houslistu Josefa Suka, v den prvního výročí virtuosova úmrtí.

Open Air Festival na letišti v Panenském Týnci

Letošní ročník megalomanského festivalu ze všeho nejlíp připomínal kramářské setkání. Téměř z každého stánku, i z toho nejmenšího, řvala jednoduchá hudba, lidé popíjeli z přinesených zásob a koncerty jakoby zůstaly až na druhém místě. Což v případě Fatboye Slima, hlavní hvězdy přehlídky, bylo vlastně lepší.

Open Air Festival na letišti v Panenském Týnci vrátil návštěvníka do devadesátých let. A ukázal, jak se už dneska přehlídky dělat nemají a nedělají. Kolonu aut, v níž se na parkování čekalo přes hodinu, korunoval poplatek 250 korun, v jehož rámci pořadatelé neručili ani za volnou cestu při odjezdu. Laxní ochranka u vstupu vůbec nekontrolovala obsah batohů, a tak lidé pili třeba i ze skleněných lahví, které pak při koncertech odhazovali kolem. A na konec minulého století se vrátili i hudebníci.

Kvůli koloně jsme na letiště dorazili se zpožděním, na prozkoumání rozlehlého areálu zbývala jen chvíle, než padla tma. Rovné beaty se hnaly a křížily hned z několika přeřvaných aparatur. Bohužel beatboxerský gang Beatburger Band na scéně na střeše autobusu zpozdily potíže, a tak jsem spěchal k hlavnímu pódiu. Německé duo Booka Shade tu za poměrně malého zájmu lidí předvedlo současný berlínský sound. Jejich techhouseový set hned ze začátku zradila technika, když se v přehrávači zasekl přednahráný podklad. Důvěru tanečníků si ale emotivními motivy po chvíli získali zpátky.

Festival Brutal Assault v Jaroměři

Letošní ročník festivalu Brutal Assault navštívilo rekordních 15 tisíc návštěvníků. Ve festivalovém areálu umístěném v pevnosti Josefov vystoupila zhruba stovka metalových kapel. Organizátoři i policie hodnotí letošní ročník akce jako poměrně klidný. Mezinárodní festival Brutal Assault vznikl jako malá akce na Moravě a často měnil místo svého konání. Přelom přinesl rok 2006, kdy díky atraktivnímu programu do Svojsic u Přelouče dorazilo na sedm tisíc lidí, po přesunu do Josefova návštěvnost ještě vzrostla. Více informací o festivalu je možné najít na www.brutalassault.cz.

Letošní Smetanova Litomyšl zaznamenala rekordní návštěvnost

Letošní 54. ročník mezinárodního operního festivalu Smetanova Litomyšl zaznamenal rekordní návštěvnost. Na koncerty přišlo asi 26 000 lidí, minulý rok jich bylo o 4 000 méně. Návštěvnost ovlivnil mimo jiné vyšší počet pořadů, které byly tento rok uvedeny. Program přehlídky pouze v jednom případě narušilo špatné počasí, řekl ČTK ředitel festivalu Jan Pikna. Kromě opery a klasické hudby zazněl i folk písničkáře Jaromíra Nohavici nebo skladby Osvobozeného divadla.

Masters Of Rock nabídl severské kapely v čele s Nightwish

Metalové fanoušky čekala na Masters Of Rock přehlídka severských kapel. V areálu vizovické likérky postupně hrály finské formace Korpiklaani, Stratovarius a především hlavní hvězda festivalu, skupina Nightwish. V nabídce nechyběly ani české legendy Citron nebo Arakain, který doprovodila Lucie Bílá. Zpěvačka byla v letech 1984 až 1986 členkou skupiny. Letos s ní vyrazila na turné, které oslavuje třicet let Arakainu. Nightwish představil svůj nový počín nazvaný *Imaginaerum*, metalové album plné fantazií zahalených v surrealistickém hávu. Nabitý program ukončilo vystoupení industrial-gotik-metalové skupiny Deathstars ze Švédska.

Češi získali na největší soutěži pěveckých sborů čtyři zlaté

Na největší světové soutěži pěveckých sborů v americkém Cincinnati získaly české sbory čtyři zlaté medaile. S dvěma se vrátily Zvonky Praha, další dvě přidal jablonecký dětský sbor Iuventus, gaude! Světových sborových her se zúčastnilo v třidvaceti kategoriích 362 sborů z čtyřiašedesáti států, z Česka jich tam bylo pět. Koncertní sbor Zvonky Praha si pod vedením sbormistryně Jarmily Novenkové vyzpíval v USA zlato v kategoriích folklór a mladé sbory do 21 let. Iuventus, gaude! pod vedením Tomáše Pospíšila uspěl v kategorii duchovní hudba a zlato získal rovněž mezi mladými sbory. České sbory v Cincinnati získaly ještě čtyři stříbrné a jednu bronzovou medaili. O ty se postaraly Sušický dětský sbor, litoměřický soubor Puellae cantantes a komorní sbor Abbellimento, který je stejně jako Zvonky součástí pražského sborového studia Zvoneček.

NAROZENINY

Své osmdesáté narozeniny oslavil Josef Zíma koncertem

Josef Zíma

Galakonzert se konal v kongresové hale TOP Hotelu v Praze. Více než dvouhodinový koncert si oblíbený a úspěšný zpěvák, herec a konferenciér moderoval sám. Hudební doprovod v nových aranžích zajistili Orchestr Karla Vlacha a Orchestr J. Sládka, se kterým vystupuje už od šedesátých let minulého století.

Hosty programu byly Yveta Simonová, Pavlína Filipovská, Blanka Tůmová a Zuzana Wolfová. Repertoár byl průřezem celoživotní pěvecké dráhy Josefa Zímy – od filmových a muzikálových melodii až po big band aranžované lidovky.

Josef Zíma (* 11. 5. 1932, Praha) studoval herectví, současně s tímto studiem herectví na pražské DAMU se také soukromě učil zpěvu. Od roku 1948 do roku 1951 byl členem Lidového souboru konzervatoře, od roku 1950 zpíval sólově s Orchestrem Jaroslava Ježka. Následovalo první herecké angažmá v Benešově u Prahy, během služby na vojně působil v Armádním uměleckém souboru, poté nastoupil do Divadla satiry. V roce 1958 nazpíval desku

Blues pro tebe. V roce 1959 přežil svoji vlastní těžkou dopravní nehodu, během níž zemřel člověk a byla těžce zraněna zpěvačka a šansoniérka Judita Čeřovská. Od roku 1962 až do roku 1992, tedy plných třicet let, byl v angažmá v pražském Komorním divadle, zde se uplatňoval nejen jako herec, ale i jako dobrý zpěvák. Zahrál si v Divadle Na Fidlovačce v pražských Nuslích, v Hudebním divadle v Karlíně i v Komorním divadle v Plzni. Současně s divadelní dráhou se odvíjela i jeho kariéra zpěváka pop-music. Kromě ústřední písně z pohádkového filmu Martina Friče *Princezna se zlatou hvězdou* se poprvé prosadil s hitem Jiřího Suchého *Pro Tebe*. Později nazpíval celou řadu dalších známých písní, mimo jiné také se zpěvačkou Pavlínou Filipovskou, Janou Petřů a dalšími. Úspěšně vystupoval i v televizních hrách a jako úspěšný konferenciér. Hrál v několika filmech. Od konce sedmdesátých let se profiluje jako zpěvák české dechovky (žánr tzv. české lidovky). Za svůj život natočil asi dvě stě písní a získal i tři Zlaté a jednu Platinovou desku. Často bývá označován jako nekorunovaný král české dechovky.

Ve Vídni na pozvání Klubu měli čeští diváci možnost obdivovat se jeho hereckému i pěveckému umění v lidové zpěvohře *Podskalák*. Před představením, v pozadí, jsme se seznámili s jeho profesionalitou, v osobním hovoru nás mile překvapila jeho skromnost a disciplína.

IN MEMORIAM

Zemřel hudebník a folklorista Jan Rokyta

Ve věku čtyřiasedmdesáti let zemřel dlouhodobý spolupracovník Českého rozhlasu Ostrava, hudebník a významný folklorista Jan Rokyta. Za roky své rozhlasové práce pomohl povznést úroveň folklóru nejen v Moravskoslezském kraji. V posledních letech s rozhlasem spolupracoval externě a i přes zdravotní potíže připravoval jeden pořad týdně. S rozhlasem začal spolupracovat v roce 1953 a během let se z něj stala výrazná osobnost našeho folklóru.

Jan Rokyta se narodil 16. dubna 1938 v Jasenné u Vizovic. Patřil mezi zakládající členy cimbálové muziky Technik, jíž byl také po celou dobu uměleckým vedoucím. V letech 1970-1980 působil v souboru Pražských madrigalistů, odkud přešel do Ostravy, kde se stal hudebním redaktorem Československého a později Českého rozhlasu.

Podílel se taktéž na přípravě mnoha hudebních festivalů (Rožnovské slavnosti, Mezinárodní folklorní festival ve Strážnici, Hudecké dny Slávka Volavého nebo Festival hudebních nástrojů lidových muzik v Uherském Hradišti). Hrál na cimbál, režíroval a také vyhledával nové talenty lidové písně.

Zemřel rockový kytarista Ivan Sekyra, autor hitu *Zahrada ticha*

Ve věku devětapadesáti let zemřel v Praze po dlouhé nemoci rockový kytarista a dokumentarista Ivan Sekyra. Za-

kladatel skupin Abraxas, Projektil a Drakar byl autorem známé balady *Zahrada ticha*. „*Zahrada ticha* všichni znají, ale nikdo neví, kdo to složil. Je to podobný případ jako píseň *Bláznova ukolébavka* od Pavla Dydoviče,“ uvedl Petr Korál, který se Sekyrou natáčel hudební dokumenty *Abraxas – Magický motýl* a *Rocky*.

Zemřel Karel Jančák

30. července zemřel Karel Jančák, jeden z nejslibnějších hudebníků české alternativní hudební scény druhé poloviny osmdesátých let minulého století.

Karel Jančák se narodil 10. července 1964 v Praze. Z kádrových důvodů nemohl studovat, a podařilo se mu tak vyučit se jen zedníkem-restaurátorem. V roce 1979 založil ještě na základní škole malou punkovou sestavu Antitma 16, v další dekádě pak založil kapelu pod názvem Majklův strýček (Michael's Uncle). V roce 1988 se Karel Jančák stal členem Půlnoci, jejíž jádro tvořili Plastic People of the Universe Mejla Hlavsa, Jiří Kabeš a Josef Janíček. V roce 1989 odjela skupina Půlnoc na turné do USA a Jan Lukeš se odtud nevrátil. Zůstal v New Yorku, kde obdržel stipendium na prestižní škole v Berklee. Bohužel do jeho života vstoupily drogy, a tak se nakonec vrátil domů. Poté opět odjel do USA, kde byl vyznamenán za pomoc při veřejných pracích po 11. září 2001. V posledních letech žil v Chotěboři, kde zemřel na srdeční zástavu.

(mk)

Proti zvyšování daní v ČR i prezident

Český prezident Václav Klaus, kterému mandát vyprší v příštím roce, v poslední době několikrát nepříjemně překvapil i vedení Občanské demokratické strany, tedy politického uskupení, které založil a dlouhá léta vedl. Postavil se totiž proti některým krokům vládní koalice, v níž občanskí demokraté spolupracují s TOP 09 a s uskupením LIDEM, které vzniklo jako zbytek po rozpadu poslaneckého klubu strany Věci veřejné.

V létě se například Václav Klaus jednoznačně vyjádřil proti návrhu na zvýšení daně z přidané hodnoty na 21 procent u základní a na 15 procent u snížené sazby, který prosazuje vláda. Podle prezidenta se jedná o nerozumný tah, který jenom dále zbrzdí českou ekonomiku. Pravicoví ekonomové jsou v názorech na Klausův postoj značně rozpolcení a stejné rozpaky je možno pozorovat i v samotné Občanské demokratické straně. Prezidenta podpořil například dřívější člen Národní ekonomické rady vlády Pavel Kohout, který poukázal na skutečnost, že předchozí zvýšení daně z přidané hodnoty nepřineslo do státní pokladny žádné další finanční prostředky, protože občané omezují spotřebu nebo nakupují běžné zboží za hranicemi. S Klausem souhlasil také hlavní ekonom Raiffeisenbank v České republice Aleš Michl, který tvrdí, že česká vláda zároveň šlape na plyn i na brzdu.

Naopak jiní odborníci jako ekonom společnosti Cyrus Jan Procházka nebo ekonom firmy Patria Finance David Marek se zastávají vládního návrhu s argumentem, že vláda nemá příliš mnoho jiných možností jak zvýšit příjmy státní pokladny. Navíc podle nich by při ponechání nižších sazeb DPH stát vybral výrazně méně. Jednoznačně také podporují tendenci vlády přesouvat zatížení především do oblasti nepřímých daní – a právě daň z přidané hodnoty je nejvýznamnější nepřímou daní.

Ale i v samotné Občanské demokratické straně přibýlo politiků, kteří podobné argumenty nesdílejí, zejména, když vládní úsporný balíček počítá i s určitým, byť dočasným zvýšením přímých daní u nejlépe vydělávajících osob. Ve sněmovně kritizoval vládní předlohu bývalý předseda poslaneckého klubu Občanské demokratické strany Petr Tluchoř, který je znám jako velký odpůrce stávajícího vedení vlastní strany. Návrh se ale nezamlouvá ani některým senátorům z řad občanských demokratů – své námitky vyslovil například senátor Jaroslav Kubera, který je vnímán jako jakási ikona občanských demokratů v horní sněmovně. Proti zvyšování daní se staví také dřívější člen Občanské demokratické strany, senátor Petr Pakosta. Všeobecně se očekává, že senát, v němž dominuje po posledních volbách levice, vládní balíček odmítne.

Premiér Petr Nečas společně s ministrem Miroslavem Kalouskem tak budou muset hledat absolutní většinu v parlamentě. To ovšem nemusí být úplně jednoduché a půjde skutečně o každý hlas. Samozřejmě lze předpokládat, že vláda spojí návrh úsporných opatření s přijímáním státního rozpočtu na příští rok, takže každý z případných rebelů z koaličních stran bude muset svůj vzdor důkladně zvážit. Ale pokud vládní strany neuspějí v podzimních volbách do krajských zastupitelstev a do části senátu, může se právě návrh na zvýšení nepřímých i přímých daní stát rozbuškou k ostrým vnitrostranickým konfliktům. Z těchto sporů dosud vycházel stávající premiér a předseda občan-

ských demokratů Petr Nečas jako jednoznačný vítěz, ale historie se tentokrát nemusí opakovat.

Samozřejmě nelze zapomenout ani na možnost, že schválený zákon nakonec odmítne podepsat prezident Václav Klaus. Ten ovšem zatím nechtěl komentovat, zda jde o reálnou variantu. K podobnému kroku by se však pravděpodobně Václav Klaus neodvážil. Spíše lze očekávat nějakou mírnější formu jeho protestu, například zdržení se podpisu nebo podepsání s formálním ústním ohrazením. Po mimořádně ostrých slovech premiéra Nečase, který odpor k zvyšování DPH označil za čin na hranici debility, se ovšem prezident evidentně rozpálil do běla a nelze vyloučit, že využije skutečně všech pák k tomu, aby svého drzého nástupce vytrestal. Pak by skutečně bylo možné, že se proti Nečasovi postaví fanatictí Klausovi příznivci v poslanecké sněmovně. Jeden z hlavních rebelů, senátor Kubera, na to však příliš nevěří, protože si uvědomuje, že Nečas může snadno disciplinovat poslance hrozbou demise, konce vlády a předčasnými volbami. Je pak téměř jisté, že by se protestující poslanci nedostali na volitelná místa a jejich politická kariéra by tak prakticky skončila.

(MaFr)

Český stát chce dále šetřit

Přes 24 miliard korun má přinést redukce a rušení přebytečných agend státní správy a úřadů postupně do roku 2015. Nelehký úkol řeší vicepremiérka za stranu LIDEM Karolína Peake. Pracovní komise se nad tímto tématem sejde začátkem srpna. Do konce srpna pak chce mít vicepremiérka hotové podklady pro úspory, které pošle kabinetu.

Vláda chce ale snižovat deficit veřejných financí do roku 2015 pomalejším tempem, než dosud plánovala. Ještě letos v dubnu počítalo ministerstvo financí pro rok 2013 s deficitem necelá tři procenta HDP a pro rok 2014 se schodkem o procento nižším. Nyní ministerstvo počítá s deficitem 3,2 procenta, růst ekonomiky je totiž pomalejší. Podle Karolíny Peake ministerstva zaslala podklady, některé úřady chtějí ale dokonce peníze přidat.

Miroslav Kalousek, Karel Schwarzenberg, Petr Nečas a Karolína Peake při jednání ve Sněmovně

Uplácel v České republice Pfizer?

Velmi zajímavou kauzu budou řešit detektivové z české protikorupční policie na základě upozornění vyšetřovatelů americké Komise pro cenné papíry. Jedná se o podezření,

že obří americká farmaceutická společnost Pfizer, respektive zaměstnanci její české pobočky, v letech 2003 a 2004 upláceli české lékaře a úředníky. Nedovolené benefity byly maskovány jako služební cesty za vzděláváním a na kongresy. Jenže ve skutečnosti se jednalo o exkluzivní dovolené například v Austrálii, Hongkongu nebo v atraktivních lyžařských centrech Alp. Lékaři tak byli motivováni k předepisování přípravků vyráběných firmou a státní úředníci prosazovali vyšší úhrady amerických léků od státu. Celkem se korupce měla týkat zhruba tisícovky osob.

Z podobných činů byla firma Pfizer obviněna i v samotných Spojených státech a z obav před policejním vyšetřováním raději zaplatila relativně velmi vysokou pokutu. V českém prostředí má ovšem celá kauza i určitý pikantní politický podtón – jedním z manažerů zdejší pobočky společnosti Pfizer nebyl nikdo jiný, než nynější poslanec za vládní Občanskou demokratickou stranu a jeden ze spoluautorů kontroverzní zdravotnické reformy Marek Šnajdr. U české pobočky Pfizer měl přitom na starosti vnější vztahy a podporu obchodu. Šnajdr připouští, že do spektra jeho činností patřil i určitý lobbying, v rámci kterého třeba vyjednával s tehdejšími předsedou České lékařské komory a pozdějším sociálnědemokratickým ministrem zdravotnictví, poslancem a středočeským hejmanem Davidem Rathem, který byl zadržen v červnu tohoto roku kvůli podezření z účasti na rozsáhlé korupční aféře. Rozhodně však poslanec Šnajdr, který se v roce 2006 stal prvním náměstkem ministra zdravotnictví, popírá, že by cokoliv věděl o nelegálních praktikách v české pobočce farmaceutického giganta. Podle svých slov se tehdy nijak přímo nevěnoval vztahům firmy s lékaři, marketingu ani prodeji. Zda má v tomto bodu pravdu, ukáže možná až vyšetřování ze strany protikorupční policie.

O pochybných marketingových praktikách velkých farmaceutických společností, které často balancují na samé hraně zákonů, se přitom v České republice hovoří již velmi dlouho. Sponzorství různých kvazi odborných setkání v atraktivních letoviscích patří mezi hluboce zakořeněné formy uplácení a jen velmi pomalu se je daří poněkud omezovat. I jinak patří zdravotnictví mezi oblasti s vysokou mírou výskytu korupce. Zdá se jako paradox, že na jedné straně požívají lékaři mimořádnou reputaci u občanů, a proto je často staví jednotlivé politické strany na své kandidátky, na straně druhé ale jsou často právě lékaři zapleteni do různých korupčních kauz. Vedle již zmiňovaného Davida Ratha můžeme připomenout třeba bývalého pražského primátora za Občanskou demokratickou stranu Pavla Béma nebo jeho stranického kolegu, neurologa Martina Bartáka, bývalého ministra obrany, podezřelého z machinací při vojenských zakázkách.

(MaFr)

Pomohou zkušenosti z Rakouska při volbě prezidenta ČR?

Čeští občané budou mít začátkem příštího roku poprvé možnost vybírat si přímo svého prezidenta, podobně jako je to již dlouho zvykem v Rakousku. Kandidátů se již představila velká řada. Průzkumy veřejného mínění zatím favorizují nestranické kandidáty – na prvním místě se stabilně objevuje jmenovec rakouského prezidenta, bývalý předseda úřednické vlády a předseda Českého sta-

tistického úřadu Jan Fischer, který kvůli kampani opustil výhodné bankéřské místo v Londýně. Jeho v posledních průzkumech pronásleduje především bývalý sociálnědemokratický premiér z druhé poloviny devadesátých let, rétor proslulý kousavými bonmoty Miloš Zeman, který se ovšem později se sociálními demokraty ve zlém rozešel a v posledních volbách vedl samostatnou Stranu práv občanů – Zemanovi. Ta se však přes slušný výsledek kolem čtyř procent do parlamentu nepropracovala. V posledním období poněkud oslabila popularita dalšího kandidáta, v USA žijícího ekonoma Jana Švejnara. Toho již v minulosti na post prezidenta nominovali sociální demokraté, v nynější kampani se však sociálnědemokratické podpory zřekl. Dosud se však nevyjádřil, zda skutečně bude kandidovat, čímž řady jeho příznivců poněkud prořídly.

Teprve s velkým odstupem následují straníční kandidáti. Nejdéle se hovoří o předsedovi TOP 09 Karlu Schwarzenbergovi, který však překvapivě zaostává přesto, že svou osobní popularitou dokázal získat v parlamentních volbách v roce 2010 pro TOP 09 skvělý výsledek. V primárkách vládní Občanské demokratické strany nakonec zvítězil dřívější předseda a nynější místopředseda Senátu, dlouholetý senátor za Liberec Přemysl Sobotka, který výrazným rozdílem odsunul na druhé místo dalšího kandidáta, bývalého hejmana Moravskoslezského kraje a nynějšího europoslance Evžena Tošenovského. Sociální demokracie po určitém váhání a koketování s Janem Švejnarem nakonec podpořila relativně mladšího kandidáta ze svých řad, senátora za volební okres Kladno Jiřího Dienstbiera mladšího, který je synem známého disidenta a porevolučního ministra zahraničních věcí. I když samotná sociální demokracie ve většině průzkumů veřejného mínění poměrně jednoznačně vede, samotný Dienstbier zůstává hluboko v poli poražených a s největší pravděpodobností by se nepropracoval ani do druhého kola. Vedle obecné nechuti voličů vůči všem parlamentním stranám se v tom projevila patrně i skutečnost, že Jiří Dienstbier mladší neodpovídá tradičním představám o vhodném prezidentském kandidátovi – veřejnost totiž očekává spíše starší vysoce zasloužilou osobnost, která by mohla být vnímána jako vhodná náhražka monarchie.

Nicméně sociálnědemokratický kandidát svůj boj nechce předem vzdávat, a proto také navštívil Rakousko, aby se poučil u prezidenta Fischera, jak se má vést úspěšná prezidentská kampaň ve středoevropském prostoru. Jeho „styčným důstojníkem“ má být Fischerův volební poradce Stefan Bachleitner. Jenže samozřejmě Dienstbierova situace je v mnohém odlišná – Heinz Fischer již při prvním volebním klání měl za sebou dlouhou kariéru, během níž působil řadu let jako poslanec, předseda sněmovny i ministr. Navíc i pole protikandidátů bylo v Rakousku podstatně přehlednější. V prvním případě byla jedinou vážnou konkurentkou lidovecká politička Benita Ferrero-Waldnerová, která však samotnou předvolební kampaň příliš nevládla. V druhém případě pak už Fischer žádného rovnocenného soupeře vůbec nenašel, a tak jeho vítězství bylo jednoznačnou záležitostí.

Odlišný přístup než čeští partneři zvolili k volbě prezidenta rakouští sociální demokraté. Ti se snažili podle rakouských zvyklostí svého kandidáta svým způsobem vzdálit samotné straně, aby tak vzbudili dojem nadstranickosti. Naopak čeští sociální demokraté naopak chtějí

představit J. Dienstbiera jako ryzího sociálnědemokratického kandidáta plně identifikovaného se stranou. Přesto však existují styčné body kampaní, kde právě rakouští sociální demokraté vynikají. Lépe než jejich čeští kolegové dovedou mobilizovat vlastní a naopak odrazovat konkurenční voliče. Obecně se jim také daří v negativních protikampaních, což je ovšem do určité míry dáno jinou situací v oblasti hlavních médií. V České republice totiž sociální demokraté trvale zápolí s prakticky jednotným odporem novinářů v periodikách, v televizi i rozhlasu. Bude jistě nyní zajímavé sledovat, jaké poučení si nakonec Jiří Dienstbier z Rakouska odvezl a zda se některé prvky tamějších prezidentských kampaní objeví i v českém prostředí. Zda mu to však zajistí nakonec volební úspěch alespoň v podobě účasti ve druhém kole, se nyní jeví jako značně pochybné.

(MaFr)

Předseda Senátu Štěch: Přímá volba prezidenta by měla začít 11., nebo 18. ledna

Lidé si poprvé půjdou volit budoucího prezidenta buď 11. a 12. ledna, nebo 18. a 19. ledna příštího roku. „Pro jeden z těchto termínů se rozhodnu,“ řekl předseda Senátu Milan Štěch (ČSSD), který má podle ústavy stanovit termín vybírání nástupce Václava Klause. Uvedl to v souvislosti s jeho podpisem prováděcího zákona k přímé volbě hlavy státu. Definitivní termín chce oznámit počátkem října, až ústavní novela i prováděcí zákon nabudou účinnosti.

Uchazeči o Hrad Jan Fischer, Jiří Dienstbier a Miloš Zeman se utkali v debatě

V Praze se konala zřejmě první debata kandidátů na budoucího prezidenta, kterého si lidé budou volit přímo. Utkali se v ní Jan Fischer, Miloš Zeman a Jiří Dienstbier. V Knihovně Václava Havla diskutovali o lidských právech. Přiblížili tak třeba své názory na to, co si myslí o občanské společnosti, boji proti rasismu, kvótách pro ženy či adopcích dětí homosexuály. Akci uspořádalo sdružení Prague Pride, které organizuje i stejnojmenný festival sexuálních menšin. Podle Jana Fischera by veřejnost měla mít možnost podílet se na tvorbě politiky a měla by do rozhodování být vtažena. Jako prezident by si prý víc zval ministry a tlačil na ně, aby problémy řešili. Miloš Zeman by uvítal změnu volebního zákona tak, aby lidé mohli volit nejen

kandidáty jedné strany, ale vybírat je z více stran. Snížil by také hranici pro preferenční hlasy. Shodl se tak s Jiřím Dienstbierem.

Schwarzenberg sestavil tým pro volbu prezidenta, chystá kampaň

Kampaň pro přímou volbu prezidenta začal během dovolené chystat i ministr zahraničí Karel Schwarzenberg (TOP 09). V minulých dnech sestavil svůj volební tým, který povede jeden ze zakladatelů obecně prospěšné společnosti Opona, podnikatel Marek Vocel. Schwarzenbergovi budou s kampaní pomáhat také producent a organizátor festivalu United Islands David Gaydečka. Spolupráci se Schwarzenbergem oba potvrdili ČTK. Ministr zahraničí a prezidentský kandidát TOP 09 v době vládních prázdnin pobývá v rakouských lázních. Schwarzenberg byl mezi prvními politiky, kteří oznámili svůj zájem ucházet se v přímé volbě o prezidentský úřad. Pro tento krok už loni získal jednoznačnou podporu své strany a názorově se vymezoval proti nynějšímu prezidentu Václavu Klausovi. V posledních měsících ale Schwarzenberg není na politické scéně tak viditelný jako dříve a poklesla i jeho dříve vysoká obliba u voličů.

První dámy jdou do boje, píše Lidové noviny

Eliška Břizová, manželka prezidentského kandidáta Vladimíra Dlouhého, je už podle deníku sžítá s představou, že by mohla počátkem příštího roku vystřídat Livii Klausovou v její roli první dámy. „Nejsem z té představy nervózní,“ říká. Podobně aktivní je i Dana Fischerová, manželka bývalého premiéra Jana Fischera, který by měl podle průzkumů v tuto chvíli v přímé volbě nejvíce voličů. Jakoukoli publicitu zase odmítla manželka místopředsedy Senátu Přemysla Sobotky Radmila, partnerka Jiřího Dienstbiera Jaroslava Tomášová nebo manžel europoslankyně Zuzany Roithové, akademický sochař Jan Roith. Někteří kandidáti partnera nemají, například ekonomovi Janu Švejnarovi manželka zemřela před třemi lety. Partnera nemá ani Taňa Fischerová. Podle politologa Josefa Mlejnků ale první dáma (či manžel nebo partner prezidentky) může v kampani ovlivnit spíše případné znovuzvolení. Nyní se lidé zajímají spíše o politická témata, uvádí list.

Sít českých zastupitelských úřadů by se mohla rozšířit

Sít českých zastupitelských úřadů a konzulátů se možná rozšíří, podle některých náznaků by se mohlo jednat o vytvoření menších kanceláří v některých zemích nebo regionech. Zřejmě by tak mohl být zastaven dosud nastavený trend zavírání některých českých misí, což Černínský palác obhajoval úsporami, avšak kritizovala to nejen opoziční ČSSD. Ministerstvo zahraničí na dotaz ČTK sdělilo, že nyní dokončuje nový plán „optimalizace“, podle něhož by se fungování sítě velvyslanectví a konzulátů po světě mělo změnit. Zeštíhlily již například některé ambasády v Evropě. Ministerstvo se chce také zbavit „přítěže“ některého movitého a nemovitého majetku českých zahraničních zastoupení a takto ušetřené peníze pak využít k rozšíření počtu malých flexibilních zastupitelských úřadů či konzulátů.

Vláda zlehčuje problém domácí práce, míní organizace pro migranty

Vláda podle zástupců organizací, které pracují s migranty, zlehčuje problematiku domácí práce cizinců v Česku. Kabinetu vyčítají, že nedoporučil ratifikovat mezinárodní úmluvu, která má zlepšit podmínky pracovníků v domácnostech. Vláda svůj postup zdůvodnila tím, že tato otázka není u nás natolik významná, aby se kvůli ní musely pak upravovat zákony. Podle aktivistů a expertů ale chův, uklížeček či pečovatelek v českých rodinách přibývá a často pracují za nevyhovujících podmínek. Postavení pracovníků v domácnostech má zlepšit úmluva Mezinárodní organizace práce. Podle vlády není účelné ratifikaci navrhovat, když české domácnosti ke konci roku loni zaměstnávaly podle statistik jen 15 lidí z EU a 34 z ostatních států. To je asi 0,02 procenta zahraničních sil v ČR, podotkla vláda. České zákony prý upravují jinak než úmluva pracovní dobu i kontrolu dodržování předpisů. Pravidla pobytu či ochrany soukromí v cizí rodině nestanovují. Legislativa by se musela měnit. Podle expertů a aktivistů je ale počet lidí, kteří pracují v českých domácnostech, mnohem vyšší.

Problémy se znojenskou nemocnicí

Zatčení sociálnědemokratického středočeského hejtmána Davida Ratha kvůli podezření z úplatků pochopitelně povzbudilo policii ke zkoumání různých problematických zakázek zadávaných jednotlivými regiony. Hodně se v tomto ohledu hovoří zejména o regionálním operačním programu Severozápad, jehož sídlo opakovaně prozkoumávala policie. Zatčení byli vysocí představitelé programu kvůli podezření z manipulace s některými zakázkami. Letos na podzim se konají volby do krajských zastupitelstev, což samozřejmě dává všem těmto kauzám zvláštní politický nádech.

S výjimkou Prahy drží všechna hejtmanská křesla v České republice sociální demokraté, takže většina skandálů jde za touto stranou, která je jinak považována za favorita podzimních voleb, i když její vítězství pravděpodobně nebude zdaleka tak přesvědčivé jako před čtyřmi roky. Ovšem v některých krajích vládne společně se sociálními demokraty Občanská demokratická strana, takže zjištěné skandály mohou působit dvojsečně. Proto také tisk nakloněný vládní koalici věnuje kauzám v těchto krajích přece jen zřetelně menší pozornost než problematickým zakázkám v krajích, kde sociální demokracie vládne s jinými stranami, např. s komunisty. Jasně se to ukazuje třeba v Ústeckém kraji, ale ambivalentní postoj lze pozorovat i u Jihomoravského kraje. Zde sice nyní vládne koalice sociálních demokratů s neparlamentními lidovci, ale v nedávné minulosti místo lidovců měla zastoupení v radě kraje Občanská demokratická strana.

Na druhou stranu ale právě jihomoravský hejtmán Milan Hašek představuje pro pravici velice lákavý terč – jde totiž o druhého muže sociální demokracie a také vlivného předsedu asociace hejtmánů. I proto se v tisku opakovaně objevily signály naznačující kontroverznost některých krajských zakázek. Nejprve se hovořilo podle kritiků o předražené opravě jízdního v zámku Lednice, v létě zase začali kontroloři Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže zkoumat mimořádně rozsáhlou a nákladnou rekonstrukci

nemocnice ve Znojmě, která má stát celkem dvě miliardy korun. Dokonce došlo k pozastavení nejnovější etapy prací. Kritici upozorňují především na nejasnosti ve výběrovém řízení a na nestandardní sloučení výběrového řízení na stavební práce a na dodávku přístrojů, což výrazně omezilo počet zájemců. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže proto zakázal uzavřít nemocnici smlouvu s výhercem zakázky. Někteří krajští politici také napadají samotné jádro zakázky – podle jejich názoru není nutné ani vhodné investovat tak ohromné sumy do nemocnice, která má pouze okresní význam.

Tomu však současně vedení Jihomoravského kraje jednoznačně oponuje. Podle slov hejtmána Michala Haška je velká nemocnice ve Znojmě potřeba nejenom kvůli pacientům z místního regionu, ale také se dá počítat s jejím využitím pro rakouské pacienty. V současné době se totiž jeví jako výhodné z části českého (nebo spíše moravského) území pacienty převážet do rakouských nemocnic, zatímco některé rakouské vesnice by jako vhodnou spádovou nemocnici přivítaly některou z nemocnic na českém území. Bezproblémové výměně však zatím brání vedle byrokratických překážek i disparitnost ve vybavení nemocnic a v charakteru nemocenského pojištění.

Na druhou stranu už nyní bohatě využívají rakouští pacienti nižších cen za některé zdravotnické zákroky v České republice ve srovnání s Rakouskem. Výsledky šetření Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže pravděpodobně budou k dispozici až na podzim a těžko je můžeme předpovídat. V každém případě jsou to právě kraje, které provádějí značnou část veřejných investic, a jak se ukázalo v některých regionech, pro některé politiky (vcelku bez větších rozdílů politických stran) představují tyto prostředky mimořádně silné lákadlo. Na druhé straně je samozřejmě v současnosti zejména kvůli aféře Davida Ratha a tvrdému předvolebnímu boji atmosféra v tomto směru poněkud předrážděná, takže nelze vyloučit ani falešná obvinění.

Čeští občané ale vlivem záplav o různých případech korupce ztrácejí důvěru v parlamentní politické strany obecně a klesá jejich ochota účastnit se voleb. Samozřejmě větší rezonanci mohou očekávat různé extremistické strany, které slibují, že jenom jejich představitelé dokážou rázně vyčistit existující „Augiášův chlév“. A to už není nebezpečí pro občanské nebo sociální demokraty či pro TOP 09, ale pro demokracii vůbec.

Nezbývá než věřit, že si i v následujících volbách čeští občané uchovají svoji tradiční obezřetnost a neumožní nekontrolovatelný růst určitých temných sil, hrozcících zlikvidovat jejich občanská práva a svobody ve jménu tvrdého a nesmlouvavého boje s existujícími nepořádky a bující korupcí.

(MaFr)

Jiří Šlégr se zaručí za Davida Ratha, pokud bude bývalý hejtmán propuštěn z vazby

Poslanec Jiří Šlégr (LEV 21) podepsal prohlášení, kterým převzal záruku za poslance a bývalého hejtmána Davida Ratha v případě propuštění z vazby v litoměřické věznici. Podle svých slov mu svým krokem chce umožnit být v kontaktu s jeho dvěma rodinami, zejména dětmi. Šlégr dále pochybuje o tom, že by chtěl Rath utéci ze země, případně

David Rath

pokračovat v údajné trestné činnosti v souvislosti s projektem rekonstrukce zámku Buštěhrad. Poslanec národních socialistů to oznámil na tiskové konferenci v pražském sídle LEV 21. Podle některých médií se za zatčení politika zaručily nebo chtějí zaručit i další osobnosti.

Policie zajistila nemovitosti obviněného poslance Davida Ratha

Kriminalisté zajistili nemovitosti poslance a bývalého středočeského hejtmána Davida Ratha (dříve ČSSD) viněného z korupce. ČTK to řekl jeho advokát Roman Jelínek. Kriminalisté Davida Ratha v polovině května obvinili z přijetí sedmimilionového úplatku za zmanipulování zakázky na opravu buštěhradského zámku. Před necelými třemi týdny pak policie doručila sněmovně žádost na Rathovo vydání kvůli dalším údajným úplatkům. Bývalý hejtmán si je prý vzal za to, že zasahoval do soutěže na nákup zdravotnického vybavení pro kolínskou nemocnici, na vybavení domova důchodců s lůžky následné péče v kladenské nemocnici a na dodávku zdravotnické technologie pro jeden z pavilonů mladoboleslavské nemocnice.

Středočeskou ČSSD povede do krajských voleb senátor Řihák

Středočeskou ČSSD povede do podzimních krajských voleb senátor a příbramský starosta Josef Řihák. Rozhodla o tom mimořádná krajská konference středočeských sociálních demokratů v Praze. Řihák v čele kandidátky nahradí bývalého hejtmána Davida Ratha, který je vazebně stíhán kvůli přijetí sedmimilionového úplatku. Podle šéfa strany Bohuslava Sobotky má Řihák plnou podporu ústředí ČSSD. Krajská konference byla svolána po výzvě stranického ústředí, aby středočeská ČSSD vyvodila odpovědnost za Rathovu aféru. Delegáti kromě kandidáta na hejtmána volili i nové vedení středočeské ČSSD. Předsedou se stal nymburský starosta a hejtmánčin náměstek Miloš Petera. Ve funkci vystřídal Dolejš, který byl v minulosti označován za Rathova blízkého spolupracovníka. Ten se o funkci předsedy znovu neucházel.

Politické strany se chtějí mírnit v utrácení za předvolební kampaň

Informuje o tom deník *Právo*. Volební manažer a místopředseda ODS Pavel Drobil *Právu* řekl, že na podzimní volby dá ODS maximálně 80 milionů korun. Sociální demokracie, která má zhruba o tisíc členů méně než ODS, hodlá za krajské a senátní volby utratit asi 90 milionů. Strana TOP 09 jde do krajských voleb poprvé a chce do volební kampaně spolu se Starosty vložit 34 milionů. Opatrnější v utrácení chtějí být lidovci, kterým se po neúspěchu ve volbách do Sněmovny značně zkrátily příjmy. Kampaň Strany zelených by podle jejího šéfa Ondřeje Lišky neměla stát více než deset milionů. Místopředseda Věcí veřejných Tomáš Jarolím zase uvedl, že strana v každém kraji vynaloží kolem 300 nebo 400 tisíc korun. Komunisté pak na kampaň plánují dát asi deset milionů korun.

Církev: Kampaň ČSSD proti restitucím ohrožuje demokracii

Česká biskupská konference (ČBK), Ekumenická rada církví (ERC) a Federace židovských obcí ostře zkritizovaly ČSSD za její kampaň proti chystaným církevním restitucím. Podle nich je způsob, jakým sociální demokracie vede předvolební boj, „nekultivovanou a nekulturní cestou ohrožující samotnou podstatu demokracie“. V prohlášení církví stojí, že předvolební propaganda sociální demokracie útočí slovníkem obou někdejších totalit. „Pamětníci mohou potvrdit, že si nezádá s neblahými antisemitskými a antiklerikálními plakáty »třetí říše«, na rudo přetřenými gottwaldovskými ideology,“ uvedli šéf ČBK Dominik Duka, předseda Federace židovských obcí Jiří Daniček a předseda ERC Joel Ruml.

Jak vrátit církvím majetek, který jim zabavil komunistický režim, řeší Česko více než 20 let. Sněmovna konečně schválila návrh, podle něž se má stát s církvemi vyrovnat.

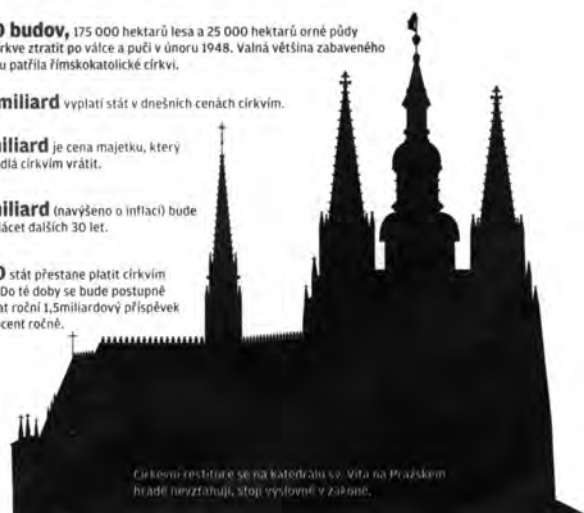
2500 budov, 175 000 hektarů lesa a 25 000 hektarů orné půdy měly církve ztratit po válce a puči v únoru 1948. Válná většina zabaveného majetku patřila římskokatolické církvi.

134 miliard vyplatí stát v dnešních cenách církvím.

75 miliard je cena majetku, který stát hodlá církvím vrátit.

59 miliard (navýšeno o inflaci) bude stát splácet dalších 30 let.

2030 stát přestane platit církvím úplně. Do té doby se bude postupně snižovat roční 1,5miliardový příspěvek o 5 procent ročně.

Církevní restituce se na katedrálu sv. Víta na Pražském hradě nezatáhují, stojí vyloučeně v zákoně.

Reakce sociálních demokratů

Předseda sociálních demokratů Bohuslav Sobotka kritiku odmítl, slovy církevních představitelů je strana pobouřena. Podle Sobotky je ČSSD demokratickou stranou, která si váží náboženského vyznání, náboženských svobod a role církví. Nesouhlasí ale s vládním řešením majetkového vyrovnání, které se neopírá o společenský konsenzus. Představitelé církví by podle ČSSD neměli směřovat respekt k náboženským svobodám s debatou o rozdělení majetku z veřejných zdrojů.

Předlohu již schválila sněmovna, v Senátu, kde má převahu opozice, narazí. Nejspíš se pak vrátí do dolní komory, kde bude potřeba k přehlasování senátního veta 101 hlasů.

Umělci: Církevní restituce by se neměly stát předvolebním tématem

Téměř čtyři desítky osobností českého kulturního, sportovního i veřejného života věří, že zákon o církevních restitucích, který má nyní projednat Senát, po více než dvaceti letech od listopadu 1989 částečně vyrovná křivdy způsobené komunistickým režimem církvím a věřícím. Signatáři

provolání by rovněž uvítali, kdyby se celá věc nestala „politickou a ideologickou zbraní“ v nadcházejících krajských volbách. „Lze konečně přijmout zákon, který jednou provždy vyřeší otázku, kdo na koho doplácí,“ píše v svolání, jehož text ČTK poskytl režisér Jiří Strach. Vedle něj svůj podpis připojili například i herci David Švehlík, Ivan Trojan, Jiřina Jirásková nebo Dagmar Havlová, zpěvačky Lucie Bílá a Pavlína Filipovská, houslista Václav Hudeček, básník Zdeněk Rotrekl, podnikatel Jiří Lobkowicz nebo i česká reprezentantka ve sportovní střelbě Lenka Marušková a předsedkyně Konfederace politických vězňů Naděžda Kavalírová.

Několik občanských sdružení a iniciativ v čele s aktivistkou Lenkou Procházkovou má k vrácení majetku církvím ale jiný názor. Podle nich církev na něj nemá právo, protože ho nevladla. Upozorňují také, že církev již některý majetek pro svoji činnost dostala.

Policie prohledala pražské kanceláře státní agentury CzechInvest

Protikorupční policie prohledala kanceláře státní agentury CzechInvest v Praze, která má na starost evropské dotace a láká do Česka investory. ČTK informaci bez dalších podrobností potvrdil náměstek protikorupční policie Emil Kračmar. Mluvčí ministerstva průmyslu a obchodu Veronika Forejtová ČTK sdělila, že policejní prohlídka se týká sporné zakázky na vyhledávání vhodných průmyslových nemovitostí pro domácí i zahraniční investory. Opoziční ČSSD v červenci upozornila, že generální ředitel CzechInvestu Miroslav Křížek se snažil v tichosti zprivatizovat jednu z hlavních činností této státní instituce. „Ředitel Křížek se pokusil outsourcingem vyvést správu, aktualizaci a zpracování nabídky průmyslových nemovitostí pro investory prostřednictvím databáze nemovitostí. Tuto činnost se pokusil převést 21. června na firmu Glafin bez toho, aby proběhlo řádné veřejné výběrové řízení,“ stojí ve zprávě ČSSD.

Sněmovna vydala Vlastu Parkanovou k trestnímu stíhání

Poslanci podle očekávání vydali místopředsedkyni sněmovny za TOP 09 a exministerni obrany Vlastu Parkanovou k trestnímu stíhání. Policie ji podezřívá ze dvou trestných činů v souvislosti s nákupem dopravních letadel CASA pro armádu. Stát měl předraženým nákupem letounů údajně přijít o 658 milionů korun. Podle Parkanové ale policejní žádost o její vydání obsahuje několik lží a je účelově formulovaná. Pro vydání Parkanové hlasovalo 117 poslanců, proti jejímu vydání jich bylo 45. Okamžitě po hlasování Vlasta Parkanová oznámila, že se vzdává funkce místopředsedkyně sněmovny. Z veřejného života ale odejít nehodlá.

Hlasování o vydání Parkanové předcházela pětihodnová debata, která se ale zvrhla ve slovní přestřelku mezi místopředsedou TOP 09 a ministrem financí Miroslavem Kalouskem a opozičními poslanci. Kalousek se členky své strany vehementně zastával. Prohlásil také, že má v úmyslu během několika dní podat návrh na úplné zrušení poslanecké imunity.

Ukrajina by mohla poskytnout politický azyl bývalé české ministerni obrany Vlastě Parkanové (TOP 09), kte-

rou česká policie stíhá kvůli nákupu armádních letounů CASA. V Kyjevě to navrhl poslanec ukrajinské vládní Strany regionů Volodymyr Olijnyk. Jeho návrh médiím tlumočila tisková služba strany. „Domnívám se, že pokud Vlasta Parkanová požádá Ukrajinu o politický azyl, má Ukrajina všechny důvody žádost posoudit a azyl poskytnout,“ řekl poslanec. Vlastu Parkanovou detektivové viní z porušování povinnosti při správě cizího majetku a zneužití pravomoci veřejného činitele kvůli nákupu letadel CASA pro armádu. Podle Volodymyra Olijnika je obvinění nespravedlivé, protože politička „jednala se souhlasem vlády a v zájmu státu“.

Ministr Bendl odvolal ředitele Národního hřebčína Kladruby Hocka

Ministr zemědělství Petr Bendl odvolal ředitele Národního hřebčína Kladruby Jana Hocka (56). K odvolání se rozhodl na základě výsledků nedávné kontroly ministerstva zemědělství (MZE) v hřebčíně. Řízením hřebčína bude dočasně pověřena Simona Voňková, bývalá zástupkyně ředitele a ekonomická náměstkyně. Ministerstvo připravuje na pozici ředitele výběrové řízení. Hock s důvody svého odvolání nesouhlasí. Až od novinářů se prý dozvěděl, proč jej ministr odvolal. „Hovoří se o nějakých výsledcích kontrol, což je pro mě naprosto nepřijatelné, protože výsledky kontrol byly naprosto v pořádku. Byla tam jen určitá administrativní pochybení u jednoho případu,“ řekl. Voňková byla podle Hockových slov jeho bývalou zástupkyní. Názorově se však rozcházel natolik, že ji odvolal. Změny ve vedení hřebčína jsou v posledních letech časté.

Úspěšných maturitních odvolání je už přes čtyři procenta

Ministr Petr Fiala

Počet úspěšných maturitních odvolání roste, zatím je jich 4,14 procenta. Na webu to uvedl pověřený šéf maturitního centra Cermat Jiří Zíka. K 26. červnu bylo přijato 7 827 žádostí o přezkoumání maturitní zkoušky. Drtivá většina žádostí se týkala slohové práce z češtiny, mnoho studentů se odvolávalo také proti testu z matematiky. Právě v těchto dvou oborech byl letos Cermat terčem největší kritiky, kvůli chybám odvolal ministr školství ředitele Cermatu a nařídil audit zkoušek. Výsledky maturit mnoha studentům ztížily přihlašování na vysoké školy, výsledky odvolání totiž přijdou často až po zápisu.

Už příští rok se státní část maturit výrazně změní. Ministr školství Petr Fiala chce mít první návrhy změn už za pár týdnů. S velkým zájmem mnozí čekali na to, jaké bude složení komise pro revizi maturit, kterou sestavoval ministr Fiala. Seznam členů komise zveřejnil server Česká škola. Předjímat závěry komise nyní by bylo bláhové, na ty si budeme muset počkat. Můžeme se však na základě složení komise zamyslet nad tím, na jaké otázky komise může odpovědět a k čemu jí naopak chybějí odborné kompetence. Jaké je složení odborné komise? Nejvíce jsou v komisi zastoupeni ředitelé středních škol (5), což však neznamená, že mají stejné názory na to, jak by měla ma-

Z VÝSLEDKŮ STÁTNÍCH MATURIT PLYNE,

ŽE VE VZDĚLÁNÍ TĚCH, KTERÍ JE VYHODNOCUJÍ,

JSOU POVAŽLIVĚ MEZERY...

turita vypadat. Již z vystoupení ředitele gymnázia J. Kuhna a ředitele chemické průmyslovky J. Zajíčka v ČT, v pořadu Události, komentáře, bylo patrné, že se v dílčích pohledech liší (např. v názoru na hodnocení slohových prací centrálně versus jejich hodnocení učiteli na školách). Do komise ministr také nominoval hlasité odpůrce současného modelu maturitní zkoušky, mezi které patří T. Feřtek ze společnosti EDUin a O. Hausenblas. Nebylo v rezortu školství zvykem, že by se v nějaké komisi setkali věhlasní kritici plošného testování s čelným představitelem instituce, která jedno z jimi kritizovaných plošných testování realizuje – s ústřední školní inspektorkou O. Hofmannovou. Další nepočtenější skupinou po ředitelích jsou v komisi zástupci zřizovatelů (3) a nechybí ani zástupce vysokých škol (děkan FF UK) a vrcholní politici – poslanec za TOP 09 a senátor a stínový ministr školství za ČSSD M. Chládek. Je to minimálně odvážný a inovátorský experiment, s jehož vyhodnocením budeme muset počkat do konce srpna.

Romové chtějí působit na většinovou společnost, založili „krizový štáb“

Skupina romských studentů a intelektuálů založila svůj „krizový štáb“, který chce usilovat o zlepšení pohledu společnosti na Romy a přístupu k nim. Uskupení bude nabízet spolupráci státním institucím i radnicím. Štáb to napsal v prohlášení, které ČTK poskytl jeho člen David Tišer. Podle něj společenství tvoří zatím 160 romských studentů vysokých škol a intelektuálů. V Česku by mohlo podle odhadů být kolem čtvrt milionu Romů. Zhruba třetina z nich žije v takzvaných ghettech, která se podle štábu stávají terčem nenávisti. Štáb chce podle svého prohlášení přispět k řešení „znepokojivé situace“ v Česku a chce se stát partnerem pro radnice a další instituce. „Chceme se aktivně podílet

na změně ve společnosti, jsme ochotni věnovat svůj volný čas a pomoci předejít eskalaci situace,“ stojí v prohlášení.

Inspekce: Podíl Romů na zvláštních školách klesl

Podíl romských žáků vzdělávaných jako mentálně postižení za poslední dva roky klesl. Zatímco dřív tvořili malí Romové vzdělávání v programu pro postižené 35 procent žáků, nyní je to 26,4 procenta. S těmito závěry přišla Česká školní inspekce, která prověřovala praktické, dříve zvláštní školy. V nich by měli končit právě jen školáci s diagnózou lehkého mentálního postižení, často se tam ale dostávají děti jen kvůli špatnému sociálnímu zázemí. Od minulého školního roku ale musejí se zařazením dítěte do praktické školy souhlasit i rodiče. „Z šetření České školní inspekce vyplývá, že se zvyšuje snaha škol zařazovat romské děti do hlavního vzdělávacího proudu,“ uvedla Kateřina Savičová z tiskového odboru ministerstva. Za odsouvání malých Romů do zvláštních škol je Česká republika dlouhodobě mezinárodně kritizovaná.

Češi a Slováci se sešli na slavnosti bratrství

Stovky lidí včetně předních českých a slovenských politiků přijely pod hraniční horu Velká Javořina v Bílých Karpatech na tradiční slavnosti bratrství Čechů a Slováků. Představitelé obou zemí prohlásili, že podobná setkání lidí potvrzují nadstandardní vztahy mezi státy bývalé československé federace. „Myslím, že je to silný symbol, jak kvalitně se v posledních dvaceti letech vyvíjí česko-slovenské vztahy,“ prohlásil český premiér Petr Nečas.

Historie setkání na Velké Javořině odstartovala v roce 1845 u příležitosti oslavy vydání prvního čísla listu *Slovenské národní noviny*. Tradice schůzek byla obnovena v devadesátých letech. Letos jsou oslavy, kterým dominovalo vystoupení folklórních souborů, věnovány 20. výročí novodobé historie obou států. Nečas před novináři přiznal, že mladí Češi už tolik nerozumí řeči východního souseda. O samotném rozdělení Československa se však nezmínil. Slovenský premiér Robert Fico se k roku 1992 vrátil tím, že poděkoval Čechům a Moravanům za to, že „porozuměli slovenské touze po svobodě a státní svrchovanosti“ a připomněl historické vazby mezi Českem a Slovenskem.

Slovensko si připomnělo 20. výročí přijetí deklarace svrchovanosti země národním parlamentem, která v roce 1992 odstartovala proces rozdělení Československa

Český prezident Václav Klaus v dopise slovenskému premiérovi Vladimíru Mečiarovi uvedl, že po dvaceti letech se ukázalo, že rozdělení Československa bylo nezbytným krokem, podařilo se a pomohlo všem. Klaus, který byl před dvěma desetiletími šéfem české vlády, svému někdejšímu politickému partnerovi blahopřál k 70. narozeninám. Oceňoval ho přitom jako schopného státníka a slovenského vlastence. „Po dvaceti letech jsou oba naše státy v evropském srovnání úspěšné a stabilní. Ale ještě důležitější je to, že jsme stále – možná i více než dříve – nejbližšími přáteli a spojenci,“ napsal Klaus.

On the Edge of the Cold War

V Americkém centru v Praze se uskutečnil křest knihy historika a profesora Bostonské univerzity Igora Lukeše. Kniha vyvrací pro mnohé alibistický názor, že Únor 1948 byl nevyhnutelným výsledkem válečných dohod a že mu nebylo možné zabránit. Uvedení knihy doprovázela také výstava Františka Hanzlíka, historika a politologa z Univerzity obrany Brno, která je výsledkem dlouhodobého bádání v chicagských archivech.

O knize Igora Lukeše *On the Edge of the Cold War* promluvil nejprve tiskový atašé velvyslanectví Spojených států Paul Oglesby. Poté vystoupil sám autor, aby pohovořil o roli Spojených států v Československu po druhé světové válce a aktivitách diplomatů a zpravodajských služeb v momentech, které rozhodovaly o budoucím směřování naší země před únorem 1948. Přítomní se tak dozvěděli, že Igor Lukeš ve své nové knize vyvrací v Česku silně zakoreněný názor, že Československo bylo Stalinovi obětováno již během schůzek spojenců v průběhu války. Podle něj stálo za pádem do područí Sovětského svazu především selhání tehdejších československých elit. Selhání demokratických elit Lukeš vysvětlil na mnoha příkladech, mimo jiné i na příkladu národněsocialistického poslance Vladimíra Krajiny.

„Krajina šel za náčelníkem Sokola a říkal »chystá se krize, to je evidentní, musíte dát Sokolům pohotovost« a ten náčelník Sokola povídá Krajinovi, »to po mně nechtějte, teď je už pozdě a já stejně jedu do Tater na lyžařské závody«.“

Výstava Františka Hanzlíka pak pojednává o úsilí krajanů a exulantů ve Spojených státech v boji proti komunistickému režimu v Československu na počátku studené války. Je rozdělena do několika částí, o té stěžejní promluvil sám František Hanzlík.

„Třetí část výstavy je věnována právě reakci krajanů na Únor 1948 a také jejich pomoci k obnově demokracie v Československu do roku 1989. Ty postoje našich krajanů k únorovým událostem byly rozdílné a zcela protikladné.“

Výstava *Krajané v USA a vojenský exil pro obnovu demokracie v Československu 1948-1989* bude v Americkém centru k vidění do 15. září. Kniha Igora Lukeše se pak má v českém překladu objevit na podzim příštího roku.

Albrightová v Praze zahájila činnost prestižního Aspen Institute

V Praze zahájila provoz středoevropská pobočka prestižní americké vzdělávací organizace Aspen Institute. Na úvod jejího fungování se v metropoli konala konference nazvaná Krize jako příležitost, na níž jako čestný host vystoupila bývalá americká ministryně zahraničí Madeleine Albrightová, která se o zřízení české pobočky institutu zasadila. Příprava projektu trvala zhruba rok a jeho vznik podpořil finančník Zdeněk Bakala. Institut se nebude zaměřovat jen na Českou republiku, v hledáčku má aktivity na Slovensku, v Polsku či Maďarsku. „Může to být centrum diskuse o tom, co se děje ve střední Evropě a jak demokracie, byznys a všechno pracují dohromady,“ řekla novinářům před zahájením konference Albrightová.

Podle bývalé ministryně jsou lidé sice frustrováni tíživou situací či nedostatkem pracovních příležitostí, nemějí ale dopustit, aby frustrace přerostla v zoufalství.

Cestou z krize je tvrdá práce a vytrvalost, připomněla slova prvního československého prezidenta Tomáše Garrigua Masaryka. V projevu na konferenci také připomněla důležitost spolupráce mezi USA a Evropou. NATO je důkazem, že bývalí nepřátelé mohou spolupracovat, dodala Albrightová.

Albrightová obdržela od předsedy správní rady institutu a bývalého velvyslance v USA Michaela Žantovského brož, která je dílem držitelů ocenění Czech Grand Design, šperkařů Zdeňka Vacka a Daniela Pošty. Ozdoba je vyrobená z ručně broušeného perspexu (plexiskla) opálové barvy a zlacené oceli. Albrightová je známou sběratelkou broží, kterými také často vyjadřuje svůj postoj k zemi, kterou právě navštívila. O své vášni napsala knihu *Tajná řeč broží*, která vyšla i v ČR. Tentokrát na sobě měla připnutou ozdobu se siluetou Hradčan, kterou měla i v prosinci, kdy se zúčastnila pohřbu bývalého prezidenta Václava Havla.

Před rodným domem na pražských Vinohradech se shromáždili lidé, aby vzpomínkou uctili 70. výročí smrti generála Aloise Eliáše

Bývalého předsedu druhé protektorátní vlády z let 1939-1941 zastřelili nacisté 19. června 1942. Eliáš se tak stal jediným popraveným ministerským předsedou v zemích nacisty okupované Evropy.

Generál Alois Eliáš se narodil v dnešní Francouzské ulici číslo 36 v Praze. V roce 1947, pět let po popravě, jeho rodný dům dostal mramorovou pamětní desku. Členové Českého svazu bojovníků za svobodu, Československé obce legionářské a zástupci druhé městské části zde k Eliášově bronzové bustě položili věnec.

Pár dní od svého zatčení stanul Alois Eliáš před soudem, který byl už dopředu rozhodnutý. Nejvyšší trest však nepadl hned po vynesení rozsudku, Eliáš strávil ještě několik měsíců ve věznici na Pankráci.

Krátce po skončení druhé světové války byl někdejší legionář a zapřísáhlý vlastenec Alois Eliáš vnímán jako hrdina. Nastupující komunistický režim z něj však udělal zrádce a kolaboranta. Eliášův odkaz je proto po letech znevažování stále významnější. Jeho památku uctívají představitelé Prahy 2 už jedenáctým rokem. Dlouhých čtyřiašedesát let od své popravě se generál Eliáš dočkal státního vojenského pohřbu. Ostatky manželů Eliášových leží v Národním památníku na Vítkově v Praze.

Lidé si v katedrále připomněli 20 let od úmrtí kardinála Tomáška

Několik desítek lidí si přišlo do katedrály svatého Víta na Pražském hradě vzpomenout na kardinála Františka Tomáška, který zemřel před dvaceti lety. Vzpomínkovou mši sloužil jeden z Tomáškových následovníků, pražský arcibiskup kardinál Dominik Duka. V lavicích zasedly či po stranách hlavní lodi mši přihlížely sestry různých řádů a kongregací. Právě současný pražský arcibiskup společně s kardinálem Miloslavem Vlkem věnovali na Tomáškův hrob v katedrále věnec s nápisem „Statečnému předchůdci“. František Tomášek byl jedním z význačných představitelů protikomunistického odboje a mravní autoritou přesahující katolické společenství. Sám osobně pocítil teror nacistů i diktaturu komunistů. Už za svého života

se stal symbolem boje za nejen náboženskou svobodu své země.

V roce 1949 byl Tomášek v padesáti letech vysvěcen na biskupa bez souhlasu tehdejších státních úřadů. Bezprostředně poté následovala kalvárie internace a nucených prací. Tři roky prožil v pracovním táboře v želivském klášteře a teprve v roce 1954 se mohl vrátit ke svému kněžskému povolání. Od roku 1974 byl Tomášek po léta jediným veřejně působícím biskupem v Čechách a do roku 1987 i na Moravě. V červnu 1977 ho papež Pavel VI. jmenoval kardinálem a v prosinci téhož roku arcibiskupem pražským a primasem českým.

Významným a dodnes připomínaným činem kardinála Tomáška bylo v roce 1987 jeho vyhlášení Desetiletí duchovní obnovy národa jako přípravy na milénium smrti svatého Vojtěcha. Velký podíl měl na svatořečení Anežky Přemyslovny na podzim 1989, které se stalo v počátcích listopadové revoluce manifestací jednoty české společnosti. Po odchodu z aktivní služby v březnu 1991 žil kardinál v ústraní Arcibiskupského paláce v Praze až do 4. srpna 1992, kdy v třiadvadesáti letech zemřel na srdeční selhání komplikované zánětem plic.

Na jižní Sibiři obnovili hroby československých legionářů

Skupina ruských dobrovolníků a příslušníků ruské armády v burjatské obci Divizionnaja na jižní Sibiři vztyčila více než stovku křížů na hrobech cizinců, kteří v regionu padli v letech první světové války a za bojů bělogvardějců s bolševiky. Podle místních médií jsou na čestném pohřebišti uložena i těla četných československých legionářů. Aktivité ze spolku ruské vojenské historie Rys zřídili hřbitov na předměstí burjatské metropole Ulan-Ude.

V Lounech odhalili pamětní desku odbojářů Otakaru Jarošovi

V Lounech odhalili druhou pamětní desku příslušníkovi československé vojenské jednotky v Sovětském svazu Otakaru Jarošovi. Pojmenovali po něm i základní školu. Narodil se v tamní Kotěrově kolonii před sto lety, záhy se ale rodina přestěhovala do Mělníka. Slavnostního aktu se zúčastnil ministr obrany Alexandr Vondra i legionáři, kteří pamatují boje o dnes ukrajinskou vesnici Sokolovo, kde Jaroš padl v březnu 1943. První část připomenutí Jarošova stého výročí narození se odehrála před jeho rodným domem s pamětní deskou. Stojí v dnešní ulici Kapitána Jaroše, která vznikla jako kolonie domků pro zaměstnance železničních oprav navržené v roce 1909 architektem Janem Kotěrou. Jarošův otec pracoval jako topič, později jako strojmůdce. Rodina ale brzy z Loun odešla do Mělníka. Dnes je dům rozdělený na dvě obytné poloviny, z nichž jedna je na prodej. Nově odhalená pamětní deska je umístěna v atriu základní školy, která od nynějška ponese Jarošovo jméno.

Výstava v Písku připomíná život lékaře Janusze Korczaka

V písecké galerii Sladovna začala výstava *Dětská republika*, která přibližuje život a dílo polského pediatra a spisovatele Janusze Korczaka. Zemřel před sedmdesáti lety v koncentračním táboře v Treblince, kam doprovodil děti z židovského sirotčince z varšavského ghetta. Výstava představuje dokumenty o jeho životě a také ilustrace významných polských výtvarníků. Potrvá do 23. září. Sladovna se tak připojila k Mezinárodnímu roku Janusze Korczaka, který vyhlásil polský parlament, řekla ČTK produkční galerie Sylva Kofroňová. Polský pedagog, lékař, publicista a prozaik Janusz Korczak, vlastním jménem Henryk Goldszmit, stál od roku 1911 v čele židovského sirotčince. Založil v něm „dětskou republiku“ s parlamentem, soudem a novinami. V srpnu 1942 němečtí vojáci shromáždili téměř dvě stě sirotků a personál sirotčince a poslali je do vyhlazovacího tábora v Treblince. Janusz Korczak měl možnost smrti uniknout, ale odmítl opustit „své“ děti. Všichni byli společně zavražděni, pravděpodobně v plynových komorách.

tračním táboře v Treblince, kam doprovodil děti z židovského sirotčince z varšavského ghetta. Výstava představuje dokumenty o jeho životě a také ilustrace významných polských výtvarníků. Potrvá do 23. září. Sladovna se tak připojila k Mezinárodnímu roku Janusze Korczaka, který vyhlásil polský parlament, řekla ČTK produkční galerie Sylva Kofroňová. Polský pedagog, lékař, publicista a prozaik Janusz Korczak, vlastním jménem Henryk Goldszmit, stál od roku 1911 v čele židovského sirotčince. Založil v něm „dětskou republiku“ s parlamentem, soudem a novinami. V srpnu 1942 němečtí vojáci shromáždili téměř dvě stě sirotků a personál sirotčince a poslali je do vyhlazovacího tábora v Treblince. Janusz Korczak měl možnost smrti uniknout, ale odmítl opustit „své“ děti. Všichni byli společně zavražděni, pravděpodobně v plynových komorách.

Madeleine Albrightová v Terezíně

Bývalá americká ministryně zahraničí Madeleine Albrightová už potřetí ve svém životě navštívila Terezín na Litoměřicku. Nejen proto, aby se poklonila památce členů své rodiny a ostatních obětí terezínského židovského ghetta, kterým prošlo na 155 tisíc Židů z českých zemí a dalších zemí Evropy, z nichž na 118 tisíc zahynulo. V terezínské galerii také otiskla svou dlaň, z níž se vytvoří křišťálový odlitek.

Majitelé galerie Křišťálový dotek, otec a syn Alexandr a Jan Huňátové z Bohušovic nad Ohří, už odlili ze skla například otisk ruky bývalého prezidenta Václava Havla, spisovatele Arnošta Lustiga, zachránce židovských dětí sira Nicholase Wintona nebo hokejisty Jaromíra Jágra. V neděli mladší z dvojice majitelů galerie, Jan Huňát, sejmul otisk dlaně Madeleine Albrightové: Výroba skleněného odlitku z otisku dlaně trvá zhruba čtvrt roku. Poté skleněná dlaň Madeleine Albrightové spočine v terezínské galerii vedle dlaní Václava Havla a Nicholase Wintona. Sklář Jan Huňát jako jediný na světě ho dokáže vyrobit tak, že jsou na něm vidět všechny papírní linie. „Je to skvělá věc, kde se kombinuje dávná česká tradice českého sklářského umění a to, co se někdy říká, že otisk ruky říká o tom člověku úplně všechno,“ řekl o křišťálových otiscích dlaní ministr obrany Alexandr Vondra, který Madeleine Albrightovou v Terezíně provázal. Spolu s Alexandrem Vondrou pak položila květiny na Národním hřbitově terezínského památníku. Vzpomněla tak historii své české rodiny, o jejichž židovských kořenech se dozvěděla až nedávno. Její židovští prarodiče se stali obětmi holokaustu. V různých koncentračních táborech zahynulo čtyřicet členů její rodiny.

„A jednu věc chci udělat – takovou desku se jmény všech členů mé rodiny, kteří tady umřeli. Nejen v Terezíně. Tady jsou jména čtyřicet členů mé rodiny,“ řekla Madeleine Albrightová. Deska by měla viset v terezínském kolumbáriu. Do pamětní knihy se podepsala i svým dívčím jménem Korbelová.

O svém židovském původu se Madeleine Albrightová dozvěděla ve druhé polovině devadesátých let. Až novináři jí tehdy odhalili, že její židovští prarodiče a mnoho dalších příbuzných se stali obětmi holokaustu. Sama už dříve prohlásila, že její zesnulí rodiče s ní nehovořili o smrti jejich prarodičů. Ona sama se na to nikdy neptala, ani to nezkoumala, částečně proto, že její kontakty s nimi skončily ve věku dvou let.

Madeleine Albrightová, která byla americkou ministryní zahraničí v letech 1997-2001, se narodila jako Marie Jana

Körbelová, první ze tří dětí v české židovské rodině diplomata Josefa Korbela. Německou přehlásku z příjmení rodina vypustila po válce. Po vyhlášení protektorátu emigrovali do Británie, kde přestoupili ke katolicismu.

Oběti z Českého Malína mají pomník na Šumpersku

Osud téměř čtyř set obětí tragédie z druhé světové války v Českém Malíně ve Volyni bude připomínat rekonstruovaný pomník v Novém Malíně na Šumpersku. Nese jména všech lidí, které v roce 1943 zavraždili na území dnešní Ukrajiny nacisté. Lidé, kteří masakr přežili, se poté usadili v obci Frankštát na Šumperku, která byla v roce 1947 přejmenována na počest zničené obce na Nový Malín. Pomník byl odhalen při příležitosti 69. výročí této události.

Obec Český Malín byla založena na území dnešní Ukrajiny skupinou českých přistěhovalců z Lounska, Žatecka a Rakovnícka v roce 1871. V polovině července 1943 byla však společně se sousedním Ukrajinským Malínem obklíčena německým oddílem. Obyvatelé byli nahnáni do kostela a stodol a zaživa upáleni. Přežilo pouze několik lidí.

Zemřel Robert Matula (93), parašutista skupiny Wolfram a válečný hrdina

Robert Matula

Zemřel jeden z posledních žijících parašutistů, kteří byli v druhé světové válce vysazeni z Velké Británie do nacisty obsazeného protektorátu Čechy a Morava. Robert Matula, který byl členem paraskupiny Wolfram, zesnul 12. června v kanadské Victorii ve věku třiačtyřiceti let. Žije už jen Jaroslav Klemes z paraskupiny Platinum – Pewter.

Zemřel disident Jaroslav Šabata

14. června zemřel v nemocnici Milosrdných bratří v Brně po těžké nemoci ve věku čtyřiaosmdesáti let český filozof, psycholog, politolog a politik Jaroslav Šabata. Aktivní účastník pražského jara, poté disident a mluvčí Charty 77.

Levicový politik, politolog, psycholog a filozof Jaroslav Šabata se narodil 2. listopadu 1927 v Dolenicích, po válce vstoupil do Komunistické strany Československa a stal se jedním z neaktivnějších účastníků obrodného procesu v této straně, takzvaného pražského jara v roce 1968. Na vysočanském sjezdu byl zvolen do ÚV KSČ. V roce 1969 byl zbaven všech funkcí a začal pracovat jako dělník. Z KSČ byl vyloučen v roce 1970. Na začátku sedmdesátých let založil skupinu Komunisté v opozici.

Za normalizace byl dvakrát vězněn, poprvé v letech 1972-1976. Po propuštění se stal signatářem Charty 77. V letech 1978 a 1981 byl jejím mluvčím. Mezitím byl v letech 1978-1980 opět vězněn.

V roce 1989 spolu s Rudolfem Battěkem inicioval vznik Hnutí za občanskou svobodu.

Po listopadu 1989 se vrátil do vrcholné politiky. Začínal jako mluvčí Občanského fóra v Brně. V lednu 1990 byl

kooptován do Sněmovny lidu Federálního shromáždění. V letech 1990-1992 byl ministrem ve vládě Petra Pitharta. V roce 1997 vstoupil do sociální demokracie, kde zastával funkci zahraničněpolitického poradce.

Ve Vídni zemřel europoslanec Jiří Havel (ČSSD)

Po dlouhé nemoci zemřel ve věku čtyřiapadesáti let ve Vídni europoslanec Jiří Havel (ČSSD). Havel byl dříve místopředsedou vlády pro ekonomiku. Předseda ČSSD Bohuslav Sobotka uvedl, že Havlovo úmrtí je velká ztráta pro celou tuzemskou levici. „Byl to nesmírně vzdělaný, poctivý a slušný člověk. Podílel se dlouhá léta zásadním způsobem na programové práci v sociální demokracii, patřil k autorům našeho ekonomického programu,“ napsal mimo jiné v tiskovém prohlášení. Podobně se vyjádřil místopředseda Poslanecké sněmovny a ČSSD Lubomír Zaorálek. „Zemřel výjimečný člověk a velký Evropan. Vzdělaný a laskavý kolega, jeden z největších ekonomů České republiky,“ prohlásil vedoucí delegace ČSSD v Evropském parlamentu Richard Falbr. Podle ministra zahraničí Karla Schwarzenberga (TOP 09) byl Havel výrazně proevropský. „Člověk, který si ještě rozmyslel, co řekl. Bude tam chybět (v EP). Rád bych rodině i straně sociálnědemokratické vyslovil soustrast, protože je to opravdu těžká ztráta,“ řekl Schwarzenberg.

V Evropském parlamentu by měl po Havlovi za ČSSD zasednout Vojtěch Mynář, nyní předseda klubu sociální demokracie v ostravském zastupitelstvu. V minulém volebním období byl náměstkem ostravského primátora, měl na starosti dopravu a komunální hospodářství.

V Appletonu v USA zemřel ve věku 90 let jeden z nejvýznamnějších představitelů pounorového československého exilu Mojmir Povolný

Profesor Povolný v USA řadu let předsedal Radě svobodného Československa a po roce 1989 přispěl i k obnově demokracie v České republice.

Když Mojmir Povolný odcházel v roce 1948 do exilu, měl za sebou studia práv na brněnské Masarykově univerzitě. Krátce pobýval v Německu a ve Francii a v roce 1950 se natrvalo usadil ve Spojených státech. Téměř třicet let zde pak působil jako profesor na Lawrenceově univerzitě ve Wisconsinu. Přednášel o lidských právech, mezinárodních vztazích a zejména o komunistickém režimu. Historik Tomáš Grulich, současný senátor ODS a předseda Stálé senátní komise pro krajany žijící v zahraničí, připomíná, že prof. Povolný se po celou dobu angažoval i v exilových organizacích: „Profesor Povolný tím, že byl velmi aktivní v exilu a v boji proti komunistickému režimu, měl význam nejen pro exil. Byl také posledním předsedou Rady svobodného Československa, vlastně jediného centrálního orgánu. Byl ale také spoluzakladatelem časopisu *Svědectví*. Je opravdu příkladem toho, kdy můžeme říct, že exil udržel určitou demokratickou kontinuitu mezi první republikou a rokem 1989.“

Počátkem devadesátých let minulého století se prof. Povolný stal členem sboru konzultantů prezidenta republiky a v roce 1995 byl vyznamenán Řádem Tomáše Garrigua Masaryka.

Vůz Františka Ferdinanda v nové kráse

Že ještě má nějaký zvuk úsloví o „zlatých českých ručičkách“, dokládají čeští sběratelé veteránů. Ti dokážou leckdy zdánlivě zcela nepoužitelným vrakům vrátit jejich bývalou krásu i funkčnost. Jako příklad může sloužit třiatřicetiletý Martin Holota, který už ve svém životě opravoval skutečně leccos. Například patrně jediný dochovaný exemplář trolejbusu 3Tr3 nebo řadu parních strojů z počátku 20. století. Právě na parní stroje se tento skutečný všumělec specializuje. Proto také pro něj byl velkou výzvou vůz značky Locomobile, který si pořídil v roce 1902 tehdejší následník rakouského trůnu František Ferdinand v USA za obrovskou sumu 2 400 dolarů. Martin Holota se o jeho existenci dozvěděl již před třinácti lety, ale poprvé ho spatřil až o několik let později. A hned zjistil, že pověsti o bídém stavu stroje, které slyšel od jiných sběratelů, ani v nejmenším nelhal – lokomobil původně poháněný kombinací parního kotle a benzínu byl přebudován na plynový pohon a karosérie byla dodělávána obyčejnou překližkou. Několik let pak Martinu Holotovi trvalo zjišťování, jak asi vůz původně vypadal, jak vyhlížely jeho interiéry a jak fungovalo příslušné technické zařízení. Nakonec se však jeho práce zdařila a s lokomobilem se mohl jako reprezentant České republiky loni vypravit i na start nejstaršího automobilového závodu Londýn – Brighton.

Ale mimořádně nadaný restaurátor se neomezuje jen na opravy vozidel – např. opravil také původní přístrojové vybavení čistírny odpadních vod v pražské Bubenči. Po jejím přebudování na ekotechnické muzeum zde působil i ve funkci ředitele.

V současnosti ovšem otevírá ve východočeském městě Žamberk vlastní soukromé muzeum umístěné v bývalé textilní továrně firmy Vinwiller přímo na soutoku Divoké Orlice a Rokytanky. Hlavním exponátem zde bude již zmiňovaný lokomobil Františka Ferdinanda v perfektně opraveném stavu. Mají zde být umístěny ale i další parní stroje, parní válec a samozřejmě parní lokomotiva. Muzeum chce ale také nabízet program pro návštěvníky, kterým nestačí obdivně prohlížení exponátů. Nově by mohli zůstat třeba na víkend, během něhož by si mohli zkusit roztopit parní kotel nebo řemeslnické činnosti včetně práce na soustruhu. Jestliže v Heeresgeschichtliches muzeu ve vídeňském Arsenalu máte možnost vidět vůz, který se Františku Ferdinandovi stal osudným, v Žamberku budete mít možnost poznat vozidlo, v němž strávil daleko příjemnější chvíli. Za výlet do města, odkud mimo jiné pocházel i slavný profesor chirurgie na vídeňské univerzitě a významný vlastenec Eduard Albert, to jistě stojí.

(MaFr)

Vyšehradský hřbitov si mohou lidé prohlédnout na digitální mapě

Správa pražských hřbitovů (SPH) spustila na webových stránkách www.hrbitovy.cz novou aplikaci, ve které si lidé mohou prohlédnout digitalizovanou mapu Vyšehradského hřbitova. Návštěvník tak nalezne přesné informace o každém z téměř 1 300 hrobů, jeho polohu i fotografii. V budoucnu budou na webu zveřejněny i další údaje, třeba o stovkách českých osobností, pro které se Vyšehradský hřbitov stal místem posledního odpočinku. Hřbitov na Vy-

šehradě je jedním z nejvýznamnějších v Česku vůbec. Má rozlohu 8 000 metrů čtverečních a je na něm 364 hrobek, 865 hrobů a 12 urnových hrobů. Ve stínu baziliky svatého Petra a Pavla odpočívá kolem 3 500 zesnulých, mezi nimi spisovatelé Karel Čapek, Jan Neruda, Karel Hynek Mácha nebo Božena Němcová, fotbalista Josef Bican nebo herci Vlasta Burian či Lída Baarová. Symbolický pomník tam má i politička Milada Horáková. Správa pražských hřbitovů chce v příštím roce digitálně zpracovat rovněž Vinohradský hřbitov, který je s téměř deseti hektary a 16 100 hroby třetím největším hřbitovem v Praze.

Po dvou a půl letech oprav se otevřely Jižní zahrady Pražského hradu

Rozsáhlá obnova jim vrátila podobu, kterou jim před sto lety vdechl slavný slovinický architekt Josip Plečnik. Znovu tak ožila zdejší vyhlídka, restaurátoři „oživili“ sochařské a architektonické prvky. Proměnou prošly i všechny cesty.

„Současnými úpravami jižního svahu jsme se v podstatě vrátili do Masarykových časů. Původní podoby se třeba dočkala zdejší vyhlídka, která se v druhé polovině 20. století zbourala a posléze byla radikálně zmenšena,“ vysvětlil architekt z prezidentské kanceláře Zdeněk Lukeš. Dnes má tak kamenný oblouk vyhlídky a přilehlé schodiště opět původní podobu.

Rukama restaurátorů prošly také všechny sochařské a architektonické prvky, které tu Plečnik nechal vztyčit: kamenná pyramida, obrovská mísa, obelisk i zdejší pavilony.

„Tyto dominanty jsme nasvítili, takže nejúžasnější pohled ze zahrad na Prahu je v okamžiku, když už je šero a postupně se město i tyto prvky rozsvěcí,“ dodal Lukeš.

Plečnik podle jeho slov skulptury propojil s dominantami Prahy neviditelnými osami a průhledy. „Je to svým způsobem geniální a kompozičně dokonalé,“ tvrdí Lukeš, který na Hradě pracuje už dvaadvacet let. Když na konci osmdesátých let přišel do tehdy nepřístupných zahrad poprvé, byl to prý smutný pohled. Teď už je ale všechno jinak.

Zámek v Tovačově otevře své nejcennější sály

Zámek v Tovačově na Přerovsku otevřel nejcennější dochovaný Rytířský a Sněmovní sál. Návštěvníci se do jejich prostor podívají po dvou letech. Sály byly napadeny

dřevomorkou a dlouho byly kvůli sanaci uzavřeny. Škůdce z podlahy se již podařilo vymýt, problém na zámku se však dosud nevyřešil. Památkáři se obávají, že zasaženo je celé patro. Na další boj se škůdcem ale zámek už letos nemá peníze. S problémy podobného typu bojují i jiné památky v regionu. V olomouckém kostele svatého Mořice například dřevokazné houby napadly trámy, řemeslníci tam v minulosti museli opravit krov a střechy. Podobně byla zasažena dřevěná konstrukce věže kostela svatého Tomáše Becketa v Mohelnici na Šumpersku. Podobný osud potkal i zámek v Čechách pod Kosířem, kde museli kvůli napadení houbami vyměnit podlahy.

Z nové rozhledny v Přítlukách je vidět Pálava i Lednice

V Přítlukách na Břeclavsku starostové tří okolních obcí slavnostně otevřeli novou dřevěnou rozhlednu mezi vinohrady. Je z ní výhled do 50 kilometrů, návštěvníci uvidí například Lednicko-valtický areál, vrchy Pálavy, elektrárnu v Dukovanech nebo Bílé Karpaty. Pěšky nebo na kole se k téměř dvaadvacetimetrové stavbě dá dostat ze tří stran, z Přítluk, Rakvic a Zaječí.

Novinka – večerní prohlídky jihlavského podzemí

Jihlavské podzemí se letos turistům otevřelo poprvé v historii během letních prázdnin i ve večerních hodinách, a to každý pátek od 20:00, 21:00 a 22:00. Skupinu návštěvníků doprovází postava havíře, která je postupně provede důležitými okamžiky jihlavské historie. Jihlavské podzemí bylo opět zpřístupněno v roce 1991 při příležitosti 555. výročí vyhlášení takzvaných basilejských kompaktát v bývalém královském městě. Za jednadvacet let prošlo podzemím více než 300 000 návštěvníků. Jihlavské podzemní chodby zaujímají plochu 50 000 metrů čtverečních. Rozsahem podzemního labyrintu přímo pod městskou zástavbou je jihlavské podzemí po Znojmu druhým největším na území Česka.

Naučná stezka v Nových Hradech připomíná dobu Buquoyů

První zájemci se již mohli vydat po nově otevřené naučné stezce Buquoyskou krajinou po Nových Hradech na Českokobudějovicku a okolí. Dva okruhy zavedou turisty na zajímavá místa přímo v městečku, které leží blízko rakouských hranic, a také například do nedalekého Tereziina údolí. Naučná stezka má lidem připomenout minulost Nových Hradů a ukázat nový pohled na zajímavá místa lokality, kde od roku 1620 přes tři sta let sídlil francouzský rod Buquoyů. Projekt vznikl ve spolupráci města a Ústavu dějin umění Akademie věd. Pracovníci tam objevili rozsáhlý soubor fotografií a dokumentace z 19. století. Stezka má návštěvníky upozornit na zaniklé a zchátralé stavby nebo objekty, které po přestavbě změnilы svůj charakter.

Luční bouda na hřebenech Krkonoš nabízí vlastní pivo

Turisté, kteří vystoupají na Luční boudu na hřebenech Krkonoš, budou moci jako první okusit pivo vyrobené

v tamním minipivovaru. Pivovar na boudě, která leží ve výšce 1410 metrů nad mořem, bude nejvýše položeným zařízením na výrobu piva ve střední Evropě. Minipivovar bude produkovat několik druhů piva s názvem Paroháč. Název piva je vybrán podle stáda zhruba 150 kusů jeleňů, která je na loukách v okolí boudy často k vidění. K vaření budou na Luční boudě používat vodu z pramene Bílého Labe. Na Luční boudě by od října 2012 měly být také v provozu pivní lázně. Luční bouda patří k nejstarším horským objektům ve střední Evropě. Její historie sahá do 16. století.

V Táboře v září otevřou Muzeum čokolády a marcipánu

Marcipánový model Tábora, téměř dva metry vysokou čokoládovou fontánu či model putování kakaového bobu z plantáží až do obchodu s čokoládou uvidí návštěvníci v novém Muzeu čokolády a marcipánu v Táboře. Od 5. září tam pro ně bude přichystáno i každodenní degustační menu. Zájemci si budou moci v dílnách zkusit modelovat marcipán či odlévat vlastní bonbony. Muzeum je v historickém centru města ve třech spojených gotických domech s renesanční fasádou. Expozice je zčásti věnována čokoládě a jejímu zpracování, zčásti marcipánu. Návštěvníci uvidí pohyblivý model putování kakaového bobu až do továren v Evropě. Část expozice je věnována Mayům a Aztékům, kteří zřejmě začali se zpracováváním bobů na kaka. Ve stylizovaném šlechtickém salonu muzeum prezentuje historii evropských čokolaterií od 17. století, k vidění budou i speciální servisy.

V Deštném v Orlických horách skončilo tradiční tavení skla dřevem

V Deštném v Orlických horách skončil 21. ročník tavení skla dřevem. Na osm desítek řemeslníků z Česka a Polska předvedlo různé způsoby práce se sklem. Letošní ročník organizátoři hodnotí pozitivně, přišly zhruba dvě tisícovky lidí. Tavení skla se konalo u pece Magdaléna, kterou skláří několik dní před začátkem akce roztápěli na potřebnou teplotu kolem 1200 stupňů Celsia. Řemeslníci předváděli různé způsoby zpracování skla, například broušení, gravírování, leptání či podmalby na skle. Poté se konala dražba výrobků, které skláří během předchozích dní vytvořili. Dnes už běžně používaný technologický postup tavení skla dřevem má v Orlických horách čtyřsetletou tradici. Konec technologie přinesla do horských skláren tavba skla účinnějším plynem a uhlím.

Na karlovarský Beethovenův pomník se vrátily repliky reliéfů

V Karlových Varech byly slavnostně odhaleny obnovené reliéfy na pomníku Ludwiga van Beethovena. Monumentální pomník hudebního skladatele dostal po 65 letech svoji původní podobu díky aktivitě karlovarského Rotary Clubu. Repliky původních reliéfů, které zdobí obě strany pomníku, zhotovil Heřman Kouba. Vytvoření replik reliéfů původního autora Hugo Uhera bylo náročné zejména proto, že původní podoba pomníku se zachovala jen na dobových fotografiích. Místo modelování z hlíny a následného odlití z bronzy reliéfy vyřezával do polyuretanu. Ten je pak

ve výsledku obalen tenkou vrstvou bronzu. Z Beethovnova pomníku zmizely reliéfy se ženskými akty po válce, zřejmě proto, že lidem vadily německé nápisy.

Městská slavnost v Novém Jičíně se letos zaměřila na pohádky

Tradiční Městská slavnost v Novém Jičíně byla letos zaměřena na pohádky, pověsti a legendy Moravského Kraje. Připomněla ale také historické události a reálný společenský život v regionu před sto lety. Informovala o tom novojičínská mluvčí Marie Machková. Slavnost, kterou každoročně navštíví až 20 000 lidí, se ve městě uskutečnila 8. září. V předešlých letech se program vztahoval vždy k nějaké významné osobnosti, například vojevůdci Gideonu Laudonovi nebo polárníkovi Eduardu Orlovi. Také letos prošel náměstím dopoledne a odpoledne průvod kostýmovaných účastníků. Kolorit měl pohádkový, nescházely v něm ale ani historické osobnosti, jako například Johann Gregor Mendel nebo třeba hraběnka Marie Walburga.

Ukradený barokní anděl se do Česka vrátil z Itálie

Barokního anděla ze severomoravského kostela, kterého zloději před devíti lety ukradli, předala ministryně kultury Alena Hanáková představitelům ostravsko-opavské diecéze. Ukradená soška putovala po celé Evropě a přes síť překupníků se dostala až do Itálie, kde byla letos objevena při razii proti skupině organizovaného zločinu. Lakovaná dřevěná soška z 18. století představující andělíčka byla objevena v bytě překupníků v severní Itálii, byla ovšem zpracována jako součást nábytku a pozměněna tak, aby nebyla možná identifikace. Policisté spolu s ní našli dalších šedesát uměleckých děl, odcizených z několika evropských historických a sakrálních budov. Ukradený český artefakt byl v databázi hledaných uměleckých předmětů.

Kupkova urna asi zůstane v Paříži

Ministerstvo kultury (MK) pravděpodobně nepodpoří iniciativu, která usiluje o převoz ostatků malíře Františka Kupky z Francie do České republiky. Před půl rokem přitom vše nasvědčovalo tomu, že se iniciátorům převozu podařilo navzdory odborníkům přesvědčit ministerstva kultury, obrany i zahraničí, aby urnu s popelem z Paříže do Prahy přemístila. „Nyní máme k dispozici Kupkovu korespondenci, v níž žádné přání navrátit se posmrtně do vlasti nevyjádřil. Měli bychom k této skutečnosti přihlídnout,“ řekla ČTK mluvčí MK Markéta Ševčíková. František Kupka je pětapadesát let pohřben na hřbitově Père Lachaise. Ministryně kultury bude o „dalším postupu“ ještě jednat s vedením obou zainteresovaných resortů, podle mluvčí se ale nabízejí i další možnosti, jak Františka Kupku patřičně uctít, například zbudovat drobný pomník, ať už na pařížském hřbitově, či v jeho původní vlasti. Iniciátorkou převozu ostatků byla dokumentaristka Lenka Jaklová, členka Rady města Hradce Králové za TOP 09, která se Kupkovým dílem a životem zabývá. Před několika lety si vzala za své, že by se měl český stát převozem Kupkových ostatků přihlásit ke svému slavnému rodákovi, jenž patří mezi světové průkopníky abstraktní malby.

Boskovické muzeum má patrně nejstarší zachovaný prapor na Moravě

Novou atrakcí Muzea Boskovicka se letos stane zrestaurované torzo bezmála 350 let starého praporu šlechtického rodu Morkovských ze Zástřízl. Jde patrně o nejstarší prapor, který se na Moravě zachoval. Prapor se podařilo najít před čtyřmi lety v hrobce kostela svatého Jakuba v Boskovicích společně se železnou rytířskou helmou. Město i s okolím patřilo v letech 1567-1683 rodu Morkovských. V kostele jsou honosné náhrobky jeho pěti členů. Když historici našli v hrobce látku, domnívali se, že by mohli jít o několik praporů v sobě. Rozbalení této změti pak přineslo překvapení. Jde o jeden prapor čtyři metry dlouhý a dva široký.

Dny lidí dobré vůle na Velehradu navštívilo asi 30 000 lidí

Letošní ročník Dnů lidí dobré vůle na Velehradě, který vyvrcholil bohoslužbou, navštívilo podle organizátorů asi 30 000 lidí. Mši sloužil kardinál Dominik Duka. Poutníky a návštěvníky neodradily ani vysoké teploty. Členové Maltéžské pomoci, kteří tradičně zajišťují zdravotní péči, ošetřili třicet lidí kvůli kolapsům a nevolnostem z horka. Dny lidí dobré vůle oslavují příchod slovanských věro-zvěstů Cyrila a Metoděje na Moravu. Zahájily jubilejní rok připomínající 1150 let od příchodu věrozvěstů. Oslavy vyvrcholí příští rok, kdy na Velehrad pravděpodobně přijede i papež. Odkaz slovanských věrozvěstů si připomíná celá země. Jejich křesťanská mise položila ve druhé polovině 9. století na Moravě základy vzniku českého státu.

Charitativní koncert pod širým nebem před bazilikou vynesl 850 000 korun. Lidé přispěli svými dárcovskými sms zprávami. Peníze si rozdělí rovným dílem čtyři projekty neziskových organizací. Pomůže Cyrilometodějské církevní škole Brno, která je otevřená všem dětem bez rozdílu vyznání. Peníze získá také olomoucké Centrum pro rodinný život, využije je na kurzy přípravy na manželství. Další podpořenou organizací je občanské sdružení ONŽ, které nabízí pomoc a podporu ženám, dívkám i rodinám v obtížných životních situacích. Prostředky ze sbírky dostane také nadační fond Adiuvere, který pomáhá rozvíjet duchovní a mravní hodnoty při výchově mládeže. Na koncertě vystoupila zlínská Filharmonie Bohuslava Martinů s Jiřím Pavlicou a souborem Hradišťan, Štěpán Rak a Alfréd Strojček a kapela Chinaski.

Nové varhany v katedrále mají stát 50 milionů, zaplatí je sbírka

Nové varhany pro katedrálu sv. Víta budou stát asi 50 milionů korun a kardinál Dominik Duka předpokládá, že jejich výstavba se zaplatí ze sponzorských darů. Projekt by měl trvat pět let a zabývat se jím bude nově vznikající občanské sdružení. O obnově vybavení katedrály hovořili členové rady katedrály, což jsou současně držitelé klíčů od Korunní komory. Vedle Duky jsou jimi například prezident Václav Klaus či premiér Petr Nečas (ODS). V současnosti má nejdůležitější katedrála v zemi varhany, které svojí kapacitou nevyhovují pro její prostor.

Pamětní medaile věnované Václavu Havlovi jsou téměř vyprodané

Česká mincovna už téměř vyprodala všechny medaile věnované památce Václava Havla. V Jablonci razili 700 zlatých půluncových medailí (15,55 gramu) a 3 000 stříbrných uncových. Ty zlaté jsou už beznadějně vyprodané, přestože se nabízely za 25 000 korun, koupit je už možné jen stříbrné za 2 000 korun. Medaile s podobou Václava Havla a jeho podpisem s nezbytným srdíčkem se v Jablonci razily na konci března. Ražby se zúčastnila i Dagmar Havlová, výnos z prodeje půjde totiž na podporu projektů nadace manželů Dagmar a Václava Havlových Vize 97.

Muzeum zpěváka Waldemara Matušky

Do Jaroměřské čtvrti Josefov jezdili turisté hlavně do vojensko-historického muzea. Teď je sem láká i muzeum zpěváka Waldemara Matušky. Otevřeno je zhruba tři týdny. Nabízí na 200 písní, desky, filmové plakáty, ale také osobní věci, které muzeu zapůjčila manželka Olga. Hlavní část expozice tvoří sbírka Matuškovy kamaráda Miroslava Frosta.

Waldemar Matuška se díky svému barytonu stal jedním z nejpobulárnějších českých zpěváků. Jeho písně zlidověly a některý z jeho hitů zná snad každý. Účinkoval v divadle, hrál ve filmu, např. v *Noci na Karlštejně*, *Kdyby tisíc klarinetů* nebo ve snímku *Limonádový Joe aneb Koňská opera*.

Možná si říkáte, co měl Waldemar Matuška společného s Josefovem? Nic. Bydlí tady však jeho dlouholetý kamarád Miroslav Frost, který od roku 2004 vede zdejší vojensko-historické muzeum. S Waldemarem Matuškou se seznámil v roce 1961 a od té doby jezdil Miroslav Frost na jeho koncerty, vydával i měsíčník fanklubu a v roce 1966 dostal od Matušky kytaru. Když zpěvák v roce 2009 zemřel, slíbil při posledním rozloučení jeho ženě Olze vybudovat muzeum. A to už teď vítá své první návštěvníky, muzeum představil i v České televizi. Zatím je muzeum otevřené o prázdninách o víkendech. Miroslav Frost by do budoucna rád promítal i klipy a filmy, ve kterých se Waldemar Matuška objevil.

Na Klínovci začala oprava historické rozhledny, bude trvat rok

Na nejvyšším krušnohorském vrcholu Klínovci začala několik let připravovaná obnova historické rozhledny. Práce mají skončit do poloviny příštího roku. Boží Dar coby majitel rozhledny v minulých letech hledal finanční zdroje, jež by opravu rozhledny pokryly. Nakonec získal evropskou dotaci, která mu umožnila zahájit záchranu unikátní věže. Rozhledna vznikla v roce 1884. Tehdy byla ovšem špatně založena a postupně se odklonila od svislé osy téměř o půl metru.

Šumavské léto s párou nabízelo prázdninách výlety mezi Novým Údolím a Lipnem

Šumavské léto s párou nabízí o prázdninových víkendech výlety mezi Novým Údolím a Lipnem. Například speciální souprava tažená parní lokomotivou přezdívanou Kafemlejnek vyjela na trať z Nového Údolí do Černé v Pošumaví, speciální vlak s názvem Adalbert Stifter je složený z histo-

rických, vyhlídkových i bufetových vozů, půlnoční expres se vydal za tajemstvím úplňkové noci mezi Novým Údolím a Novou Pecí nebo jel územím Národního parku Šumava, okolo Studené Vltavy, pak po soutoku s Vltavou Teplou podél Vltavy až do stanice Nová Pec, která leží na břehu lipenského jezera.

Meruňkový král spořádal v Miroslavi za 20 minut 69 knedlíků

Titul Meruňkového krále získal v Miroslavi na Znojemsku Kamil Hamerský. Za pouhých dvacet minut jich spořádal 69 a porazil tak na celé čáře ve známé soutěži jedlíků svých jedenáct soků. Klání je součástí oslav sklizně meruněk – meruňkobraní, jež se v Miroslavi konalo potřídavacaté. Kamil Hamerský je zkušený přeborník z jedlických soutěží. Se svým heslem „nechutnat, jíst po malých soustech a poctivě zapíjet vodou“ získal již vítězství v pojídání švestkových i houskových knedlíků, šišek s mákem, maxikoblih a maxibaget. Jeho největším rekordem je sněžení 149 švestkových knedlíků na posezení. V nynějším klání to měl tento jedlický přeborník z Víru na Žďársku složitější, protože jedním z jeho protivníků byl i jeho otec Stanislav. Ten snědl ale o patnáct knedlíků méně, což mu vyneslo třetí místo. Na druhém skončil Jaromír Rafaj ze Zlína. Klání jedlíků je jen jednou z mnoha akcí Miroslavského meruňkobraní. K oblíbeným patří i košť meruňkovice. Příchozí mohli ochutnat 69 vzorků. Zatímco majitel nejlepší z nich si z akce odnesl opici – tedy batoh, který ji připomíná, vítěz soutěže jedlíků dostal od pořadatelů skleněnou pecku.

Sísova ilustrace pro *Hospodářské noviny* má zdobit letiště Václava Havla

Ilustrace světoznámého výtvarníka Petra Síse *Poslední audience*, kterou vytvořil pro pamětní vydání *Hospodářských novin* u příležitosti úmrtí Václava Havla, má ozdobit pražské ruzyňské letiště poté, až bude přejmenováno na Letiště Václava Havla. Projekt, ve kterém se malba přenesla na velký gobelín, zorganizoval Bill Shipsey, zakladatel programu Art for Amnesty a blízký přítel členů skupiny U2, píšou *HN*. Gobelín bude velký pět na čtyři metry a peníze na jeho výrobu, která si na jihu Francie vyžádá v přepočtu zhruba 1,5 milionu korun, půjdou od přátel a podporovatelů Václava Havla z řad umělců.

Zrekonstruovaná žižkovská věž otevře v srpnu nové restaurace

Luxusní minihotel, tři nové restaurace a vyhlídková observatoř s multimediálním programem čeká na hosty zrekonstruovaného žižkovského vysílače v Praze. Do podzimu chce soukromý investor u paty vysílače postavit ještě venkovní pivní bar, na jaře příštího roku by měla být dokončena úprava parku s dětským hřištěm, minigolfem a amfiteátre. Roční rekonstrukce zatím přišla na zhruba 50 milionů korun. Návštěvníci české metropole využívají především vyhlídkovou observatoř v osmém patře. Z výšky 93 metrů je odtud možné pozorovat Prahu a její okolí ze tří zrekonstruovaných vyhlídkových plošin. Jednu z plošin zaplní průhledná závěsná křesla, v nichž budou moci návštěvníci poslouchat zvuky metropole. Na zdech centrální

části vyhlídky lidé uvidí časosběrný dokument o výstavbě rozhledny, která vznikala v letech 1985-1992 podle návrhu architekta Václava Aulického a statika Jiřího Kozáka.

V Dobřanech otevřeli pivovarské muzeum

V šestitisícových Dobřanech, v minipivovaru Modrá hvězda, otevřeli pivovarské muzeum s více než tisíci exponáty od 18. století do roku 1950. Po plzeňském Pivovarském muzeu, které patří Prazdroji, jde o druhou ucelenou expozici českých a moravských lahví, půllitrů a stáječích i výčepních zařízení na západě Čech. ČTK to řekl provozovatel muzea a majitel sbírky Pavel Kubaň, který dosud vystavoval v šumavských Kašperských Horách. „Pivovarské předměty sbírám přes dvacet let. Můj děda měl hospodu v Milči u Nepomuku, kterou dnes provozuji já, stále jako klasiku bez ubrusů. Před dvaceti lety jsme při vyklízení půdy našli historické láhve a půllitr s dědovým jménem, tím vše začalo,“ dodal. Za čtyři roky nasbíral 1 500 lahví. Nejstarší z roku 1870 vystavuje i v Dobřanech.

Do Ostravy se přestěhoval MiG-21, z Prahy jej přivezl tahač

Do Ostravy se přestěhovala stíhačka MiG-21, která původně sloužila české armádě. V budoucnu se stane jedním z exponátů nově vznikajícího Světa techniky v areálu Dolní oblasti Vítkovice. Stíhačka MiG-21, tedy Mikojan-Gurevič, se používá od začátku šedesátých let. Je to nejvíce a nejdéle vyráběný nadzvukový letoun, který byl zařazen do výzbroje armád zhruba padesáti států. V letech 1961 až 2005 byla tato letadla i ve výzbroji Československé lidové armády a později Armády ČR. Licenčně se vyráběla v průběhu let 1963 až 1972 v Aero Vodochody.

Vzniklo memorandum o opravě zchátralého zámku v Moravském Krumlově

V Moravském Krumlově podepsali zástupci města, ministerstva kultury, Jihomoravského kraje a firmy Incheba memorandum o spolupráci na opravě tamního zchátralého zámku. Ještě letos do něj společně investují 6,2 milionu korun. Cílem je obnova zámku a vytvoření nové expozice. Hlavní z nich by měla být určena pro *Slovanskou epopej* Alfonse Muchy, která je nyní vystavována v Praze. Krumlovský zámek ji prezentoval přes půl století. „S pražskou výstavou epopeje se počítá dva roky. Využijeme je k tomu, že dáme zámek dohromady. Pak, předpokládám, že v roce 2014, zahájíme intenzivní jednání o možnosti návratu epopeje na Moravu,“ řekl ČTK krumlovský starosta Tomáš Třetina (TOP 09). Ministrůvna kultury Alena Hanáková (TOP 09 a Starostové) po podpisu memoranda uvedla, že dokument neřeší problém epopeje. Zabývá se pouze opravou zámku. Úlohou ministerstva pak bude podle ní při jednáních o budoucnosti slavného díla být prostředníkem mezi jeho majitelem – Prahou – a Krumlovem.

Peru darovalo ČR historický tank

Historický československý tank LTP-38 darovala peruánská vláda České republice při slavnostní ceremonii, která se konala v hlavním městě Limě. Tank byl poté převezen

do přístavu Callao, odkud vypluje přes Hamburk do ČR, kde skončí ve Vojenském historickém ústavu (VHÚ). ČTK o tom informovalo české velvyslanectví v Limě. Akce se konala v rámci letošních oslav 90. výročí navázání diplomatických styků mezi Peru a ČR. Samotné předání tanku pak bylo výsledkem více než osm let trvajícího jednání české a peruánské strany o darování tanku LTP-38 pro muzejní účely VHÚ. Tank LTP-38 je vzácný a v České republice zatím žádný jeho exemplář není. Tyto tanky byly vyrobeny v ČKD Praha speciálně pro export do Peru, kam zamířily v letech 1938 a 1939. Díky speciálním úpravám a motorům Scania mohly bez problému fungovat i ve vysokohorském prostředí jihoamerických And. V rámci předávací ceremonie ocenil peruánský ministr obrany José Urquiza význam československých tanků ve výzbroji peruánské armády a zdůraznil, že darování tanku LTP-38 k muzejním účelům pro VHÚ je symbolickým aktem potvrzujícím velmi přátelské vztahy mezi oběma zeměmi.

Ostrava má za sebou hudební vrchol tohoto léta. V průmyslovém areálu dolní oblasti Vítkovice skončil 11. ročník festivalu Colours of Ostrava, který si letos připsal rekordní návštěvnost

Během čtyř dnů si pod vysoké pece našlo cestu bezmála 32 tisíc lidí. Během čtyř festivalových dní se v Ostravě vystřídalo více než 150 kapel včetně největších hvězd světové hudební scény. Ředitelka Zlata Holušová opět vsadila na maximální žánrovou rozmanitost. Poprvé Colours of Ostrava je unikátní výbornou dramaturgií, kdy mají návštěvníci možnost vidět nejen známé hvězdy, ale také výjimečné a zatím třeba ne zcela objevené hudební klenoty. Pestrost hudebních žánrů je zcela jedinečná. Také došlo ke spojení kultury a industriálního prostředí v areálu bývalého dolu a hutí. Letošní novinkou byl přesun festivalu z areálu v okolí ostravské Černé louky a slezskoostravského hradu do industriálního prostředí dolní oblasti Vítkovic. Rozlehlý areál bývalých vysokých pecí, který pojal okolo třiceti tisíc návštěvníků, nabídl milovníkům hudby jedinečnou kulisu. Pódia a stánky byly rozprostřeny v prostředí, které připomínalo romány Julese Verna. Některé hudební produkce se uskutečnily například i v bývalém plynojemu.

Na letišti vznikne instalace s Havlovými citáty, tvoří ji Šípek

Pražské letiště se v říjnu spolu s novým pojmenováním po prezidentovi Václavu Havlovi dočká rovněž nového uměleckého díla. Instalaci nyní tvoří výtvarník a architekt Bořek Šípek, s nímž Havel spolupracoval během svého působení na Hradě. Nově vzniklý prostor ve tvaru oválu bude umístěn v přístávací „schengenské“ hale pro země EU. Cestující do instalace budou moci nahlížet a seznámit se v ní s myšlenkami prvního polistopadového prezidenta. „Připravujeme výběr citátů Václava Havla jako prezidenta, filozofa, dramatika a občana. Instalace bude prostor, do něhož bude možné nahlížet jako do divadla. A lidé si tam budou moci přečíst jeho citáty,“ řekla v rozhovoru s ČTK ředitelka Knihovny Václava Havla Marta Smolíková. „Citáty budou kromě češtiny ještě v angličtině, o dalších jazycích se uvažuje,“ dodala.

Vlak Lustig s Kateřinou Horovitzovou navštívil 14 měst

Symbolickou připomínkou nacistických transportů křižujících Evropou za druhé světové války v rámci takzvaného konečného řešení židovské otázky je projekt Vlak Lustig aneb Vlak do nenávratna. Vznikl v rámci festivalu česko-německo-židovské kultury 9 bran ve spolupráci s pražským Divadlem pod Palmovkou. Inscenaci *Modlitba pro Kateřinu Horovitzovou* režíroval umělecký šéf libeňské scény Petr Kracik, titulní role alternují Anna Stropnická a Denisa Pfauserová. Vlak, speciálně upravený pro divadelní představení, doplňuje v jednom z vagónů expozice Vojenského historického ústavu, další vůz se změnil v kinosál.

Letošní Chodské slavnosti v Domažlicích zlákaly desetitisíce lidí

Víc než jindy se tento víkend nesly nad centrem Domažlic zvuky tradičních dud a klarinetů, městem voněly mákem, tvarohem a povidly zdobené chodské koláče a ženy oblékly své, mnohdy i po generace předávané kroje. V centru Chodska se konaly osmapadesáté Chodské slavnosti, které patří k nejstarším a největším národopisným svátkům v Česku. Jedenáctitisícové město každoročně kolem poloviny srpna zaplaví desítky tisíc návštěvníků v ČR i zahraničí. Chodsko patří k posledním regionům v Česku, kde jsou dosud lidové tradice a folklór živé a kde je stále ještě možné potkat lidi v krojích.

Blesk zůstává nejčtenějším deníkem v ČR, druhá je Mladá fronta Dnes

Nejčtenějším deníkem v Česku zůstává deník *Blesk*. V prvním pololetí letošního roku si jej denně v průměru přečetlo 1,29 milionu lidí. Druhým nejčtenějším titulem v prvním pololetí byla *Mladá fronta Dnes (MfD)* se 789 000 čtenáři. Třetí pozice připadla deníku *Právo*, který si denně v průměru přečetlo 391 000 lidí. Údaje zveřejnily společnosti GfK Czech a Median s Unii vydavatelů na základě průzkumu Media projekt, kterého se od ledna do června zúčastnilo 12 379 respondentů. Oproti výsledkům za čtvrté čtvrtletí roku 2011 a letošní první čtvrtletí přibýlo *Blesku* 50 000 čtenářů, v případě *MfD* tento ukazatel klesl o 8 000 čtenářů a *Právo* si polepšilo o 7 000 čtenářů. Mezi regionálními deníky lidé v prvním pololetí nejvíce četli *Deník střední a východní Morava*. V průměru jej denně přečetlo 117 000 lidí. Celá síť regionálních titulů *Deník* z vydavatelství Vltava-Labe-Press měla v první polovině letošního roku čtenost 837 000, což je zhruba o 7 000 méně než za čtvrté čtvrtletí loňského roku a první tři měsíce letošního roku.

Ani při třetím povodňovém stupni se nemusí přerušit provoz metra

Ani v případě třetího povodňového stupně nemusí být přerušeno provoz v pražském metru, mohou se uzavřít například jen místa a zařízení, která jsou nejnižší položena. Při prohlídce protipovodňových opatření ve stanici metra Křižíkova to řekl šéf ochranného systému metra Petr Kysilko. První opatření, která ale běžní cestující nepoznají, se v metru dělají při druhém povodňovém stupni. Třetí povodňový

stupeň je nejvyšším stupněm povodňové aktivity. Nastane v případě, kdy protéká Vltavou v pražské Chuchli 1 500 metrů krychlových vody za sekundu, což je zhruba desetinásobek normálního průtoku. Při povodních v roce 2002 protékalo Vltavou přes 5 000 metrů krychlových za sekundu. Pražské metro, které před deseti lety zasáhla ničivá povodeň, před velkou vodou chrání kromě zábran a hrazení na povrchu také tlakové uzávěry v tunelech a chodbách, těsnění kabelových průchodů či čerpací stanice ve stanicích. Povodeň v roce 2002 zaplavila 18 z tehdejších 51 stanic pražského metra.

Vyšla první učebnice pro středoškoláky o dějinách Moravy

Studenti gymnázií a středních škol se budou učit historii z nové učebnice *Morava – dějiny země uprostřed Evropy*. Vyšla s podporou Evropské unie i ministerstva školství. Je první učební pomůckou svého druhu. Na 300 stranách shrnuje dějiny Moravy od pravěku po novověk. Její součástí jsou učební listy i dokumentární film, řekl ČTK spolutvůrce publikace, historik Ondřej Hýsek. Dějepis učí na brněnském Gymnáziu Integra již devět let. S ostatními kolegy léta řešil stejný problém; neměli z čeho o moravských dějinách učit. „Od středověku je Morava stavovskou zemí s nezávislou zahraniční politikou. Věnujeme se moravskému stavovskému povstání, které o deset let předcházelo českému, i obnovení moravského zřízení zemského v roce 1628,“ uvedl Hýsek. Až do nástupu komunismu v roce 1948 byla Morava zemí s vlastním parlamentem, tedy samosprávou. Učebnice se zmiňuje také o usnesení československého parlamentu z roku 1990, v němž zrušení samosprávy označil za nespravedlivý akt v rozporu s demokracií. Jsou v ní informace o osobnostech z řad vědců a umělců a také o památkách.

Pražské metro slavilo, vyjela historická souprava

Pražské metro v srpnu slavilo 34. výročí zahájení provozu na lince A. Cestující vozila při této příležitosti původní sovětská souprava 81-71, která v pražském metru jezdila do roku 2005. Vlak byl řízen strojvedoucími v dobových uniformách a byl vybaven autentickými tabulemi. Pro cestu tímto metrem mohli lidé použít klasické jízdenky či časové kupony. Během dne bylo vypraveno osm jízd, poslední z Dejvické vyjela v 17:32.

Průzkum: Třetina lidí se na dovolené neobejde bez notebooku

Třetina turistů se ani na dovolené neobejde bez notebooku, naprostá většina Čechů pak vyrazí k moři s mobilním telefonem a fotoaparátem. Stále víc lidí také na dovolenou mění papírové knihy za elektronické čtečky. Vyplývá to z průzkumu, který provedl internetový srovnávač Heureka.cz ve spolupráci s výzkumnou agenturou NMS mezi 3 700 respondenty. Mobil si na dovolenou bere 94 procent Čechů, 88 procent si do kufru přibaluje fotoaparáty a 36 procent dovolenkářů se u moře neobejde bez notebooku či GPS navigace. Nejčastěji s sebou telefon na dovolenou přibalují mladí lidé mezi 16 až 30 lety. Tato věková skupina

s sebou nejvíce vozí také ostatní elektroniku, jako je navigace, mp3 přehrávač či notebook.

Něco z historie: Kam si chodili Pražané zaplavat

Již v polovině 19. století holdovali Pražané vltavským plovárnám, kde si vystačili s dřevěnými moly a převlékacími kabinami. Muži byli odvážnější a ženy ostýchavější, takže se veřejného koupání příliš nezúčastňovaly.

Ale již počátkem 20. století nastaly významné změny v koupací sezóně – ženy si mohly poprvé na veřejných plovárnách nebo u rybníků obléknout jednoduché plavky, které byly doplněny v té době tradičním koupacím pláštěm a čapkou. O dvacet let později spatřily světlo světa známé trikoty z úpletu.

V této době byly velmi oblíbené plovárny, které se staly módním místem a jejich návštěva se stala nutností pro tehdejší pražskou společnost. V Praze vzniklo hned několik míst, kam si lidé chodívali a mnohdy ještě chodí i dnes zaplavat a opalovat se. Připomeňme si alespoň tři z nich – mnohá tato místa byla často spojena i s významnými jmény tehdejšího politického a kulturního života. Některá z nich existují od počátku 20. století až do dneška, jiná už zanikla.

V roce 1905 vzniklo například ve vytěženém vápencovém lomu v Hlubočepch Prokopské jezírko. Je 107 metrů dlouhé a 26 metrů široké, hloubka se pohybuje kolem 3,5 metru. Jezírko je v krásné přírodě, obklopené skalami. Na počátku 20. století sem každé léto zavítalo množství turistů, kteří se rozhodli pro koupání v krásném prostředí a mnohé z nich právě lákala možnost skákat do jezírka přímo ze skal – v těch místech údajně jezírko dosahovalo až deseti metrů hloubky. V současné době je jezírko kalné a voda je znečištěna odpadky, takže se každoročně najde pouze pár odvážlivců, kteří se zde odváží vykoupat.

16. srpna 1930 byl také například poprvé otevřen plavecký stadion pod Barrandovem, který se stal prvním závodním padesátimetrovým bazénem v Československu. Kapacita stadionu byla čtyři tisíce osob, v nejlubším bodě bazénu byla hloubka okolo pěti metrů – to především kvůli skokanskému můstku. V rámci závodu na 100 metrů si v tomto bazénu zaplavával i známý český herec Vlasta Burian. Ve dne sloužil bazén k rekreaci a večer pak vodnímu pólu a plaveckým závodům.

Bazén na Barrandově byl schody ve skále spojen se slavnou restaurací Terasy, kterou postavil otec bývalého prezidenta Václava Havla, inženýr Václav M. Havel. Lanovka dopravovala návštěvníkům restaurace jídlo a pití. Vyhrával zde také známý orchestr R. A. Dvorského a k jejím návštěvníkům patřivali například herci Adina Mandlová, Oldřich Nový nebo Svatopluk Beneš a k soukromým obědům ji často využíval i prezident T. G. Masaryk. Objekt byl osvětlen reflektory, což bylo v té době poměrně neobvyklé osvětlení. Nacházel se tu i proslulý bar Trilobit, který býval otevřen až do ranních hodin.

Restaurace a bazén však nesloužily, jak by se na první pohled mohlo zdát, pouze lidem z vyšších kruhů, ale i běžným návštěvníkům, pro které jezdila zdarma autobusová linka až z centra Prahy.

V roce 1955 přestal být bazén funkční, protože ho zavalila skála. V roce 1988 se stal bazén spolu s Barrandovskými terasami kulturní památkou a v roce 1993

památkovou zónou. Bar Trilobit vypálili v roce 2001 bezdomovci. V dnešní době snad již existují určité plány na rekonstrukci tohoto objektu.

V šedesátých letech minulého století bylo také například vybudováno koupaliště v Motole, které se nachází nedaleko Fakultní nemocnice. V minulosti i současnosti hojně navštěvované koupaliště je tvořeno rybníkem, jehož okolí tvoří keře a stromy. Je dlouhý asi sto metrů a široký padesát metrů a má písčité dno. Jeho součástí je travnatá pláž a je zde možné provozovat různé druhy sportovního vyžití a k dispozici je i nudistická pláž.

(mk)

Pražská plovárna v roce 1956

U bazénu pod barrandovskými skalami se scházeli Pražané z různých společenských vrstev

Byla odhalena busta Magora Jirouse

V Radlicích, v domě číslo 24 v ulici Na Neklance, byla před nedávnem odhalena busta Ivana Martina Jirouse. Na počest zemřelého básníka a vůdce českého undergroundu Ivana Martina Jirouse byla jeho busta umístěna v domě, ve kterém skupina Plastic People of the Universe používala hospodský sál jako zkušebnu. Občanské

sdržení Jirousových přátel ještě navíc pojmenovalo v lesíku na rozhraní Smíchova a Radlic místní pramínek jeho přezdívkou – Magorova studánka.

(mk)

Zemřel Antonín Kinský

V červnu zemřel v Praze Antonín Kinský, potomek slavného šlechtického rodu.

Antonín Kinský se narodil 8. listopadu 1955. Jeho otcem byl hrabě Josef Kinský z Vchynic a Tetova – ten zemřel v loňském roce ve věku sedmadvadesáti let. Matkou

Antonína Kinského byla Bernadetta Kinská, rozená Merfeldt. Starší bratr František, který žije v Kostelci nad Orlicí, je významným kulturním mecenášem.

Antonín Kinský začal studovat gymnázium, ale nedokončil ho a posléze dálkově vystudoval hotelovou školu a nastoupil jako recepční do hotelu Jalta na Václavském náměstí a zde setrval až do začátku devadesátých let minulého století.

Větev slavného rodu české šlechty z počátku 13. století, ze které Antonín Kinský pocházel, zůstala po roce 1948 v Československu a v době komunistického režimu byla vystavena řadě represí.

Po revoluci 1989 byl Antonín Kinský spolujatelem několika pražských restaurací. Neměl rodinu a jeho největším koníčkem bylo cestování. Mnozí si ho také vybaví ve filmu *Zapomenuté světlo* režiséra Vladimíra Michálka.

(mk)

ZÁŘÍ, ŘÍJEN

Pranostiky

O svatém Jiljí jdou jeleni k říji.
O svatém Matouši vlaštovka nás opouští.
Po svatém Matouši čepici na uši.
O Marie narození vlaštovek tu více není.
Na svatého Václava had i štír se schovává.
Svatý Václav víno chrání, po něm bude vinobraní.
Na svatého Václava bývá bláta záplava.
Je-li o Michalu jasná noc, zvěstuje to zimy moc.
Na svatého Jeronýma stěhuje se k nám už zima.

(mk)

Jaroslav Seifert: *Poštovní holub Smích podzimního větru*

Mezi diamanty a jablky
spleť kroků tvých se mísí s krůčky žen,
tma bloudí náměstím
a stroj, v němž zaklety jsou hvězdy, čas i povětrí,
tu zpívá.

Vlá vůně tlení, ve znamení Vah
je měsíc září
a žízeň svoji hasíš štávou hvězd.

Čas vinobraní dospěl,
sám pěstoval jsi víno leda psí,
tož sklízej nuzáckou svou úrodu –
smích větru, kouř a páru nad lesy.

Lehkomyslný nástroj zněl
v tvých rukou,
zpěněné stříbro, temná ocel strun
nad křivkou dvojí –

tak podobáš se jenom holubům
umírajícím na orloji.

(mk)

J. S. Machar: *Čtyři knihy sonetů* *Kniha první: Letní sonety* *Sonet z dvacátého září*

Dnes modré nebe rozlívá
vychladlý jakýs chabý svit,
a nač se zrak tvůj zadívá,
tam zdá se smutný úsměv tkvít.

Nějaká bolest tesklivá
ti začne náhle hrudí znít,
jak když ti v posled zakývá
kdos šátkem a chce v dálku jít...

A v duchu vidíš známou ves
uprostřed stromů zažloutlých:
na rudý hřeben kostelní

se vlaštovek roj nyní snes:
jich švehol tichým krajem zní –
to loučí se, než letí v jih...

(mk)

Výsledky české ekonomiky v posledním období potvrzují spíše černé obavy. Vládní úsporné škrty spojené navíc se zřetelným zvýšením nepřímých daní masivně brzdí rozvoj hospodářství. To se stále nemůže vymanit z recese a výhledy vypadají spíše pesimisticky. Již počtvrté za sebou statistici oznámili, že česká ekonomika opět poklesla. Jen v tomto kvartálu se jedná v meziročním srovnání o 1,2 procenta, ve srovnání s předchozím čtvrtletím pak pokles činí 0,2 procenta. Důvody jsou jednoznačné: šetření státu a zvyšování daní spojené s šetřením domácností i firem. Spotřebitelská důvěra spadla v České republice hluboko pod bod mrazu a zůstává na nejnižší úrovni za posledních deset let. Snížila se dokonce i ve srovnání s rokem 2009. Situaci nedokáže zachránit ani rekordní přebytek zahraničního obchodu. Navíc i pozitivní čísla v této oblasti mohou být v následujících měsících oslabena, protože problémy trápí Německo, Slovensko, ale také dosud raketovým tempem rostoucí Čínu.

Většina analytiků počítá s poklesem českého hospodářství v roce 2012 o jedno procento, což je opět výrazně horší výsledek, než jaký na počátku roku prorokovalo ministerstvo financí – jeho představitel v čele s Miroslavem Kalouskem stejně jako premiér Nečas hovořili o „kladné nule“. Navíc se ukazuje, že se státu nedaří vybírat daně. Zejména zvýšení daně z přidané hodnoty ani zdaleka nepřineslo očekávaný efekt. Ministr Kalousek namítl, že v oblasti nákupu zboží se sníženou sazbou daně z přidané hodnoty, kde daňová zátěž vzrostla, nedošlo k nějakému propadu prodejů. Ten ovšem zaznamenal segment zboží s běžnou sazbou – v případě snížené sazby se totiž vesměs jedná o nezbytné zboží a služby (bydlení, základní potraviny), takže lidé úspory hledají spíše v jiné kategorii.

Státní rozpočet tak stále zápolí se značným schodkem, situaci však chce kabinet řešit stále stejným receptem – výdajovými škrty (ty se bolestně dotknou například vysokých škol a Akademie věd) v kombinaci se zvýšením daňového zatížení. Uskromnit se budou muset také penzisté, u nichž valorizace už zdaleka nebude pokrývat inflaci a růst průměrných mezd. Jako jakousi úlitbu také vláda navrhuje zavedení jakéhosi solidárního příspěvku nejlépe vydělávajících, tedy fakticky určité obnovení progresivního zdanění. Celkově se však dá říct, že důvěra v úspěch vládních opatření, která již dříve nebyla příliš vysoká, jen dále klesá. Ministr Kalousek se hájí tvrzením, že vlastně neexistuje žádná racionální alternativa k návrhům a jakékoliv jiné řešení by spíše jen situaci zhoršovalo.

Realitou ale je, že česká ekonomika výrazně ztrácí i ve srovnání s ostatními státy v regionu s výjimkou Maďarska a její pozice se výrazně zhoršuje. To mimo jiné znamená, že se ani omylem nekoná nějaké dohánění například Němec-

ka. Naopak se propast mezi oběma ekonomikami dále prohlubuje a výrazněji se odlišuje i životní úroveň průměrných občanů. Totéž se pochopitelně dá napsat o vztahu českého a rakouského hospodářství. Českou republiku mílovými kroky dohání Slovensko a přibližuje se mu také Polsko, které např. na začátku devadesátých let patřilo mezi hospodářské outsidersy regionu. Vedle České republiky a Maďarska s podobným vývojem ekonomiky soupeří už jen několik okrajových států jako Kypr, Portugalsko a samozřejmě Řecko. Obdobné potíže pociťuje rovněž Itálie, zatímco zadlužené Španělsko vykazuje přece jen lepší výsledky.

Bohužel stávající vládní koalice přes relativně bezpečnou většinu v parlamentě není schopná přijít s nějakou vizí hospodářského oživení. To pak samozřejmě dále podlamuje důvěru veřejnosti v budoucnost a dále prohlubuje obtíže. Větší tlak na odchod všeobecně málo oblíbené a nepřilíh úspěšné vlády nenastal dosud hlavně kvůli tomu, že značná část českých občanů nevěří ve schopnost hlavní opoziční síly – sociální demokracie zajistit pozitivní zvrat. Navíc sociální demokracii výrazně v červnu oslabil skandál se zadržením jejího předního představitel, hejtmana Středočeského kraje Davida Ratha kvůli rozsáhlé korupci. Právě různé politické aféry z různých stran a z globálního hlediska vlastně druhořadý konflikt o rozsah církevních restitucí vyplňují veřejný politický prostor a alarmujícímu ekonomickému vývoji je věnována ve skutečnosti minimální pozornost.

Vládní koalice si vedle tvrzení o neexistenci alternativ vypomáhá různými zjednodušujícími klišé a používáním velmi vágních hesel – např. tzv. konkurenceschopnosti. Občanům tak často nezbyvá než věřit na pravidelnost cyklů a doufat, že po každém poklesu bude následovat naopak hospodářský růst. Jenže analytici upozorňují, že hospodářská recese možná nyní nebude tak prudká jako v roce 2009, ale zato může trvat podstatně déle. A to rozhodně není příliš povzbudivá zpráva pro občany, kteří navíc jsou svědky demontáže veřejných služeb, např. ve zdravotnictví. Značná část z nich si uvědomuje, že doby, kdy se žilo rok od roku lépe, jsou bohužel přinejmenším na dlouhou dobu nenávratně pryč. Těžko se jim pak ale může někdo divit, že se snaží škrty všechny jen trochu zbytné výdaje a pokud možno spořit. Někteří ekonomové doporučují situaci alespoň částečně řešit dalším snížením úrokové míry (ta už teď dosahuje v České republice pouhého 0,5 procenta). Jenže účinnost tohoto kroku se jeví jiným jako problematická, když stále bude domácí poptávka ze strany státu i domácností na podobně nízké úrovni. Není však vyloučeno, že k tomuto kroku nakonec národní banka sáhne. Skutečný zvrat se však od tohoto mechanismu očekávat nedá.

(MaFr)

Trh s kancelářskými prostory v ČR – slabší výsledky, ale slušné vyhlídky

V prvním pololetí letošního roku zakoupili investoři v České republice velké komerční nemovitosti v hodnotě asi

čtvrt miliardy eur, což znamená proti stejnému období loňského roku poměrně výrazný pokles asi o šedesát procent. Podle odborníků však není žádný důvod k panice. Zhoršení výsledků podle nich zčásti pouze dokládá, že obchody v řádu stovek milionů či dokonce miliard korun probíhají

poměrně dlouho a mnohem silnější v tomto ohledu bývá až druhé pololetí. Přitom právě v současné době je rozjednáno několik velkých obchodů, které jsou schopné s čísly do konce roku ještě výrazně zamíchat.

Podle představitelů pražské pobočky významné poradenské společnosti Jones Lang LaSalle se v různých fázích obchodního jednání v České republice nacházejí kontrakty na realitním trhu v hodnotě asi jedné miliardy eur, což znamená čtyřnásobek obchodů za první čtvrtletí. Jedná se například o prodej obřích kancelářských budov A a B v BB centru z let 1999 a 2002, v nichž sídlí významné společnosti jako GE Money bank nebo Telefónica O2. V současné době obě stavby vlastní rakouská firma Immofinanz Group, která nového vlastníka hledá právě prostřednictvím společnosti Jones Lang LaSalle. Hodnota kontraktu by se měla pohybovat na úrovni přesahující sto milionů eur a zprostředkovatelská firma věří, že by obchod mohl proběhnout ještě do konce tohoto roku.

V rámci BB centra na Praze 4 v blízkosti zastávky metra Budějovická se v současnosti navíc prodávají ještě minimálně další dvě stavby. V jednom případě se jedná o sídlo energetického giganta ČEZ, které patří realitnímu fondu Endurance Real Estate ovládanému developery Orco Property Group. Tato stavba je na prodej již delší dobu, ale podle posledních zpráv nyní snad celá transakce konečně spěje k příznivému vyústění. V nabídce na prodej je i jedna z perel celého areálu – budova Filadelfie vlastněná původním developerem celého BB centra, společností Passerinvest Group, v níž nově sídlí česká centrála UniCredit Bank. I v tomto případě existuje značná šance, že se obchod podaří uskutečnit ještě do konce tohoto roku.

Jinak samozřejmě nové kancelářské mrakodrapy nerostou v Praze již ani zdaleka tak rychle jako před vypuknutím krize, ale přesto bylo v poslední době možno pozorovat určité oživení. Významným počinem v tomto směru je především vybudování nových prostor na atraktivním pozemku v Praze na Florenci, kde v minulých letech stála budova redakce Rudého práva. Za touto stavbou stojí rakouští investoři, kteří se vůbec na českém trhu s kancelářskými nemovitostmi poměrně silně angažují. Nyní věří, že Českou republiku nepostihne nějaká vleklejší druhá vlna hospodářská krize a nájemníci se budou hledat relativně snadno. Právě schopnost trhu obsadit nové poměrně exkluzivní kancelářské prostory na výhodném místě jasně ukáže skutečnou aktuální situaci v kancelářských prostorách. K tomu však dojde nejdříve v příštím roce.

(MaFr)

České spořitelně se daří

Zatímco rakouská Erste Group vykázala za první pololetí letošního roku poměrně výrazný pokles čistého zisku ve srovnání s rokem 2011 o 12,9 procenta, její nejvýznamnější české dceři, České spořitelně, se naopak docela dařilo. Její konsolidovaný čistý zisk podle zatím neauditovaných výsledků vzrostl o plných čtrnáct procent, i když provozní zisk se snížil o 3,2 procenta. Svůj úspěch vysvětlují vedoucí představitelé České spořitelny především vzestupem investičního, exportního a provozního financování klientů z řad firem, úspěšnému zapojení instituce do podpory důležitých infrastrukturních projektů obcí, měst a krajů a také růstem úvěrů domácnostem za účelem rozvoje bydlení. Úrokový výnos spořitelny ve srovnání s minulým rokem

stoupl o 0,7 procenta. Naopak se snížily čisté příjmy z poplatků a provizí o 1,9 procenta, což je podle odborníků dáno především poklesem příjmů z brokerských a investičních činností. Snižovaly se také příjmy z platebních transakcí s výjimkou kartových operací. Výše nejruznějších poplatků v českých bankách byla opakovaně kritizována, hlavně ve srovnání s výší těchto poplatků v některých jiných zemích. Podle představitelů České spořitelny se však její klienti naučili více využívat internetové bankovníctví a různé zvýhodněné programy, takže se jim daří celkový objem poplatků zřetelně snižovat. Velmi výrazně klesl České spořitelně zisk z obchodních operací. Propad v této oblasti tvoří skoro 25 procent, což v přepočtu na peníze znamená zisk ve výši necelé miliardy korun. Výrazně se na tom podílí snižování výnosů z devizových operací a také z často kritizovaných derivátových operací. Naopak výnosy z operací s cennými papíry stouply, což pravděpodobně odráží i současný stav na evropských akciových trzích, kterým se v prvním pololetí až podezřele dobře dařilo. Provozní náklady se mírně zvýšily o jedno procento, což odpovídá především růstu personálních nákladů. Naopak ostatní administrativní náklady se České spořitelně podařilo poněkud stlačit dolů. Suma klientských úvěrů rostla hlavně díky zvýšení hypotečních úvěrů a úvěrů pro podnikatelské subjekty o 4,1 procenta. Prakticky stagnoval objem klientských vkladů, vklady fyzických osob ovšem narostly o 1,8 procenta na 532,64 miliard korun. Obecně tedy můžeme konstatovat, že Česká spořitelna zatím úspěšně proplová „blbou náladou v české ekonomice“. Daří se jí expandovat na hypotečním trhu a také na poli podnikatelských úvěrů. Zejména to druhé přitom patřilo k základním cílům této finanční instituce.

Zajímavé bude ale sledovat, zda se firmě podaří další významná část jejího plánu – získání vysoce lukrativních movitých klientů a zbavit tak Českou spořitelnu jakéhosi příděchu lidového ústavu. Jenže právě masa drobných střadatelů zajišťuje mimořádnou stabilitu České spořitelny. V zájmu firmy je tak spíše rozšíření portfolia aktivit než jeho zásadní přeměna. Zda to dokáže, ukážou asi až výsledky z celého roku, v nichž by se mohly již projevit výsledky mohutných reklamních kampaní snažících se podchytit právě náročnou a zámožnou klientelu nabídkou individuálně zaměřených služeb.

(MaFr)

PPF má povolení ke stavbě obřích kancelářských budov v Moskvě

Finanční skupina PPF nejbohatšího Čecha Petra Kellnera získala územní rozhodnutí ke stavbě největšího kancelářského komplexu v Moskvě. První část projektu, 112 000 metrů čtverečních za zhruba 200 milionů eur (přes pět miliard korun), má být dokončena do roku 2013, uvedl server Týden.cz. Všechny budovy mají mít po dokončení celkovou plochu 430 000 metrů čtverečních. „Probíhají přípravné stavební práce na první fázi a výběrové řízení na dodavatele výstavby budov v rámci první fáze bylo zahájeno,“ řekl serveru mluvčí skupiny PPF Radek Stavěl. Projekt má zatím pracovní název Telecom-City. Komplex bude stát na okraji Moskvy u dálnice na Kyjev a nedaleko letiště Vnukovo. PPF už má i prvního nájemce. Telekomunikační firma Rostelekom si předem pronajala 90 000 metrů čtverečních kanceláří. Podle ruského deníku *Kommersant* jde

o historicky největší nájemní transakci v ruské metropoli. Skupina PPF podniká v Rusku v širokém spektru, od bankovníctví a pojišťovnictví přes maloobchod a těžbu kovů až po zemědělství.

Česko stále rybníkářskou velmocí

Zpráva o stavu zemědělství za rok 2011 ukázala, že se loni dobře dařilo českým rybářům – tržní produkce ryb v České republice vzrostla zhruba o tři procenta na plných 21 tisíc tun, což představuje nejlepší výsledek od roku 2004. Vsměs se přitom jednalo o chovy z českých a moravských rybníků, protože ze speciálních zařízení a přehrad pocházely jen asi čtyři procenta ulovených ryb. V sortimentu vcelku pochopitelně nadále jednoznačně dominuje kapr, jehož podíl se pohybuje na 87 procentech. Asi stovku českých podniků nepochybně potěšila skutečnost, že konzumace sladkovodních ryb v České republice i nadále mírně stoupá, přestože se nejedná o zrovna nejlevnější potravinu. Loni zkonzumoval průměrný obyvatel České republiky 1,43 kilogramu sladkovodních ryb, což znamená růst, i když pouze o 0,02 kg.

Bohužel Češi stále i přes růst spotřeby a obrovské tradice sahající až do středověku snědí sladkovodních ryb stále výrazně méně než lidé ve zbytku Evropy, kde se průměr pohybuje kolem pěti kilogramů na osobu a rok. Svoji roli přitom hrají vedle již zmiňované ceny asi také tradiční stravovací návyky omezující konzumaci sladkovodních ryb na obalovaného kapra na štedrovečerním stole. Možná ale také u kaprů lidem vadí těžko odstranitelné kosti. To možná dokládá i paradoxní skutečnost, že ve vnitrozemské České republice se sní podstatně více mořských ryb – něco přes čtyři kilogramy. Ty si podle statistik Češi kupují zejména v mraženém stavu.

Protože se tedy celá produkce českých rybníkářů neuplatní na českém trhu, zhruba polovina putuje na zahraniční trhy. Hlavními odběrateli českých kaprů je především Německo, Polsko a Slovensko. Na tyto tři státy připadá plných 80 procent veškerého českého exportu sladkovodních ryb. Dalšími významnými konzumenty českých ryb jsou ovšem vedle Francouzů i Rakušané.

V současnosti se dá jen těžko odhadnout, jak se české produkci sladkovodních ryb bude dařit v letošním roce, jasněji to ukážou až podzimní výlovy hlavních rybníků. V každém případě ale příroda letos chovu ryb příliš nepřála. Na domácí spotřebě se také může výrazněji projevit snaha domácností šetřit, zejména v souvislosti s výrazným vzestupem snížené sazby daně z přidané hodnoty. Na druhou stranu se ale není třeba obávat nějakého prudkého poklesu konzumace. I když už dávno neplatí, že na štedrovečerní tabuli nikdo nešetří, přece jen obalovaného kapra se lidé asi příliš zřikat nebudou. Navíc rybářství provozují relativně opatrnou cenovou politiku a příliš prudce nezdražují. Pokud se tohoto pravidla budou držet i na letošním předvánočním trhu, docílí patrně zhruba stejného odbytů jako dosud.

(MaFr)

Český vývoz zbraní a vojenské techniky loni klesl

Česká republika už dávno není takovou zbrojařskou velmocí, jakou bylo Československo před listopadem 1989,

ale přesto zde produkce zbraní a vojenské techniky představuje z hlediska exportu nezanedbatelný segment. Statistická data z minulého roku ovšem ukazují, že jeho význam zřetelně poklesl. Celkem Česká republika vyvezla zbraně a vojenskou techniku v hodnotě asi 4,5 miliardy korun, což znamená meziroční pokles v objemu kolem šesti set milionů. Zbrojaři si přitom stěžují, že jejich obchody blokuje Německo a Polsko požadavkem na tranzitní licence. České firmy tak často nemohou svým partnerům zaručit bezproblémovou dodávku do některého přístavu. Východisko nenabízí ani jižní trasa, protože Rakousko se vzpírá propouštět vojenské dodávky přes svou zemi a příliš vstřícně se po nástupu Orbánovy vlády nechová ani Maďarsko. Situaci by měla částečně řešit nová směrnice Evropské unie směřující k ulehčení tranzitu, jenže ta začala platit až letos od 30. června.

Loni české firmy vyvezly nejvíce vojenské techniky do severoafrického Alžírsku. Jednalo se o kontrakty v úhrnné hodnotě skoro půl miliardy korun. Tradičně velkým odběratelem českých zbraní a vojenského materiálu jsou také Spojené státy americké, kam putovalo zboží za asi 330 milionů. Na hluboké tradice mohou české zbrojovky a další závody dodávající vojenskou techniku navazovat také v Indii – sem v roce 2011 exportovaly firmy z ČR materiál za asi 307 milionů korun. Jednalo se především o rozložené nákladní vozy značky Tatra, které se do Indie dodávají již velmi dlouho. Hodně kontraktů uzavřely české zbrojařské společnosti také v Thajsku a v Izraeli. Některé dodávky mimo Evropu však z politických důvodů nebyly povoleny – v únoru loňského roku byl pozastaven vývoz zbraní a zbrojní techniky do Egypta a Jemenu a později také do Libye a Spojených arabských emirátů, tedy rovněž tradičních odbytišť pro české zbraně i zbrojní techniku.

V Evropské unii patřily mezi největší odběratele českých zbraní a vojenské techniky Polsko, Slovensko a poněkud překvapivě také Rakousko. Tady však statistiky zásadně zkresluje smlouva na odběr rakouských transportérů Pandur. Ty se totiž exportují nejdříve z výrobního závodu v Novém Jičíně do Rakouska, odkud je pak zpět odebírá česká armáda. Kvůli této přeshraniční operaci se tak vývoz české vojenské techniky vyšplhal na neuvěřitelných 573 milionů korun a představoval prakticky největší položku exportu.

Pro letošní sezónu bude nepochybně hrát mimořádnou roli otázka, jak se budou vyvíjet poměry v některých zemích považovaných za tradiční odbytiště českých zbraní a vojenské techniky a loni nebo letos prošly či procházejí zásadní změnou režimů. Jedná se zejména o severoafrické země (Libye, Egypt, Tunis) a také o stále válčící Sýrii. Česká republika však při případném exportu zbraní či armádní techniky do těchto států bude mnohem opatrnější než dřívější Československo. A obchod s Rakouskem? Tam pochopitelně určujícím faktorem zůstanou obchody s pandury a případně s náhradními díly na tyto vozy.

(MaFr)

Bude zase v Rakousku zabavován majetek českého státu?

Rakouský Nejvyšší soud v létě zrušil rozsudek nižší instance týkající se otázky exekuce uměleckých děl z majetku českého státu ve Vídni ve prospěch společnosti Diag Human. Na základě předchozího rozsudku bylo zrušeno zabavení

obrazů předních českých mistrů 20. století na výstavě v Österreichische Galerie Belvedere, a díla se tak vrátila v bezpečí do České republiky. Nejvyšší soud ale dosavadní řízení prohlásil za neplatné a celá kauza bude projednávána znova. Nové rozhodnutí původnímu vytyká především skutečnost, že se vůbec nezabýval vykonatelností rozhodčího nálezu z roku 2008, který se týkal zmaření obchodu Diag Human s krevní plazmou ze strany českého státu. Podle tohoto nálezu by měla Česká republika firmě Diag Human vyplatit skoro devět miliard korun. Česká strana reprezentovaná ministerstvem zdravotnictví a Úřadem pro zastupování státu ve věcech majetkových ovšem tvrdí, že arbitráž stále pokračuje. Shodují se také na názoru, že ani nynější rozhodnutí rakouského Nejvyššího soudu neotevírá možnost k exekucím českého majetku v zahraničí.

Diag Human nyní vede spory o exekuci českého majetku i v dalších zemích. V létě sice firma stáhla podobný návrh ve Spojených státech amerických, advokát Diag Human to ovšem zdůvodnil ohledy na rychlejší průběh řízení v evropských jurisdikcích. Případně prosazení exekuce majetku českého státu by se nedotklo jen zapůjčených uměleckých děl, ale také třeba nemovitého majetku České republiky v dané zemi. To by samozřejmě mohlo výrazně zkomplikovat vztahy ČR s příslušnou zemí a prezentaci české kultury. Lze proto jen doufat, že k ničemu podobnému v žádné evropské zemi nedojde a situaci se podaří nějak kompromisně vyřešit.

(MaFr)

Stát navýší zásoby ropy z 90 na 100 dnů, rozhodla vláda

Stát navýší zásoby ropy a ropných produktů z 90 na 100 dnů, rozpočet to během příštích dvou let bude stát 4,4 až 4,7 miliardy korun. Vyplyvá to z návrhu, kterým se mění zákon o nouzových zásobách ropy. Nyní jej schválila vláda, informoval ČTK zdroj obeznámený s jednáním kabinetu. Navýšení souvisí se změnou metodiky pro výpočet zásob. Podle nových výpočtů se zásoby sníží pod zákonem požadovaných 90 dnů a stát je bude muset adekvátně navýšit. Dříve stát zvažoval navýšení ropných zásob na 120 dnů, od toho však prozatím upustil. Nový návrh počítá s tím, že zásoby nebudou kalkulovány podle denní spotřeby, ale podle čistého dovozu ropy. To si vyžádá navýšení zásob o deset dnů, tedy o zhruba 210 000 tun benzínu a nafty. Počítá se také s úpravami ochranných pásem skladovacích zařízení a ropovodů. To si vyžádá ze státního rozpočtu navýšení plateb o 160 milionů korun za rok. Zvýšení ropných zásob na základě nové metodiky nařizuje ČR směrnice EU.

Zahraniční dluh Česka se v 1. čtvrtletí zvýšil na 1,9 bilionu Kč

Zahraniční dluh Česka se v letošním prvním čtvrtletí zvýšil o 33,7 miliardy korun na 1,906 bilionu korun. Představoval tak 49,9 procenta hrubého domácího produktu (HDP). K vyššímu zadlužení přispěly především změny pozic vládního a bankovního sektoru. Meziročně byl zahraniční dluh vyšší o 192,1 miliardy Kč, oznámila Česká národní banka. Zahraniční zadluženost ČR dosáhla historicky nejvyšší hodnoty jak absolutně, tak v poměru k HDP, řekl analytik

UniCredit Bank Pavel Sobíšek. Během posledního roku rostla dlouhodobá i krátkodobá zadluženost. Za vzestupem té dlouhodobé stála výhradně vládní emise eurobondů, krátkodobý dluh zvyšoval hlavně přírůstek vkladů nerezidentů v tuzemských bankách. „Ani jedna z těchto příčin růstu zadlužení nepředstavuje pro ekonomiku bezprostřední riziko. Celkové zadlužení kolem 50 procent HDP není znepokojující, vývoj se ale vyplatí dlouhodobě monitorovat,“ dodal. Zahraniční závazky s původní splatností delší než jeden rok tvoří 71 procent pasiv.

PF Allianz získal v prvním pololetí s náskokem nejvíce klientů

Nejvíce účastníků penzijního připojištění získal v prvním pololetí s velkým náskokem penzijní fond Allianz. Následovaly PF České spořitelny (PFČS) a PF Komerční banky. Největší úbytek klientů postihl fondy AXA, ČSOB Stabilita a ING. Vyplyvá to z údajů Asociace penzijních fondů. Koncem června měly všechny penzijní fondy celkem 4,646 milionu klientů, což bylo o 46 000 více než koncem roku 2011. Allianz PF získal letos 117 000 nových účastníků, PFČS a PFKB po 8 000, PF České pojišťovny (PFČP) 5 000 a Generali PF 4 000. Aegon ztratil 13 000 klientů, AXA 33 000, ING 24 000 a PF ČSOB Stabilita 26 000. Úspěch PF Allianz souvisí podle expertů s přípravou na důchodovou reformu a ukončením možnosti přestupů mezi fondy koncem února.

Výrobce pian a klavírů Petrof Hradec Králové zvýšil tržby

Přední evropský výrobce pian a klavírů Petrof Hradec Králové loni zvýšil tržby o 16 procent na 213 milionů korun. Úspěšný byl hlavně na asijských trzích.

Podnik se loni vrátil do zisku ve výši 27,6 milionu korun po ztrátách 2,3 milionu korun a 137 milionů korun v letech 2010 a 2009. Vyplyvá to z výroční zprávy, kterou firma založila do Sbírký listin hradeckého krajského soudu.

Podle prezidentky a většinové majitelky firmy Zuzany Ceralové-Petrofové průběh finanční krize potvrdil správnost orientace Petrofu na východní trhy, zejména Ruska, postsovětských republik, Austrálie, Japonska. V Číně podnik podle ní zúročil předložské otevření vlastní reprezentativní kanceláře v Šanghaji. Téměř 90 procent tržeb podnik loni získal v zahraničí. V Číně Petrof také šestým rokem spolupracuje se společností Hailun, která je druhým největším výrobcem pian v Číně. Pod dohledem expertů z Petrofu a podle jejich návrhů čínský podnik vyrábí pianina značek Rösler a Scholze, která jsou určena pro začínající hráče či hudební školy. Značky Rösler a Scholze vlastní společnost Petrof. Na trhu USA, který byl v minulosti silný, podle Petrofu přetrvává nízká koupěschopnost zákazníků. „Trvá utlumení obchodů s USA a některými západními zeměmi, dokud se v těchto teritoriích nezlepší podmínky financování,“ uvedla Ceralová-Petrofová.

V hospodářském výsledku firmy se loni kladně odrazil prodej administrativní budovy v přední části areálu za 11 milionů korun. Firma loni také začala pracovat na vývoji nového koncertního křídla. Průměrný počet zaměstnanců podnik, jehož vznik sahá do roku 1864, loni zvýšil o pět procent na 195 osob.

V minulých letech si Petrof prošel složitým vývojem. Před osmi lety bojoval o přežití. Banky tehdy firmě s asi 900 lidmi obstavily účty. Petrof, jehož obrat tehdy byl kolem 750 milionů korun, pak zahájil radikální restrukturalizaci. Při ní propustil několik set lidí, uzavřel pobočné závody a výrobu soustředil do Hradce Králové. Na dopady světové hospodářské krize firma v roce 2009 reagovala dalším snížením kapacit a redukcí počtu zaměstnanců z 380 na asi 180 lidí. V době krize se Petrof začal soustředit také na výrobu nábytku a kuchyní.

V postkomunistickém bloku patří ČR v občanském sektoru k lepším

V postkomunistickém bloku si Česká republika v hodnocení rozvoje občanského sektoru v posledních letech udržuje stabilní místo na prvních příčkách, ukázal nový průzkum Americké agentury pro mezinárodní rozvoj (USAID). Loni stejně jako předloni skončila ČR na třetím místě z necelé třicítky zemí střední a východní Evropy a asijských postsovětských republik. Česko s indexem 2,7, který má od roku 2005, loni předběhly jen první Estonsko (index 2,0) a druhé Polsko (index 2,2). Nejhuř bylo hodnoceno Bělorusko s indexem 5,9, skončilo ve skupině zemí, kde se nezisková společnost nevyvíjí.

Český neziskový sektor podle průzkumu trápí hlavně zastaralý systém financování a jako všude jinde i dopady

krize – neboli menší přítok peněz a dopady vládních reforem a škrťů. Česku chybí také jednotný registr neziskových organizací. „Stále ve službách a neziskovkách obecně panuje zastaralý systém dotací, které jsou pouze na jeden rok,“ uvedl Oldřich Haičman, ředitel Charity ČR, organizace s třímiliardovým obratem, která je s necelými 7 000 pracovníky největším zaměstnavatelem v neziskovém sektoru v ČR. V Česku se naopak zlepšilo právní prostředí pro neziskové organizace, přijata byla třeba novela o veřejných sbírkách.

Na strojírenský veletrh přijede na 1 600 firem

Na Mezinárodní strojírenský veletrh, který je jednou z největších výstavních akcí v ČR, letos podle odhadu pořadatelů přijede asi 1 600 firem. Je to stejný počet jako v loňském roce. ČTK to řekl Jiří Erlebach z Veletrhů Brno. Veletrh začíná v Brně 10. září. Firmy se představí na ploše asi 45 000 metrů čtverečních. Podle Veletrhů Brno se na strojírenský veletrh vrací firmy, které z různých důvodů vynechaly poslední ročníky. „Tento trend lze pozorovat napříč všemi obory všech pořádaných veletrhů,“ uvedl Erlebach. Na veletrh přijedou například společnosti Arcelor Mittal, Vítkovice, Union Ocel, Lenze, ZKL nebo Siemens. Po deseti letech se vrací na MSV také firma Eaton Elektrotechnika s. r. o. z oboru energetika.

ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Vědci: Do životního prostředí pronikají antibakteriální látky

Do životního prostředí v Česku proniká z odpadních vod znepokojivé množství antibakteriálních látek. Nasvědčují tomu první průběžné výsledky výzkumu specializované skupiny vědců, která vznikla na Masarykově univerzitě v Brně. Úkolem skupiny je monitorování látek, které se do prostředí dostávají z čistících nebo kosmetických prostředků a léčiv. Komplexní data k této problematice v Česku momentálně neexistují, sdělila ČTK mluvčí univerzity Tereza Fojtová. „V tužemských vodách nacházíme opakovaně vysoké koncentrace sulfonamidů, antibiotik, které se často a ve velkém používají v chovech hospodářských zvířat, nebo triclosanu, antibakteriální přísady používané v prostředcích domácí chemie,“ uvedl řešitel výzkumného projektu Luděk Bláha. Čističky odpadních vod sice dokážou upravit vodu tak, že je vhodná k pití, zbytky znečištění v ní ale přesto zůstávají. „Koncentrace, ve kterých se látky vyskytují, se mohou samy o sobě zdát zanedbatelné, jednotlivě jsou chemikálie pod bezpečnými hladinami, ve skutečnosti ale tvoří v přírodě vysoce složitě a dlouhodobě působící směsi, které se projevují velmi nebezpečnými účinky,“ uvedl Bláha.

Česko-americký tým přírodovědců objevil rovnici počtu organismů na daném území

Česko-americký tým přírodovědců objevil univerzální matematický vztah, který popisuje, jak se mění počet druhů

organismů na studované ploše. Objev, globálně platný pro různé skupiny obratlovců, může pomoci odhadovat počet druhů, které by vymřely, pokud bude zničeno jejich prostředí. Výsledky zveřejnil prestižní vědecký časopis *Nature*. Vědci zjistili, že závislost mezi počtem druhů a plochou je vyjádřena křivkou podobného tvaru a její průběh závisí na velikosti areálů rozšíření. Univerzální pravidlo získali poté, co zkusili ve výpočtech zohlednit průměrnou velikost areálů obojživelníků, ptáků a savců na všech kontinentech. Studie se zaměřila i na endemity, druhy vyskytující se výlučně na konkrétním území. Souvislost mezi plochou a endemickými druhy je podle vědců překvapivě jednoduchá – jejich počet roste zhruba přímo úměrně s velikostí plochy.

Biolog Friml dostal jako první Čech Zlatou medaili EMBO

Mezinárodně uznávaný vědec Jiří Friml, proslulý průlomovými objevy o funkci rostlinného hormonu auxinu, který rozhoduje o tvaru a růstu rostlin, dostal jako první Čech prestižní Zlatou medaili Evropské organizace molekulární biologie (EMBO). Uděluje se od roku 1986 a je s ní spojena odměna 10 000 eur (zhruba 250 000 korun). Každý rok ji dostane pouze jediný vědec z celé Evropy. Pro biology je to nejvyšší možné evropské ocenění a potvrzení kvality jejich výzkumu. Friml působí v Belgii na univerzitě v Gentu a na Vlámském ústavu pro biotechnologie (VIB) a zároveň je vedoucím výzkumné skupiny Vývojová a buněčná biologie rostlin v CEITEC.

Čeští vědci odhalili tajemství obrany tropických termitů

Čeští, belgičtí a japonské vědci popsali dosud neznámý mechanismus „sebevražedné“ chemické obrany tropických termitů druhu *Neocapritermes taracua*. Jejich studii otiskl ve svém novém vydání prestižní vědecký časopis *Science*. Podle ústavu na počátku výzkumu stálo pozorování kolegů Jana Šobotníka a Thomase Bourguignona v jihoamerické Francouzské Guyaně. U jednoho z termitích druhů tamního deštného lesa pozorovali zvláštní modré struktury na tělech dělníků. K překvapení vědců reagovali termití dělníci na podráždění sebevražedným výbuchem. Následující výzkum ukázal, že jde o jedinečnou obrannou strategii dělníků, kterou využívají k obraně před konkurenty z řad ostatních druhů hlínožravých termitů.

Prezident Klaus považuje dostavbu Temelína za racionální krok

Prezident Václav Klaus považuje dostavbu Jaderné elektrárny Temelín za racionální krok. Povinností a úkolem společnosti ČEZ je prý zároveň fakt, aby se projekt za 300 miliard korun neprodražil a skončil v plánované době. Klaus to oznámil na setkání s novináři po návštěvě temelínské elektrárny. Stavba dalších dvou bloků jaderné elektrárny by mohla začít v roce 2016. Náklady se odhadují na 200 až 300 miliard korun. Třetí a čtvrtý blok Temelína má být dokončen do roku 2025. O zakázku se uchází americký Westinghouse, francouzská Areva a česko-ruské konsorcium Škoda JS, Gidropress a Atomstrojexport. Klaus nevedl, který z projektů se mu zdá pro Českou republiku nejvýhodnější.

Na happeningu pronásledoval nahou vílu Kyselku černý zloduch

Nahá a bezbranná víla Kyselka prosila před pražským sídlem společnosti Karlovarské minerální vody (KMV) černého zloducha Mattoniho, aby ji zachránil před zánikem. Happeningem na Mariánském náměstí chtěli studenti upozornit na zdevastované památkově chráněné lázně Kyselka na Karlovarsku, které spoluvlastní KMV. Studentskou akci zároveň odstartovala internetová videokampaň, v níž známé osobnosti vyzývají veřejnost, aby firmě napsali e-mail „Prosíme, opravte Kyselku!“ „Vyzýváme, prosíme, žádáme Karlovarské minerální vody, aby opravily lázně Kyselka. Je to jejich zákonná povinnost, kterou už dvacet let neplní,“ řekl ČTK jeden ze studentských iniciátorů, student práv Matěj Chytil. Studenti s transparenty a hesly jako „Opravte Kyselku“ se nepovažují za typické aktivisty. „Oslovili jsme mattonku předtím, než jsme kampaň rozjeli, představili jsme jim základní formáty akcí a každé další kolo jim dopředu ukážeme, protože náš zájem není napadat firmu ani kazit jim byznys. Náš zájem je přimět je, aby opravili, co opravit mají a to není povinnost navíc,“ uvedl Chytil. Na akci se objevil ředitel KMV Alessandro Pasquale, který se studenty živě diskutoval. „Dosud existuje pouze jedna společnost, která se hlásí k tomu, že pro Kyselku něco udělá, a to jsou KMV. Nikdo jiný to neudělá,“ řekl ČTK Pasquale.

Vzácný brouk objeven v rakouském Podyjí

Český biolog z Národního parku Podyjí našel na břehu řeky Dyje v sousedním rakouském národním parku Thaya-tal velmi vzácného a ohroženého brouka *Diodesma subterranea*. Několik milimetrů velký tvor má tělo pokryté drobnými jehličkami. Jedná se o velké překvapení, protože dosud se ho podařilo objevit pouze v lokalitách desítky kilometrů daleko. Podle odborníků tento objev ukazuje, jak málo je dosud prozkoumána právě rakouská část Podyjí, která přitom patří mezi nejcennější naleziště různých bezobratlých tvorů v celém regionu. Na popisu tvorů v parku Thaya-tal se podílejí i partneři z českého národního parku a naopak zase rakouští výzkumníci pomáhají s probádáním některých otázek v Podyjí. V současnosti například společně řeší otázku, zda se z Rakouska na Moravu nerozšířila v současnosti mimořádně vzácná kočka divoká.

(MaFr)

Fotopast potvrdila, že ve slezských Beskydech se pohybuje medvěd

V některých částech slezských Beskyd a jejich podhůří se pohybuje medvěd. Potvrzuje to snímek z fotopasti mysliveckého sdružení z Vendryně nedaleko Trince. ČTK o tom informovali zástupci Hnutí Duha, podle kterých ale lidé nemusí mít přehnané obavy ze setkání s touto šelmou při vycházce do přírody.

V Liberci se narodila vzácná mláďata bílých tygrů

V liberecké zoologické zahradě se narodila tři mláďata vzácných bílých tygrů. Jejich úspěšný odchov se v Liberci zatím podařil jen jednou, před deseti lety. Čtyřletá samice Surya Bára se okamžitě o ně začala starat. Její chování je podle mluvčího zoo Ivana Langra nadějí, že i tentokrát budou úspěšní. Bílí tygři patří mezi největší lákadla liberecké zoo. Na celém světě jich žije jen několik desítek. Šelmy pocházejí z Indie a jejich bílé zbarvení je dáno částečným albinismem. První zmínka o nich pochází z roku 1951. Liberecká zoo je jako první v Česku začala chovat v roce 1994, kdy získala chovný pár ze švédské zoo v Eskilstuně.

Chov starokladrubských koní je ohrožen, chybí hřebci

Chov starokladrubských koní v Národním hřebčině v Kladrubech nad Labem je ohrožen. Státní podnik nemá dostatek plemenných hřebců. Jejich počet klesl pod minimální hranici, řekla ČTK Simona Voňková, která je pověřena řízením hřebčina. „Nemáme dostatek genového zdroje. Podle řádu plemenné knihy máme mít v každé linii vraníků i běloušů zastoupeno po pěti hřebcích, v současné chvíli máme například u některých linií jen tři plemenné hřebce, což představuje podstatné ohrožení chovu,“ uvedla Simona Voňková. Jeden cenný hřebec, kterého hřebčín zapůjčil soukromníkovi pro zemský chov, musel být utracen, protože si zlomil nohu. Jiný kůň má značné zdravotní problémy a nejspíše vyhlídka na přežití, chovatelé proto chtějí urychleně odebrat inseminační dávky. V hřebčině je dohromady zhruba 560 koní. Rada plemenné knihy odvolala z gene-

tické a chovatelské komise čtyři lidi, mezi nimi i bývalého náměstka ředitele hřebčina pro chov Petra Vozába. Ten je podle vedení organizace za ohrožení chovu starokladrubských koní odpovědný.

V Hlubočkách na Olomoucku uhynuly stovky raků říčních

Zhruba 250 raků říčních uhynulo v jednom z potoků v části Hluboček na Olomoucku. Zatím není zcela jasné, co mohlo otravu a následnou smrt chráněných živočichů zapříčinit, podle předběžných odhadů mohlo jít o kombinaci několika faktorů. Případem se zabývá Česká inspekce životního prostředí i policie. Informuje o tom *Olomoucký deník*. Na zhruba půldruhé kilometr pstruhového toku poté odborníci posbírali stovky raků, 90 procent jich plavalo již břichem nahoru. Odebrané vzorky živočichů i vody nyní zkoumá olomoucká veterinární správa.

Zlínská zoo má samce tygra ussurijského, dorazil z Německa

Zlínská zoologická zahrada má nového tygra ussurijského. Šestnáctiměsíční samec jménem Josef dorazil do Zlína z německé zoo Eberswalde a zůstane na Moravě natrvalo. Geneticky velmi cenný samec by měl v dospělosti se zlínskou tygřicí Tanjou vytvořit významný chovatelský pár. Vedle Tanji je v zoo ještě i poslední z tří mláďat narozených v roce 2009. Samička Tera ale během srpna odcestuje do britské zoo Marwell. Josef je třetím partnerem samice Tanji, kterou zlínská zoo získala v roce 2005 z ruského Čeljabinsku. Zatímco tříletý svazek s tygrem Timurem mláďata nepřinesl, výsledkem jedenáctiměsíčního soužití se samcem Xeronem byla tři mláďata. Úspěch byl o to cennější, že se jednalo o první tygří mláďata v zoo Zlín po šestadvaceti letech.

ZOO PRAHA

Mezi výběhy velkých želv a pavilonem kočkovitých šelem začala pražská zoologická zahrada stavět nový pavilon

Ve stavbě naleznou nový domov velemloci čínští. Jde o největší žijící ocasaté obojživelníky na světě – v průměru dorůstají délky 115 centimetrů, ale byli zaznamenáni i jedinci dlouzí 180 centimetrů. Prostor by měl vzniknout pro desítku zvířat, která patří ke kriticky ohroženému druhu. Nový pavilon nebude podle mluvčí zahrady Terezy Palečkové zvnějšku nijak výrazný. „Bude se jednat o objekt zčásti zapuštěný pod úroveň terénu a navíc překrytý zemí, takže návštěvník bude vstupovat do jakéhosi zatravněného pahorku. Uvnitř pak bude mít možnost za různých světelných režimů v jednotlivých, ale vzájemně propojených nádržích pozorovat chovaná zvířata z několika horizontů včetně podhledu,“ popsala projekt s tím, že na stavbu zoo využije peníze z vlastního investičního fondu. Expozice bude napodobovat prostředí čínského horského potoka se vzájemně propojenými tůňkami. Horský potok s chladnou vodou poteče i návštěvníckou částí. V expozici by podle ředitele zahrady Miroslava Bobka měl být přítomen i odkaz na slavnou *Válku s mloky* spisovatele Karla Čapka. Při pátrání o historii velemloků v Praze Bobek našel článek, podle

kterého dva byli v první polovině třicátých let po nějakou dobu k vidění v Havlíčkových sadech, kde se s nimi mohl Karel Čapek potkat. Ani tito velemloci ale nebyli prvními zástupci svého druhu v Praze, několik desetiletí předtím je prý choval ve svém obchodě jeden pražský obchodník s čínským čajem a porcelánem.

Klisna koně Převalského Hara v srpnu přivedla na svět mládě

Otcem 218. hříběte v historii pražské zoologické zahrady je hříbec Len. Koně Převalského chová pražská zoo už od roku 1932, letos tedy slaví osmdesát let jejich nepřetržitého chovu.

Sedmiletá matka hříběte Hara se narodila v německé zoo Chemnitz. Dnešní mládě je jejím druhým potomkem, loni – 2. srpna, tedy téměř přesně před rokem – přivedla na svět klisnu Primulu. Otec Len, který pochází z ukrajinské chovné stanice Askania Nova, nedávno oslavil své desáté narozeniny. Pro pražský chov je důležitý především z genetického hlediska: jeho prababičkou byla totiž klisna Orlica III, poslední divoký kůň odchycený ve volné přírodě.

„To, že se Lenovi narodila právě klisna, je výborná zpráva. Pokud se její odchov podaří, bude cenná jak do chovu v zoologických zahradách, tak k případnému návratu do volné přírody,“ uvedl vedoucí mezinárodní plemenné knihy koně Převalského Evžen Kůs.

Pražská zoologická zahrada chce pokračovat v podpoře populace koní Převalských v západním Mongolsku. Na podzim roku 2009 čítala gobijská populace přes 150 koní, po kruté zimě jich zbylo pouze 49. Minulý měsíc pražská zoo uspořádala už druhý transport čtveřice klisen koní Převalského do země jejich původu, do Mongolska. Dvěma klisnám z loňského prvního transportu zoo Praha – Casovii a Limě – se již v Mongolsku narodila zdravá hříbata.

Zřejmě největší evakuační akci v historii světových zoologických zahrad zažili pracovníci pražské zoo přesně před 10 lety – 13. srpna 2002

I když povodně nakonec přinesly zahradě rozkvět, nikdo z nich by situaci nechtěl zažít znovu, shrnul dramatické okamžiky bývalý ředitel zahrady Petr Fejk. Během úterý 13. srpna 2002 zaměstnanci zahrady přenesli či převezli do bezpečí před velkou vodou přes tisíc zvířat. Třicet savců museli uspat, celkem čtyři zvířata usmrtit. Celkově při povodních zahynulo 135 zvířat, většina z nich byli ptáci. Část uhynula až po evakuaci kvůli stresu. Veterinář Ro-

man Vodička vzpomíná na ten den jako na nejdramatičtější okamžik svého profesního života. Ještě dnes ho rozčiluje kritika z řad veřejnosti, že zahrada mohla zachránit víc zvířat, například i slona Kadíru. „Slon měl přes čtyři tuny a byl agresivní, to může říkat jenom ten, kdo tomu vůbec nerozumí,“ popsal poslední chvíle slona.

V pražské zoo se vylíhlo první mládě z rekordní šesté snůšky samice varana komodského Aranky

Aranka se v době, kdy mohlo k oplození dojít, setkávala se samcem Leonardem. Zda je otcem mláďat on, nebo zda Aranka opět využila možnosti rozmnožení bez přispění samce, prokážou až genetické testy. Minulá snůška vznikla bez samce. Varana komodského se v zoo Praha podařilo poprvé rozmnožit v roce 2007. Od té doby Aranka snášela ještě šestkrát. Nikde jinde na světě s výjimkou Indonésie se přitom jediná samice nerozmnožila více než třikrát. Zoo Praha je tedy světovou varaní velmocí.

Nejmladší potomek pražského gorilího páru Kiburi nezůstane po nešťastném uhynutí bratra Tatua možná dlouho sám

Matka Kijivu je opět březí, oznámila zoo. Pětiletý Tatu uhynul při nešťastné hře s lany, do kterých si zamotal hlavu. Mrtvé zvíře bude součástí sbírek Národního muzea. „Stane se součástí výstavy *Archa Noemova* v Nové budově Národního muzea, která bude zahájena na začátku roku 2013, i nových plánovaných expozic zrekonstruované historické budovy. Jeho DNA a další údaje budou sloužit k vědeckým a vzdělávacím úkolům. Tatua tak čeká nový život. Ačkoli jde o událost tragickou, a tudíž neočekávanou, Národní muzeum na proces preparace zajistí finanční prostředky,“ oznámilo muzeum.

V Olomouci po roce vykvetl největší druh leknínu na světě

Tropický leknín *Victoria cruziana*, který je největším druhem leknínu na světě, rozkvetl po roce ve sbírkových sklenících Výstaviště Flora v Olomouci. Návštěvníci se ale krásou bílého květu dlouho nepotěší, vydrží většinou jen několik hodin. Rostlina, které dostala jméno po anglické královně, je ve své domovině trvalkou. Rozkvétá obvykle v noci a s přibývajícím slunečním zářením se květ zavírá. Druhý den se může ještě otevřít, pak se zatahuje pod vodu.

Dřevaři začali kácet kůrovcové stromy u Modrav

Dřevorubci začali v lokalitě Na Ztraceném nedaleko Modrav v šumavském národním parku kácet první stromy napadené kůrovcem. Loni zde aktivisté kácení blokovali. Letos park slíbil, že většinu stromů napadených škůdcem asanuje loupáním kůry bez porážení, a pokud se bude kácet, nebudou se vytvářet větší holiny. Aktivisté situaci monitorují, ale pokud dřevaři nebudou devastovat půdu a nevymýtí velké plochy, bránit v těžbě zatím nehodlají. Na Ztraceném je momentálně vyznačeno k asanaci přes 1 500 smrků napadených kůrovcem. Kolik jich bude poraženo, zatím není známo. Správci parku podle mluvčího Pavla Pechouška musejí se zášahem spěchat, než se škůdce vyrojí a napadne další stromy.

Po měsíci ve funkci ředitele Správy Národního parku Šumava přichází Jiří Mánek s návrhem, aby park byl přeřazen do nižšího stupně mezinárodní ochrany. Překvalifikování by se mělo uskutečnit na podzim.

Kdo je vlastně Jiří Mánek? Jak se na jeho jmenování dívají ekologické organizace? A proč má být Šumava přesunuta do 4. kategorie?

Jiří Mánek tvrdí, že pro ochranu přírody na Šumavě není důležité, v jaké kategorii Mezinárodního svazu ochrany přírody se park nachází a že se v otázce ochrany absolutně nic nemění. Čtvrtá kategorie je kategorie „řízená rezervace“, kde je vedle části přírody s nutným managementem také pamatováno na plochy, které zůstávají zcela bezzásahové jako prostor pro divočinu, řekl Mánek. Podle serveru Aktuálně.cz, který informaci přinesl, by pokles na stupnici znamenal, že by nesplňoval mezinárodní kritéria pro tuto území a jeho ochrana by nemusela být tak důsledná, například při kácení kůrovcových smrků.

Přitom samotná mezinárodní organizace napsala ministru životního prostředí dopis, ve kterém kritizuje chystaný zákon o Šumavě, a připomíná, že Šumava je největší, nejlépe zachovanou a druhově nejbohatší zalesněnou oblastí střední Evropy, což je i důvod, proč je zařazena do mezinárodní kategorie národních parků.

Jiří Mánek byl jmenován k 1. červenci. Už tehdy prohlásil, že jako dosavadní náměstek správy parku a nejbližší spolupracovník Jana Stráského hodlá pokračovat především na připravovaném zákonu o Národním parku Šumava. Zároveň povede dál boj s kůrovcem podle strategie, kterou zvolilo předchozí vedení.

„Pan ředitel byl především krizovým manažerem a tuto svoji roli splnil. Myslím, že situace je stabilizovaná a nečeká mě nic mimořádně obtížného. Budu pokračovat v nastoupené linii, abychom už za rok nebo rok a půl mohli mít vyřešený problém s kůrovcem.“

Stejně jako Stráského i Mánka jmenoval ministr životního prostředí Tomáš Chalupa bez výběrového řízení. Ministr sám to zdůvodnil právě jeho dlouhým působením ve Správě: „Myslím, že to zvládnul, je kvalifikován, je to osoba připravená svým vzděláním jako odborník na lesní genetiku. Je to člověk, který zná Šumavu každým coulem, a teď nemyslím jenom park a přírodu, ale také Správu a její strukturu, zaměstnance. Dlouhá léta tam pracoval, je to Šumavák každým coulem.“

Mánkovo jmenování tehdy kritizoval Jaromír Bláha z Hnutí Duha: „Jmenování Jiřího Mánka vnímáme jako další krok ministra Chalupy, který dosazuje členy ODS do klíčových řídicích funkcí. Ve srovnání s ředitelem Stráským to není změna k lepšímu. Jiří Mánek jako jeho náměstek se podílel na všech důležitých špatných rozhodnutích, které Jan Stráský udělal a které poškodily šumavskou přírodu.“

A kritizoval ho i Jakub Hruška, předseda stínové rady Národního parku Šumava. „Máme s ním dlouholeté zkušenosti právě jako s náměstkem ředitele Stráského, kdy on byl ve skutečnosti tím, kdo určoval linii a kdo organizoval personální čistky v parku, a bohužel jsme v něj za ta léta ztratili důvěru.“

V otázce boje s kůrovcem Hruška připomíná, že kůrovcová gradace na Šumavě má už třetím rokem sestupnou tendenci. Podle něj je dnes nejvíc kůrovce v lokalitách Ptačího potoka nebo Na ztraceném, kde Správa národního parku proti kůrovci loni nejvíc zasahovala.

Z krajiny ubývá ropuch krátkonohých, může za to změna zemědělství

Nepropustná pole, zarůstání pískoven a otevřených ploch v bývalých vojenských újezdech stojí podle státní Agentury ochrany přírody a krajiny (AOPK ČR) za úbytkem ropuch krátkonohých. Tento obojživelník obýval dříve 15 procent území Česka, nyní ropuchy žijí už jen na pětině této původní plochy. Potvrdila to data z každoročního mapování výskytu ropuch. Přírodovědci nyní připravují na ochranu obojživelníků akční plán, jedná se mimo jiné o vytvoření tůňek, stržení travnatého povrchu a další opatření. Další zásahy přizpůsobující krajinu ropuchám agentura řídí na skládkách popílku na Pardubicku.

Na polích ubývá máku kvůli dovozům technického máku

Osevní plochy máku v Česku v posledních letech výrazně klesají. Zatímco v roce 2008 se tato plodina v tuzemsku pěstovala takřka na 70 000 hektarech, letos její osevní plocha činila již jen 18 363 hektarů. Hlavním důvodem poklesu jsou dovozy levného nepotravinářského makového semene. To kvůli nízké ceně některé firmy dováží do ČR a přimíchávají ho do potravinářské produkce. Ministerstvo zemědělství chce proto pravidla pro uvádění potravinářského máku na trh zpřísnit.

Dobrovolníci na Jihlavsku kosí louku se vzácnými orchidejemi

Přes pět hodin kosilo jedenáct dobrovolníků těžko dostupnou louku se vzácnými orchidejemi v Hrutově na Jihlavsku. Pracovat začali v 06:00 a končili před polednem. Za tu dobu zvládli pokosit zhruba půl hektaru louky, řekl ČTK Václav Křivan z Centra ekologické výchovy Chaloupky. „Počasí bylo naprosto ideální. Budeme pokračovat v neděli a v pondělí, pak bychom mohli mít celou louku pokosenou. Děláme to proto, aby se zachovaly ohrožené druhy rostlin, které v této lokalitě jsou. Když se přestalo sekat, tak to zaroste náletem stromů,“ vysvětlil Václav Křivan. Řídký trávník pro svůj růst orchideje potřebují. Český svaz ochránců přírody v Kněžicích pečuje o několik desítek hektarů pozemků. S údržbou pastvin jim pomáhá stádo asi osmdesáti ovcí. U jiných chráněných lokalit mohou alespoň částečně použít lehkou techniku. Na louce v Hrutově však tomu tak není. „S traktorem se dostaneme jenom na začátek louky. Tam pak musíme usušené seno donést na plachtách,“ řekl Václav Křivan.

Buchlovice na Slovácku provoněl česnek

Buchlovice na Slovácku po roce opět provoněl česnek. Jedenáctý ročník festivalu, který je oslavou této zeleniny a zároveň si klade za cíl podpořit domácí pěstitele, si i díky slunečnému dni nenechalo ujít kolem 5 000 návštěvníků. Od téměř třiceti prodejců z celé České republiky i ze Slovenska nakoupili zhruba deset tun česneku, řekl ČTK Miloslav Hrdý z pořádající Folklorní agentury Buchlov. Letos poprvé se však organizátoři potýkali i s nepoctivými prodejci. Odborníci letos na festivalu diskutovali například o možnosti prodeje certifikovaného česneku tak, aby se

na tržiště nedostal ten, který nebude z Čech a Moravy. Každý obyvatel Česka zkonsumuje v průměru 75 dekagramů česneku. Tuzemská produkce však tuto spotřebu, která činí něco mezi sedmi až osmi tisíci tunami, pokryt zdaleka nedokáže. Čeští pěstitelé ročně vyprodukují pouze kolem 1 500 tun česneku, zbytek se dováží především z Číny, Španělska nebo Polska. V posledních letech však stoupá zájem spotřebitelů o domácí česnek, pěstitelé se tak snaží zvyšovat plochy, na které jej zasadí.

Slapy vybudují v roce 2020 obří zdviž na lodě

Překonání 55 metrů vysoké slapské přehrady by mělo do roku 2020 lodím umožnit obří zdvihadlo. Na pravém břehu jej ve svahu před hrází hodlá postavit Ředitelství vodních cest (ŘVC). Stavba za 2,5 miliardy korun již má územní rozhodnutí, řekl novinářům a odborníkům na vodní dopravu pod hrází vodního díla ředitel ŘVC Jan Skalický. Jen pouhá hmotnost vany naplněné vodou bude asi 3 000 tun, uvedl šéf odboru realizace ŘVC Jan Bukovský. Cesta přes hráz by lodi měla trvat přibližně hodinu. Dodnes je na Slapech jediným způsobem dopravy traktor s přívěsem, na který ve vodě loď najede. Plavbě lodí z Prahy do Českých Budějovic brání právě vysoké hráze přehrad Slapy a Orlick. Zdviž pro lodě o hmotnosti až 300 tun přes sedmdesátimetrovou orlickou hráz by měla být hotova o pět let později než na Slapech. Žlab pro ni je v hrázi od počátku stavby vybudován, její zprovoznění by mělo stát asi miliardu korun, uvedl Skalický.

Zoologická zahrada Tiergarten Schönbrunn slavila 260 let trvání

V zámeckém parku Schönbrunnu se nachází nejstarší existující zoologická zahrada na světě s jedinou zachovalou barokní menažerií. Zdejší park se zvířaty založil 31. 7. 1752 císař František Štěpán Lotrinský, manžel Marie Terezie. Dnešní zoo nenásilně kombinuje barokní menažerie s nejmodernějšími pavilony pro zvířata.

Z historických zajímavostí lze zmínit, že v roce 1906 se zde narodilo první sluně v zajetí, což bylo raritou, poněvadž to bylo do té doby považováno za nemožné.

Dnešní světovou raritou je umělé oplodnění slonice Tonga. Tato metoda je běžná u hospodářských užitkových zvířat a v budoucnu by měla sloužit k záchraně ohrožených živočichů – savců.

VĚDA A TECHNIKA

Šéf Akademie věd Drahoš ocenil lovce meteoritů Spurného

Astronomovi Pavlu Spurnému z Astronomického ústavu Akademie věd, jehož tým má na svém kontě nejvíce zmapovaných pádů meteoritů na světě, předseda Akademie Jiří Drahoš předal akademickou prémie. Představuje obnos 30 milionů korun, vyplácených po šest let v šesti pětimilionových dávkách. Spurného tým uvažuje o stavbách bolidových sítí v Egyptě či Ománu. Úvahy ale narážejí na nedostatek peněz. Na takové plány by byla i akademická prémie málo.

Mezinárodní konference Relativita a gravitace – 100 let po Einsteinovi

Od doby, kdy na německé části Karlovy univerzity v Praze působil jako profesor teoretické fyziky asi nejslavnější vědec všech dob Albert Einstein, uplynulo 100 let. Při této příležitosti proběhlo v Praze setkání více než dvou set předních vědců z jednatřiceti zemí pěti kontinentů, kteří se zabývají teorií relativity, kosmologií a relativistickou astrofyzikou. Scházejí se na mezinárodní konferenci Relativita a gravitace – 100 let po Einsteinovi. Jejimi hlavními organizátory jsou odborníci z Ústavu teoretické fyziky Matematicko-fyzikální fakulty Univerzity Karlovy pod vedením profesora Jiřího Bičáka.

„Já bych měl nejdřív předeslat, že se nám lidi trochu smáli, protože Albert Einstein byl v Praze od dubna 1911 do začátku července 1912. Dnes máme konec června roku 2012 a lidé říkají, že oslavujeme odjezd Alberta Einsteina z Prahy. Já jsem k tomu ale měl naprosto jasný důvod. Einstein totiž 4. července poslal do redakce vědeckého časopisu článek, který se jmenuje *Relativita a gravitace*, a my jsme si vzali tento název přímo do názvu naší konference. A je to odpověď německému fyzikovi Maxu Abrahamovi, který mu tehdy byl vlastně konkurentem v tom, jak budovat teorii relativity. Speciální relativita už existovala, ale teď šlo o to, jak zabudovat do této teorie gravitaci. Einstein nesouhlasil s tím, jak to dělal Abraham, a napsal článek, který mu měl být odpovědí. Tam ale byly asi jen tři nebo čtyři věty o tom, proč nesouhlasil s Abrahamem. Narýsoval tam ale, jak mají vypadat základní vlastnosti nové teorie gravitace. A ona to je v podstatě obecná relativita.“

Na konferenci Relativita a gravitace – 100 let po Einsteinovi se v Praze sešli například významní astrofyzikové, kteří se věnují experimentům, ověřujícím obecnou teorii relativity, černým díram a gravitačním čočkám. Ale také odborníci v oblasti teorie a detekce gravitačních vln, v matematické relativitě a kvantové gravitaci a v mnoha dalších oborech. Hovořili například o možnostech spojení obecné relativity a kvantové teorie, o tom, jak by měla vypadat případná nová teorie gravitace, včetně takzvané smyčkové teorie gravitace. Další přednášky se týkaly temné hmoty a temné energie a možných příčin zrychlujícího se rozpínání vesmíru.

Kromě ryze odborných témat a vystoupení byla připravena i zajímavá přednáška pro širokou veřejnost. Má název

Měl Einstein pravdu? aneb Jak kosmické hodiny prověřují Einsteinův podivný svět.

V Brně vzniklo první moravské centrum pro operace hluchoty

V Brně začalo fungovat první moravské Centrum kochleárních implantací pro operace hluchoty. Na jihu Moravy se operuje nejméně implantátů u dětí, lékaři z nemocnice u sv. Anny chtějí toto číslo změnit. Lidé s vadou sluchu museli dosud jezdit do pražského centra v motolské nemocnici, řekl novinářům ředitel Fakultní nemocnice u sv. Anny Petr Koška. Takzvaný kochleární implantát má pomoci lidem hluchým nebo velmi těžce nedoslýchavým.

V Praze budou operovat nenarozené děti s vadami už v těle matky

V Česku i ve střední Evropě první vysoce specializované Centrum fetální medicíny otevřel Ústav pro péči o matku a dítě v Podolí. Operovat zde budou ještě nenarozené děti s poruchami vývoje a vrozenými vadami v těle matky. Vedoucí centra Zbyněk Straňák ČTK řekl, že se zaměří hlavně na poruchy vývoje plic, nejčastější příčinou je brániční kýla, a na operace vad u dvojčat. Ročně je potřebuje patnáct až dvacet plodů. Přijímat budou pacienty z celé ČR. Lékaři z podolské porodnice se školili ve špičkovém centru na univerzitě v belgické Lovani, kde se také podíleli na operaci prvního českého pacienta. V pražském centru začnou sami operovat od ledna 2013. Některé z těchto výkonů provádějí i další česká pracoviště, péče ale není tak komplexní a vybavení tak špičkové, řekl ČTK k otevření centra prezident České gynekologické a porodnické společnosti Vladimír Dvořák.

Městská knihovna zpřístupní pro badatele oddělení vzácných tisků

Městská knihovna v Praze zpřístupní v říjnu u příležitosti 10. výročí povodní, které poničily dvě procenta fondu, oddělení vzácných tisků. Historické fondy bude možné prohlížet v badatelském režimu, to znamená na objednání prezenčně, řekla ČTK mluvčí knihovny Lenka Hanzlíková. Velkou vodou byla přesně před deseti lety zasažena budova Ústřední knihovny na Starém Městě, pobočka v Holešovicích, kde tou dobou byl umístěn i depozitář oddělení vzácných tisků, a pobočka v Karlíně, připomenula. Holešovický objekt byl zatopen vodou z kanalizace asi do výšky 1,5 metru. Voda tam zalila zhruba 40 000 svazků, včetně 20 000 svazků vzácných a novodobých tisků z fondu oddělení vzácných tisků. Mezi knihami, které se ocitly v blátě, byl i nejcennější a nejstarší tisk ve fondu Městské knihovny v Praze – Pražská bible z roku 1488, sto tisků z 16. až 17. století, 3 000 tisků z 18. století, 12 000 svazků z 19. až 20. století. Okamžitě po opadnutí vody začaly práce na jejich záchraně. Knihovníci spolu s desítkami dobrovolníků knihy omývali a balili, aby je mohli v Mochovských mrazících uložít do mrazících boxů.

Rod autora prvního zemského glóbu Behaima pocházel z Čech

Již od pradávna se učenci pokoušeli zjistit tvar Země. Nejstarší mapy byly nakresleny asi v roce 3800 před Kristem v Babylónii na hliněných tabulích. Za nejstarší zachovanou mapu světa je pokládána kresba, kterou vytvořil kolem roku 560 před Kristem Anaximandros z Miletu. Nejstarší dochovaný zemský glóbus je mnohem pozdějšího data – až v roce 1492 jej vytvořil německý kartograf Martin Behaim, jehož předkové pocházeli z Čech. Významný kartograf a navigátor Behaim pocházel z norimberské rodiny (narozen 6. října 1459), která nejspíš ve 13. století přišla do Norimberka z Čech (údajně z Českého Krumlova či Plzně). Sám Behaim však již k Čechům žádný vztah neměl. Ačkoliv otec chtěl, aby se z jeho syna stal obchodník, rozhodl se Behaim pro studium astronomie, navigace a matematiky v Norimberku. Po jeho absolvování odešel sbírat nové poznatky do Nizozemska a do Portugalska, kde se stal rádcem krále Jana II. a členem skupiny vědců připravujících zámořské výpravy. Jedné z nich, konkrétně cesty kolem Afriky, se i osobně zúčastnil.

Dvě velké ztráty pro českou vědu

Českou vědu postihly letos v létě dvě mimořádně těžké ztráty. Nejdříve 16. července zemřel ve věku nedožitých šestasedmdesáti let profesor **Antonín HOLÝ**, patrně nejproslulejší současný český vědec vůbec. Chemik Holý se narodil v Praze a hned po dokončení studií v roce 1960 nastoupil do Ústavu organické chemie a biochemie ČSAV (ÚOCHB) (později AV ČR) a zůstal tomuto pracovišti věrný až do konce své profesní kariéry. Od roku 1987 zde vedl oddělení nukleových kyselin a v období 1994-2002 tu působil ve funkci ředitele ústavu. V roce 1988 došlo k jeho zvolení členem korespondentem ČSAV.

Zakladatelem a v padesátých a šedesátých letech ředitelem Ústavu organické chemie a biochemie ČSAV byl vynikající český chemik František Šorm, který zároveň v letech 1962-1969 zastával post předsedy Československé akademie věd. Právě jeho považoval Holý vždy za svého hlavního učitele a v pracovním měl jeho podobiznu.

Holý se koncentroval především na studium nukleolytických enzymů. Postupně se zaměřil na přípravu katabolicky stabilních analogů a na zjednodušení modelu nukleosidů až na tzv. acyklické analogy. Za jejich výzkum obdržel roku 1986 s Ivanem Votrubou Státní cenu za chemii. Klíčový význam pro něj mělo setkání s belgickým profesorem Erikem De Clercqem v polovině sedmdesátých let, které ho přivedlo na myšlenku prozkoumat acyklické analogy z hlediska jejich možných antivirotických účinků. Přitom se ukázalo, že mnohé Holým syntetizované preparáty v tomto ohledu mají naprosto mimořádné vlastnosti. Jako první se prakticky uplatnil adenosin DHPA, který se osvědčil proti RNA virům i herpesvirům. Stal se účinnou látkou v dodnes používaném preparátu Duvira Gel, který zabírá např. na pásové opary.

Antonín Holý ale pokračoval ve svých výzkumech dál a ve spolupráci s americkou firmou Gilead Sciences se zasloužil o vývoj důležitých antivirotik jako Vistide (1996) účinný proti všem DNA virům, Hepsera (2002) zabírající na hepatitidu (žloutenku) typu B a především Viread

(2001), jeden z neúčinnějších a celosvětově nejpoužívanějších léků proti AIDS.

Ve stejné době, kdy Antonín Holý zemřel, byla v USA schválena k prodeji kombinace preparátu Viread s emtricitabinem pod názvem Truvada, od níž lze očekávat další výrazný pokrok v léčení AIDS.

Antonín Holý patřil k nejcitovanějším světovým chemikům a za své výzkumy byl oceněn řadou významných cen včetně Descartovy ceny Evropské unie za vědecký výzkum. Opakovaně byl také nominován na Nobelovu cenu za fyziologii a medicínu, ale doplatil na skutečnost, že se jeho výzkumy pohybovaly na hranici mezi základním a aplikovaným výzkumem, zatímco cena založená švédským průmyslníkem je určena výslovně pro objevy v oblasti čistě základního výzkumu. Antonín Holý získal také četné čestné doktoráty předních evropských vysokých škol, např. univerzit v Gentu a Manchesteru nebo pražského Vysoké školy chemicko-technologické. V roce 2002 obdržel státní vyznamenání Medaile Za zásluhy.

Antonín Holý se za svého života vždy zastával Akademie věd ČR, bez níž by podle svých slov nikdy nedokázal docílit takových výsledků. „Dnes někteří kapitáni průmyslu základní výzkum zpochybňují, byl to ale Holý, kdo dokázal základní výzkum dovést do praktických aplikací,“ zdůraznil místopředseda Učené společnosti ČR Václav Pačes.

Jeho pohřeb se stal velkou společenskou událostí a účastnily se ho vedle nejvýznamnějších představitelů Akademie věd i politické špičky.

Jen krátce poté se objevila v tisku zpráva, že ve věku třiadevadesáti let zemřel nestor a jeden za zakladatelů moderního českého jaderného výzkumu **profesor Čestmír ŠIMÁNĚ**. Ten po absolvování Vysokého učení technického v Brně absolvoval v letech 1947-1949 studijní pobyt ve Francii u nositele Nobelovy ceny, profesora Frédérica Joliot-Curie. Zabýval se zde mj. problematikou cyklotronů. V Československu se stal prvním zaměstnancem Ústavu pro atomovou fyziku a zasloužil se o vybudování Laboratoře jaderné fyziky v Hostivaři vybavené elektrostatickým urychlovačem protonů a deuteronů. Po vzniku ČSAV se stal nakrátko ředitelem Fyzikálního ústavu ČSAV, poté přešel na ředitelské místo do nově vytvořeného Ústavu jaderné fyziky v Řeži.

Vědecky se zabýval experimentální jadernou fyzikou, konstrukcí urychlovačů a detektorů záření a technikou jaderných reaktorů. Ještě na sklonku svého života pracoval na urychlovači mikrotron. V druhé polovině padesátých let působil jako člen československých delegací na konferencích o mírovém využití jaderné energie a v roce 1961 se stal vedoucím jedné z divizí Mezinárodní agentury pro atomovou energii ve Vídni. Do Československa se vrátil v polovině šedesátých let a byl jmenován vedoucím Katedry jaderných reaktorů Fakulty technické a jaderné ČVUT v Praze. V roce 1967 byl jmenován děkanem této fakulty a tento post zastával až do roku 1972. V roce 1973 odešel do prestižního a tehdy skutečně vědecky vynikajícího Spojeného ústavu jaderných výzkumů v Dubně u Moskvy na funkci místoředitele. V Sovětském svazu zůstal až do roku 1977. Do konce svého života byl vědeckým pracovníkem Ústavu jaderné fyziky Akademie věd ČR v Řeži.

„Byl to renesanční člověk, poslední z generace otců zakladatelů jaderného výzkumu u nás,“ řekla ČTK předsedkyně Státního úřadu pro jadernou bezpečnost Dana

Drábová. Na profesora, který do poslední chvíle pracoval na urychlovači mikrotron na pražském Vítkově a věnoval se i studentům, vzpomíná Drábová jako na člověka s velmi širokým záběrem, se kterým bylo vždy úžasné mluvit, například i o kultuře. Ještě nedávno dokázal vést devadesátiminutové přenášky, uvedla s tím, že až smrtí odešel z plně aktivního života.

(MaFr)

Zemřel Ladislav Čerych

Ladislav Čerych

V srpnu zemřel Ladislav Čerych, odborník na vzdělávací politiku, mecenáš a především zajímavá osobnost.

Ladislav Čerych se narodil v roce 1925 v České Skalici, v rodině majitele textilní továrny. Vystudoval gymnázium v Náchodě a krátce po únoru 1948 se mu podařilo vycestovat na Západ. Posléze byl přijat na univerzitu v Ženevě, kde vystudoval ekonomii a sociologii. Spolu s několika přáteli založil

exilovou sociologicky orientovanou revue *Skutečnost*, jejíž vydávání se po několika letech přestěhovalo do Londýna – tam se seznámil s Pavlem Tigridem a začal působit jako jeho spolupracovník v Rádiu Svobodná Evropa.

Ladislav Čerych se díky své práci dostal do mnoha zemí světa, ale nakonec vždy zůstával věrný Paříži. Jeho celoživotními odbornými zájmy byla problematika evropské integrace a vysoké školství. Jako vědecký pracovník je uplatnil v řadě mezinárodních institucí, jakými jsou například UNESCO, OECD, Evropský institut vzdělávání a sociální politiky a v mnoha dalších.

Začátkem devadesátých let, po svém návratu do Prahy, se Ladislav Čerych začal angažovat v mnoha projektech, stal se například zástupcem České republiky ve vzdělávacím výboru OECD, byl ředitelem Centra vzdělávací politiky na Univerzitě Karlově a byl také účastníkem jednání o Středoevropské univerzitě, která měla být v Praze založena.

Od konce devadesátých let se Ladislav Čerych věnoval podpoře programů mezinárodní spolupráce a šíření myšlenek evropské integrace. To se promítlo i do jeho spolupráce s Nadací rozvoje občanské společnosti – té také věnoval svoji vilu v České Skalici a ta se pak stala místem pravidelného setkávání odborníků, zabývajících se tímto tématem. Jako mecenáš se stal v roce 2009 osobností roku – v rámci Top Filantrop a stal se postupně nositelem celé řady dalších vyznamenání a ocenění.

Ladislav Čerych byl mimořádný člověk, který svou vzdělaností, skromností, velkorysostí, vstřícností a ohromným elánem ovlivnil nejen okruh blízkých, ale získal si také úctu a obdiv u široké veřejnosti.

(mk)

V Plzni bude jedno z nejmodernějších 3D planetárií na světě

V areálu plzeňské Škodovky u vědeckého centra Techmania v těchto dnech roste budova tvořená velkými dřevěnými

vazníky. Příští rok v ní bude otevřeno jedno z nejmodernějších 3D planetárií na světě. Památkově chráněný vazníkový objekt z roku 1917, takzvaný ASAP, dělníci před časem rozebrali a na místě připravili základ pro budoucí planetárium, včetně kupole. Na stavbu 3D planetária s technologií, jakých je podle vědeckého centra do desítky na celém světě, a na rozšíření expozic získala Techmania téměř 600 milionů z EU. Planetárium se otevře příští rok, rozšířené expozice pak v dalším roce.

CVVM: Češi si dále nejvíce váží lékařů a vědců, nejméně poslanců

Češi si dále nejvíce váží profese lékařů, vědců a učitelů na vysoké škole. Nejnižší prestiž mají naopak stále poslanci, ministři a uklízečky. Vyplývá to z aktuálního průzkumu Centra pro průzkum veřejného mínění (CVVM). Lidé při hlasování udělovali 26 profesím bodové hodnocení od jednoho do 99 bodů. Povolání lékaře, které v žebříčku zaujímá dlouhodobě první pozici, označilo nejvyšším hodnocením 45 procent dotázaných, což je o tři procentní body více než v roce 2011. Podle CVVM dotazování nepotvrdilo úvahy, že prestiž lékařů po akci Děkujeme, odcházíme, zaměřené na zlepšení platových podmínek, klesne. Vědcům udělilo maximum bodů 15 procent lidí. Povolání učitele na vysoké škole ohodnotilo nejvyšším počtem bodů šest procent respondentů. Maximum 99 bodů bylo uděleno každé profesi alespoň jednou, tedy i těm, které zaujímají poslední místa v žebříčku. Více než tři procenta dotázaných udělilo maximum jen knězi, soudci, zdravotní sestře, učiteli či učitelce na základní škole a vysokoškolskému učiteli. Oproti roku 2011 tak nedošlo k větším posunům.

Časopis *Acta Entomologica* patří mezi nejprestižnější na světě

Časopis Národního muzea *Acta Entomologica* získal takzvaný impakt faktor (IF), čímž se zařadil mezi prestižní světové zoologické časopisy. ČTK o tom informovala Tereza Petáková z Národního muzea. IF je určitým měřítkem kvality vědeckých časopisů. „S dosaženou výškou IF 0,72 se *Acta Entomologica* zařadila na 45. místo v rámci 85 hodnocených časopisů v kategorii entomologie,“ uvedla Tereza Petáková. Odborný entomologický časopis *Acta Entomologica* byl založen v roce 1923, aby uspokojil vzrůstající potřebu českých entomologů publikovat vědecké poznatky. Postupně se stal uznávaným vědeckým periodikem a zejména v padesátých a šedesátých letech 20. století v něm byly publikovány příspěvky významných odborníků téměř z celého světa. I dnes do něj přispívají odborníci z ČR i zahraničí. Vychází v angličtině, všechny příspěvky jsou hodnoceny dvěma recenzenty. Od roku 2008 vychází dvakrát ročně. „Zařazení *Acta Entomologica* mezi nejprestižnější světové zoologické časopisy představuje významný mezník v rozvoji vědecké činnosti Národního muzea a českých muzejních institucí,“ uvedla Tereza Petáková. IF je každoročně znovu vyhodnocován americkým Institutem pro vědecké informace (ISI). Někdy bývá užíván i zneužíván jako míra významu či kvality odborných vědeckých časopisů. V Česku je 43 odborných vědeckých časopisů s IF oceněním, z toho 33 přírodovědných a zbytek humanitních.

Prémie Otto Wichterleho 2012

Psycholog Jiří Lukavský

Prémii Otto Wichterleho převzalo z rukou předsedy Akademie věd České republiky prof. Jiřího Drahoše v pražské Lanově vile devatenáct mladých badatelů, kteří úspěšně splnili mimořádně významný vědecký úkol v některém ze specializovaných pracovišť AV ČR. Při této příležitosti byla ve stejné profesní i věkové kategorii udělena

i Cena časopisu 21. století spojená s prémie 100 000 Kč. Letos ji zároveň s Prémii Otto Wichterleho získala Mgr. Vendula Bohlen Šlechtová, Ph.D., z Ústavu živočišné fyziologie a genetiky Akademie věd České republiky.

Předseda AV ČR prof. Jiří Drahoš v úvodu slavnostního ceremoniálu připomněl, že letos uplynulo deset let od zřízení Prémie Otto Wichterleho. Odměna by měla pozitivně stimulovat perspektivní vědce, kteří dosahují mimořádných výsledků a plní pracovní úkoly důležité pro rozvoj příslušné vědní disciplíny. Ocenění je určeno vybraným, vysoce kvalitním vědeckým pracovníkům AV ČR, kteří přispívají k rozvoji poznání, jsou nositeli vědeckých hodnot (CSc., Dr., Ph.D., DrSc.) a v kalendářním roce podání návrhu nepřekročili věk 35 let. Budoucnost jednotlivých vědních odvětví závisí převážně na talentovaných mladších badatelích, jejichž finanční ocenění z institucionálních prostředků není dostatečné. Proto Akademická rada AV ČR schválila na svém 12. zasedání dne 8. ledna 2002 zřízení Prémie Otto Wichterleho pro mladé vědecké pracovníky AV ČR. Ve svém názvu nese jméno Otto Wichterleho – na památku tohoto vynikajícího českého chemika světového formátu, vynálezce silonu a měkkých čoček, jenž se stal po listopadu 1989 prezidentem Československé akademie věd.

Návrhy na udělení Prémii Otto Wichterleho podávají ředitelé vědeckých pracovišť AV ČR po konzultaci s vědeckými radami pracovišť. Poté je posuzuje porota složená

z předsedy a místopředsedů AV ČR a předsedy a místopředsedů Vědecké rady AV ČR, jež předkládá doporučené návrhy ke schválení Akademické radě AV ČR. Finanční zajištění prémie – rozdělené do tří mimořádných odměn po 90 000 Kč – je pracovištěm poskytováno z rozpočtových zdrojů AV ČR.

Prémie Otto Wichterleho v roce 2012

I. Oblast věd o neživé přírodě

Mgr. Jan Jurčák, Ph.D. – Astronomický ústav
 Mgr. Antonín Černoch, Ph.D. – Fyzikální ústav
 Mgr. Oldřich Kepka, Ph.D. – Fyzikální ústav
 Mgr. Lukáš Ackerman, Ph.D. – Geologický ústav
 RNDr. Jan Kalina, Ph.D. – Ústav informatiky
 Ing. Vít Jakubský, Ph.D. – Ústav jaderné fyziky
 PhDr. Jozef Baruník, Ph.D. – Ústav teorie informace a automatizace

II. Oblast věd o živé přírodě a chemických věd

RNDr. Ivan Fiala, Ph.D. – Biologické centrum
 Mgr. Hana Pivoňková, Ph.D. – Biofyzikální ústav
 Mgr. Ing. Pavel Trávníček, Ph.D. – Botanický ústav
 Mgr. Lubomír Košťál, Ph.D. – Fyziologický ústav
 RNDr. Ivo Rudolf, Ph.D. – Ústav biologie obratlovců
 Mgr. Vendula Bohlen Šlechtová, Ph.D. – Ústav živočišné fyziologie a genetiky
 Mgr. Karel Janko, Ph.D. – Ústav živočišné fyziologie a genetiky

III. Oblast humanitních a společenských věd

PhDr. Lucie Storchová, Ph.D. – Filosofický ústav
 Mgr. Petr Urban, Ph.D. – Filosofický ústav
 Mgr. Jiří Lukavský, Ph.D. – Psychologický ústav
 Mgr. Radka Dudová, Ph.D. – Sociologický ústav
 Mgr. et Mgr. Matěj Spurný, Ph.D. – Ústav pro soudobé dějiny

Cena časopisu 21. století

Mgr. Vendula Bohlen Šlechtová, Ph.D. – Ústav živočišné fyziologie a genetiky

Připravil: Odbor mediální komunikace Kanceláře AV ČR

ARCHEOLOGIE

Přerovští archeologové odkryli v centru města unikátní nálezy, které dokládají místní působení Jana Amose Komenského

Stalo se tak právě v roce 420. výročí Komenského narození. Byly nalezeny základy bratrského sboru, do kterého Komenský docházel, a sousední bratrské školy, kde nejprve sám studoval a později i učil.

O existenci těchto dvou staveb v Přerově někde na břehu řeky Bečvy se dlouho vědělo. Vedoucí archeologického výzkumu Zdeněk Schenk říká, že jedním z vodítek byla dobová grafika, která vznikla rok po narození Komenského.

„Obě tyto stavby jsou vyobrazeny na nejstarší veduté města Přerova z roku 1593 od Jana Willenbergera a my jsme již věděli, v kterých místech by se tyto objekty měly zhruba nacházet.“

Přesnou lokalizaci ale dosud nikdo nepotvrdil. Až letos v březnu historici objevili základy bratrského sboru, pak identifikovali základy sousední budovy bratrské školy. V ní se Komenský nejprve v letech 1608-1611 učil latinsky a pak po návratu ze studií v Heidelbergu tu sám i vyučoval. A studovaly tu i další osobnosti, jako například Jan Blahoslav nebo Karel starší ze Žerotína. Objevena byla i zachovaná dlažba, po které všichni zmínění s jistotou museli chodit.

„Čekáme, že se nám podaří i za použití detektoru kovů najít i takové drobné předměty, které by mohly souviset s každodenním životem a funkcí té školy.“

Oba letošní nálezy jsou unikátní nejen proto, že doplňují historii města Přerova a potvrzují detaily ze života významného filozofa a myslitele, jsou ale unikátní i archeologicky: základy obou budov zůstaly v centru města dodnes prakticky neporušeny.

Objev má svůj praktický důvod. Město se rozhodlo rekonstruovat zchátralý Tyršův most a v jeho předpolí vybudovat parkoviště. A právě na jeho místě došlo k epochálnímu nálezu. Jak s ním město naloží, vysvětluje mluvčí magistrátu Bohuslav Přidal: „Samozřejmě se nám trochu zkomplikovala situace, protože jsme na tom místě plánovali vybudovat parkoviště, které budeme muset přesunout jinam. Nicméně jsme rádi, že se tyto objevy u nás našly a s odborníky z Národního památkového ústavu připravujeme architektonickou soutěž na vlastní řešení těchto dvou vykopávek. Úvaha je taková, že se tím bude v závěru prázdnin zabývat rada města a odbor rozvoje již připravuje zadávací podmínky na novou soutěž.“

Ředitel muzea Himmler doplňuje: „Samozřejmě ty věci, které jsou součástí nemovité kulturní památky, by tam měly být zachovány a my budeme usilovat o to, aby tyto nálezy byly zapsány jako kulturní památka.“

Osoba Jana Amose Komenského spojuje město Přerov s nizozemským Naardemem, kde byl Komenský pohřben. Přerovský magistrát se proto rozhodl vyjmout z naleziště dvě dlaždice a symbolicky je Naardenu věnovat. Do Naardenu, kde je Komenský pochován, je do tamního muzea dovezli zástupci přerovského magistrátu. Zástupci města předali tyto artefakty přímo řediteli muzea v Naardenu – a to i s cedulkami v češtině a angličtině, které svým průvodním slovem připomínají unikátnost nálezů. Dlažba bude novou součástí muzejní expozice.

Archeologický průzkum pod hrobem františkánů

Pod hrobem čtrnácti umučených františkánů, jejichž ostatky nyní zkoumají antropologové v souvislosti s jejich chystaným blahořečením, začal archeologický průzkum. Dřevěná truhlice s kosterními pozůstatky byla vyzdvížena z pražského kostela Panny Marie Sněžné na začátku července. Archeologický průzkum by měl uvést do širších

souvislostí kosterní nález. Ostatky františkánů umučených v 17. století nyní zkoumají experti, chtějí vědět, v jakém jsou stavu. Církev je hodlá využít i pro relikviáře. Na začátku průzkumu schrány s ostatky našli experti malé kovové pouzdro s pergamenovou listinou. Církev předpokládá, že ohledání kostí bude hotovo nejpозději koncem září. Průzkum by měl pomoci různých antropologických metod zjistit co možná nejpřesněji, jaká zranění utrpěli jednotliví františkáni nebo co bylo příčinou jejich smrti. Zabiti byli v klášteře u kostela Panny Marie Sněžné v roce 1611 během vpádu pasovských vojsk do Prahy, když se na ně obrátil hněv Pražanů, kteří je považovali za kolaboranty a všechny je zabili. Františkáni pocházeli většinou z různých zemí západní Evropy.

Blahořečení pražských mučedníků začalo již krátce po jejich smrti, proces byl ale z různých důvodů několikrát přerušen. Obnoven byl na žádost biskupů v roce 1992. Letos v květnu papež Benedikt XVI. schválil dekret o blahořečení.

Podle archeologů hrozí zničení přemyslovského pohřebiště v Praze

Podle Archeologického ústavu Akademie věd hrozí zničení zatím neprozkoumaných částí významného raně středověkého pohřebiště z doby vlády prvních Přemyslovců poblíž Pražského hradu. Pražský magistrát opakovaně nezajišťuje a nefinancuje archeologický výzkum, přestože mu to ukládá zákon, řekla ČTK mluvčí Archeologického ústavu Jana Maříková-Kubková. Archeologický výzkum v rámci výstavby tunelu Blanka se podle mluvčí vede již od roku 2008. Za tu dobu přinesl významné poznatky z dějin Prahy, zejména jejich nejstaršího období, z paleolitu, raného středověku a raného novověku. „Po celou dobu byl ale doprovázen neshodami mezi investorem a orgány památkové péče, zejména Archeologickým ústavem v Praze,“ uvedla.

PAMÁTKOVÁ PÉČE

Plzeňští památkáři vůbec poprvé zpřístupnili hrad Přimdu lidem

Zřícenina hradu Přimda, jednoho z nejstarších českých kamenných hradů a jedné z nejvýznamnějších památek románské hradní architektury, byla poprvé zpřístupněna veřejnosti. Zpřístupnění dominanty Českého lesa výrazně zvýší návštěvnost oblasti. Hrad bude otevřen do 30. září, vždy od úterý do neděle od 10:00 do 16:00. Vstupné bude 40 Kč pro dospělého, 20 Kč pro děti. Hrad je národní kulturní památkou od března 1962 spolu s Karlštejnem, korunnými klenoty, Národním divadlem a Vyšehradem. Šlo o první národní památku v Plzeňském kraji. Přimda nyní upravuje trasu naučné stezky, která povede přes památku a rozšíří počet zastavení z dvanácti na sedmáct.

V Humpolci se otevřel skanzen Zichpil

V Humpolci se pro veřejnost otevřel skanzen Zichpil. Vznikl rekonstrukcí jednoho z mála dochovaných stavení v pů-

vodně chudinské zástavbě. Otevření skanzenu provázelo vystoupení folklorních souborů a komentované prohlídky nejen skanzenu, ale také sousedního tolerančního kostela. Expozice v Nápravníkově stavení představuje bydlení humpoleckých obyvatel z konce 18. a začátku 19. století. V přízemí domku doplňuje běžné zařízení tkalcovský stav, protože tkaním si dřív humpolecké rodiny přivydělávaly. Domek je jednou z posledních upomínek na lokalitu, v níž se před víc než dvěma stoletími usazovali hlavně drobní řemeslníci a námezdní pracovníci. Zchátralou poloroubenou chalupu se podařilo zachránit díky iniciativě města a obecně prospěšné společnosti Castrum. Domek chátral od úmrtí poslední majitelky v půlce devadesátých let minulého století.

Památkáři obnovili v zámku Bučovice knížecí zbrojnici

Památkáři obnovili v zámku v Bučovicích na Vyškovsku zbrojnici knížete Maxmiliána z Liechtensteinu (1578-1643),

kteřý proslul za třicetileté války jako vojenský velitel. Expozici tvoří více než padesát zbraní od mečů až po muškety. Mnohé jsou unikátní a dlouhá léta ležely v depozitářích. Návštěvníci ve zbrojnici naleznou například dělo, na němž je odlit erb rodu Dietrichsteinů. Jsou v ní i mohutné hradební pušky, které sloužily při obraně zámku v létě roku 1645, kdy Bučovice napadly švédské jednotky, obléhající nedaleké Brno. Součástí nové expozice jsou dva raně barokní pohřební štíty. Největší zbrojnici na moravských památkách má hrad Bítov na Znojensku. Jde o zbrojnici chorvatského šlechtice Mikuláše Zrínského (1515-1566), který proslul v boji s Turky. Tvoří ji 2 000 palných i sečných zbraní, štítů a brnění všeho druhu.

Záchrana archiválií po záplavách v roce 2002 trvala devět let

Špinavá voda zaplavila při povodních před deseti lety i depozitáře karlínské Invalidovny a promáčela fotografie, knihy, časopisy, plány, výkresy, modely a stovky dalších sbírkových předmětů o celkovém objemu 200 kubických metrů. Skončily v mrazárnách; jinak by je plísňe a hnilobné bakterie nenávratně zničily. Záchrana trvala devět let, celkové náklady na vysoušení přesáhly 25 milionů korun. Poslední zamražený balíček archiválií rozebrali k vysušení v Národním technickém muzeu (NTM) právě před rokem. Vltavská voda v roce 2002 zaplavila přízemí barokní budovy do výše tří metrů. Cesta k záchraně archivů průmyslového dědictví a architektury NTM nebyla podle jeho ředitele Karla Ksandra snadná ani levná. „Tragická očekávání se

nenaplnila, bohatství architektonického a leteckého archivu či dalších exponátů včetně trojrozměrných bylo zachováno,“ řekl Karel Ksandr ČTK. Stalo se tak díky unikátnímu vysoušecímu pracovišti muzea. Podle Karla Ksandra šlo o boj s časem; mokré archiválie bylo nutno v čisté vodě opláchnout od hrubých nečistot a obalit fólií. Balíky se na paletách odvážely do mrazíren v Mochově a v Kladně, kde je šokové zamražení na minus 25 stupňů Celsia stabilizovalo. Na minimálních ztrátách ve výši dvou až tří procent mají podíl ruční práce a individuální přístup ke každému dokumentu. Z vlhkých fotografií se pořizovaly digitální kopie, zatímco tištěné materiály se prokládaly savými papíry a netkanou textilíí.

Liberecký kostel vydal mince a dokumenty z doby svého vzniku

Mince staré přes sto let a dokumenty psané švabachem vydal tubus, který našli dělníci při rekonstrukci kostela svatě Máří Magdaleny v Liberci. Pocházejí z doby, kdy byl kostel postaven. Kovovou pamětní schránku vysokou 33 centimetrů náhodou objevili při kontrolním dnu ve vrchní věžičce kostela. Uvnitř byly čtyři mince z let 1895-1910, list papíru, dvě obálky a lístek s adresami několika Němců, například Herbiga či Pilze. Schránku s ukrytým poselstvím objevili v Liberci i před sedmi lety při rekonstrukci radnice. Obsah ale nebyl tak vzácný. Válec s dokumenty o své době tam ukryli funkcionáři městského národního výboru 1. července 1969.

DOPRAVA

Zakázka na českou dálnici pro Rakušany nebo Turky?

Soutěž na stavbu úseku dálnice D1 mezi Lipníkem nad Bečvou a Přerovem přinesla určité překvapení. Přihlásilo se do ní jedenáct společností, z toho pět zahraničních. Vedle rakouských uskupení, kteří se na českém trhu objevují již delší dobu a většinou se opírají o spolupráci s některým z českých podniků, tentokrát projevila zájem i turecká společnost Mapa Insaat Ve Ticaret, která podala zcela samostatnou nabídku. Podle představitelů českého Ředitelství silnic a dálnic jde o nový trend, kdy se do různých výběrových řízení na budování dálnic začínají hlásit i zájemci ze vzdálenějších zemí. Vedle Turků projevují zájem i třeba firmy z Portugalska.

Důvodem jsou zřejmě složité podmínky pro investice do dopravní infrastruktury v jižní části Evropy, což tamější firmy vede k hledání možností jak proniknout na vzdálenější trhy. Nelze tak vyloučit, že brzo se budou v tendrech objevovat také nabídky italských, řeckých či španělských firem. Samozřejmě je otázka, zda obtojí v konkurenci firem, které český trh znají mnohem lépe a spíše dokážou odhadnout i přírodní podmínky při pozdějším provozování silnice.

V každém případě ale může přinést rozšíření konkurence pozitivní efekt v podobě snížení cen stavby. Dlouhodobě jsou přítom náklady na stavbu jednoho kilometru

české dálnice vyšší než v sousedním Německu, což vzbuzuje dlouhodobou a ostrou kritiku. Česká republika však zatím nemá příliš zkušenosti s čistě zahraničními staviteli dálnic a například zkušenosti Polska s čínskými společnostmi spíše vedou k opatrnosti. Možná se nakonec nejvíc osvědčí rakouský přístup se zapojením českých staveňů. Ale i v tomto případě budou muset firmy přizpůsobit své nabídky zostřené konkurenci. I tak se jistě nemusíme obávat, že by na kontraktu nakonec nevydělaly.

(MaFr)

Stanice metra Národní třída se na dva roky uzavřela

Kvůli stavbě administrativního a bytového centra Copa se na trase B pražského metra uzavřela stanice Národní třída. Soupravy metra v ní nebudou zastavovat asi dva roky. Aneta Řehková z tiskového oddělení pražského dopravního podniku na dotaz ČTK uvedla, že podnik za opravy stanice zaplatí přes půl miliardy korun. Multifunkční centrum bude investora stát kolem čtyř miliard korun. Lidé tak v budoucnu budou vystupovat z metra přímo do nové budovy s obchody, kavárnami a kanceláři. Výstavbu Copa centra a opravu stanice metra o několik let zdrželo rozhodování ministerstva kultury o památkové ochraně gotických sklepů, které se u Národní třídy našly. Ministryně kultury Alena Hanáková (TOP 09) nedávno potvrdila rozhodnutí svého

předchůdce Jiřího Bessera (STAN), že chráněna bude jen část sklepů. Stavbě už tedy nestojí nic v cestě.

MD chce převést 300 km rychlostních silnic na dálnice

Ministerstvo dopravy chce převést 300 km rychlostních silnic na dálnice a na některých silnicích 1. třídy zvýšit maximální rychlost z 90 na 110 km/hod. Pilotním projektem by se už letos na podzim měla stát komunikace mezi Hradcem Králové a Pardubicemi. Resort to oznámil v tiskové zprávě. Návrh nazvaný Nové pojetí dálniční sítě chce ministerstvo dopravy předložit vládě. Přispěje ke zvýšení srozumitelnosti a přehlednosti české dálniční sítě v očích domácích i zahraničních řidičů, uvedlo ministerstvo. Navrhovaným administrativním převodem vybraných rychlostních silnic do dálniční sítě by se její délka zvýšila o zhruba 300 km. Nově definovaných silnic pro motorová vozidla s povolenou rychlostí 110 km/hod by měly existovat řádově stovky kilometrů. Rychlost by se mohla zvýšit na 24 úsecích, například Most – Bílina nebo Liberec – Kunratice.

Viaggia Comfort pro ČD definitivně potvrzena

Zdánlivě nekonečný příběh se konečně blíží ke konci. České dráhy definitivně potvrdily odběr sedmi souprav Siemens Viaggio Comfort pro nasazení na společné lince s rakouským dopravcem ÖBB na trase Praha – Brno – Wien – Graz. Končí tak dlouhá anabáze s pořízením těchto jednotek. Teprve stvrzením smlouvy dojde k zahájení skutečné výroby souprav. České dráhy odběr od počátku podmiňovaly zajištěním jejich plnohodnotného nasazení. V tomto případě byl podmínkou podpis závazné smlouvy s ÖBB o dlouhodobém provozu společné linky, kterou by obsluhovaly právě jednotky Viaggio Comfort.

Odmítnutím nasazení Viaggia Comfort na linku Praha – Berlín došlo na otázku, zda vůbec odebrat alespoň nějaké soupravy, nebo celou zakázku zrušit. Po jednáních s ÖBB o zachování stávajícího konceptu dopravy mezi Prahou a Vídní projevili Rakušané trvalý zájem na společném provozu relace. Byla proto provedena nová finanční analýza nákladů na výrobu menší série souprav, aby mohla být zachována cena za jednu soupravu. Nakonec bylo stanoveno množství sedmi sedmivozových souprav. České dráhy nabídly změnu podílu dopravců na 7 : 3 ve prospěch ČD při zachování provozu společné linky. ÖBB po zvážení všech okolností na nárok ČD přistoupily, protože samy celou linku do Prahy v současné situaci pokrýt nemohly a zároveň nechtěly o tuto linku přijít.

Nyní tak bude definitivně stvrzena smlouva mezi ČD a ÖBB o závazném společném provozu linky Praha – Brno – Wien – Graz a následně kontrakt mezi ČD a Siemensem o dodání sedmi sedmivozových souprav Viaggio Comfort, které by měly být dodány do zahájení platnosti jízdního řádu 2013/2014. Soupravy budou oproti původnímu záměru vybaveny i oddílem Premium Class. Tato změna vyplynula ze snahy nabídnout jednotnou úroveň komfortu a vnitřních dispozic bez ohledu na to, zda cestující pojedou vozem ČD nebo ÖBB. V současnosti ale probíhají jednání o počtu míst v této třídě, která nebývá zcela využita ani v Rakousku.

V současnosti probíhají jednání mezi ČD, ZSSK a MÁV o nasazení souprav na linku Praha – Bratislava – Budapešť. Jednalo by se o plné pokrytí této trati soupravami Viaggio Comfort Českých drah pomocí osmi osmivozových jednotek, původně určených pro linku z Prahy do Hamburku. Podle dostupných informací je záměr již dohodnut se slovenskou stranou. Pro cestující by to tak znamenalo i na tomto vozebním ramenu narovnání kvality na všech spojích na jednotnou úroveň, která doposud neodpovídala kategorii vlaků EC.

V případě uskutečnění tohoto nákupu by tak budoucí nasazení Viaggií Comfort vypadalo následovně:

- 7 sedmivozových souprav ČD + 3 sedmivozové soupravy ÖBB: plné pokrytí linky Praha – Brno – Wien – Graz;
- 8 osmivozových souprav ČD: plné pokrytí linky Praha – Bratislava – Budapešť.

Celkem by tak do provozu v Česku zasáhlo 18 souprav Viaggio Comfort, reprezentovaných 134 vozy, které by například mezi Prahou, Brnem a Břeclaví jezdily v hodinovém intervalu. Zatím je jisté jen nasazení souprav na linku Praha – Wien – Graz.

Zdroj: České dráhy, Siemens upravil J. Zajíček

Škoda odhalila nový Rapid

Mladoboleslavská automobilka odhalila svou dlouho očekávanou novinku – model na pomezí Fabie a Octavie, který má však svými rozměry blíže Octavii a prodejní cenou patrně k Fabii. Ve světové premiéře se nová Škoda Rapid ukáže v září v Paříži, prodej bude zahájen na podzim.

Nová škodovka Rapid

Nejmladší škodovka je dlouhá 4,48 a široká 1,7 metru. Údaje o rozvoru náprav a velikosti zavazadlového prostoru nejsou zatím známy, předpokládá se ale, že hodnoty budou stejné jako u Seatu Toledo, který má stejný technický

základ jako rapid a který nabízí rozvor náprav 2,6 metru a zavazadlový prostor 517 litrů.

Pro srovnání, Octavia liftback je dlouhá 4,56 m a velikost od předních kol k zadním činí 2,578 metru, kufr nabízí 585 l. Rapid je liftback s výklopnými pátými dveřmi, stejně jako Octavia.

O Rapidu Škoda tvrdí, že je to první sériový vůz značky Škoda navržený v duchu nově vyvinutého designového jazyka automobilky. S podobně tvarovanou přídílí, respektive s některými designovými prvky, se tak budeme setkávat i v dalších modelech škodovky.

Jde zejména o ostré linie, nové logo a jeho umístění v zaoblené přední hraně kapoty. Přední a mlhové světlomety evokují tvar čtyřlístku. Zadní světlo má pro Škodu typické písmeno C.

Rapid má na výběr pětici benzinových motorů a dva vznětové agregáty, o jaké motory půjde konkrétně, Škoda nevedla.

Rapid zažije svou výstavní premiéru na pařížském autosalonu. Za hlavní cílovou skupinu pro model Rapid považuje Škoda Auto zejména rodiny, které hledají prostorný vůz za dostupnou cenu. Prodej začne letos na podzim.

178. Trilobit Pavla Kohouta

Vážení občané České republiky vietnamského původu,

podáváte žádost, abyste se v naší staré a Vaší nové vlasti stali uznanou menšinou. Stačil jsem Vás poznat už koncem let sedmdesátých, co jste se začali objevovat v Sázavě nad Sázavou, abyste poprvé předvedli svou pověstnou pracovitost ve slavné sklárně. Dodnes se traduje, že po sklu byla nejvíc exportovaným artiklem ze Sázavy jízdní kola, která jste ze mzdy obětavě posílali příbuzným do staré vlasti, zotavující se z Vaší Tricetileté války.

První dobu po konci naší Studené války jsem kroutil hlavou nad Vaší vizitkou u všech vjezdů do Československa, kde návštěvníky vítaly špalíry zahradních trpaslíků. Zanedlouho jsem však uznale kýval, neboť jsem si náhle mohl díky Vám kupovat potraviny od nevidím do nevidím. Právě kvůli tomu nebyl skvělý básník a diplomat Jiří Gruša zvolen senátorem za okres Cheb: když po něm delegace místních stánkařů chtěla, aby Vás jakožto cizáckou konkurenci vypudil, ukázal jim z okna na trh, jak tam i v dešti prodáváte, a poslal je soutěžit s Vámi. Oni za to poslali jeho, kam podle nich patřil.

Daleko předtím, než se z českých sedláků stali i bez farem farmáři, jste Vy v pražských průjezdech vystavovali přímo maliřská „zátiší“, na nichž nás v dobách, kdy dosluhoval Státní podnik Zelenina, jemuž spíš slušel název Zavadlina, první oslnila spanilost čerstvých a čistých salátů, mrkví, brambor a dalších plodů půdy. Proto jsem po zprávě, že dozráváte v úředně potvrzenou menšinu, chtěl s přáteli poznat Vaše největší předmostí v Čechách, tržní oasu Sapa, zvanou i Malá Hanoj.

Mou představou byl vietnamský Chinatown, jaké Vaši severní sousedé zbudovali v řadě západních velkoměst, kde návštěvník už v draky strážené bráně unikne ze světa, jenž mu jde na nervy, do vzorku jiné civilizace předvádějícího její tradice i kvality. Zájem čtveřice českých průzkumníků zvedl minulou středu pražský taxikář, Vás častý zákazník okouzlený sortimentem i cenami, a divil se, že jedeme tak pozdě, kdy spíš než davy kupců zažijeme pusté ulice. Nevěřili jsme! Chinatowny v Evropě i v zámoří působí nejvíc, když přepínají ze dne na noc, začnou osvětlovat exotickou architekturu a svůdně vonět z bezpočtu woků v jídelničkách. Za slibnou vstupní branou do ukázky Vaší civilizace však na nás, nezakryté cílým obchodním životem, vybaflý jenom nevkus a odpadky. Dlouhá pouť mezi ztmavými obchody a nevzhlednými sklady nás přivedla k jediné budově podobající se restauraci, ta byla však stejně nevábná; jedinou výzdobou v ní byl televizor s přímým přenosem z pravé Hanoje.

Pak už bylo vše příjemné, dobré víno, slušné jídlo, milá přítomnost Vašich rodáků nehlukně se bavících v přátelských skupinkách i rodinných klanech, kteří nás čtyři dlouhonozí a rovnooké nevnímali jako rušící cizince. To způsobilo, že se můj celkový dojem přesunul do přízniva: oslovil mě Vás asimilační rekord, když jste se už v třetí generaci stali našimi spoluobčany, srozumitelnými i navzdory obtížnosti Vašeho jazyka.

Čtu v odborných časopisech, že Vaše děti patří v našich školách k nejlepším češtinářům a Vaši dorostenci k předvoji vysokoškoláků. Vedle příkladu pilnosti dáváte i příklad rodinné soudržnosti, obé je u nás k pohledání. Ve Vaší populaci není víc vrahů na hlavu než v naší, a Vaší zloději i podvodníci také nepřekračují domácí normu. Většina z vás se líp dorozumí s námi než většina našinců s Němcem či Angličanem. A je logické, že se to může v příštích generacích jen zlepšit.

Můj příbuzný, kterému těžce ublížil minulý režim, se stal po útěku za Velkou louži přesvědčeným rasistou. Každému z černých říkal Bimbo a každý Mexičan byl pro něho Fazole, což ve mně vyvolávalo příslušné reakce, než jsme se v zájmu rodinného vztahu dohodli, že věčný svár aspoň zkulturníme. Když jsem ho na okružní cestě po Čechách vezl skrz Uhlířské Janovice, kde byl zrovna Váš trh, pronesl proto vybraně: „Jak tě znám, jsi zřejmě toho názoru, že i rákosníci mají právo na život!“ Brzy se mnou přerušil navždy veškerý styk.

Milí občané České republiky vietnamského původu, mám důvod věřit, že to budou právě Vaše děti, kdo Vám tehle vzkaz přesně přeloží do Vaší mateřštiny, která ač psána latinkou vypadá jako šifra. Šifrou už ale dávno není Vaše existence u nás, protože právo na život s námi si valná většina z Vás získala činnostmi, jež nám významně prospívají. A získává si čím dál víc místa i ve zdejší společnosti: kdo si na webu vyvolá dotaz na Váš jazyk, objeví tam desítky důkazů zájmu Čechů i Češek; pro některé má být možná žebříkem ke kariéře, pro většinu zjevně klíčem k srdci. Smíšená manželství jsou na pořadu dne, hitem budoucnosti stanou blondatí chlapečci a holčičky s mandlovými očičky.

Skončila Vám krušná doba pionýrů, začíná historická éra nové menšiny u nás. Přijďte k Pili, Nabídce a Láci i Jakost a Vkus! Včerejší trpaslíci a dnešní Sapa ať brzy patří minulé, spojte síly, hlavy i prostředky a přeměňte to zatím hodně ošklivé místo v zářící Viettown plný barev, zvuků, vůní a chutí, který bude i po večerech lákat stovky Pražanů Vaší kulturou a kuchyní.

Xin chào, dobrý den!

Psáno pro Mladou frontu Dnes 5. 5. 2012

Poznáme výsledky súťaže Dramaticky mladí 2012!

– Milujem ťa. – Naozaj? – Áno.

*Zdá sa ti to trápne? Už vieme, kto to vie vymyslieť lepšie.
Poznáme výsledky súťaže Dramaticky mladí 2012!*

Divadelný ústav vyhlásil výsledky tretieho ročníka celoslovenskej súťaže Dramaticky mladí o najlepší dramatický text mladých autorov do 18 rokov. Absolútnym víťazom sa stal Andrej Samuel Čermák (15 rokov) za hru *Schody*.

Do 20. mája 2012 sa prihlásilo 27 textov od 31 mladých autorov vo veku od 9 do 18 rokov. O výsledkoch rozhodovala odborná porota zložená z divadelných profesionálov s dlhoročnými skúsenosťami v danej oblasti: spisovateľ Daniel Hevier, bábkoherečka a pedagogička Miriam Pavelková a teatrologička Lenka Džadíková. Vzhľadom na veľký záujem o súťaž zo strany prevažne tínedžerov, sa porota rozhodla tento rok posudzovať prihlásené texty v jednej vekovej kategórii do 18 rokov.

Slávnostné vyhlásenie výsledkov a odovzdávanie cien mladým autorom sa uskutočnilo v pondelok 25. júna 2012 o 11.00 hod. v Martine, v priestoroch Národného domu Slovenského komorného divadla. Odovzdávanie cien sa konalo počas Junior dňa v rámci prestížneho martinského festivalu divadiel na Slovensku Dotyky a spojenia 2012.

Súťaž je určená mladým ľuďom, ktorí majú záujem a chuť vyskúšať si napísať dramatický text, divadelnú hru. Už minulé ročníky ukázali, aký úžasný kreatívny potenciál sa nachádza v našich mladých dramatikoch a že podpora nádejného talentu môže ovplyvniť budúcnosť a zmysľanie mnohých mladých ľudí.

Súťaž Dramaticky mladí je jednou z aktivít Divadelného ústavu v rámci medzinárodného projektu Platforma 11+. Projekt, podporený EÚ, združuje 13 divadiel a divadelných centier z 11 krajín Európy so špeciálnym záujmom o cieľovú skupinu dospelých mladých ľudí. Prioritným cieľom projektu je rozvoj kreatívnej komunikácie medzi divadlom a mladým človekom.

Ďalšie ocenenia:

2. miesto: Kristína Korbelová (17 rokov) za kolekciu hier *Výsluch, Alter ego a Bizardum*

2. miesto: Lenka Roskošová (16 rokov) za hru *Rodina Matová*

3. miesto: Daniel Detto (17 rokov) a Jakub Crcha (16 rokov) za hru *Dobiť svet... A načo!*

Špeciálne ceny:

Cena Marcela Čajku – Max Sobek (15 rokov) za hru *Recitátor alebo poeti*

Cena za kolektívnu tvorbu – Johanka Jakubová, Katarína Mudráková, Nina Nosálová, Paulína Pížová a Laura Zbončáková (všetky 10 rokov) za hru *Čokoládová čiapočka*

Nové Múzeum zločinov a obetí komunizmu

V pondelok 18. júna 2012 predstavili členovia občianskeho združenia Nenápadný hrdinovia v budove Vysokej školy sv. Alžbety v Bratislave priestory, v ktorých má vzniknúť prvé slovenské Múzeum zločinov a obetí komunizmu. Taktiež prebehla tlačová konferencia za prítomnosti občianskeho združenia Nenápadný hrdinovia a predsedu Konfederácie politických väzňov Slovenska.

Toto unikátne múzeum by malo vzniknúť do konca roka 2012, avšak nie vďaka podpore štátu, ale vďaka aktivistom.

Plány o vzniku tohto múzea vznikli už v roku 2010, kedy predseda Fóra kresťanských inštitúcií a predseda občianskeho združenia Nenápadný hrdinovia František Neupaer spolu so svojimi stúpenkami vyzvali, aby na Slovensku konečne vzniklo múzeum komunizmu, keďže na tomto území vládol komunistický režim vyše 40 rokov. K týmto aktivitám sa neskôr pridala aj novinová tlač, ktorá tento projekt výrazne podporila. Vznik múzea podporili aj viaceré organizácie a takmer 3 000 občanov.

Múzeum sa bude nachádzať v podkroví Vysokej školy zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety. Tieto priestory budú prenajaté za symbolické euro.

Hlavným účelom tohto múzea má byť hlavne oboznámenie mladých ľudí s komunizmom, preto budú v múzeu pripravené skladacie bicykle, ktoré budú návštevníkom slúžiť na objavovanie miest pripomínajúcich komunizmus, konkrétne sú v pláne cyklotúry k pamätníku pohraničníkov vo Valticiach na Morave.

V Múzeu zločinov a obetí komunizmu bude vystavený napríklad cínový panáčik väzňa z Jáchymova či z dreva vyrezávaný drak. Aktivisti momentálne zháňajú čo najviac exponátov a každý dobrovoľník, ktorý by mal záujem venovať či prepožičať múzeu predmety, ktoré sú späté s komunizmom, či nápady rozvíjajúce moderné múzeum, bude v múzeu srdečne vítaný.

Cieľom múzea je aj vybudovať profesionálnu vzdelávaciu inštitúciu s vlastnými odbornými zamestnancami, tak aby mohlo toto miesto slúžiť aj ako uchovávateľ histórie a vzdelávania mladej generácie.

Jedným z problémových častí vzniku Múzea zločinov a obetí komunizmu je nepodpora súčasného šéfa rezortu kultúry Mareka Maďariča (Smer-SD), ktorý tvrdí, že potrebné je vznik nového múzea je zabezpečovanie už existujúcich múzeí. Túto tému kedysi podporovala bývalá predsedníčka vlády SR Iveta Radičová, ktorá plánovala zriadiť Múzeum komunizmu vo vedľajšej budove Úradu vlády SR. (MK)

Friedrich Haider – nový riaditeľ Opery SND

1. augusta sa riaditeľom Opery Slovenského národného divadla stal rakúsky dirigent Friedrich Haider. Peter Dvorský, doterajší riaditeľ, ostáva naďalej pôsobiť v SND ako projektový manažér do konca roka 2012, aby participoval v novej divadelnej sezóne na niektorých ním už rozpracovaných projektoch Opery SND.

Friedrich Haider (* 1961) bol najmladším šéfdirigentom štrassburskej Opéra National, spolupracuje s prominentnými opernými domami (Viedeň, Mníchov, New York). Od bratislavského uvedenia Verdiho *Rekviem* (2001) pravidelne hostuje aj v Slovenskej filharmónii. V Slovenskom národnom divadle vidí Friedrich Haider veľký potenciál a iniciatívu chce vyvinúť najmä smerom k mladému divákovi. (DÚ)

Zomrel fotograf Karol Kállay

Významný slovenský fotograf Karol Kállay zomrel popoludní 4. augusta 2012 vo veku 86 rokov. Slovensko preslávil

svojím celoživotným dielom, pričom sa venoval viacerým fotografickým odborom, no jeho najväčším záujmom bola fotografická reportáž.

Karol Kállay začal mať zdravotné problémy pred štyrmi mesiacmi, keď sa zúčastnil na vernisáži Czech Press Photo, kde ochorel najmä na zápal pľúc. Aj napriek ťažkým zdravotným problémom naďalej pracoval. Keď bol jeho zdravotný stav už vysoko rizikový, začal Karol Kállay nepretržite pracovať, aby dokončil svoje najväčšie dielo. Vytvoril maketu knihy *Fotoreporting*, ktorá bude vydaná v Nemecku. Bude to päťstostranová publikácia s jeho 500 fotografiami na každej strane.

Životopis

Karol Kállay sa narodil 26. apríla 1926 v Čadci na Kysuciach. Po skončení gymnázia v Trenčíne a v Ružomberku začal amatérsky fotografovať. Vyštudoval Vysokú školu ekonomickú a právo na Univerzite Komenského v Bratislave. V päťdesiatych a šesťdesiatych rokoch pracoval ako inžinier-ekonóm. Určitý čas pracoval aj ako asistent filmového režiséra, napr. pri filme *Čertova stena*. Už v roku 1942 získal svoje prvé ocenenie – Zlatú medailu na celoštátnej výstave fotografií v Bratislave.

Od roku 1953 to bol slobodný umelec a o rok neskôr vydal svoju prvú knihu s názvom *Slovenské rieky*. Svoju fotografickú kariéru viedol úspešných 30 rokov. V roku 1956 sa začali jeho osobitné výstavy a stal sa členom Zväzu slovenských výtvarných umelcov. Počas svojej kariéry vydal viac ako 35 knižných publikácií a jeho fotografie boli exponátmi na stovkách výstav po celom svete.

V rámci svojej profesionálnej kariéry pôsobil nielen ako fotoreportér, ale aj ako módný fotograf, portrétista a krajinár. Čo sa týka práce v zahraničí a spolupráce so zahraničnými umelcami, Karol Kállay spolupracoval s významnými parížskymi a berlínskymi módnymi časopismi, takisto pracoval pre rôzne časopisy doma a v zahraničí. Svoju tvorbu prezentoval na vyše osemdesiatich osobných výstavách (Praha, Berlín, New York, Moskva, Budapešť, Varšava, Bukurešť, Sofia, Paríž, Hamburg, Bagdad, Káhira, Ósaka, Istanbul či Havana) a podieľal sa na mnohých skupinových expozíciách po celom svete.

Medzi jeho kariérne vrcholy patrí fotografovanie pre GEO Hamburg, pre magazíny *Spiegel*, *Stern*, *Focus*, *Manager Magazin*, *Paris Match*, *Illustré*, *Sport International* či *Tutto Turismo*. Jeho reportáže z Hamburgu, kde bol členom známej agentúry Bilderberg, sú celosvetovo známe a redakcia GEO Hamburg mu v roku 1992 udelila titul Fotograf roku 1992.

K srdcovým záležitostiam Karola Kállaya patrila jeho kniha knihy *Italy Today*, ktorá mala v Európe veľký úspech. Dokonca sa hovorilo, že táto kniha spolu s knihou *New York!* od Williama Kleina a *Sweet Life* od Eda van der Elskena výrazne ovplyvnili fotografiu svojím presadzujúcim sa prístupom, ako aj otvorenosťou k sociálnym problémom súčasnosti.

Karol Kállay získal aj cenu UNESCO za najkrajšie knihy sveta. Tými majú byť *Pieseň o Slovensku* a *Los Angeles*. Publikácie o Tokiu, Ríme, Mexiku či Slovensku patria taktiež k jeho veľmi úspešným dielam. Kniha fotografií *Bratislava moja* vyšla v roku 2011, v ktorej chcel Karol Kállay zachytiť čaro Bratislavy v rokoch 1944 až 1964, tak ako ju vnímal on sám.

Karol Kállay bol členom Medzinárodnej federácie umeleckej fotografie (FIAP). V rámci tejto organizácie získal titul EFIAP (Excellence de la Fédération Internationale de l'Art Photographique).

V roku 1998 mu prezident Slovenskej republiky zapožičal Pribinov kríž I. triedy za celoživotné dielo v oblasti umeleckej fotografie. Získal aj cenu Leopolda J. Danihelsa za umelecké aktivity v Los Angeles v USA.

Pri príležitosti životného jubilea Karola Kállaya mu v jeho 85 rokoch udelil primátor Čadce Milan Gura čestné občianstvo.

(MK)

Letné čítanie

Elixír smiechu je druhé vydanie úspešnej knihy o jednom z najväčších slovenských hercov v dejinách slovenskej kultúry Jozefovi Kronerovi a o hereckom rode Kronerovcov. *Hry Ondreja Šulaja* sú knižným výberom dosiaľ nepublikovaných autorových divadelných hier. *Príťažlivá osudovosť: subjekt a tragédia* je kniha slovinského teatrologa Krištofa Jacka Kozaka, ktorá upozorňuje na to, že tragédia ako žáner nepatrí do minulosti.

Elixír smiechu Jozef Kroner a Kronerovci

„Anča, nožík!“ – replika z úst Jozefa Kronera patrí k nezapomenuteľným pre generácie slovenských divákov už desiatky rokov. Rovnako ako ďalšie slávne postrehy, ktorými tento výnimočný a charizmatiký herec preslávil stovky postáv v divadle, filme či televízii doma aj v zahraničí. *Kubo*, *Fidlikant na streche*, *Tisícročná včela*, *Sváko Ragan*, *Slovácko sa nesúdi...* sú klenoty slovenskej kultúry a stali sa populárnymi aj vďaka prítomnosti Jozefa Kronera, ktorý svoje postavy stvárnil nenapodobiteľným spôsobom.

Divadelný ústav Bratislava práve vydal už druhé doplnené vydanie knihy. Publikácia *Elixír smiechu – Jozef Kroner a Kronerovci* vychádza v edícii *Osobnosti*.

Výnimočná publikácia kolektívu renomovaných slovenských divadelných a filmových teoretikov pod editorským vedením profesorky Zuzany Bakošovej-Hlavenkovej prináša plastický a bohatý obraz umeleckej tvorby Jozefa Kronera, významnej hereckej divadelnej a filmovej osobnosti. Zároveň upriamuje pozornosť na herecké majstrovstvo

jeho manželky Terézie Hurbanovej-Kronerovej, dcéry Zuzany Kronerovej, jednej z najvýznamnejších súčasných slovenských herečiek, a ďalšej výraznej hereckej osobnosti, herca Jána Kronera. Kniha je obohatená aj o vzácne a výstižné názory Zuzany Kronerovej a Jána Kronera, tvorcov a spolupracovníkov, čo ju robí prítažlivou a čitateľsky pútavou.

Ondrej Šulaj: *Hry*

Hry Ondreja Šulaja sú knižným výberom dosiaľ nepublikovaných autorových hier, ktoré vznikali v rozmedzí rokov 1975-2010. Čitatelia sa v ňom zoznámia s dramatizáciami slovenských próz, ktoré úspešne uviedli slovenské divadlá – od Timravy (*Ťapákovci, Všetko za národ*), cez Ladislava Balleka (*Pomocník*), Vincenta Šikulu (*Fila chytá vlhu*) až po Rudolfa Slobodu (*Gazdova krv*). V knihe sa nachádza aj autorova pôvodná hra *O psíčkovi a mačičke*, známa aj vďaka televíznej adaptácii a vydareným inscenáciám na Slovensku i v Čechách.

Ondrej Šulaj, doteraz vnímaný najmä ako filmový scenárista, sa vďaka ponúkanému titulu začleňuje aj do kontextu slovenskej drámy, ako aj do našich divadelných dejín. Úvodnú štúdiu k výberu, ktorý Divadelný ústav vydáva s Vysokou školou múzických umení v Bratislave, pripravila teatrologička Martina Ulmanová. Súčasťou knižného výberu sú aj fotografie, bibliografické a inscenačné zápisky.

Ondrej Šulaj (* 1949) je dramatik, filmový a televízny scenárista, dramaturg, režisér a vysokoškolský pedagóg. Je tiež autorom ďalších divadelných textov a dramatizácií: *Epizóda 39-44, Commune de Paris, Pantagruel, Kocúrko vo II.* či *Svadobná noc v dobre utajenom salóne*.

Krištof Jacek Kozak: *Prítažlivá osudovosť: subjekt a tragédia*

Krištof Jacek Kozak (* 1969) je významný súčasný slovenský literárny historik, teatroológ a pedagóg. Špecializuje sa na problematiku súčasnej drámy, predovšetkým tragédie. Kozak sa tomuto žánru venuje aj vo svojej teoretickej knihe *Prítažlivá osudovosť: subjekt a tragédia*. Publikáciu v slovenskom preklade Romany Maruškovéj práve vydáva Divadelný ústav v edícii Svetové divadlo.

Podľa Krištofa Jaceka Kozaka tragédia ako žáner nepatrí do minulosti. Vo svojej publikácii vyvracia teóriu o smrti tragédie a poukazuje na fakt, že tragédia mení svoj obsah a tvar v závislosti od spoločnosti, v ktorej vzniká a ktorú zrkadlí. Autor sa v tejto publikácii venuje filozofickým otázkam tragédie, filozofickému ukotveniu teórie tragického, rozoberá jednotlivé atribúty tragédie a v záverečnej kapitole analyzuje aj niektoré tragédie súčasných autorov.

(DÚ)

Sopranistka Montserrat Caballé bude spievať v Bratislave

Španielska operná diva Montserrat Caballé vystúpi 15. decembra v bratislavskej Incheba Expo Aréne, sprevádzať ju bude orchester mesta Bratislavy Capella Istropolitana pod taktovkou uznávaného dirigenta Josého Collada.

Montserrat Caballé sa do povedomia dostala už v roku 1965, keď musela v priebehu krátkeho času naštudovať titulnú rolu koncertnej verzie Donizettiho opery *Lucrezia*

Borgia v newyorskej Carnegie Hall. Pôvodne mala v tejto úlohe spievať Marilyn Horne, no tá ju pre hlasovú indispozíciu musela odmietnuť.

Zastúpila ju dovtedy neznáma operná speváčka Montserrat Caballé. Netušila, že práve tento večer od zákla-

dov zmení jej kariéru a razom jej bude celý operný svet ležať pri nohách. Po prvej árii očarila newyorské publikum natoľko, že si vyslúžila dvadsaťminútový neutíchajúci potlesk. Denník *New York Herald Tribune* na druhý deň priniesol oslavné titulky na jej výkon, pričom ju prirovnával k legendárnej Marii Callas. V ten večer vstúpila Montserrat Caballé do operného sveta, oslovovali ju zástupcovia veľkých operných spoločností a operných domov po celom svete.

Od tej doby spievala Montserrat Caballé vo všetkých prestížnych operných domoch a koncertných sálach sveta. Milánska La Scala, Metropolitná opera v New Yorku, Kráľovská opera Covent Garden v Londýne, parížska Opéra, Gran Teatro del Liceo v Barcelone, Bolšoj teatr v Moskve či opera v San Franciscu. Repertoár Montserrat Caballé je rozsiahly, počet jej divadelných rolí je približne deväťdesiat a je zrejme bezkonkurenčne najlepšou opernou speváčkou storočia. Spievala všetky významné úlohy štandardného repertoáru, ale najznámejšou a najobdivovanejšou sa stala pre svoj belcantový repertoár. Stala sa nástupkyňou Marie Callas v opernej postave Normy.

Pre svetové publikum sa stala slávnou aj vďaka spolupráci s Freddieom Mercurym, s ktorým naspievala album *Barcelona*. Ich spoločná pieseň zaznela aj na otváracom ceremoniáli Olympijských hier v Barcelone v roku 1992. Jej hlas je nezabudnuteľný pre svoju čistotu, presnosť a silu. Je uznávaná pre svoj dramatický výraz, excelentnú techniku, hlasové zafarbenie. Montserrat Caballé je opernou divou v pravom zmysle slova.

(DÚ)

Vláda otvorí druhý dôchodkový pilier

Vláda Slovenskej republiky potvrdila, že druhý dôchodkový pilier bude zmenšený a otvorí sa na tri mesiace v čase od októbra do konca decembra 2012. Strana Smer chce otvorením druhého piliera znížiť pravdepodobnosť sťažností na Ústavný súd. Otvorenie druhého piliera pre sporiteľov znamená, že dostanú možnosť prehodnotiť, či chcú mať v budúcnosti penziu aj z druhého dôchodkového piliera, alebo len zo štátnej Sociálnej poisťovne. Občania, ktorí ešte v druhom pilieri nie sú, budú mať možnosť do neho vstúpiť.

Doposiaľ sa sporiteľom na ich dôchodkové účty pripisovalo deväť percent, no od októbra sa im budú pripisovať už len štyri percentá ich hrubej mzdy alebo hrubého zisku. Daňovú úľavu na uhradené dve percentá od štátu získajú len ak sa pripoistia.

Dôchodkové spoločnosti DSS budú účtovať vyšší poplatok za správu vo fondoch bez garancií, než to bolo doteraz. Pôvodné 0,3 percenta nahradí 0,6 percenta z majetku vo fonde. Výnosový poplatok pre DSS vo všetkých fondoch stúpne z 5,6 percenta na 10 percent z dosiahnutého zhod-

notenia. DSS aj Sociálna poisťovňa si budú brať menší poplatok z príspevkov sporiteľov. Po otvorení druhého piliera si budú DSS účtovať 0,75 percenta, namiesto pôvodného jedného percenta. Sociálna poisťovňa si z príspevku sporiteľa strhne 0,25 percenta, do októbra to bolo 0,5 percenta.

Mladí ľudia, ktorí sa prvýkrát zamestnajú, sa automaticky stávajú sporiteľmi v druhom pilieri a dobrovoľný vstup bude povolený aj pre ľudí do 35 rokov, pričom majú obidve skupiny právo do dvoch rokov zo systému odstúpiť.

DSS budú povinný spravovať minimálne dva fondy, namiesto doterajších štyroch, pričom jeden by mal byť s garanciami – sporiteľa budú mať na účte minimálne sumy ich príspevkov a jeden bez nich. DSS budú taktiež povinný poslať sporiteľom listy najneskôr do konca februára 2013, s otázkou, či sa rozhodli sporiť si vo fonde bez záruk. Ak sporiteľa na tento list neodpovedia, budú od 1. mája automaticky zaradení vo fonde so zárukami.

Dôchodkový vek sa bude meniť od roku 2017, kedy nadviaže na strednú dĺžku života. Podľa Inštitútu finančnej politiky sa môže zvyšovať o približne 50 dní ročne. Penzijný vek mužov je momentálne 62 rokov a u žien je v rozpätí 53 až 57 rokov v závislosti od počtu detí na 62 rokov v roku 2024.

V nasledujúcich piatich rokoch nastane valorizácia pení o pevnú sumu, nie o percento. Suma, ktorá sa prerozdelení, bude závisieť len od inflácie a nie aj od priemernej mzdy. Od roku 2018 sa majú penzie opäť zvyšovať percentuálne, a to podľa dôchodcovej inflácie.

Ľuďom, ktorí zarábajú menej, ako je priemerná mzda, budú viac ako doteraz prispievať na dôchodky ľudí so zárobkom nad tisíc eur. Doterajších 16 percent z rozdielu, ktorý im chýbal do dosiahnutia priemernej mzdy, ktoré sa ľuďom s vypočítanou nízkou penziou pridalo, sa zdvihne na 22 percent. V opačnom prípade lepšie zarábajúcim ľuďom uzná štát pri výpočte dôchodku postupne nižšiu sumu zo zárobku prevyšujúceho 1,25-násobok priemernej mzdy do trojnásobku priemernej mzdy. Táto hodnota sa zníži na 60 percent.

S otvorením druhého piliera prichádza aj mnoho názorov pre a proti nemu. Podľa premiéra Roberta Fica by druhý dôchodkový pilier nemal zameriavať ľudí s príjmom do 1 000 eur, pretože pre nich je nezaujímavý a nevýhodný. Príjem do 1 000 eur má pritom podľa predsedu vlády 81 % ľudí na Slovensku.

(MK)

Prvé premiéry novej divadelnej sezóny v SND

Sylfida

Premiéra baletu *Sylfida* (*La Sylphide*) 12. marca 1832 v Paríži sa považuje za začiatok baletného romantizmu. Francúzska inscenácia v choreografii Filipa Taglioniho na hudbu J. Scheitzhoeffera fascinovala baletného majstra Augusta Bournonvillu natoľko, že v o štyri roky neskôr uviedol v Kodani svoju verziu tohto baletu. Do reálneho sveta vstupuje nadprirodzená lesná bytosť Sylfida, ktorá svojim šarmom a nežným prenasledovaním zasiahne do života škótskeho farmára Jamesa. Dielo je také populárne, že je na repertoári dánskeho kráľovského baletu nepretržite od roku 1865 a vďaka dánskej konzervatívnosti je *Sylfida* autentickým pohľadom na baletné umenie roman-

tizmu. V SND naštudoval balet *Sylfida* Niels Kehlet a opäť uvedie jej obnovenú premiéru 28. septembra 2012.

Oresteia

Aischylos je prvý známy dramatik západného literárneho kánonu; v jeho jedinej dochovanej trilógii *Oresteia* sú prítomné azda všetky témy, ktorými sa bude európske divadlo v nasledujúcich storočiach zaoberať. Príbeh „manželskej hádky“ Agamemnóna a Klytáimnéstry a jej pokračovania v generácií detí možno dodnes interpretovať politicky a v rovnakej miere aj ako nadčasový archetyp prítomný v duši západného človeka. Pred zrakmi obce sa tu rozvíja rodinná tragédia a súčasne spor bohov. Pomsta stíha pomstu, vražda vraždu, vernosť božím príkazom sa podobá démonickej posadnutosti. Riešenie nikdy sa nekončiacoho rodového násillia medzi rodičmi a deťmi vidí Aischylos v zmierení sa bohov a ľudí, v politickom poriadku slobodných občanov, ktorý oslobodzuje jednotlivca z moci jeho osobných démonov. Napriek potokom krvi je záver trilógie podivuhodne optimistický. *Oresteia* sa chce SND navrátiť ku koreňom európskej kultúry a priniesť veľký titul klasickej veršovanej drámy. Je to prvé uvedenie celej trilógie na našej prvej divadelnej scéne. V úprave a réžii Rastislava Balleka má *Oresteia* premiéru 6. a 7. októbra 2012.

OH Londýn 2012

Na olympijských hrách v Londýne 2012 mala Slovenská republika rekordne málo zástupcov od začiatku jej účasti na olympijských hrách, konkrétne 46. V celkovom hodnotení krajín skončila Slovenská republika na 59. priečke bez zlatej medaily, čo je najhoršie v ére samostatnosti Slovenska.

Naši vodní slalomári získali dve bronzové medaily, za výkon Michala Martikána a bratov Hochschornerovcov. Striebornú medailu získala Zuzana Štefečeková za stĺbu a bronzovú medailu Danka Barteková v skeete žien.

Ďalšie úspechy slovenských športovcov na OH 2012:

- 6. miesto: Jana Dukátová, vodný slalom – K1
- 6. miesto: Peter Gelle, Erik Vlček, Martin Jankovec, Juraj Tarr, rýchlostná kanoistika – K4 na 1 000 m
- 6. miesto: Lubomír Hagara, rýchlostná kanoistika – C1 na 200 m
- 8. miesto: Lucia Klocová, atletika – beh na 1500 m,
- 8. miesto: Matej Tóth, atletika – chôdza na 50 km
- 8. miesto: Peter Gelle – Erik Vlček, rýchlostná kanoistika – K2 na 1 000 m
- 9.-16. miesto (osemfinále): Daniela Hantuchová, tenis – dvojhra
- 11. miesto: Samuel Piasecký, športová gymnastika – bradlá
- 11. miesto: Martin Tešovič, vzpieranie – do 105 kg
- 12. miesto: Erik Varga, streľba – trap
- 12. miesto: Dana Veldáková, atletika – trojskok
- 13. miesto: Ivana Kmeťová, Martina Kohlová, rýchlostná kanoistika – K2 na 500 m
- 14. miesto: Daniela Pešková, streľba – vzduchová puška 40
- 14. miesto: Ivana Kmeťová, rýchlostná kanoistika – K1 na 200 m
- 15. miesto: Juraj Tužinský, streľba – vzduchová pištoľ 60
- 15. miesto: Marcel Lomnický, atletika – hod kladivom
- 20. miesto: Pavol Kopp, streľba – ľubovoľná pištoľ 60
- 20. miesto: Martina Hrašnová, atletika – hod kladivom

(MK)

Sokolská župa rakouská
1010 Wien, Drachengasse 35
www.sokol-wien.com
E-mail: sokol@sokol-wien.at
Starosta:
Dr. Thomas FREY-MATERNA
E-mail: materna@aon.at
Čestný starosta:
Dipl. Ing. Jiří NOVÁČEK
E-mail: novacek.wien@aon.at
Tel./fax: ++43 1 604 87 04

Sokol informuje
Jako tělovýchovný spolek s dlouholetou tradicí Vám Sokol nabízí sportovní hodiny vedené školenými vedoucími s velkou praktickou zkušeností.

Přijďte se podívat,
srdečně Vás zveme!

Náčelnictvo a cvičitelé
Sokolské župy rakouské

Informace:
s. Marie PÍBLOVÁ, tel. 330 97 87
s. Irena FLORIÁNOVÁ,
tel. 0650/90 194 90
Sokolský adresář:
www.sokol-wien.com

Česká obec sokolská
Tyršův dům – Újezd 450,
118 01 Praha 1
Tel.: ++420 257 007 111
Fax: ++420 257 320 580
www.sokol.eu

Sokol Vídeň XX
Helena Rybáková
tel. 01/332 46 10

Cvičení rodičů s dětmi

Cvičíme
každé pondělí
16:30 – 17:30

Bližší informace:
Mag. I. MÜHLBERGEROVÁ
tel.: 480 49 14

Župní družstvo volejbalu (vedoucí odboru Anton Florián, tel. 01/586 86 86)
23, Anton-Baumgartner-Strasse – kulatá hala Alt-Erlaa

Čtvrtek	19:30 – 21:00	odběžená (muži)
---------	---------------	-----------------

Župní trénink ve stolním tenise (info přes den: Pavel Vlček, tel. 01/86 99 297)
17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Středa	19:00 – 21:00	stolní tenis
--------	---------------	--------------

Župní zdravotní cvičení
17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Úterý	16:00 – 17:30	ženy a muži
-------	---------------	-------------

Sokol Vídeň I/V
3, Sebastianplatz 3 – tělocvična školy Komenský

Úterý	19:30 –	rekreační volejbal
-------	---------	--------------------

Sokol Vídeň II
2, Blumauergasse 2 – tělocvična veřejné hlavní školy

Pondělí	18:00 – 21:00	muži
---------	---------------	------

Sokol Vídeň III/XI

Info (volejbal): N. Stěrbová, tel. 0650/967 80 80, e-mail: K.Sterba@gmx.at
3, Sebastianplatz 3 – tělocvična školy Komenský

Čtvrtek	19:00 – 21:00	gymnastika (ženy a muži)
---------	---------------	--------------------------

Sokol Vídeň X

Každou první středu v měsíci seniorské odpoledne od 15:00. Hosté vítáni.

Info: Werner Kallin, tel. 0699/19 68 20 53, e-mail: sokol-10@chello.at

10, Angeligasse 21 – sokolovna (tel. a záznamník: 01/600 20 20)

Úterý	17:00 – 18:00	tanečky pro malé děti Sokol X
	18:00 – 19:00	showdance Sokol X
	19:00 – 20:00	aerobic Sokol X
	20:00 – 22:00	fotbal Sokol X
Středa	18:00 – 22:00	Volejbal Sokol III (18:00-20:00, 20:00-22:00)
Čtvrtek	09:00 – 10:30	jóga Sokol X
Pátek	15:30 – 19:00	SVS (dorostenci, Sokol V U-17)
	19:00 – 21:00	SVS (Sokol V)

Sokolská jednota Tyrš XII/XV

Info: jar.hovorka@gmx.at, tel. 0699/12 68 12 46

Jednota cvičí v sokolovně 10, Angeligasse 21.

Pondělí	19:30 – 21:00	míčové hry (muži)
Čtvrtek	17:30 – 18:45	základní sport, gymnastika (žactvo 3-14 let)
	19:30 – 20:30	kondiční a posilovací cvičení na hudbu (ženy + muži)

Sokol Vídeň XVI/XVIII

17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Pondělí	16:30 – 17:30	cvičení rodičů s dětmi
	17:30 – 18:30	cvičení žactva
	19:00 – 21:00	trénink oddílu stolního tenisu
Středa	17:00 – 19:00	trénink oddílu stolního tenisu
Čtvrtek	19:30 – 21:00	cvičení žen
Pátek	18:00 – 19:15	cvičení žactva a stolní tenis
	20:00 – 22:00	cvičení mužů

Sokol Vídeň XXI (Info: karl.brousek@bmukk.gv.at)

21, Roda-Roda-Gasse 7

Úterý	18:00 – 21:00	gymnastika, míčové hry (ženy + muži)
-------	---------------	--------------------------------------

Jarní veselice se podařila

Přes veškeré zábrany provozu ve Vídni – různé parády a tím dopravní omezení – se v neděli 17. 6. již v 8 hodin ráno sešli sestry a bratři sokolské jednoty XII-XV ve dvoraně české školy ve III. okrese, aby připravili pro návštěvníky tradiční jarní veselici. To znamenalo vynést stoly a lavice, umýt je, nachystat gril na pečení pochoutek, uspořádání chlebíčků, dortů a jiných sladkostí do chladicí vitríny, připravit výcep již tradičního Budvaru a ještě spoustu jiných drobností.

Všichni se zhostili všech úkolů na výbornou a první návštěvníci dorazili již půl hodiny před stanoveným začátkem. Těsně po desáté hodině přijel „náš“ muzikant Mirek ze Stavěšic – jinak je starostou této milé slovácké vesničky – a za několik minut se již linuly z jeho přivezených nástrojů (varhany a kytara) a za jeho zpěvu ty nejkrásnější melodie, lidové i populární. Byli jsme doslova „nuceni“ s ním tyto k srdci jdoucí písničky zpívat. Mirku, moc ti děkujeme.

Počasí nám přálo a přílišné horko se zahánělo studenými nápoji, jichž byl dostatek. Díky chladicímu boxu, který ochotně zapůjčil manžel sestry Aničky Jürgen Egermeier. K obědu se podávala grilovaná pečeně nebo vuřty s bramborovým salátem nebo chlebem. Zájem byl tak velký, že bratři museli gril rozžhavit ještě jednou. Káva se zákusky se podávala ve vestibulu divadelního sálu.

Odpoledne se konaly na nově zřízené zahradě hry pro děti za vedení osvědčených sester. I někteří bratři se jako pomocníci zúčastnili. Jako odměnu dostaly všechny děti – a bylo jich 24 – zmrzlinu.

Přestože se někteří návštěvníci chystali v pozdější odpoledne na cestu domů, velká většina jich zůstala v družném hovoru sedět až přes 18. hodinu. (Konec veselice.)

Děkujeme všem návštěvníkům, letos jich bylo hodně přes sto, za jejich přízeň a doufáme, že se s nimi opět setkáme na dalších aktivitách jednoty (**Moravské hody – 13. října 2012**).

Sestrám a bratrům, kteří veselici připravili a kteří také po zábavě prostor uklidili a vše dali zase do pořádku, patří **VELKÝ DÍK**.

P. S.: Velkým objemem – a byl za to mnohými obdivován – se stal jeden budoucí bratr – říkejme mu Toniček –, který se zájmem sledoval dění u prodeje limonád a čepování piva a prakticky potvrdil, že v něm dřímá velký talent. Toničku, děkujeme ti.

V Praze byl ukončen XV. všesokolský slet

V Praze skončil XV. všesokolský slet, zúčastnilo se jej na 14 tisíc cvičenců z Česka i ze zahraničí. Slet zahájil průvod čítající více než deset tisíc lidí, který prošel historickým centrem Prahy. Sokolové se sešli na Václavském náměstí, odkud zamířili přes Národní třídu k Rudolfinu a na Staroměstské náměstí, kde trasa skončila. V průvodu sokolové nesli historické prapory, vedle četných sokolských stejnojmenných se objevily i kroje lidové, hrála živá hudba. U Rudolfinu se účastníci pozdravili s pražským arcibiskupem kardinálem Dominikem Dukou a významnými zástupci obce sokolské. Průvodu se účastnili zástupci všech celkem dvaatřiceti českých a moravských sokolských žup.

Zahraniční hosté přijeli z patnácti zemí, zastoupeny byly například Rakousko, Slovensko, Kanada, USA, Austrálie či Dánsko.

Na slet, který se koná pouze jednou za šest let, se prý sokolové chystali od konce roku 2010. Skupinové skladby, na kterém vystoupily tisíce cvičenců, probíhaly ve vršovické Synot TIP Aréně. Před šesti lety vystoupilo na Strahově 17 000 lidí. Letos by to mělo být zhruba 14 000 cvičenců, za celý týden se však předvedlo přibližně 20 000 lidí. Předtím se již část cvičenců představila veřejnosti v centru Prahy, členové sokolských jednot zacvičili na pódiu na Staroměstském náměstí.

Velký ohlas mělo například cvičení 24 slovenských žen s kužely, které přijely z Prievidzy. Členky Povážské župy vystoupily v hlavním večerním programu v Edenu ve skladbě My a my, ze Slovenska přijelo 286 cvičenek. Účastníci všesokolského sletu slavili v těchto dnech společně 150. výročí sokolské organizace, kterou v roce 1862 založili Miroslav Tyrš a Jindřich Fügner. Záštitu nad sletem převzal prezident Václav Klaus a ministerstvo školství. Tradice všesokolských sletů sahá do roku 1882. V současnosti čítá jeho členská základna asi 180 000 členů sdružených do 42 žup a zhruba 1 120 jednot. Více než polovina členů je mládež do 26 let.

Kmochovy sokolské pochody pod Hradem

Poslední místo odpočinku Tyrše a Fügnera na Olšanech

Fotograf: Marian Miricka

XV. všesokolský slet v Praze

1.-6. červenec 2012

Tak jsem zažil sokolský slet. Aktivně. Jako jeden z 10 500 cvičenců. Co k tomu dodat? Byla to síla! Když při večerní premiéře 5. července vstoupí na slavný stadion Slavie v pražském Edenu 1 800 cvičenců-seniorů označených jako „Věrná garda“, je bouřka, lije jako z konve a blesky stíhají hromy. Nikdo z účinkujících nemá pláštěnku či alespoň čepici, z ampliónů znějí tóny české hymny a dalších skladeb, publikum bouřlivě tleská... To je moment, který člověku jen tak z hlavy nevyprchá.

Síla nespočívala v té jakoby vzdorovité vytrvalosti vůči nepříznivému počasí, ale především v tom, že tito lidé sem vůbec přišli, že vážili cestu nejen ze všech končin Čech a Moravy, ale také ze Slovenska, z USA, Kanady, Francie, Švýcarska, Rakouska, Srbska, Švédska, Dánska, Ukrajiny, Austrálie a dalších zemí, nechyběli ani lužickosrbští sokolové. Téměř celý rok se na slet připravovali ve větších i menších sokolovnách, které jejich předkové vybudovali z vlastních zdrojů a píce. Cestu do Prahy, sportovní oděv, ubytování, jídlo a ostatní výdaje si hradili sami. Nikdo je k tomu nenutil, nikdo je nesponzoroval.

Je to již 150 let, kdy Miroslav Tyrš a Jindřich Fügner přišli s myšlenkou organizování společných cvičení – sokolských sletů, která se hlavně díky Tyršově talentu a vytrvalosti rychle ujala, rozšířila a je živá dodnes. A jak dosvědčují nedávné dějiny, tato idea se stala jedním z hnacích motorů pro přežití budováním vztahů sounáležitosti, sdílením informací, šířením kultury nejen mezi Čechy a Moravy v období rakousko-uherské monarchie a později v samostatném Československu, ale také mezi krajanů – vystěhovalci, ať koncem 19. století po odchodu za prací do Ameriky, při rozpadu monarchie po první světové válce a také po druhé světové válce, kdy po komunistickém puči v roce 1948 desetitisíce našich krajanů opustily republiku a usadily se napříč krajinami všech kontinentů.

Člověk je společenský tvor. Je to také bytost religiózní či politická. Ať je jeho světonázor jakýkoliv, k tomu, aby přežil, mnohdy nejvíc potřebuje úplně obyčejný kontakt s jiným člověkem. A tuto možnost Sokol od samého začátku svého vzniku nabízel. Lidé, kteří se v něm sdružují, nepotřebují ani politickou legitimaci ani nemusí vyznávat určité náboženství. Zato chtějí mít pohyb, zacvičit si podle prastarého přísloví „Ve zdravém těle zdravý duch“, protože vědí, že bez alespoň minimální fyzické zdatnosti není možné, aby byl člověk zdravý.

V době, kdy Sokol vznikal, neexistovalo ani rádio, ani televize nebo počítač. Ta startovací čára, na které se tehdy lidé setkávali, byla mnohem širší, než je tomu dnes. Svůj volný čas mohli stejně jako lidé dneška využívat tak, jak chtěli. Najít si však v moderní době internetu, kulturních či vzdělávacích nabídek nebo možností cestovat po světě čas pro společný „tělocvik“ není, jak se zdá, již tak populární ani atraktivní.

O to víc jsem byl příjemně zaskočen tím obrovským množstvím cvičenců všech generací, a napadla mě tato myšlenka: Kdoví, možná právě v tom, že se i dnes dokážou lidé odtrhnout od onoho nekonečného spektra nejružnějších nabídek směřujících tak jako dosud nikdy k individualismu a – přiznejme si – také k egoismu, tkví

síla potřebnosti a budoucnosti Sokola. V tom, že si najdou čas, aby u společného „tělocviku“ prohodili slova o životě a o přátelství, o solidaritě a pomoci jiným. Velice výstižnými slovy o tom napsal v *Lidových novinách* Zbyněk Petráček ve článku *Občanská společnost? V Sokole*. Z jeho textu si dovoluji ocitovat následující myšlenky:

„Sokolové představují asi nejpevnější pojítko dnešní společnosti s exilem (československým exilem, jak oni stále říkají). A nejtvrďší. Účastníci cesty prezidenta Havla do Austrálie v devadesátých letech dávali k lepšímu přijetí u tamních sokolů: Václava Havla vítali s hrdostí a dojetím, ale ministr Dlouhý k nim jako bývalý komunističtí nesměl... I ten, kdo si dělá ze Sokola hlavně legraci, kdo se posmívá hromadným cvičením a ukazuje prstem na čiperné seniory a seniorky v sokolských tričkách, by si mohl uvědomit pár věcí. Tuší vůbec, kolik sokolů se účastnilo odboje prvního, druhého i třetího a padlo v něm? Ano, ti sokolové, kterým šlo jen o harmonii masových tělocvičných skladeb, se mohli po zákazu v roce 1952 produčirovat na komunistických spartakiádách a také se na nich produčirovali. Ale za to už sokolská myšlenka nemohla... Až někdy budete přemýšlet nad tím, co že vlastně je ta často citovaná občanská společnost, můžete se podívat na ty stovky, možná tisíce sokoloven ve velkých i malých městech a vesnicích. Vznikaly jako dílo občanské společnosti a mnohdy jí slouží ještě po sto letech. Za jejich vybudováním nestály žádné dotace od státu, ale »jen« spontánní zájem a aktivita členské základny.“ (LN, 7. 7. 2012, str. 10)

A na doplnění přidávám pár myšlenek z rozhovoru s Miroslavem Vránou, náčelníkem České obce sokolské: „Nabízíme cvičení pro zdraví, nikoliv pro výkon... Každý, kdo přijel do Prahy cvičit, zaplatil účastnický poplatek, dopravu, úbor, stravování i ubytování... Je úžasné, že v současné době, kdy má každý hluboko do kapsy, toho lidé pro svou účast na sletu tolik obětují. Jen proto, aby se tu setkali, aby předvedli, co dovedou... Letošní slet splnil nad očekávání mé představy: Dokázali jsme, že něco umíme, že máme nejen starší členy, ale i mladé. Sokol žije dál! Organizaci nám silně zkomplikovala čtvrtetní bouřka (5. července). Všichni cvičenci to vydrželi statečně, hlavně nástup na začátku. Velký obdiv patří především Věrné gardě, ta tam stála nejdéle a nejvíce promokla... Hromadná cvičení sokolů, to je české rodinné stříbro.“ (MF Dnes, 7. 7. 2012, B3)

Za účastníky alespoň dvě reakce. Marek Kadlubec z Havířova řekl: „Líbila se mi celkově atmosféra sletu, že je tady tolik účastníků, to seřazování před vystoupením – a všechno ve velkém počtu. Jsem tady poprvé a tohle mě opravdu ohromilo.“ A Kristýna Bělková z Rakovníka vyznala: „Nejsilnějším zážitkem pro mě byla velká účast sokolů, úžasná jednota lidí. Celý ten týden byl náročný, ale zvládnout se to dalo. Určitě to stálo za to. Příště, za šest let, určitě přijedu zase.“ (MF Dnes, 7. 7. 2012, B3)

V pátek 6. července dopoledne jsme měli volno, a tak jsem zašel na kávu do kavárny Louvre, kam rád chodím, když jsem v Praze. Procházel jsem kolem dvou čišnic a tu slyším, jak ta mladší říká své starší kolegyni: „Když tak včera hrozně lilo, byla jsem doma a dívala jsem se na přímý přenos cvičení sokolského sletu. Úvodní ceremoniál byl velice krásný, ale víš, co jsem obdivovala nejvíce? Jak při něm celou tu dlouhou dobu stály na stadionu skoro dva

tisíce cvičenců-seniorů. Byli promočení durch, a jak pak ještě nádherně cvičili..." Nedalo mi to, abych se hrdě nepochlubil: „Jedním z těch cvičenců jsem byl taky já..."

Rakousko totiž zastupovalo na sletu 51 cvičenců z Vídně + 3 cvičenci z Austrálie. Hlavní náčelník, který měl na starost celou téměř dvoutisícovou skupinu seniorů, právě nám, vídeňským sokolům, závěrem vyslovil do mikrofonu poděkování za vzorné cvičení a charakter, jak jsme šli příkladem mnoha jiným, kteří váhali, zda mají v tom nečase cvičit. Bylo to velice dojemné.

A tak oznamuji zájemcům všech věkových skupin: pokud si chcete pro zdraví, radost, ale i pro navázání přátelství zacvičit, přijďte k nám. Cvičíme hodinu týdně ve čtyřech vídeňských tělocvičnách:

- hlavní tělocvična: Angeligasse 21, 1100 Wien;
- sokolovna, Steingasse 7, 1170 Wien (tělocvična jednoty XVI/XVIII);
- Sokol Vídeň III/XI cvičí v České škole, Sebastianplatz 3, 1030 Wien;
- Sokol XXI cvičí ve škole Roda-Roda Gasse 7, 1210 Wien.

Všechny tyto údaje a časy, kdy se cvičí, může čtenář najít jak v *VSL*, tak i v *Klubu*.

Peter Žaloudek, Vídeň, 7. července 2012

Před slavnostním pochodem Prahou

Vlajkonoši na Staroměstském náměstí

Fotograf: Marian Miricka

Přísně utajený slet

Ve dnech 5. a 6. července letošního roku se v Praze konal XV. Všesokolský slet. Byl vyvrcholením oslav 150. výročí založení Sokola v roce 1862, které byly zahájeny již počátkem tohoto roku slavnostním shromážděním a pokračovaly dále právě přípravami na slet. Česká televize uváděla od počátku roku na programu ČT4 informace o sokolských jednotách, jejich práci, o historii Sokola a jeho současnosti.

Bohužel je zřejmé, že tato televizní propagace nestačila k tomu, aby lidé, hlavně ti, kteří žijí v Praze, věděli, že se něco bude konat. Většina jich vzala – často jen jako informaci o protivných dopravních omezeních – na vědomí, že v neděli 1. července projde Prahou slavnostní průvod sokolských jednot. O tom, že se kromě toho koná ještě v Edenu XV. Všesokolský slet, věděl málokdo.

Chodili jsme Prahou a potkávali skupiny cvičenců, jejichž trička či halenky nesly označení jejich jednot, i my jsme přijeli „vybavení“ tričky s označením Sokola Vídeň. V restauracích a i na ulicích se nás vyptávali, odkud jsme a většinou se hrozně divili, že slet nebyl jen ten průvod Prahou, ale že se ještě budou ve čtvrtek a pátek konat veřejná cvičení v Edenu.

Bylo nám z toho smutno – a když jsme pak po vlastním cvičení seděli na tribunách a sledovali ostatní skladby, měli jsme pocit, že kdybychom my, cvičenci, z tribun odešli, zůstalo by tam jen několik málo diváků.

Chápu, že se ČOS potýká s finančními problémy, je jasné, že konkurzem Sazky došlo k velkým finančním ztrátám a že asi „na víc nebylo“. Ale je to škoda – škoda lidské práce, škoda, že se slet nestal velkou propagací zdravých sportovních aktivit pro všechny věkové kategorie.

Kolik práce se vložilo do příprav, ať už zajištění cvičebních a pomocných ploch, do přípravy sletišť, organizace celého průběhu, ale ještě předtím do přípravy v jednotlivých jednotách – a nakonec to působilo dojmem, že jde bezmála jen o interní záležitost malé skupiny lidí.

I když jsme ve sletovém týdnu procházeli Prahou z jednoho místa na druhé, nesetkala jsem se ani s jedním sletovým plakátem. (Možná, že někde byly, ale kde?)

Skutečně zabolalo to, co nám řekl jeden číšník na Hradě: „Když komunisti pořádali spartakiády, uměli je propagovat tak, že o tom všichni věděli.“ I když tehdy bylo vše financováno ze státních prostředků a nedá se tedy srovnávat se současnou situací, zůstává skutečností, že ten náš slet byl skutečně skoro přísně utajený.

Pro nás, cvičence, to samozřejmě bylo něco jiného. Těšili jsme se na slet, připravovali jsme se poctivě, náladu nám nezkazilo ani pražící slunce na seřadišti, ani důkladný liják ve čtvrtek večer při zahájení. Máme pocit, že jsme odvedli dobrý výkon, za který nás diváci odměnili opravdu bouřlivým potleskem. Naopak jako diváci jsme oceňovali výkony cvičenců v dalších skladbách, a to cvičenců od těch nejmenších – s rodiči – přes soubory, které nepatří přímo k sokolské rodině, až po ty nejstarší.

Byly to pro všechny účastníky úspěšné a krásné dny. A lze jen doufat, že se finanční situace před příštím sletem v roce 2018 upraví natolik, aby se o naší práci a o sletu dozvěděla více než jen hrstka lidí.

AK

Naše skupina po průvodu na Staroměstském náměstí

Před hlavním vystoupením

Ve sněmovně

Na nádvoří Tyršova domu s Jarinou Žitnou

Projev br. Frey-Matery ve sněmovně

Rozloučení v restauraci u Švejka

Naše cvičitelka Nela Štěrbová s naším dárkem

Představení *Prodané nevěsty*

Fotograf: Marian Miricka

Vzpomínky na Strážnici aneb Všude dobře, doma nejlépe!

Také vám připadá, že prázdniny utekly jako voda? Ochutnali jste vůně patřící k létu, k dovolené? Cizokrajné bazary s vůní koření, odér mořských vln nebo ranní závan dobře schovaných hnědých kloboučků v alpských lesích? Zkrátka všude je krásně, když je to pravé, vysněné léto. A moje babička prohlašovala zase jinou prázdninovou moudrost: Všude dobře, ale doma je nejlíp. A tak v již poprázdninové bilanci musím dát zapravdu oběma moudrostem.

Doma je nejlíp, protože i když by náš zánovní kufr mohl vyprávět letištní historiky z celého světa, stejně v mém osobním žebříčku TOP 10 nejoblíbenějších míst, kam se ráda vracím, se na prvním místě drží už léta naše stověžatá Praha s jejím nezaměnitelným kouzlem, na druhém místě renesanční Český Krumlov s nádechem vodácké romantiky a na třetí místo jsem letos posunula krásnou moravskou Strážnici, Mekku folklóru a tradic. A proč zrovna Strážnice?

Ještě než začala dovolenková sezóna, vydala jsem se s VOmladinou do Strážnice na Mezinárodní folklórní festival. Víkendový výlet nám skvěle naplánovala naše super organizátorka Jana Bělochová, nejen naše herečka, ale hlavně zapálená tanečnice folklórní skupiny Demižón. Když jsme dorazili do vyšperkovaného městečka na jižní Moravě, hned na nás ze všech koutů dýchal duch přátelství, cimbálovky a vůně moravského vínka. Před večerním zahájením festivalu jsme se všichni obtěžkali nepostradatelnými kořtovačkami a vyrazili do festivalového večerního parku. Co vám mám povídat – tancovali jsme, popíjeli vínko a kamarádili se se všemi vyznavači dobré nálady až do pozdních hodin. Ale snad právě tato atmosféra byla na mnohé nedospalce tím nejlepším lékem, protože na nás druhý den čekal skvělý program – přehled starých řemesel v tamním skanzenu, nejlepší taneček od čiperných krojovaných šohajů aneb soutěž o nejlepší verbuňk. Pro mě snad největším zážitkem byl odpolední průvod s jízdou králů a přehlídkou různých folklórních spolků a skupin. Samozřejmě nechyběli ani naši favorité – kamarádi z již zmíněného Demižónu. Byla to nejen barevná přehlídka těch nejkrásnějších krojů, jaké jsem kdy viděla, ale hlavně přehlídka neumírající tradice, mládí a radosti ze života! Děti a mladí lidé, kteří v dnešní době tancují do taktu cimbálové muziky, dokážou svým elánem a nadšením „rozvrtět“ i ta největší taneční polínka. A tak jsme se vrtěli i my!

Víte, co takové podupování spotřebuje kalorií? Žádný problém při jejich doplňování – všude to vonělo skvělými dobrůtkami, jako je pravý český bramborák, zabijačkové speciality, koláče s vínkem, hudba z každého rohu a věřte, že nikdo z nás raději ani žádné kalorie nepočítal.

A protože se i počasí vyvedlo, tak jsem při nedělní ranní procházce právě se probouzejícím parkem tak trochu záviděla všem vytrvalcům, kteří v té skvělé náladě vydrželi pospolu až do teplého rána.

Možná, že i vy máte svůj osobní žebříček nejoblíbenějších míst. Ale jestli jste ještě nikdy neměli tu příležitost navštívit slavnostní Strážnici, tak příští rok neváhejte a nechte se unést alespoň na jeden víkend do úplně jiného světa – světa, kde se zastavil čas.

Jízda králů

Nadějná budoucí generace

Zábava ve skanzenu

Kráska, kam oko pohlédne

České centrum ve Vídni je známo svým pestrým programem, příkladem jednoho takového vydařeného programového bodu byla i prezentace knih, která zde proběhla v podvečerních hodinách 5. června 2012

Program zahájil a četné návštěvníky přivítal ředitel Českého centra ing. Martin Krafl, který všechny přítomné krátce obeznámil s akcemi, jež se budou v následujících měsících konat a srdečně je na ně pozval.

Poté se slova ujal moderátor večera prof. dr. Stefan Michael Newerkla, zároveň spoluautor první prezentované knihy *Miscellanea Vindobonensia Bohemica. In Erinnerung an den 200. Todestag von Josef Valentin Zlobický*. Jedná se o sborník vydaný k 200. výročí úmrtí prvního profesora pro český jazyk a literaturu ve Vídni J. V. Zlobického a jako připomínka 235leté historie češtiny na vídeňské univerzitě. Spoluvydavatelkami sborníku jsou spolupracovnice vídeňského institutu slavistiky Hana Sodeyfi a Jana Villnow-Komárková a přispěl do něj i Václav Havel zdravicí. Dále se obecnému tématu „Vídeň a čeština“ z různých hledisek věnovali Tilman Berger, Laura Huter, Stefan M. Newerkla, Václav Petrbok, Johannes Reinhart, Stefan Simonek, Dalibor Tureček, Josef Vintř, Taťána Vykypělová a Gertraude Zand. Je to první svazek řady *Bohemoslavica abscondita*, takže se už teď můžeme těšit na její pokračování.

Druhou představenou knihou večera byl slovník frazeologismů, obrátů a pojmů *Idiomatische Redewendungen, Sprichwörter und Begriffe der Gegenwartssprache in Österreich und der Tschechischen Republik – Frazeologické a idiomtické výrazy v současné češtině a rakouské němčině*, jehož autorkami jsou Hana Sodeyfi a Lenka Newerkla. Primárním cílem knihy není podat přehled známých přísloví, která existují v téměř identické podobě v obou jazycích; i když i taková tu samozřejmě najdeme, jedno z nich, „Hlad je nejlepší kuchař“ – „Hunger ist der beste Koch“, je dokonce velmi vtipně zobrazeno (knihu ilustrovala Marie Gruscher-Mertl) na obálce. Autorky se soustředily spíše na „problematické“ frazeologismy a obraty, u kterých není jednoduché převést je výstižně do druhého jazyka (téměř) bez ztráty obraznosti. O knize krátce pohovořili všichni, kdo se na ní nějakým způsobem podíleli – Oriane Ruttinger, Inge Fronck, Maria Gruscher-Mertl a Jarmila Vojtová (ta pro osobní neúčast prostřednictvím dopisu). A na závěr trochu obsáhleji samozřejmě také samy autorky.

Mluvené slovo střídala krásná flétnová hudba, Smetanovy a Dvořákovy skladby živě zahrály členky skupiny Ensemble querArt. Kdo měl zájem, mohl večer příjemně zakončit malým občerstvením, prohlédnout si prezentaci přísloví připravenou studenty vídeňské a brněnské univerzity či si zakoupit představované knihy.

Celá akce přilákala velký počet návštěvníků, pokud jste se ale sami nemohli zúčastnit a chcete vidět, jaké to bylo, tak dnešní technika Vám to umožní zde:

Hunger ist der beste Koch / Hlad je nejlepší kuchař (<http://www.youtube.com/watch?v=IBZg7f8MjgA>)

Další informace ke zmíněným knihám najdete zde: <https://shop.verlagholzhausen.at/hhshop/Miscellanea-Vindobonensia-Bohemica.htm>

http://www.harrassowitz-verlag.de/title_4146.ahtml?T=1339074116759

Výstava fotografií *Vrásky/Falten* z cyklu *Starí lidé staré Prahy* v klášteře Klosterneuburg v Cafe Escorial u Vídně

„Starý a krásný“ – tento neobvyklý pohled na téma stáří nám nabízí výstava velkoformátových barevných i černobílých fotografických portrétů Martina Suchánka, renomovaného českého fotografa, režiséra a scenáristy. Výstavu připravilo České centrum Vídeň od 4. 7. 2012 do 15. 9. 2012 ve spolupráci s klášteřem Klosterneuburg. Jedná se o příspěvek k letošnímu Evropskému roku aktivního stáří a mezigenerační solidarity.

V moderní době je estetika stáří chápána zpravidla negativně, proto mohou tyto fotografie na diváka zpočátku působit neobvykle a v rozporu s běžnými představami o ideálu krásy. Právě to však může být přínosem v diskusi o novém pohledu na stáří.

www.fineart.cz

Výstava *Vladimír Suchánek: Řeč litografie*

První vídeňská výstava jednoho z nejvýznamnějších představitelů současné české grafiky (Státní medaile za zásluhy v oblasti umění v roce 2006), který slaví se svým mistrným ovládním barevné litografie mezinárodní úspěchy.

Vernisáž: čtvrtek 20. 9. 2012, 19:00 hodin

Trvání výstavy: 21. 9. – 30. 10. 2012

Místo konání: České centrum Vídeň, Herrengasse 17, 1010 Vídeň

Mladé české hvězdy klasické hudby: *Eva Jamníková (house) & Tomáš Jamník (violoncello)*

České centrum Vídeň uvedlo a uvede v roce 2012 v úzké spolupráci s klášteřem v Klosterneuburgu u Vídně tři koncerty klasické hudby v rámci jejich koncertní řady *Hudba z celého světa*. 5. července zde v tomto klášteře vystoupil mladý manželský pár Eva Jamníková (house) & Tomáš Jamník (violoncello) se svým duetovým i sólovým programem skladeb B. Martinů (1890-1959) a N. Paganiniho (1782-1840). Nadšení posluchači se umělcům odměnili dlouhotrvajícím potleskem.

Nedaleko Vídně ležící 900 let starý klášter v Klosterneuburgu nabízí vedle architektonické podívané a impozantního pohledu na okolí Dunaje také nezapomenutelné hudební zážitky. V únoru letošního roku odstartovala v barokním Augustinském sále (Augustinussaal) nová koncertní řada představující mladé talentované hudebníky z celého světa, za podpory mezinárodních kulturních institucí sídlících ve Vídni.

Eva Jamníková (1985), dvojnásobná vítězka Junior Note (2002/2003), studovala na Hochschule für Musik Carl Maria von Weber v Drážďanech a poté pokračovala v postgraduálním studiu u Prof. Esztera Haffnera na Kunstuniversität ve Štýrském Hradci (Graz). Zúčastnila se kurzů Mezinárodní letní akademie Semmering a Houslové akademie Kronberg pod vedením takových osobností, jako je Jan Talich nebo Eszter Haffner. Od roku 2008 je tato hudebnice členkou Drážďanské filharmonie a vystupuje i s jinými orchestry, jako je Komorní orchestr v Berlíně nebo Pražská komorní filharmonie.

Tomáš Jamník (1985) se stal absolutním vítězem na mezinárodní Heranově violoncellové soutěži, vítězem 58. mezinárodní hudební soutěže Pražské jaro, kde získal i spoustu dalších ocenění a současně obdržel několik dalších cen – Cenu Nadace Bohuslava Martinů (Cenu EMCY a Cenu Editio Bärenreiter). Je studentem Karajanovy akademie v Berlíně, v rámci které pravidelně vystupuje jako člen Berlínské filharmonie, absolvuje hodiny u koncertního mistra violoncellové skupiny Ludwiga Quandta. V sou-

časné době pokračuje v doktorandském studiu na HAMU v Praze a je často zván jako porotce do violoncellových soutěží.

Vstupenka za 16 euro je zároveň poukazem na prohlídku kláštera v jakémkoli dnu. Vstupenky je možné objednat: telefonicky na čísle 02243/411-212, nebo e-mailem na adrese tickets@stift-klosterneuburg.at. Vstupenky je možné zakoupit denně od 10:00 do 17:00 – Sala terrena kláštera Klosterneuburg nebo večerní pokladna u Augustinussaal od 18:30 hodin.

Partnerem koncertu je Supraphon AG.

Závěrečný koncert z řady *Hudba z celého světa – mladé české hvězdy klasické hudby v Klosterneuburgu* – se koná 18. 10. v 19:00 hodin. Vystoupí mezzosopranistka Barbora Polášková s hudbou manželů Mahlerových.

Mezzosopranistka Barbora Polášková patří mezi nejvýraznější talenty nově nastupující pěvecké generace. Hudební vzdělání získala na konzervatoři v Praze a v Plzni a na řadě mistrovských kurzů doma i v zahraničí. V současné době pracuje pod vedením Jaroslavy Niederlové. Svě vzdělání si doplnila i úspěšným studiem jazyků na Univerzitě Karlově. Disponuje zcela přirozeným, nicméně technicky skvěle zvládnutým hlasem, který udivuje posluchače svojí osobitou barvou a mimořádným rozsahem. Díky své výjimečné muzikálnosti a výrazové flexibilitě je schopna interpretovat neobyčejně široký repertoár, který sahá od hudby vrcholné renesance až po hudbu zcela současnou. Vyniká v emocionálně vypjatých operních áriích, ale zároveň je schopna se velice přesvědčivě ujmout i intimních komorních písňových cyklů. Vystupuje pravidelně po celé republice, jako sólistka absolvovala i turné po Japonsku a Izraeli a vystupuje s předními českými orchestry.

V roce 2009 jí vyšly dva kompaktní disky s operními áriemi 19. a 20. století a s hudbou současného skladatele Zdeňka Zahradníka. Nejnovějším přírůstkem do její diskografie je záznam prestižního koncertu z ledna 2011 s písněmi Almy Mahlerové pod vedením dirigenta Zdeňka Mácala a za doprovodu Symfonického orchestru hl. m. Prahy FOK.

V červnu 2010 Barbora Polášková úspěšně debutovala jako Carmen v Moravském divadle Olomouc, kde v současné době působí jako sólistka opery a operety. <http://www.stift-klosterneuburg.at/veranstaltungen/315,konzert-tschechien.html>

Foto: Hr. Hanzmann, Klosterneuburg

Letní koncert ve Votivkirche

Ve středu 22. srpna 2012 byl ve večerních hodinách ve Votivkirche uspořádán mezinárodní letní koncert Goodwill Music Exchange Association /MCEC-International, Inc. Soubor All Japan Youth Orchestra se skládá povětšinou z dívek, s žáků vyšší střední školy Seisih Gaukuen, s žákyň dívčí vyšší střední školy Kiryu, Shinavaga Joshi Gakuin a se studentů univerzity Fukushima. Mladí umělci byli podpořeni Czech Virtuosi Chamber Orchestra z Brna. Na programu byla provedena díla skladatelů Georgese Bizeta, Otto Nicolaie, Teiichi Okanoa, Hideaki Hiraie a Antonína Dvořáka.

U dirigentského pultu se střídali dirigenti Hideaki Hirai, Yasuo Asakura a Makoto Koyama. Těleso Czech Virtuosi Chamber Orchestra (umělecký vedoucí K. Procházka)

vzniklo a zahájilo svou koncertní činnost právě před dvádnácti lety. Za období své bohaté koncertní činnosti má ansámbl na kontě na tři sta koncertů, z nichž dobrá třetina patří pódii zahraničním. Členy souboru jsou koncertní mistři a sólisté na dechové nástroje dvou brněnských těles – Filharmonie a Janáčkovy opery.

Dirigent Hideaki Hirai je jedním z nejnadanějších mladých dirigentů v Japonsku a zároveň hudebním ředitelem a dirigentem Operního experimentálního divadla v Tokiu a dirigentem souboru Tokyo Opera Production. Pochází ze starého rodu Hiraiů, známého na poli klasické hudby v Japonsku. Hideaki Hirai je spoluzakladatelem sboru Czech Virtuosi a hudebním ředitelem Capital Young Artists Orchestra (Washington, D.C.). V příští sezóně bude dirigovat v Sydney Opera House. Jako hostující dirigent vystoupil s mnoha známými orchestry po celém světě. Mezi jeho poslední vystoupení patří koncert na festivalu Dny Bohuslava Martinů, vystoupení na mezinárodním festivalu Mladá Praha (Česká republika), na Japonském festivalu (USA) a na Hudebním festivalu Martha Argherich (Beppu, Japonsko).

Posluchači v zaplněném kostele odměnili mladé umělce i brněnský orchestr vřelým a srdečným potleskem. Úspěšná organizace večera byla v rukou paní Carmen Decker – Managing Director CTA Consulting & Reisebüro e.U.

Léto s VOmladinou

Skoro by se mi chtělo zvolat: Léto, zůstaň ještě chvíli! Ale už jsem zahlédla v trávě první ocúny, oznamovatele podzimu, a všichni kolem se vrací z prázdnin a dovolených. Tak nám nezbyvá, než se směle podívat dopředu a trochu nostalgicky se naposledy ohlédnout za dobou, kdy nás ráno probouzelo slunce a ptačí zpěv.

My VOmladináři jsme si letos léto opravdu užili. Ve Strážnici jsme v červnu absolvovali třídení folklorní slavnosti, v červenci jsme byli svědky Kudrličiny svatby a v srpnu jsme sjížděli Lužnici. Ta nás letos překvapila hojností vody a také svou zálužností! Leckdo to odnesl pořádným zkoumáním, ovšem dokonale zotavit jsme se mohli opět u vody, tentokrát přímo u Dunaje, na velkolepé oslavě sedmdesátin Mirka Kubálka. Mirek je dobrá duše našeho spolku, pomáhá všude, kde ho je třeba – zajišťuje, shání a staví kulisy, ale především nás zásobuje dobrým jídlem a proslulými štrúdlí, zejména makovými! A to vysvětluje, proč máme na stavění i bourání kulis stále dost dobrovolníků. Nejhezčím dárkem mu pak bylo narození druhé vnučky Vivien. Gratulujeme!

Snad jsme se i dobře připravili na výzvu, která náš divadelní spolek čeká na podzim: na muzikál *Šumař na střeše*. Protože potřebujeme víc herců, než máme a v posledních letech jsme vybudovali přátelské styky s Boleradicemi a folklorním souborem Demižón ze Strážnice, dostaneme posilu právě od nich. Z Boleradic to bude opět velkolepý Zbyněk Háder, tentokrát i se synem a dcerou, a houslista z cimbálové muziky Primáš. Z Demižónu to budou mladí tanečníci, kteří posílí náš soubor. Celé léto jsme už také pilně zkoušeli ve Slovanské besedě jak divadelní, tak i hudební projev. Pořádali jsme za tím účelem divadelní a hudební workshop za vedení profesionálních herců a zpěvačky z České republiky. Všichni zúčastnění s velkým nadšením a ochotou nacvičovali a my se těšíme, že naše snažení bude náležitě oceněno dobrou návštěvností. Hrát budeme v listopadu opět dvě představení, 17. 11. v 19 hodin a 18. 11. v 15 hodin.

A léto? To se snad za rok zase vrátí...

aVa

Maria Theresia

Opera SND uvedie ako prvú premiéru v novej divadelnej sezóne dielo súčasného rakúskeho skladateľa Rolanda Baumgartnera *Maria Theresia*. Svetová premiéra tohto opusu je inšpirovaná životom významnej panovníčky, ktorá priamo aj nepriamo ovplyvňovala vývoj dejín Európy. Dej mapuje udalosti od narodenia Marie Theresie, cez peripetie vo vzťahu s neskorším cisárom Františkom Lotrinským až po slávnostnú korunováciu v Bratislave.

Roland Baumgartner sa venuje komponovaniu oper, muzikálov, hudby k baletom, filmovej hudby ako aj oratórií a orchestrálnych diel.

Svetovú premiéru tohto diela uvedie Opera SND v hudobnom naštudovaní Paula Mauffraya, v réžii Ladislava Adamika a medzinárodnom sólistickom obsadení.

Premiéry: 11. októbra 2012 v historickej budove SND, 14. októbra 2012 v rámci Operného festivalu ARMEL v maďarskom Szegede.

(DÚ)

Gratulujeme

Ivan Binar (* 25. 6. 1942, Boskovice) – český spisovatel a překladatel. V roce 1959 odmaturoval, poté studoval češtinu, dějepis a výtvarnou výchovu na Pedagogickém institutu v Ostravě. Po absolvování tohoto institutu (1963) vyučoval na základní škole. Souběžně s tím pracoval v zá-

Ivan Binar, listopad 2009

jmovém centru mládeže, redigoval časopis *Tramp* a publikoval v řadě dalších časopisů, např. v *Mladém světě*. Po roce 1965 se významně podílel na ostravském studentském divadle Pod okapem (později Waterloo). V roce 1971 byl zatčen a odsouzen za pobuřování, kterého se měl dopustit při muzikálu *Syn pluku*. Vězněn byl až do roku 1973, po svém návratu se stal ineditním spisovatelem, kdy byl

zaměstnán v několika manuálních profesích. Roku 1977 emigroval do Rakouska (Vídeň), kde působil jako překladatel a restaurátor keramiky. Roku 1983 se přestěhoval do Mnichova, kde se stal redaktorem rádia Svobodná Evropa. Roku 1994 se vrátil do Prahy, kde se stal spisovatelem na volné noze. V letech 2003-2004 byl předsedou Obce spisovatelů.

Albrecht Konecny 70

Die Sozialdemokratische Partei, die Medien und das Parlament sind die drei wichtigen Eckpunkte im Leben von Albrecht Konecny, der am 20. September seinen 70. Geburtstag feiert. 1942 in Wien geboren, begann Konecny nach der Matura 1960 ein Jusstudium, widmete aber ab 1962 seine Arbeitskraft auch dem Pressedienst seiner Partei, der „Sozialistischen Korrespondenz“, von wo er 1966 in den Parlamentsklub der SPÖ wechselte. Von 1970 bis 1977 war er zunächst Mitarbeiter und dann Generalsekretär des Instituts für empirische Sozialforschung IFES, 1977 bis 1979 im Zentralsekretariat der SPÖ tätig, dann bis 1986 Geschäftsführer und Herausgeber der „Neuen Arbeiter-Zeitung“, wurde 1986 Chefredakteur der „Zukunft“ und war von 1987 bis 1996 Leitender Sekretär der SPÖ, die ihn 1996 zu ihrem Internationalen Sekretär machte. Von 1983 bis 1986 gehörte Konecny dem Nationalrat an, 1987 wechselte er dann in den Bundesrat, in dem er bis zu seinem Ausscheiden aus dem Parlament im November 2010 die sozialdemokratische Fraktion anführte. In der Zeit vom Juli 1995 bis November 1996 wurde er darüber hinaus als einer der ersten österreichischen Abgeordneten in das Europäische Parlament entsandt. Sein Wissen und seine Erfahrungen stellte er 2003 bis 2005 dem Österreich-Konvent als dessen Mitglied zur Verfügung. 1999 wurde ihm der Titel „Professor“ verliehen.

P. S. Prof. Konecny je dlouholetým členem českého poradního sboru při Spolkovém kancléřství.

Alois Schöpf: Nachruf für Georg Morava († 4. 6. 2012, Begräbnis 15. 6. 2012)

Georg J. Morava (24. 3. 1932, Brünn – 4. 6. 2012, Innsbruck) war ein tschechisch-österreichischer Schriftsteller und Literaturhistoriker.

Liebe Inge!

Lieber Pater Norbert!

Liebe Freundinnen und Freunde des Verstorbenen!

Sehr geehrte Damen und Herren!

Zur Erinnerung an

Georg J. Morava
Schriftsteller

* 24.3.1932 † 4.6.2012

Wir haben uns heute hier eingefunden, um uns von Georg Morava zu verabschieden, der uns so schnell und überraschend verlassen musste. Es ist, als hätte uns das Schicksal einen Zacken aus der Nordkette gerissen, gehörte doch Georg mit seinem Fahrrad und seinen Kaffeehausbesuchen als unser „Tscheche in Tirol“ gleichsam zum Weichbild der Stadt. Er war ein Original, aber bei weitem nicht nur das, wie viele vielleicht zuerst meinten, bevor sie ihn genauer kennen lernten. Er war darüber hinaus eine noble, mutige, kämpferische und gewitzte Persönlichkeit, deren größte Sehnsucht wohl darin bestand, seine Würde, die Würde seiner Familie, seines Landes und seine Ansprüche an das Lebensglück vor dem Wahnsinn einer fürchterlichen Geschichte zu retten.

Dass ihm dies gelungen ist, ist seine große und bewundernswerte Lebensleistung, zu der Du, liebe Inge, wohl einen Gutteil beigetragen hast, weshalb wir Dir als Georgs langjähriger Lebensgefährtin unseren besonderen Respekt zollen.

Der Historiker und Schriftsteller Georg Morava wurde am 24. März 1932 als Sohn eines vermögenden Unternehmers und einer Schauspielerin in Brünn geboren. Sein ursprünglicher Name war Jiří Vlk, den er zugunsten besserer Verständlichkeit in Österreich durch den Namen seiner Heimat Mähren – Morava – ersetzte.

Georg wurde in die Zeit der I. Tschechischen Republik, die als freier Staat aus der Verlassenschaft der Donaumonarchie hervor gegangen war und wirtschaftlich erfolgreich den Tschechen zum ersten Mal ein Fenster zur Freiheit öffnete, hinein geboren. Diese kurze Epoche wurde jedoch schon 1939 durch die Deutsche Besatzung und die Hitlerdiktatur beendet und konnte erst 1945 nach dem Ende des Zweiten Weltkriegs für kurze Zeit wieder fortgesetzt.

Als Jiří 1951 maturierte, lagen der kommunistische Putsch und die Enteignung seiner Familie bereits drei Jahre hinter ihm. Der Vater, der den damals europaweit bekannten Franzbranntwein „Alpa“ produzierte, wurde gerade solange in der Direktion der nunmehr volkseigenen Fabrik belassen, als die neuen Herren Zeit benötigten, selbst die Führung zu übernehmen. Jiří war als Kind von Kapitalisten stigmatisiert und konnte nur durch den glückhaften Umstand studieren, dass ein Professor der Vergleichenden Literaturwissenschaft ihn auf der verzweifelten Suche nach Studenten als Neuzugang akzeptierte. Nach dem Studium, das Jiří mit einer Arbeit über die Tschechische Dichterin Božena Němcová beendete, fand er als Klassenfeind keine entsprechende Anstellung und konnte meist nur solange interessantere Angebote, wie etwa als Redakteur beim

Brünner Fernsehen, annehmen, als ihm noch nicht die Geheimdienstakten nachgefolgt waren, deren Eintreffen meist die umgehende Entlassung zur Folge hatte.

Er galt als politisch unzuverlässig, beleidigte angeblich die kommunistische Partei, das tschechische Volk und den Staatspräsidenten, wurde dafür mit Umerziehungsmaßnahmen bestraft, arbeitete am Bau, als Archivar in der entferntesten Provinz, als Baggerfahrer, Holzfäller und im Bergwerk, versuchte sich das Leben zu nehmen, was durch das zu frühe Eintreffen seiner Frau misslang, und flüchtete zuletzt 1968 nach Österreich, ohne seine Familie bewegen zu können, mitzukommen.

An Jiří/Georg sehen wir, denen so leicht die Forderung nach Integration über die Lippen kommt, welch gigantischer Kraftaufwand es ist, in einem fremden Land eine neue Heimat zu finden. Nach Jobs als Lohn-diener, Tellerwäscher, Gärtner, Nachtportier und zuletzt als Buchauslieferer wurde ihm 1974 die österreichische Staatsbürgerschaft zugesprochen, sein tschechisches Abitur anerkannt, sodass er neben seiner Arbeit an der Universität Slawistik und Geschichte studieren und mit einer Dissertation über den Begründer des tschechischen Journalismus, den Humanisten und gemäßigten Nationalisten Karel Havlíček, der einige Jahre auch in Brixen in der Verbannung verbracht hatte, den Doktorgrad der Philosophie erreichen konnte.

Georg Morava hat mehrere Bücher über bedeutende Söhne und Töchter seiner Heimat verfasst, als wäre es sein Wunsch gewesen, die Richtigkeit seines Exils einem Vaterland gegenüber zu verteidigen, das ihn immer noch durch den Geheimdienst überwachen ließ und das ihm durch seine menschenverachtende Diktatur nicht würdig erschien, Persönlichkeiten wie den Schriftsteller Havlíček, Kafkas Lieblingsdichterin Božena Němcová, die konservative Frauenrechtlerin, Tschechische Nationalistin und Begründerin der Böhmisches Küche Magdalena Dobromila Rettigová oder den Staatsmann und Historiker František Palacký beheimatet zu haben.

Viele von uns, die wir uns als Spätgeborene die Länder des Ostens ohne kommunistische Diktatur und die westliche Anbiederung an die Macht des Faktischen erst gar nicht vorstellen konnten, verstanden Georg am Anfang nicht und hielten es für obskuren Monarchismus und überholte Kaisertreue, wenn er von einem ganz anderen Osteuropa träumte, von Ländern, deren Geist wie selbstverständlich aus den Werken eines Smetana, Dvořák oder Janáček sprach, freie/stolze Nationalstaaten inmitten Europas, die auf humanistischen Grundsätzen aufbauten und sich nicht durch Hass abgrenzten mussten, ja, er träumte im Grunde einsam und über Jahre hinweg von genau dem, was dann 1989 tatsächlich eintreten sollte, und musste sich für diese seine Vorwegnahme auch noch belächeln lassen. Umso gerechter und erfreulicher war es, dass Georg für seine Bemühungen um ein besseres Verständnis der tschechischen Geschichte abseits ihrer kommunistischen Verirrungen im Jahre 1990 vom Bundespräsidenten den Professorentitel verliehen bekam.

Die Jahre nach 1989 brachten auch für das Leben unseres Georg entscheidende Veränderungen, welche all jene, die zweimal mit ihm eine Konzertreise durch Tschechien machen durften, mit Dankbarkeit und Freude zu-

rückdenken lässt. Denn Georg kehrte nicht einfach als Flüchtling wieder in seine befreite Heimat zurück, nein, er marschierte an der Spitze einer Tiroler Musikkapelle in Prag ein, von Wenzelsplatz zum Hus-Denkmal, von dort über die Karlsbrücke hinauf zum Ministerempfang auf den Hradšchin. In der Tasche hatte er seine Bücher, die er zu Hunderten verkaufte und es wird mir unvergesslich bleiben, wie wir in Prags wunderbaren, teilweise im Jugendstil erbauten Messegelände die Bühne eines riesigen Saales betraten und meinten, es sei niemand gekommen, bis wir bemerkten, als wir uns an das Scheinwerferlicht gewöhnt hatten, dass über tausend Zuhörer auf das Spitzenorchester aus Innsbruck warteten. Ich gebe zu, dass ich nie mehr in meinem Leben so nervös war als in dieser Situation totaler Verkennung, sie löste sich erst, als wir ein Stück von František Kmoč spielten und alle mitzusingen begannen. Wir besuchten auf unserem Rückeroberungsfeldzug auch Leitomyšl/Litomyšl mit seinem Theaterjuwel, wir besuchten Brunn, wo Georgs Tochter zum ersten Mal in ihrem Leben ihren leiblichen Vater in die Arme schließen konnte, wir besuchten Havlíčkův Brod, die Geburtsstadt des Karel Havlíček, wo wir die besten Faschingskrapfen aller Zeiten zum Nachtsch bekamen, und wir konzertierten zuletzt mit viel Ironie in Wien: Lieber Georg, für diese Höhepunkte unseres musikalischer Lebens möchten wir uns noch einmal ganz herzlich bedanken.

Ich habe den Verstorbenen am Beginn mit den Worten nobel, mutig, kämpferisch und gewitzt bezeichnet. Ja, nobel war Georg immer in der Beurteilung seiner Zeitgenossen, über die er nie mit Hass und Geifer sprach, er wollte nur Gerechtigkeit und war entsetzt, als sich nach 1989 heraus stellte, dass viele der berühmtesten seiner Kollegen mit dem Geheimdienst zusammen gearbeitet hatten, über ihn selbst dicke Aktenordner angelegt worden waren und in einem Land, das zur Freiheit zurück kehren kann, nicht die Opfer das halbe Volk der Täter und Mitläufer verhaften, vor Gericht stellen und bestrafen können, wie es der Gerechtigkeit entsprochen hätte, sondern faule Kompromisse überlebensnotwendig sind.

Georg war mutig, indem er gegen den Tschechischen Staat einen fünf Jahre währenden/ teuren und von der Bürokratie immer wieder schikanierten Restitutionsprozess anstrebte, den er zuletzt nur deshalb gewann, weil seine alte Mutter diese Jahre noch durchhielt: denn nur Tschechen, die im Land geblieben waren, hatten ein Anrecht auf Restitution, ein schrecklicher Zynismus, der all jene, die fliehen mussten, um ihr Leben zu retten, noch einmal verhöhnnte. Schließlich erstritt sich Georg eine kleine Summe, die seinen Lebensabend ein wenig absicherte und im Vergleich zum Vermögen, das seiner Familie geraubt worden war, dennoch auf nicht mehr als einen schlechten Scherz hinauslief. Dass er den Kampf mit einem Staat als Gegner von Innsbruck aus durchstand, ist wahrlich als mutig zu bezeichnen.

Kämpferisch und gewitzt hat Georg schließlich auch seinen Ruf als Schriftsteller und Historiker in seiner alten Heimat wieder aufgebaut. Besonders hervorzuheben ist dabei sein Nachweis, dass Karel Havlíček, der von Kaiser Franz Josef ins Exil geschickt worden war, im besten Hotel in Brixen logierte und nicht, wie es die Herrscher der kommunistischen Regimes zu tun pflegten, das er auf Grund

der schlechte Unterbringung sterben musste. Allein der Vergleich zwischen diesen beiden Arten mit politischen Gegnern umzugehen, zerstörte die von den Kommunisten genährte Legende vom mörderischen und schrecklichen Habsburgerreich in seiner Heimat nachhaltig. Aus der Beziehung zwischen dem tschechischen Nationalidol zu Brixen entwickelte sich übrigens unter Georgs Anleitung eine intensive, vor allem touristisch wirksame Beziehung zwischen der kleinen Südtiroler Stadt und der Tschechischen Republik.

Bleibt zuletzt noch daran zu erinnern, wie sehr Georg das Bergwandern, das er als Pfadfinder im kurzen Zeitfenster der 2. Republik nach 1945 kennen gelernt hatte, und wie sehr er Tirol liebte, eine Liebe, die vielen, die hier geboren wurden, durch seine Augen das Land in einem neuen Licht erschloss. Und es bleibt daran zu erinnern, mit welcher Disziplin Georg seinen Körper bis ins hohe Alter trainierte und sich die Fitness erhielt, auch in diesem Punkt war er ein vorbildlicher Mensch. Leider saß er in den letzten Jahren etwas zu oft allein im Kaffeehaus. Die Anstrengung, die das Leben von ihm abverlangt hatte, um zu überleben, machte ihn oftmals nicht gerade zu einem einfachen Gesprächspartner. Jetzt, wo er nicht mehr lebt, wissen wir, dass wir uns in diesem Punkt großzügiger verhalten hätten müssen. Wir können nur um Nachsicht bitten.

Lieber Georg, wir werden dich nicht vergessen.

Alois Schöpf

wurde am 5. 10. 1950 in Lans bei Innsbruck geboren. Er debütierte 1973 als Schriftsteller mit dem Roman „Ritter, Tod und Teufel“, für den er den Preis des Molden-Roman-Wettbewerbs erhielt. Von 1973 bis 1976 war Schöpf Redakteur des Österreichischen Fernsehens und betreute Sendungen wie „Planquadrat“, „Ein echter Wiener geht nicht unter“ oder „Geschichten aus Österreich“. Seit 1976 arbeitet Schöpf als freischaffender Schriftsteller, Journalist und Veranstalter. Er lebt in Lans bei Innsbruck, ist verheiratet und hat einen erwachsenen Sohn. Als Schriftsteller verfasste Schöpf zahlreiche Romane, Sach- und Kinderbücher. Sein letztes, beim Limbus Verlag erschienenes Werk „Platzkonzert“ beschäftigt sich mit Musik und wie die Liebe zur Musik in das Leben eines jungen Menschen kommt. Der Autor schreibt darüber hinaus seit 20 Jahren in Zeitungen und Zeitschriften pointierte und viel gelesene Kolumnen und ist auch als Dirigent von Blasorchestern und als künstlerischer Leiter der renommierten Innsbrucker Promenadenkonzerte tätig. Als Dramatiker verfasste er Hörspiele und Theaterstücke, darunter den Provinzklassiker „Heimatzauber“. Er gestaltete auch den Auftritt Österreichs bei der Weltausstellung 2000 in Hannover mit 500 Musikern und schrieb neben dem Libretto zur Oper „Die Sennenpuppe“ von Ernst Ludwig Leitner für das Tiroler Landestheater und den Komponisten Florian Bramböck das Libretto zu „Hofers Nacht“, eine Oper, die sich mit dem Tiroler Nationalhelden Andreas Hofer auseinandersetzt. Mit Ernst Ludwig Leitner zusammen entstand auch die Oper „Die Hochzeit“, die im Auftrag der Tiroler Festspiele Erl von Gustav Kühn im Juli 2010 uraufgeführt wurde.

Meinl kávé slavil 150 let

Julius Meinl AG, Meinl-Gruppe, nebo Julius Meinl je mj. předním výrobcem a prodejcem kávy se sídlem ve Vídni. V dnešní době je Meinl a káva nerozlučný pojem. Avšak jen málo lidí ví, že Julius Meinl, který se později stal jedním z nejúspěšnějších podnikatelů Rakouska, se narodil v roce 1824 v Kraslicích. Obchodníkem se vyučil v Praze a odtud odešel v roce 1862 do Vídně, kde si v centru města na masném trhu otevřel obchod s potravinami a koloniálním zbožím, ve kterém začal prodávat praženou kávu. Snažil se tak pomoci hospodyňkám, jelikož v té době se káva pražila jen podomácku na pánvičkách a úspěch nebyl nikdy zaručen. Proto měl jeho nápad úspěch a brzy začal míchat směsi kávy podle vlastních receptur. Jeho reklamní slogan byl: Denně čerstvá káva!

Suroviny, kávu a čaje dovážel ze zámorí. Díky společenským změnám v životě se stala káva oblíbeným nápojem, čehož si byl také Julius Meinl vědom a využil tuto příležitost pro své podnikání. Počet prodejen se začal zvyšovat a sortiment byl široký. Julius Meinl I. zemřel ve Vídni v roce 1914 jako devadesátiletý. Vedení podniku již dříve převzal jeho syn, Julius Meinl II., který se narodil v roce 1869. Také on patřil v Rakousku mezi významné podnikatelské osobnosti a v cizině v obchodních kruzích mezi uznávané partnery. Jeho cesty často vedly do Anglie, ve Francii mu byl dokonce udělen rytířský kříž Čestné legie. V monarchii vybudoval síť poboček a jeho potravinářské provozy byly ukázkou obchodních možností té doby. Zatímco v roce 1898 měla firma pouze pět poboček, v roce 1914 měla již po celé monarchii sto padesát filiálek. Po pádu monarchie se Meinl věnoval již pouze svému podniku. V Rakousku mu zůstalo 55 poboček, ale již v roce 1928 měla firma Meinl 353 filiálek a přes tisíc skladů. V samotné ČSR bylo koncem třicátých let na 111 Meinlových obchodů. Julius Meinl II. zemřel v roce 1944 v Alt Prerau v Dolním Rakousku.

Julius Meinl III. (14. 2. 1903, Vídeň – 10. 9. 1991, Vídeň) převzal v roce 1933 z rukou otce Julia Meinla II. potravinářské impérium, které rozšiřuje. V roce 1939 má koncern více než 1 000 filiálek. Na začátku druhé světové války odchází do Anglie a vrací se v roce 1947 zpět do Rakouska. V roce 1956 zakládá znovu Spar- und Kreditverein der Freunde & Angestellten der Julius Meinl AG. Poté získá bankovní dům Brunner & Co. KG. Bankovní dům slučuje v roce 1979 se Spar- und Kreditvereinem v Meinl Bank.

Jeho syn Julius Meinl IV. (27. 10. 1930, Vídeň – 4. 1. 2008) pracuje v rodinném podniku (Julius Meinl, Meinl Bank) od roku 1953. S rodinou odešel do Anglie, kde vstupuje během války do britské Royal Air Force, stane se pilotem a absolvuje studium. V roce 1953 se vrací do Rakouska. Vedle bankovních povinností osobně řídí nákup kávy, je světově uznaným kávovým expertem.

Julius Lindbergh Meinl V. (* 9. 7. 1959, Vídeň) je v Rakousku usedlý bankéř s britskou příslušností. Byl dědicem obchodního řetězce Julius Meinl, který až na tradiční lahůdkový obchod na Příkopech prodal. V roce 1983 přeji-má řízení Meinl Bank.

Podnik Julius Meinl se vrací zpět ke svým začátkům, jako přední dodavatel kávy, čaje, džemů a jiných potravin. Bankéř Julius Meinl V. se na rozdíl od své sestry Jeanette o kávu příliš nezajímá. Dnes ve firmě, která čítá 550 zaměstnanců v sedmdesáti zemích, pracují pouze dvě rodinné příslušnice, Jeanette Meinl (nákup) a Christina Rohla-Meinl (mezinárodní marketing).

Jaromír Weinberg: *Valdštejn*

Vídeňský Konzerthaus koncertně uvedl dne 15. června 2012 pod taktovkou německého dirigenta Cornelia Meistera za doprovodu ORF Radio-Symphonieorchester Vídeň a Wiener Singakademie se sbormistrem Heinzem Ferleschem operu Jaromíra Weinbergera *Wallenstein / Valdštejn*. Účinkovali: Roman Trekel (*Wallenstein*), Martina Welschenbach (*Thekla*), Ralf Lukas (*Octavio Piccolomini*, *Dragoner*, *Kapuziner*), Daniel Kirch (*Max Piccolomini*), Dagmar Schellenberger (*Gräfin Terzky*), Roman Sadnik (*Graf Terzky*), Edwing Tenias (*Illo*), Georg Lehner (*Buttler*), Benno Schollum (*Wrangel*, *Wachtmeister*), Dietmar Kerschbaum (*Graf Questenberg*, *Schwedischer Hauptmann*, *Seni*, *2. Kürassier*), Oliver Ringelhahn (*Gordon*, *Kürassier*, *Soldat*, *1. Kürassier*), Nina Berten (*Marketerin*), Claudia Goebel (*junges Mädchen*).

Opera *Valdštejn* měla ve Vídni premiéru v listopadu 1937 v Musikverein. Bohužel jméno českého skladatele Jaromíra Weinbergera není obecně známo – narodil se 8. ledna 1896 v Praze před 110 lety jako syn pražského obchodníka. V době svých gymnaziálních studií byl v kompozici soukromým žákem J. Kříčky a Rudolfa Karla. Na pražské konzervatoři absolvoval roku 1913 mistrovský kompoziční kurs u V. Nováka a roku 1915 klavírní třídu Karla Hoffmeistera. Roku 1916 studoval krátce u Maxe Regera v Lipsku. Po vzniku Československé republiky se uplatňoval jako autor hudby k činohrám (Hilarovy inscenace ve Vinohradském divadle a od roku 1912 též v Národním divadle). Ve školním roce 1922-1923 vedl teoretické oddělení hudební konzervatoře v Ithace (USA). Po návratu domů byl krátce Nedbalovým dramaturgem Slovenského národního divadla v Bratislavě a posléze ředitelem hudební školy v Chebu.

Zcela mimořádný ohlas měla jeho opera *Švanda dudák* na libreto Miloše Kareše podle Tylovy báchorky. Premiéra se uskutečnila v pražském Národním divadle 27. dubna 1927 za řízení O. Ostrčila. Opera se ve světovém repertoáru stala na desetiletí vedle Smetanovy *Prodané nevěsty* nejhranější českou operou. Byla přeložena nejméně do sedmnácti jazyků a prošla více než 150 světovými operními

jevišti (např. Vídeň, newyorská Metropolitní opera, Covent Garden). Podobně úspěšné byly *Polka*, *Fuga* a *Fantasie* z opery *Švanda dudák*. Roku 1929 je v americké premiéře uvedl spolu s Weinbergerovou orchestrální skladbou *Vánoce* dirigent Kleiber. Ještě v roce 1981 byl *Švanda dudák* nahrán společností CBS s vynikajícími interprety (Hermann Prey, Lucie Popp a dalšími).

Po úspěchu *Švandy* se Weinberger přestěhoval do Modřan u Prahy a roku 1932 do Badenu u Vídně, posléze žil v Paříži. Rasové persekuci za nacismu unikl emigrací do USA (1937), kde žil v New Yorku a pak v St.-Petěrsburgu na Floridě. Tam také 8. srpna 1967 zemřel ve svých sedmdesáti letech.

Napsal řadu skladeb, oper i operet, ale úspěch *Švandy dudáka* vše předčil a zůstal tak v jeho tvorbě ojedinělý. Od premiéry v pražském Národním divadle byla tato opera uvedena dále v premiéře roku 1933 v Brně, poté v Plzni (1947) a naposledy v roce 1975 v Českých Budějovicích.

Monumentální opera *Valdštejn* je založena na Schillerově dramatu-trilogii. Libretista Miloš Kareš komprimoval Schillerův „*Valdštejnův tábor*“, „*Piccolomini*“ a „*smrt Valdštejnova*“ do dvou scén a vytvořil tak báseň o šesti obrazech. Německý překlad libreta je prací Maxe Broda.

Wiener Singakademie pod taktovkou Heinze Ferlesche potvrdila svou výbornou pověst. Vydání CD s nahrávkami tohoto koncertu je plánováno na konec tohoto roku. Opera byla vídeňským publikem pozitivně přijata.

Mikulovský Eurotrialog lákal příznivce hudby mimo střední proud

Mikulovský amfiteátr znovu zaplnili příznivci hudby, která stojí mimo střední proud. Na festival Eurotrialog přijely kapely z Česka, okolních zemí, Francie i Spojených států. Pořadatelé přehlídky s třináctiletou tradicí jako obvykle lákali návštěvníky na známá i nová jména alternativní scény a rodinnou atmosféru ve vinařském městě u hranic s Rakouskem.

Eurotrialog založil v roce 1999 tehdejší člen skupiny Už jsme doma Romek Hanzlík jako místo, kde se chtěl po skončení hudební kariéry nadále potkávat se svými slovenskými a rakouskými kolegy. Mikulov měl pro takový účel ideální polohu. Ze Slovenska letos přijely Živé kvety, z Rakouska skupina Tankris. Českou nezávislou scénu reprezentovali třeba Jasná páka, Jiří Schmitzer, Ty syčáci a Zrní. Festival se však už dávno neomezuje jen na umělce ze tří sousedících zemí. Jednou z ozdob programu byla francouzská skupina Grabben Orchestra, osmičlenný soubor na pomezí balkánské dechovky a pouličního umění.

Podzimní výlet do města Lienz

Pokud se v září chystáte na výlet, vypravte se z Vídně směrem na jihozápad. Nedaleko města Lienz se rozkládá archeologický park Aguntum. K parku patří také muzeum, promítací síň, bufet, kiosek. Muzeum, které bylo otevřeno v roce 2005, nabízí malým i velkým vedle poučení také zábavný pohled do života římských obyvatel, osvětluje jejich zvyky, obyčeje, kulturu, jak se oblékali (např. je zde možno obdivovat na figurínách oblečení nejen Římanů, ale také obyvatel Norica a Germánů), co pili a jedli, dále náradí,

keramiku, vinnou tradici, podlažní mozaiku, nástěnnou výzdobu atd. Návštěvníci se mohou obléci jako obyvatelé osady Aguntum nebo v rozsáhlém parku zkoumat jako archeologové pozůstatky bývalých stavení a mramorových lázní. Nádherný a přehledný pohled získáte na vyhlídkové věži vybavené vysvětlovacími texty v každém podlaží.

Kdo má zájem a chce se podrobně s tímto místem seznámit, může si v obchodě, který samozřejmě nabízí i mnoho dalšího, zakoupit přehlednou a vědecky zpracovanou knihu *AGUNTUM – muzeum a archeologický park* od Prof. Dr. Elisabeth Walde a Dr. Geralda Grabherra vydanou v roce 2007. V bohatě ilustrované knize se na 215 stranách seznámíte nejen s nálezy na území parku a okolí, ale také se životem Římanů v provincii Noricum. Publikace neopomíná ani vysvětlit státní zřízení či čilý výměnný obchod atd. Je přiložen i plánek parku s popisem vykopávek.

Přibližně před dvěma tisíci lety bylo osadě Aguntum jako jedinému římskému městu Tyrolska propůjčeno městské právo.

V roce 1994 byl založen spolek „Curatorium pro Agunto“, který inicioval výstavbu archeologického parku a muzea. Smlouva mezi krajem Tyrolsko a Univerzitou v Innsbrucku dovoluje nepřetržitý výzkum tohoto místa.

Jedna z největších atrakcí muzea je vodní kanál, který rámuje čtyřhranný ostrůvek, jež byl do muzea z původního místa areálu přenesen. Je vybudován z domácího mramoru (Gummerer), síla stěn je až 26 cm, velikost vnější strany nádrže v severojižním směru měří 16 m a v západovýchodním směru 14,50 m, šířka je 1,80 m a hloubka 90 cm. Na ostrůvku jsou mj. vystaveny odlitky soch matky císaře

Claudia Antonie mladší (která byla dcerou Marca Antonia a Octavie, sestry Augusta) a Octavia Claudia (dcera císaře Claudia ze třetího manželství s Messalinou). Octavia Claudia byla provdána za císaře Nerona.

Další atrakcí je historický, největší a jedinečný luxusní dům Rakouska – atrium, který je vybudován v mediteránním stylu, který se rozkládá na ploše 6 000 m² a má na osmdesát místností. V podstřešené a částečně zasklené části zrekonstruovaného domu (v reprezentační vstupní hale se nachází mj. mramorová vodní nádrž) se architektům podařilo navodit atmosféru bývalé doby a římské slávy. Nedaleko římských vykopávek nachází biskupský palác a kostel z 5. století.

V muzeu najdete informaci, že o něco později po Římanech byla tato část země obydlena Slovy. A od nesmírně obětavého a nadšeného ředitele tohoto muzea se dozvíte mnoho dalších zajímavých podrobností.

AGUNTUM

Städt

Archäologischer Park

Museum

Elisabeth Walde • Gerald Grabherr

Aguntum

Museum und archäologischer Park

ÚVAHA

Nemám žádnou budoucnost

Jak si představujete budoucnost? (Wie stellen Sie sich Zukunft vor?)

Nemám žádnou budoucnost. (Ich habe keine Zukunft.)

Kolik je vám let? (Wie alt sind Sie?)

Je mi 15 let. (Ich bin 15.)

Nechybíte někomu doma? (Vermisst Sie niemand zu Hause?)

Nemám žádný domov. (Ich habe kein zuhause.)

Kde bydlíte? (Wo wohnen Sie?)

V polepšovně. (In einem Erziehungsheim.)

Tam se nikdo po vás neshání? (Dort vermisst Sie niemand?)

Nanejvýš policie. (Höchstens die Polizei.)

Z čeho žijete a co děláte? (Wie überleben Sie?)

Jak žiju? Řekl bych tak dva metry pod povrchem země...

(Ob ich überlebe? Ich würde sagen, daß ich 2 meter tief unter der Erde lebe...)

Co vám dává šanci na přežití? (Was gibt Ihnen die Chance zu überleben?)

Přátelé. Kdybych je neměl, byl bych už dávno mrtvý.

(Die Freunde. Wenn ich die nicht hätte, wäre ich schon tot...)

To nejsou slova z nějakého hororu nebo odněkud z velké dálky či země, kde se žije úplně jinak než „u nás“. Uvedený rozhovor přesně v tomto znění se opravdu uskutečnil. Ve Vídni na nádraží. Známa rakouská dokumentaristka Elisabeth T. Spira, „grande dame“ filmových cyklů o Rakušanech žijících na pomezí, kde se tzv. civilizovaná a kulturně vyspělá společnost se svou tolerantností střetává s těmi, kteří žijí „pod úroveň“. Vysloužila si za to nejen pocty a vyznamenání, ale také tvrdou kritiku, že si všímá jen takových lidí, kteří nepředstavují zásadní reprezentativní skupinu a vrhají temný stín na tu část populace, která se označuje pojmy slušná, kultivovaná, vzdělaná. Jinými slovy, že točí filmy o lidech, kteří podléhají alkoholu, jsou nezaměstnaní, žijí dlouhodobě jen z podpory, anebo o těch, kteří se ve snaze získat partnera či partnerku předvádějí v televizi. Natočila rovněž dokument *Am Bahnhof* o lidech žijících na nádraží. Jakákoliv podobnost se sladkým americkým filmem *Terminal* (2004) vypovídajícím o tom, jak kdosi žije na letišti, když nemůže odletět, protože v jeho zemi nastal politický převrat, ale také nemůže vstoupit na půdu USA, protože nemá vízum ani politický azyl, je vyloučena. Koneckonců, nebýt skvělého výkonu populárního herce Toma Hankse, který roli muže na letišti zahrál, a romanticky laděného děje, vlastně by tento film nebyl ani tak zajímavý...

Zato dokumentární film rakouské režisérky zpracovává pravdivý, nesmírně smutný příběh. Možná bychom vůbec netušili, kolik lidí žije v Rakousku, a nejen tam, na nádražích. Kolik bezdomovců, alkoholiků, rozvedených, kteří přišli rozvodem o vše, nebo starých lidí, dávajících přednost improvizaci před zabezpečeným životem v domově důchodců, který pro ně znamená konečnou, kde stále někdo umírá a kde by se tedy pořád s někým museli loučit, a tak raději volí život ve svobodě, i když bez veškerých jistot a zázemí.

Mezi tímto druhem lidí se pohybují také mladiství a jednoho z nich režisérka oslovila. Černá kožená bunda, oholná hlava, v obou uších několik piercingů, na krku zavěšený kříž. Ale vypadal sympaticky, střízlivě. Jeho slova doposud rezonují v mém srdci: „Já nemám žádnou budoucnost...“

Napsal jsem kdysi úvahu nad textem studenta filozofie z Prahy, který se zamýšlí nad tím, „proč je těžké přestat věřit v Boha“. Ten student mi byl velice sympatický. A přestože bych se jako věřící snad měl pokusit o vysvětlení, že víra v Boha není nic špatného, naopak že díky víře v Boha může najít smysl života, snažil jsem se ho raději pochopit, vnořit se do jeho situace, do jeho myšlenkového světa a začal polemizovat s církví, lépe řečeno s tím, jak se křesťané, příslušníci katolické církve, dostali do rozporu s myšlením a životem dnešních lidí.

Do světa tohoto mladého muže s jeho slovy „Já nemám budoucnost“ se mi však vchází velmi těžce. Co tak hrozného musel zažít ve své rodině, co se mu muselo přihodit, že byl poslán do nápravného ústavu? Nevím o něm vůbec nic. Jestli vůbec v nějaké rodině vyrůstal, rodiče ho nechtěli nebo třeba tragicky zahynuli při autonehodě, takže skončil v ústavu, jaké měl kamarády, kolik tříd absolvoval. Patnáct let, to je tak strašně málo na to, aby člověk mohl o životě něco vědět! I když kdysi v tomto věku ženy bývaly již matkami, kluci těžce pracovali a například v mnoha zemích Afriky i mladší děti bojují se zbraněmi v ruce a vraždí. „Já nemám žádnou budoucnost...“ Ta slova mi nedají spát, i po půlnoci se snažím nějakým způsobem vniknout do jeho myšlení. Dle věku ještě nedospělý člověk, a přece již dávno „zralý muž“, který zažil ledacos a teď říká: „Já nemám budoucnost.“

Vím, jakou budoucnost mám já? Nevím! Ví to vůbec někdo? Neví! Nikdo nezná svou budoucnost. Nevím, co se stane zítra, jestli mě nepřejede auto nebo mi nepadne na hlavu květináč z pátého patra domu, kolem kterého půjdu. Ale přestože nikdo z nás neví, co se stane zítra nebo jaká nás čeká budoucnost, nikdo z nás neříká: „Já nemám žádnou budoucnost.“

Paní Spira musí mít silný žaludek, když se při natáčení svých filmů dostane do podobných situací. Když jí někdo upřímně řekne, že jeho život už skončil, že už je vlastně dva metry pod zemí, a ona namísto toho, aby se o něho začala zajímat a nabídla mu pomoc při hledání smyslu jeho existence, s ním musí rozhovor rychle ukončit a hledat další „oběť“ pro chystané televizní vysílání.

Její film mě vytrhl z toho malého světa, který se vtěsná akorát tak do mé hlavy, a vhodil mě do světa jiných lidí.

Možná procházejí kolem mě denně. Mlčí, navenek vypadají dobře, já mám dost svých starostí, tak proč bych se ještě měl zajímat o druhé? Ale možná paní Spira udělala přece jen dobře, že po tomto mladém člověku točila dál. Je třeba se zastavit. V životě. Alespoň občas. Ohlédnout se zpátky. Bylo vše OK, co jsem kdy dělal? Neměl bych něco napravit, přehodit výhybku, začít žít jinak? Nechci se teď utíkat k žádnému velkému člověku – ani k filozofovi, ani k teologovi, ani ke křesťanovi, ani k Ježíši Kristu. Víím,

že bych u všech velikánů duchovního života našel spoustu nádherných myšlenek. Ale těch myšlenek již bylo v životě a v dějinách tolik... Možná by neškodilo jednou namísto nich raději mlčet.

A tak mlčím. Smutkem nad absencí vize naděje a radosti. V duchu se sám sebe ptám: Víím já, proč jsem tu na světě a co mám dělat, aby to byl plnohodnotný, dobře prožitý život?

Peter Žaloudek, Vídeň, srpen 2012

Vzpomínka na české oběti roku 1942 v koncentračním táboře Mauthausen

Anna Malinová (20. 5. 1914 – 24. 10. 1942, Mauthausen) – přítelkyně Jozefa Gabčíka z paradesantní skupiny Anthropoid, jednoho z atentáčníků na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha. Byla popravena nacisty v koncentračním táboře Mauthausen.

Oldřich Pechal (12. 3. 1913, Osvětimany – 22. 9. 1942, Mauthausen) – člen československé zahraniční armády ve Velké Británii. Velitel paradesantní skupiny Zinc. Štábní kapitán pěchoty in memoriam.

Po okupaci Československa v roce 1939 emigroval přes Balkán do Francie, kde se zúčastnil bojů proti Němcům. Dostal se do Velké Británie. Ve Skotsku absolvoval speciální parašutistický výcvik. Sám se později dobrovolně přihlásil k výsadku do Protektorátu.

Dne 27. března 1942 v 19:55 odstartovalo letadlo typu Halifax řízené polskými piloty. Na palubě letadla byly dvě skupiny: Zinc a Out Distance. První velel npor. Oldřich Pechal a jejími členy byli rotmistr Arnošt Mikš a telegrafista Viliam Gerik. Velitelem druhé skupiny byl npor. Adolf Opálka a členy desátník aspirant Ivan Kolařík a rotný Karel Čurda. V obou těchto skupinách byli zrádci: V. Gerik a K. Čurda.

28. března 1942 v 01:15 hodin je vysazena skupina Zinc, seskok z výšky 250 m. Cílem výsadku byla oblast Chřibů (asi 4 km od Vřesovic). Pro nepřesnost navigace však byli vysazeni na Slovensku u Gbel. Skupina se zde rozdělila s tím, že se pokusí přejít na Moravu a tam se v Chřibech sejdou. V noci z 29. na 30. 3. 1942 přecházel hranice u obce Petrov Oldřich Pechal. U Radějovického potoka byl chycen hlídkou dvou německých celníků, kteří jej legitimovali a odváděli na strážnici. Pechal využil neopatrnosti Němců, jednoho zastřelil a druhého smrtelně zranil a podařilo se mu uprchnout. Protože se blížila další hlídka, neměl čas hledat svou padělanou legitimaci, kterou mu před tím odebral německý celník. Gestapo tak získalo jeho fotografii a podle ní byl Oldřich Pechal záhy identifikován slovenskými četníky ze Skalice Glatzem a Višňovcem (byli s Pechalem na vojně). Totožnost však určil až Pechalův profesor z gymnázia v Kyjově, kde gestapo pátralo. Stačil ještě navštívit své rodiče, setkat se na Nové louce s členy skupiny Mikšem a Gerikem, kterým oznámil, že skupinu musí rozpustit. Člen skupiny Viliam Gerik odjel do Prahy, na záchytných adresách neuspěl, sám se ohlásil na policejním ředitelství v Praze a skončil v rukou gestapa.

Arnošt Mikš odjel za svým bratrem, četníkem, do Tábora. Podařilo se mu kontaktovat se s parašutisty v Praze, při akci 30. 4. 1942 u dvora Požáry na Krivoklátsku, směřující k vyzvednutí ukrytého materiálu skupin Bioscop a Bivouac, se dostal do přestřelky s protektorátními četníky, kteří hlídali ten den dopoledne naležený materiál. Smrtelně zraněný Mikš se z obavy před zatčením zastřelil.

Oldřich Pechal se ukrýval v Chřibech, kde unikal zátahům gestapa také díky pomoci učitele Žižlavského, rolníka Berky a dalších.

Npor. Pechal se nechal vlákat do sítě gestapa konfidentem Viktorem Ryšánkem, který jej vylákal na chatu neda-leko Brna. V přesile byl zatčen a odvezen do Kounicových kolejí v Brně. Kruté výsledky zde trvaly až do léta 1942. Mezi tím byli 12. 6. 1942 popraveni Pechalovi rodiče, sourozenci a příbuzní. Na Kyjovsku přišlo o život dalších téměř dvacet osob.

Nadporučík Oldřich Pechal nepromluvil, ačkoli byl velmi krutě mučen, poté byl odsouzen k smrti. 22. 9. 1942 byl popraven oběšením v koncentračním táboře Mauthausen. Konfident Ryšánek byl po válce odsouzen k trestu smrti a popraven v Brně 7. října 1946.

Oldřich Pechal

Nový evropský region Dunaj – Vltava založili zástupci Česka, Německa a Rakouska

Zástupci sedmi správních celků z Česka, Německa a Rakouska v Linci oficiálně založili nový Evropský region Dunaj – Vltava. Jeho účastníci předpokládají, že region, v němž žije na šest milionů lidí, bude s větší úspěšností hájit jejich zájmy v Bruselu. Nový regionální útvar tvoří Jihočeský a Plzeňský kraj, Vysočina, Horní Rakousy, Dolní Rakousy, Dolní Bavorsko a Horní Falce. Podle českých zástupců je jednou z priorit lepší infrastruktura. Náměstek hejtmána Plzeňského kraje Ivo Grüner (ČSSD) prohlásil, že čeští představitelé budou chtít především hovořit o velkých přeshraničních projektech, jako je železniční koridor z ČR přes Řezno do Mnichova nebo nadnárodní silnice na Domažlice a Železnou Rudu s pokračováním do Bavorska. Region Dunaj – Vltava, který se rozkládá na ploše 60 000 kilometrů čtverečních, je větší než Švýcarsko a nahradí současné výrazně menší regiony soudržnosti, které dočerpají evropské dotace v roce 2013. Ekonomickou výkonností bude region Dunaj – Vltava v Evropě na patnáctém místě před Dánskem.

Dohoda o spolupráci s Akademickou knihovnou Jihočeské univerzity

Dne 10. července bylo podepsáno prodloužení dohody o spolupráci s Akademickou knihovnou Jihočeské univerzity, které je Rakouská knihovna v Českých Budějovicích organizačně přičleněna. Ředitel sekce kulturní politiky Spolkového ministerstva pro evropské a mezinárodní záležitosti Dr. Martin Eichinger a rektor Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích prof. RNDr. Libor Grubhoffer, CSC., přitom zdůraznili význam Rakouské knihovny, která existuje od roku 1993 a disponuje cca 6 000 svazky. S počtem sedmi knihoven v České republice neexistuje v žádné jiné zemi hustší síť Rakouských knihoven v zahraničí. To podtrhuje úzkou propojenost rakouské zahraniční kulturní politiky s Českou republikou.

Návštěva rakouského ministra v Praze

Spolkový ministr pro vědu a výzkum Univ.-Prof. Dr. Karlheinz Töchterle navštívil v červenci se svojí delegací Prahu. Se svým českým protějškem prof. PhDr. Petrem Fialou, Ph.D., se chce zasadit o řešení nerovnoměrného rozložení zahraničních studentů v rámci EU. Töchterle se setkal také s rektorem Univerzity Karlovy prof. RNDr. Václavem Hamplem, DrSc., a s některými rakouskými lektory působícími v České republice.

Ministři si vyměnili názory na aktuální školsko-politické otázky v obou zemích, které souvisejí s kvalitou vysokých škol a akreditačním systémem studijních programů, s financováním vysokého školství a výzkumu a s problematikou možného zavádění poplatků za vysokoškolské studium. Stranou diskuse nezůstaly ani otázky výuky německého jazyka v České republice nebo státních maturit. Rakouská strana nabídla podporu při výuce německého jazyka, a to především v oblasti didaktiky jazyka.

Oba ministři se také hovořili o přínosu nově připravovaného programu Horizont 2020 pro rozvoj evropské spolupráce ve výzkumu a vývoji. V novém programu Horizont

vidí důležitý nástroj pro rozvoj technologií a pro zkvalitnění výzkumu v rámci budování specializovaných „Evropských center pro excelenci“. Ministr Fiala ocenil roli Rakouska při přípravě přístupového Memoranda do projektu C-ERIC.

Ministr Karlheinz Töchterle

Rakúsky prezident na oficiálnej návšteve Slovenskej republiky

Slávnostným privítacím ceremoniálom na nádvorí Prezidentského paláca začal rakúsky prezident Heinz Fischer oficiálnu návštevu Slovenskej republiky.

Počas bilaterálnych rokovaní konštatoval Ivan Gašparovič takú vysokú kvalitu dvojstranných vzťahov, že stretnutia oboch prezidentov sú omnoho častejšie, ako býva zvykom v protokolárnom rámci.

„V súčasnosti na Slovensku pôsobí vyše 2 000 rakúskych firiem a podiel na investíciách majú vo výške 15 %. V Rakúsku v súčasnosti pracuje podľa oficiálnych štatistík asi 17 tisíc Slovákov a sme radi, že tie katastrofické scenáre pri zavedení Schengenu a zrušení obmedzení na voľný pohyb pracovných síl sa nakoniec nenaplnili,“ uviedol prezident Gašparovič.

Témou rozhovoru boli aj susedské vzťahy, oblasť investícií a podnikateľského prostredia v oboch krajinách, problematika jadrovej bezpečnosti, problémy západného Balkánu, ale aj otázky spojené s krízou eurozóny a jej budúcnosťou.

Heinz Fischer a jeho host slovenský prezident Ivan Gašparovič a jejích manželky v Bratislave

Jediným bodom, v ktorom sa partneri nezhodli úplne, je odlišný postoj oboch krajín voči energii získavanej z jad-

rových elektrární. Slovenská strana zastáva tento druh výroby elektrické energie, ale obaja prezidenti sa zhodli na tom, že „v prvom rade musí ísť o bezpečnosť a do bezpečnosti chceme investovať aj ďalej,“ dodal slovenský prezident.

Heinz Fischer sa poďakoval za vrelé privítanie i pohotovosť a priateľské prostredie na Slovensku. Potvrdil, že Slovensko je pre Rakúsko výborným hospodárskym partnerom. Objem vzájomnej obchodnej výmeny presahujúci hodnotu 5 mld. eur je toho dôkazom. Podľa jeho slov sa rakúska strana bude zaujímať o priority slovenskej vlády v ekonomickej oblasti ako aj o budúcu daňovú politiku. „Obe krajiny sú členmi eurozóny a tieto pozitívne čísla hospodárskeho rozvoja v našej spolupráci zanechávajú vo mne dobrý dojem,“ zdôraznil Heinz Fischer.

Slavnosť básniků / Poetenfest na zámku Raab

Ve dnech 11. a 12. srpna 2012 se konal již tradiční Poetenfest na zámku Raab an der Thaya ve Waldviertelu.

Ausstellungsbrücke

10 Jahre zeitgenössische Kunst im Landhaus St. Pölten
NÖ-Kunstschaaffende im Ausland

Christa Gattringer und Gisela Wipplinger Adler

6.-26. 9. 2012

Vernissage: 5. 9. 2012 17:30

Regierungsviertel, 3109 St. Pölten, Landhausplatz 1

Významné události na rakouských železnicích

V uplynulých týdnech došlo na železnicích v Rakousku k významným změnám a událostem. Jednou z nich je od 6. srpna zavedení pravostranného provozu na linkách vídeňské rychlodráhy (S-Bahn) a tratích vedoucích z Vídně na jih (Südbahn do Payerbach-Reichenau) a na sever (Nordbahn do Břeclavi). Současně byly zprovozněny tři koleje umožňující průjezd vlaků EC a Railjet stavenišťem nového vídeňského hlavního nádraží (Hauptbahnhof).

S novým jízdním řádem (od 9. 12. 2012) budou na hlavním nádraží ve Vídni pro cestující uvedeny do provozu dvě nástupiště se čtyřmi kolejemi, což umožní zavedení nových linek, jako např. S 80 Wiener Neustadt – Ebenfurth – Wien Meidling – Wien Hirschstetten, nebo S 60 Bruck an der Leitha – Wien Meidling – Wien Hütteldorf – Rekawinkel a linky REX Bratislava – Wien Meidling – Deutschkreutz.

Až do doby zahájení plného provozu vídeňského hlavního nádraží (14. 12. 2014) převzala z velké části jeho funkci stanice Wien Meidling, která vykazuje denní frekvenci 60 000 cestujících a stala se tak nejfrekventovanějším nádražím ve Vídni (Westbahnhof 29 000).

Začátkem léta byl zahájen zkušební provoz na nové vysokorychlostní trati z Vídně do Sankt Pöltenu včetně dvou tunelů (Lainzer- a Wienerwaldtunnel). Nová trať je dlouhá 45,3 km, přičemž na tunely připadá 24,6 km, nejdelší z nich měří 13,356 km. Je postavena na rychlost 250 km/h a vybavena zabezpečovacím zařízením ETCS (level 2). Od

nového jízdního řádu tak bude možné vlakům IC a Railjet v úseku Wien Westbahnhof – Sankt Pölten podstatně zkrátit jízdní dobu.

Podle Eisenbahn Österreich přeložil a upravil J. Zajíček

Hunger ist der beste Koch/ Hlad je nejlepší kuchař

Diese und viele weitere Redensarten beinhaltet das zweisprachige Nachschlagewerk für DolmetscherInnen und Studierende von Hana SODEYFI und Lenka NEWERKLA, das gemeinsam mit einem Sammelband über die Geschichte der Wiener Bohemistik und das Tschechische von Stefan Michael Newerkla, Hana Sodeyfi und Jana Villnow-Komárková präsentiert wird. In Anwesenheit der HerausgeberInnen. Mit einer kulinarischen Überraschung!

Hana SODEYFI / Lenka NEWERKLA: *Idiomatische Redewendungen, Sprichwörter und Begriffe der Gegenwartssprache in Österreich und der Tschechischen Republik* (Harrassowitz Verlag, 2012)

Redewendungen sind vom täglichen Sprachgebrauch nicht wegzudenken. Sie ohne Verlust von Bedeutung und Witz in eine andere Sprache zu übertragen, gehört zu den größten Herausforderungen.

Das als Kooperationsprojekt der Universität Wien und der Masaryk-Universität Brno (Brünn) im Rahmen der Aktion Österreich – Tschechien entstandene zweisprachige Werk bietet dafür DolmetscherInnen, fortgeschrittenen Studierenden und Interessenten an translatorischen Kompetenzen eine wertvolle Hilfestellung.

Redewendungen und Sprichwörter mit besonderer Beachtung österreichischer Ausdrücke finden sich in einem Register von Wörterverzeichnissen (vor allem nach Substantiv und Verben) in deutscher und tschechischer Sprache, teilweise auch mit eruierten Quellen. Neu an dem Wörterbuch ist die Aufnahme der aktuellen gesprochenen Praxis, gendgerechter Formulierungen sowie ähnlicher Sprichwörter (z. B. *kde lišky dávají dobrou noc X wo sich Fuchs und Hase gute Nacht sagen*). Illustriert von Mag. Marie Gruscher-Mertl.

Stefan Michael Newerkla – Hana Sodeyfi – Jana Villnow-Komárková: *Miscellanea Vindobonensia Bohemica. In Erinnerung an den 200. Todestag von Josef Valentin Zlobický* (Verlag Holzhausen, 2012)

Die Wiener Bohemistik gilt als die älteste universitäre Bohemistik weltweit und das Tschechische als die erste lebende Sprache, die nach dem Deutschen an Universitäten der österreichischen Monarchie studiert werden konnte.

In Erinnerung an den 200. Todestages des ersten Professors für tschechische Sprache und Literatur J. V. Zlobický sowie die 235-jährige Geschichte der wissenschaftlichen Beschäftigung mit dem Tschechischen an der Universität Wien versammelt der Band neben einem Grußwort von Václav Havel unterschiedliche Beiträge von u. a. Tilman Berger, Laura Huter, Stefan M. Newerkla, Josef Vintř und Gertraude Zand zum Thema „Wien und das Tschechische“. 1. Band der Reihe Bohemoslavica abscondita.

HerausgeberInnen: **Stefan M. Newerkla** ist Universitätsprofessor für Westslawische Sprachwissenschaft an der Universität Wien. **Hana Sodeyfi**, Simultandolmetscherin und Übersetzerin für Tschechisch, unterrichtet seit 1986 Tschechisch an der Universität Wien. **Jana Villnow-Komárková** ist Assistentin für Westslawische Sprachwissenschaft an der Universität Wien und Mitarbeiterin des Instituts für tschechische Sprache der Tschechischen Akademie der Wissenschaften in Brno (Brünn).

Nähere Infos: www.harrassowitz-verlag.de, www.verlagholzhausen.at.

Opožděné ohlédnutí:
Prezentace publikace Václav Havel –
Vilém Prečan: Korespondence 1983-1989

Československé dokumentační středisko, o. p. s. představilo koncem minulého roku v Muzeu Kampa svou nejnovější publikaci – korespondenci Václava Havla a Viléma Prečana z let 1983-1989.

Kniha je výsledkem projektu financovaného německou Nadací Fritze Thyssena, která také podpořila tisk knihy. Proto může ČSDS nabídnout knihu všem zájemcům za nakladatelskou cenu jednoho výtisku ve výši 300 Kč. Za tuto cenu je kniha k dispozici ve středisku (Josefská 34/6, Praha 1, Malá Strana, tel. 257 533 332) a v prodejní knih Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR (Vlašská 9, Praha 1, Malá Strana). Objednávky poštou se vyřizují za 360 Kč (včetně poštovného a balného).

Tel.: 257 533 332 | e-mail: csds@csds.cz | IČO: 25 73 12 89 | e-mail: precan@csds.cz | telefonicky prostřednictvím ředitelky ČSDS Heleny Kašové.

Češi ve světě – oslavy Dne české státnosti 2012

Plán akcí

(stav k 24. 8. 2012)

Datum	Hodina	Akce	Místo
24. 9. pondělí	11:00	Prohlídka historických částí Náprstkova muzea s přednáškou	Náprstkovo muzeum
	17:30	Promítání filmu z cyklu Cizina a domov v tvorbě Jany Bokové: Argentinská cesta I – Gaučo a pampy	Bio Ponrepo
25. 9. úterý	10:00	Jeden svět na školách o.p.s. Člověk v tísní	Národní muzeum – nová budova
	17:00	Předání ceny Významná česká žena ve světě Mezinárodního koordinačního výboru zahraničních Čechů	Senát
	17:30	Promítání filmu z cyklu Cizina a domov v tvorbě Jany Bokové: Argentinská cesta II. – Zamba, chacarera a chamame	Bio Ponrepo
	18:30	Diskuse na téma „Jak česká veřejnost vnímá své krajany“ organizovaná Respekt institutem a Českým centrem Praha	České centrum Praha
26. 9. středa	9:00	Zahájení konference „Krajané a problém generací“ Mezinárodního koordinačního výboru zahraničních Čechů – ukončení v 18 hod.	Národní muzeum – nová budova
	17:00	Slavnostní křest reprezentativní publikace „Vzkazy domů“ o.p.s. Dny české státnosti	Palác knih Luxor
	17:30	Promítání filmu z cyklu Cizina a domov v tvorbě Jany Bokové: Argentinská cesta III. – Pacha Mama, svatá země	Bio Ponrepo
	20:00	Promítání filmu z cyklu Cizina a domov v tvorbě Jany Bokové: Bye bye Shanghai	Bio Ponrepo
27. 9. čtvrtek	9:00	Druhý den konference „Krajané a problém generací“	Národní muzeum – nová budova
	10:00	Zahájení Mezinárodního krajanského festivalu	Senát
	14:00	Ekumenická bohoslužba (<i>Mezinárodní. krajanský festival</i>)	Kostel sv. Ignáce
	15:30	Zahájení výstavy „Královna Dagmar, česká princezna“	Klementinum
	17:30	Promítání filmu z cyklu Cizina a domov v tvorbě Jany Bokové: Havana	Bio Ponrepo
	18:00	Zakončení konference „Krajané a problém generací“	Národní muzeum – nová budova
	19:30	Slavnostní večer u příležitosti oslav Dne české státnosti a setkání účastníků Mezinárodního krajanského festivalu	Národní muzeum – Národní památník na Vítkově
	20:00	Promítání filmu z cyklu Cizina a domov v tvorbě Jany Bokové: Tango Salon	Bio Ponrepo

28. 9. pátek	9:00	Účast na svatováclavské pouti do Staré Boleslavi (<i>pokračování Mezinárodního krajského festivalu</i>)	Stará Boleslav
	dopol.	Návštva Židovského muzea a Staroměstské radnice (program pro účastníky konference „Krajané a problém generací“ MKVZČ)	Praha
	11:00	Prohlídka historických částí Náprstkova muzea s přednáškou	Náprstkovo muzeum
	odpol.	Návštva výstavy Zlatá bula sicilská v Národním archivu (program pro účastníky konference „Krajané a problém generací“)	Národní archiv, Praha – Chodovec
	20:00	„Vzkazy domů“ – slavnostní večer oslav Dne české státnosti organizovaný obecně prospěšnou spol. Dny české státnosti	Národní divadlo – historická budova
29. 9. sobota	10:00	Krajské soubory se představí na přehlídce v Říčanech (<i>pokračování Mezinárodního krajského festivalu</i>)	Říčany
30. 9. neděle	10:00	Zakončení Mezinárodního krajského festivalu průvodem krajanů	Hradčanské náměstí

Knižní publikace českých autorů v Rakousku

Volby do 1/3 Senátu Parlamentu ČR na území ČR

Prezident ČR vyhlásil dne 27. června 2012 svým rozhodnutím, publikovaným ve Sbírce zákonů pod číslem 224/2012 Sb., volby do 1/3 Senátu Parlamentu České republiky a stanovil dny jejich konání na pátek a sobotu 12. a 13. října 2012. Případné druhé kolo voleb proběhne v pátek a sobotu 19. a 20. října 2012.

Volby se uskuteční ve volebních obvodech č. 2, 5, 8, 11, 14, 17, 20, 23, 26, 29, 32, 35, 38, 41, 44, 47, 50, 53, 56, 59, 62, 65, 68, 71, 74, 77 a 80, v nichž podle Ústavy České republiky a zákona o volbách do Parlamentu České republiky uplyne volební období zvolených členů Senátu Parlamentu České republiky.

Volby do Senátu Parlamentu ČR se uskuteční pouze na území České republiky. Na zastupitelských úřadech v zahraničí tedy hlasování probíhat nebude.

V případě, že je volič zapsán ve zvláštním seznamu voličů, vedeném zastupitelským úřadem České republiky v zahraničí, může požádat tento úřad o vydání voličského průkazu, a to podáním v listinné podobě, opatřené úředně ověřeným podpisem voliče nebo v elektronické podobě, podepsané uznávaným elektronickým podpisem voliče nebo v elektronické podobě, zaslané prostřednictvím datové schránky, doručeným nejpozději 7 dnů před dnem voleb (tj. 5. října 2012) nebo osobně do okamžiku uzavření zvláštního seznamu voličů (tj. do 10. října 2012 do 16 hod.); o osobně učiněné žádosti sepíše zastupitelský úřad úřední záznam.

Volič může požádat osobně o vydání voličského průkazu také před druhým kolem voleb do Senátu Parlamentu ČR (do 17. října 2012 do 16. hod.).

Pro úplnost dodáváme, že prezident republiky stejným rozhodnutím současně vyhlásil i volby do zastupitelstev krajů. Voliči, zapsaní ve zvláštním seznamu voličů, vedeném zastupitelským úřadem, nemohou v těchto volbách hlasovat, a to ani na voličský průkaz. Do zmíněných zastupitelstev mohou hlasovat výhradně voliči, kteří jsou zapsáni ve stálém seznamu voličů v místě svého trvalého bydliště nebo kterým byl obecním úřadem vydán voličský průkaz ve volebním okrsku, spadajícím do územního obvodu kra-

je, kde jsou volby vyhlášeny a v jehož územním obvodu je volič přihlášen k trvalému pobytu.

Informace pro veřejnost o nadcházejících volbách do Senátu jsou umístěny na níže uvedených webových stránkách:

- Ministerstvo vnitra: www.mvcr.cz, logo „Volby 2012 do zastupitelstev krajů a třetiny Senátu P ČR“
- Český statistický úřad: www.czso.cz, záložka „Statistiky“ – „Volby“
- Senát Parlamentu ČR: www.senat.cz – záložka „Senát PČR“ – „Volby“.

Bližší informace lze získat i na Velvyslanectví ČR ve Vídni v úředních hodinách osobně (po – pá: 8:30 – 10:30 hod.) nebo telefonicky – tel. 01 899 58 145, 146 (po – pá: 14:00 – 16:00 hod.).

Rakousko ztratilo dva významné umělce

Walter Pichler

Ve věku pětasedmdesáti let zemřel významný rakouský umělec sochař, architekt, výtvarník, designér, ilustrátor **Walter PICHLER**, držitel rakouské Státní ceny.

Walter Pichler se narodil 1. října 1936 v Deutschneufenu v jižním Tyrolsku. Studoval na Uměleckoprůmyslové škole v Innsbrucku. V roce 1955 absolvoval Akademii užitých umě-

ní ve Vídni. Pichler pracoval od roku 1960 jako umělec na hranici sochařství a architektury. V roce 1963 měl první společnou výstavu *Architektur* s Hansem Holleinem. Pichler vytvářel objekty, skulptury, instalace, zabýval se architektonickými návrhy s vizionářskou představou architektury. Společně s Hansem Holleinem v šedesátých letech plánovali „die Architektur von den Zwängen des Bauens befreien“ a „die Skulptur aus den Zwängen erstarrter Abstraktion lösen“. Z této doby jsou jeho nejznámějšími objekty např. přenosná *TV-přilba / TV-Helm*, *Přenosný obývací pokoj / Tragbares Wohnzimmer* nebo pneumatická skulptura *Großer Raum*.

V roce 1977 např. vystavoval v Museum of Modern Art v New Yorku, zúčastnil se Biennale de Paris a v roce 1968 byl zastoupen na Documenta 4 v Kasselu a v roce 1977 na Documenta 6 ad. V roce 1984 mu v Kasselu byla propůjčena cena Arnold-Bode-Preis a v roce 1985 ve Vídni Rakouská Státní cena Große Österreichische Staatspreis für Bildende Kunst.

V roce 1972 získal v Sankt Martin an der Raab staré vesnické stavení, kde pracoval a žil. Bylo to ideální prostředí pro jeho skulptury, které zásadně neprodával a nerad někde vystavoval. Na živobytí si vydělával prodejem náčrtů, plánů, skic a grafických ilustrací. Byl znám tím, že pracoval velmi pomalu, za to s důrazem na kvalitu zpracování a přesnost, někdy potřeboval desetiletí pro dokončení sochy – skulptury, dělal si mnoho náčrtků, výkresů a plánů, stavěl modely. Opakovaně kombinoval materiály, které se obtížně slaďovaly.

Před několika lety byl zastoupen na přehlídce současného rakouského designu v Brně, kde byly představeny směry dnešního kreativního životního stylu. V září loňské-

ho roku byla v MAK ve Vídni u příležitosti jeho narozenin uspořádaná menší, ale za to unikátní retrospektivní výstava. Jen několik měsíců poté, 16. června 2012, podlehl zákeřné nemoci. Ve zpětném pohledu byla tato výstava jeho rozloučením.

Franz West

25. července zemřel na následky infekční žloutenky světozně nejvyhledávanější umělec rakouského uměleckého světa **Franz WEST**, zástupce postmoderního objektového umění, autor mj. „benutzbare Kunst“. Během posledních dvaceti let byl pravidelně zastoupen na předních výstavách, jako např. Documenta a Benátské bienále.

Franz West se narodil 16. února 1947 ve Vídni. Stu-

doval na Akademii výtvarných umění. Uměleckou dráhu začal malbou, ve které si příliš „nevěřil“, proto přešel na kolážovou techniku, vytvářel sochy, plastiky, přenosné plastiky tzv. „adaptives“ nebo „tvarovky“, nábytek – svařované kovové židle a válendy, některé minimálně čalouněné surovým plátnem. Pro plastiky používal běžné předměty – láhve, části strojů, nábytku a další neidentifikovatelné věci. Později pracoval s lakovaným hliníkem, některé objekty byly určeny pro sezení a ležení. Jeho práce nebyly téměř nikdy bez ironie.

Franz West: „Nezáleží na tom, jak umění vypadá, ale jak se to používá.“

V průběhu své kariéry spolupracoval s jinými umělci, jako např. s fotografem F. Kubelkou, konceptuálním umělcem D. Gordonem, hudebníkem F. Jelinekem, výrobcem nábytku Mathisem Esterházym a keramičkou Tamunou Sirbiladze (jeho pozdější manželkou) a naposled s partnerským umělcem Anselm Reylem na sérii nábytku – soch.

Vedle mnoha vyznamenání byl Franz West vloni na 54. Biennale v Benátkách odměněn za celoživotní tvorbu Zlatým lvem (Goldener Löwe).

Na příští rok připravuje vídeňský MUMUK jeho retrospektivu. Almuth Spiegel v deníku *Presse* přirovnal tuto bolestnou ztrátu umělců – Waltera Pichlera a Franze Westa – k roku 1918, kdy se umělecká scéna rozloučila s Klimtem, Schielem, Kolo Moserem a Otto Wagnerem, k roku, kdy jedna epocha skončila. *Spiegel* je toho mínění, že tato letošní ztráta bude stejně jako ta předchozí zapsána do dějin rakouského umění.

Klimt-Centrum na Atterském jezeru

K 150. výročí narození malíře Gustava Klimta, hlavního představitele vídeňské secese, bylo v Schörfingu v blízkosti zámku Kammer na Attersee otevřeno Dokumentární centrum, které si vzalo za úkol zmapovat Klimtův pobyt u jezera Attersee a jeho okolí a malířův blízký vztah k této části země – Salzkammergut.

Klimt zde pravidelně v létě pobýval v letech 1862-1916 a vytvořil zde převážnou část svých krajin.

Vedle třiceti kreseb a několik reprodukcí je možno zhlédnout dokumentární film i malířovy osobní věci. Centrum spolupracuje s vídeňským Museum Leopold, které ohlásilo zapůjčení originálů. K otevření výstavy byla muzeem zapůjčena Klimtova krajina z roku 1900 *Am Attersee*.

Info: www.klimt-am-attersee.at

Slavnostní otevření Klimtova vily

30. září bude otevřena v Hietzingu Klimtova vila, která má sloužit veřejnosti jako pamětní místo, i když Gustav Klimt vilu v této podobě nikdy neviděl. Tento dům byl vybudován nad posledním ateliérem slavného malíře. Gustav Klimt zemřel v roce 1918, ale vila byla upravena do stavu odpovídajícímu roku 1920.

Hermann Nitsch

Fasáda parkovacího domu (Parkhaus) Donaumarina ve Vídni ve čtvrti Leopoldstadt zdobí obraz vytvořený speciální technikou polévání (Schüttbild) předního umělce Hermanna Nitsche. Dílo velké 300 m² vzniklo na základě osobní známosti mistra s ředitelkou podniku IMMO, která je sběratelkou moderního umění.

Hermann Nitsch a jeho obraz na fasádě

Výtvarník prof. Hermann Nitsch se narodil 19. srpna 1938 ve Vídni a je nejvýznamnějším představitelem vídeňského akcionismu. Výrazně se projevil v šedesátých letech svým zájmem o „divadlo orgií a mystérií“. Od roku 1960 pořádal ve Vídni akce a výstavy, v jejichž důsledku byl obžalován. Jeho akce jsou vlastně obřady (rituály), při nichž jsou zabitá zvířata, jejich vnitřnosti a krev používány jako médium malby (na plátno, člověka). Výrazně na sebe upoutal pozornost v roce 1998 šest dní trvající slavností na svém zámku v Prinzenborfu. Nitsch se také zabývá i klasickou malbou, tvorbou objektů, instalací, scénografií, skládá hudbu, působí pedagogicky. Svou tvorbou je zastoupen ve

všech důležitých veřejných sbírkách a vystavoval prakticky po celém světě.

O češtinu je ve světě zájem, kantoři se možná přesunou na východ

O výuku češtiny je ve světě pořád zájem, lektoři a učitelé placení státem se ale možná budou přesouvat víc na východ. Ve východní Evropě je totiž po výuce češtiny poptávka, kdežto v západní Evropě univerzity výukové programy spíš utlumují. Zástupci ministerstva školství a ministerstva zahraničí na setkání s vyučujícími češtiny z celého světa také upozornili, že je potřeba zaměřit se v zahraničí nejen na dlouholeté usedlíky, ale hlavně na Čechy, kteří do zahraničí vyjeli v posledních dvaceti letech a u nichž jsou české kořeny ještě živé. Český jazyk a kultura se pěstují na lektorátech při zahraničních vysokých školách. Nyní jich ve čtyřadvaceti státech funguje padesát, většina v Evropě. Zmocněnec pro krajské záležitosti na ministerstvu zahraničí Stanislav Kázecký ale uvedl, že zatímco například ve Francii je lektorátů osm, ve Španělsku jen jeden. Nabídka by proto měla v budoucnu víc odpovídat poptávce, a je možné, že se některé lektoráty přesunou.

Ohlédnutí za Českým pivním festivalem

Český pivní festival je největší gastronomická událost v České republice. Nabízí pestrou nabídku toho nejlepšího z českých pivovarů v kombinaci s výrobky českých uzenářů, řezníků, lahůdkářů a cukrářů a 10 000 míst k sezení s plnou obsluhou v tradičních českých krojích.

Zde můžete ochutnat speciální piva od regionálních pivovarů, stejně jako tradiční známé značky, vše ve skleněných džbancích.

Na letošním pátém ročníku festivalu se představily krajské hudební soubory. Od setkávání krajanů si do budoucna organizátoři festivalu hodně slibují. Letošní setkání nazvali Celosvětový sjezd krajanů. Na pivní festival letos přijely nejlepší krajské soubory, a to soubor z Ukrajiny, Slovenska, Maďarska, ze Srbska a z Chorvatska. Organizátoři Českého pivního festivalu pomohou krajanům i finančně. Převzou na sebe část režie spojenou s cestou, například ubytování a stravování.

Velká část návštěvníků je z Ruska, pak jsou to Britové, Němci, Američané. Festival nabízí program každý den, například vystoupení skupin a zpěváků. Letos připravila i akci pro jednu z početných menšin v Česku – Vietnamce.

Zemřel kanadsko-český vědec a spisovatel Stanislav Reiniš

Ve věku osmdesáti let zemřel kanadsko-český univerzitní profesor a spisovatel Stanislav Reiniš. Na svých internetových stránkách o tom informoval kanadský pohřební ústav Erb&Good. Reiniš zemřel v nemocnici ve městě Kitchener nedaleko Toronto.

Reiniš se narodil v Nitře, od sedmdesátých let minulého století ale žil v Kanadě. Působil jako profesor neuropsychologie na univerzitě ve městě Waterloo. Ve svých vědeckých pracích se zabýval zkoumáním souvislostí mezi vědomím a kvantovou mechanikou. Do povědomí se Reiniš zapsal rovněž jako autor beletrie. Patřil také mezi výrazné osobnosti české exilové komunity v Kanadě.

SCHULPROJEKT: Bezirkskindergottesdienst

Das „Ja“ zur Familie und das „Ja“ zu Kindern sind die großen Brennpunkte der gesellschaftlichen Entwicklung. Seit drei Jahren organisiert das Dekanat 3 – Landstrasse einen besonderen ökumenischen Gottesdienst mit Kindersegnung.

Am 11. Mai 2012 sind etwa 600 Kinder der 4. Klassen Volksschulen und der ersten Hauptschulklassen bei strahlendem Wetter in die Pfarrkirche St. Othmar gegangen. Zu diesem Fest kamen auch die Pfarrer und die Geistlichen aus dem 3. Bezirk sowie die Bezirksschulinspektorin Mag. Ulrike Mangl, Fachinspektorinnen Mag. Elisabeth Maurer und Mag. Andrea Pinz, die Direktorinnen der Schulen, diesmal war auch unsere Direktorin Mag. Jana Hanzl dabei und wir erlebten eine ganz besondere Kindersegnung. Mit unseren Schulkindern waren ReligionslehrerInnen Dipl. Päd. Miriam Cserko und Michal Klučka, Pastoralassistentin Paula Carmignato und Tschechenseelsorger P. Dr. Jan Horák SDB dabei.

Auf dem Rückweg in die Schule gab es unter den Kindern einen lebendigen Austausch über die „Highlights“ des Treffens. Alle schwärmten davon, wie schön es danach am Kirchenplatz war, bei Saft und köstlichem Weckerln. Für viele war es das Eintauchen in eine andere Welt, als sie in die Kirche kamen. Mit jedem Kind kommt neue Hoffnung in die Welt. Das haben wir stark gespürt.

BegleiterInnen-Team

POKYNY PRO ČTENÁŘE

Přihlášky k členství/odběru časopisu zasílejte na adresu:

Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku
Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich
Mohsgasse 30/1
A-1030 Wien

tel./fax/záznamník (od 10:00): **++43-1-79 88 454**

e-mail: **info@kulturklub.at, www.kulturklub.at**

Nemáme placenou sekretářku, a proto prosíme o pochopení, pokud se nedovoláte. Namluvte svá přání na záznamník, určitě se ozve. Srdečně děkujeme všem novým odběratelům časopisu a věříme, že jsou s ním spokojeni. Zároveň prosíme o Vaše ohlasy, přání, návrhy a kritiky.

Vážení členové v Rakousku, příspěvek na rok 2012 činí **33,- €** (členský příspěvek 16 € + předplatné 17 €). Členství zahrnuje: zasílání časopisu, možnost inzerce na homepage Klubu, možnost inzerce s 20 % slevou v časopise *Kulturní klub* aj.

Vážení čtenáři v Rakousku, abo-příspěvek na rok 2012 činí **35,- €**. Prosíme, uveďte na složence zkratku ABO.

Vážení členové a čtenáři ve světě (s výjimkou ČR a SR), členský příspěvek či abo na rok 2012 činí včetně poštovného **50,- €**.

Bankovní spojení: Bank Austria, číslo účtu: **683 035 901**
IBAN: **AT 03 1200000 683035901**
SWIFT: **BKAUATWW**.

POKYNY PRO INZERENTY (včetně cen)

Rozměry v cm	Cena v €
2,5 × 5,2	6,13
3,2 × 10,5	15,31
6,5 × 5,2	15,31
7,0 × 8,5	26,88
7,0 × 10,5	34,38
5,0 × 17,3	40,00
12,5 × 17,3	100,00

Jednorázový příplatek za rámeček a/nebo šedé pozadí: 2 €.

Kromě výše uvedených rozměrů a standardního černobílého provedení je možno po domluvě otisknout inzerát v barvě a/nebo jiné velikosti. Platba musí být uskutečněna s předstihem 14 dnů před otištěním inzerátu, a to převodem, složenkou, nebo hotově (zasláním v obálce).

Sleva pro členy Kulturního klubu: 20 %.

Bankovní spojení:

- Bank Austria, číslo účtu: **683 035 901**, BLZ: **12000**, IBAN: **AT 03 1200000 683035901**, SWIFT: **BKAUATWW**
- Česká spořitelna, číslo účtu: **1557869023**, kód banky: **0800**, účel: **inzerát**

Objednávky přijímá a případné dotazy Vám zodpoví:
Centrální telefon a fax (od 10:00): **+43-1-79 88 454**
e-mail: **inzerce@kulturklub.at**

THEATER BRETT

THEATER BRETT
Münzwardeingasse 2
1060 Wien
theaterbrett@gmx.at
www.theaterbrett.at
Tel. Vorbestellungen
unter
0676/734556

PFLEGERIN AUS PRAG
24 Stunden häusliche Seniorenbetreuung
Sehr kompetent und empathisch
Hervorragende Referenzen
Gute Deutschkenntnisse auf Kommunikationsniveau
Führerschein vorhanden
Ich habe langjährige Berufserfahrung
hauptsächlich in Deutschland und Österreich
und sehr gute Referenzen.
Tel. Handy 00420 – 604 280 914
Tel. Festnetz Prag (CZ) 00420 – 233 322 434
e-mail: renatahorak@gmail.com

Kursy češtiny
Čeština – začátečníci i pokročilí,
Mag. dr. BRANDEIS,
tel./fax 0043-1-40 89 841

**RAKÚSKO-SLOVENSKÝ
KULTÚRNY SPOLOK**
Sekretariát: út 9:00-10:30, čt 18:00-19:30
Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien
tel. +43-1-596 13 15, fax +43-1-595 57 99
rsks@slovaci.at www.slovaci.at

KULTURNÍ KLUB
Informační časopis Čechů a Slováků v
Rakousku
Informationszeitschrift der Tschechen
und Slowaken in Österreich
Mohsgasse 30/1, 1030 Wien
mobil (od 10:00): 0043-0-664-97 33 764
fax: 0043-1-79 88 454
e-mail: info@kulturklub.at
www.kulturklub.at
Knihy vydané Kulturním klubem
si můžete zakoupit/objednat přímo
v Kulturním klubu.

Galerie auf der Pawlatsche
Institut für Slawistik
Universitätscampus
1090 Wien, Spitalgasse 2-4 / Hof 3
www.univie.ac.at/pawlatsche

DŮLEŽITÉ ADRESY
Ateliér JAN, Jan a Tamara Brabenc
Spittelberggasse 7, 1070 Wien
tel./fax: 526 54 22
MOKI – Theater für Kinder
tel. 505 98 06, www.theater-moki.at

Hodiny klavíru
Info tel. 0650 967 80 80

 TSCHECHISCHES ZENTRUM
ČESKÉ CENTRUM
Herrengasse 17, 1010 Wien
ředitel ing. Martin KRAFL
tel.: +43-1-53 52 360
www.czechcentres.cz/vienna
e-mail: ccwien@czech.cz
www.facebook.com/TschechischesZentrumWien
Po, St, Čt 10:00-17:00
Út 10:00-18:00, Pá 10:00-16:00

SLOVENSKÝ INŠTITÚT
Wipplingerstrasse 24-26, 1010 Wien
riaditeľka: dr. Viera Polakovičová
Pond. – Štvr. 09:00-12:30, 13:00-17:00
Piat. 09:00-12:30, 13:00-15:00
Informácie: tel. 01/535 40 57

Mag. **Sylvie Šebelová**
Sprachtrainerin für Tschechisch
+43 1 920 70 48 tel/fax
+43 699 12 64 29 38 mobil
office@sebelova.at e-mail
www.sebelova.at web

Slowakisches Institut
Wipplingerstr. 24-26, 1010 Wien
tel./fax: ++43-1 53 54 057
www.mzv.sk/sivieden
e-mail: si.wien@gmx.at

ZLATNICTVÍ, HODINÁŘSTVÍ
Richard Arnold - Opravy šperků a hodin;
předělávky, vlastní výroba (též z doneseného
materiálu). 1100 Vídeň, Buchengasse 88.
tel. / fax 604 54 85,
po-pá 9-12 a 14-18 hod., so 9 -12 hod.

CzechTourism Wien
Česká centrála cestovního ruchu
Herrengasse 17, 1010 Wien
ředitelka Michala SIVEKOVÁ
tel.: 0043 1 533 21 933,
fax: 0043 1 533 21 934
e-mail: info-at@czechtourism.com
www.czechtourism.com

PRÁVNÍK A ADVOKÁT V ČR
JUDr. Josef Franc
Kovářská 1169/17, 190 03 Praha 9
tel./fax: +420-284 818 008
mobil: +420-602 850 267
e-mail: Josef.FRANC@seznam.cz

Täglich ab 11:00 bis 23:00h
ALTÖSTERREICHISCHE & BÖHMISCHE KÜCHE
1050 Wien - Margaretenstraße 60 - Tel (0222) 586 09 67

STAROŽITNÍK: FIEDLER V.
Restauruje / nakupuje / prodává. Zájem
o nákup českých malířů. Zprostředkování
bude honorované. V. Fiedler, Vídeň 7,
Siebensterng. 20. Tel. 523 35 81,
mobil 0664/3566676.

Otevřeno vždy od 15. března do 31. října
BIERGARTEN · RESTAURANT
Schweizerhaus
Familie Karl Kolařík
seit 1920
1020 Wien, Prater 116, Tel. 728 01 52

Raumdekor

ANTON FLORIÁN
MALERMEISTER

TEL.+FAX **586 86 86**

1060 Wien, Hofmühlgasse 18

E-mail: raumdekor.florian@aon.at

MALEREI - STUCK
JALOUSIEN - ROLLO
ANSTRICH - TAPETEN
TEPPICHE - VORHÄNGE
STIL- UND LIFTKARNISEN
WAND- UND BODENBELÄGE
FARBEN - LACKE - WERKZEUGE
>>> *sleva pro krajany*

Restaurace
privátní pokoje

**BÖHMISCHER
HOF**

So-St 10:30-22:00 hod.
Čt 10:30-14:00 hod.

Laaerstr. 55
2111 HARMANNSDORF
-RÜCKERSDORF

Tel. **02264/20082**
www.hroch.at

**Máte problémy s identifikací
neznámých znaků?**

Obrátte se s důvěrou
na naši heraldickou kancelář!

Újezdský herold
Heraldická kancelář

VÁCLAV KULLE

Ježovická č. 114
190 16 Praha 9
Česká republika

Tel./fax:
pondělí – pátek
+420/281 972 116

Koniasch Latin Press s. r. o.

Na Hubálce 7, CZ-169 00 Praha 6
tel./fax: +420-220 511 681

KLP koniasch@gmail.com

Restaurace BÖHMERWALD – rodina Stuchlíkova

Česká kuchyně a speciality.
Oslavy pro malé i větší skupiny
v romantickém prostředí
české a slovenské restaurace.

Na Vaše objednávky se těší rodina Stuchlíkova,
1040 Wien, Argentinierstr. 66 / Wiedner Gürtel 20,
tel./fax: 505 72 34, e-mail: boehmerwald@aon.at,
www.restaurant-boehmerwald.at

otevřeno: po – ne 11:00-15:00, 17:00-23:00 hod.

Restaurant

Schönbrunner Stöckl

beim Meidlinger Tor

České a slovenské speciality!

rodina

Smadišova

10:00-22:00, otevřeno po celý rok

1130 Wien, Schönbrunn, Meidlinger Tor, tel.: +43-1-813 42 29

tel./fax: +43-1-812 82 71, www.schoenbrunnerstoeckl.com

Lux Böhmisches Kuchl

SPECIALITY ČESKÉ
A MORAVSKÉ KUCHYNĚ

OTEVŘENO: pondělí – pátek
11:00-15:00 a 17:30-23:00

1080 Wien, Schloßelgasse 18

tel.: +43-(0)1-402 57 31 (Dagmar Ficenc)

KOREC und BLÁŽEK OEG

Mo-Fr 09:00-19:00, Sa 09:00-15:00
17:00-18:00 – sleva 25 %

Täglich Mittagsmenü – Spezialitäten aus der ganzen
Monarchie – Trennkost- und Seniorenkarte
Simmeringer Hauptstr. 96a, 1110 Wien
Tel. +74 331 81

Přímo v nákupním centru Simmering
3 hod. parkování v garáži zdarma

Danica Korecová, fa. Korec
tel./fax: 038-7486 159
Info v reštaurácii Pressburg

Kleines Wiener Cafe
DENIS BEZUCHA

1080 Wien, Kochgasse 18
tel. 01/402 32 07
po – pá 9:00-22:00

so – ne zavřeno
Kavárna s českou kuchyní. Oslavy
na objednávku. Budějovické pivo.

Výhodné ubytování ve Vídni
M. SEĎA

Westbahnstr. 18, 1070 Wien
Tel. 524 38 73, 617 27 06

800 let tzv. Zlaté buly sicilské 1212-2012

U příležitosti 800. výročí vydání Zlaté buly sicilské otevřel Národní archiv svůj trezor a zcela výjimečně vystavil tuto listinu široké veřejnosti v originále ve své hlavní budově v Praze 4-Chodovci ve dnech 27.-30. září 2012. Společně se Zlatou bulou sicilskou veřejnost zhlédne i originály dalších dvou listin, vydaných Fridrichem II. rovněž 26. září 1212 pod stejnou zlatou pečetí, a také listinu Karla IV., vydanou v Praze 7. dubna 1348 a zpečetěnou opět zlatou pečetí, v níž potvrdil a rozšířil některá ustanovení Zlaté buly sicilské.

Privilegium Fridricha II., „volného římského císaře“ a sicilského krále, vydané v Basileji 26. září 1212 pro českého krále Přemysla Otakara I., od 20. století známé jako „Zlatá bula sicilská“, je dnes patrně nejznámějším a v široké veřejnosti nejpopulárnějším dokumentem českých dějin. Osm století, jež v tomto roce uplynou ode dne vydání uvedeného privilegia, si zaslouží připomenout okolnosti jeho vzniku ve vztahu k vývoji českého státu a význam, jež ve své době mělo.

Zlatá bula sicilská je od svého vzniku součástí archivu českých králů a starého českého státu, zvaného „Archiv České koruny“, který je národní kulturní památkou České republiky a je uložen v Národním archivu v Praze.

PhDr. Denko Čumlivski, Národní archiv

Vojta Náprstek a dr. Emil Holub

Pro všechny, kteří si nemohli z různých důvodů poslechnout přednášky pražských odborníků z Náprstkova muzea, které se konaly v sobotu 19. května 2012 v sokolovně v Angeligasse, jsme se rozhodli požádat dr. Milenu Seckou a dr. Martina Šámala o jejich písemné znění. Bylo nám vyhověno, za což jsme oběma nesmírně vděční, neboť se můžeme s Vámi o tyto referáty podělit.

Dr. Milena Secká: Vojta Náprstek a Vídeň

Vojta Náprstek, vlastním jménem Vojtěch Fingerhut, se narodil 17. dubna 1826 Anně a Antonovi Fingerhutovým, majitelům pivovaru a vinopalny U Halánků na Betlémském plácku v Praze. Když mu bylo šest let, zemřel mu otec a matka dokázala živnost nejen sama udržet, ale dokonce i rozšiřovat. Vojta, nejmladší syn, byl od studentských let zapáleným vlastencem, a proto si své jméno záhy přeložil a začal si říkat Náprstek. V době studií podnikal se svým bratrem a přáteli o prázdninách cesty za českými a moravskými vlastenci a v roce 1845 se při zpáteční cestě z Brna dostal poprvé do Vídně. Přijel se sem podívat hlavně na Orientalistickou akademii, protože jeho snem bylo studium orientálních jazyků. Náprstek toužil cestovat do Asie, Číny nebo Koreje jako reprezentant nějaké obchodní společnosti. Matka synovy sny však tvrdě odmítla a pod pohrůžkou odepření apanáže musel rezignovat a zvolil vídeňská studia práv. Vídeň zvolil proto, že zde byla již zmiňovaná akademie, ale bylo to také dostatečně daleko, aby na něho maminka pravidelně dohlížela. V září roku 1846 Vojta přijel studovat do Vídně a pronajal si byt v posledním patře domu na Schulerstrasse č. 7 s průchodem do Wollzeile. Již z pražských studií byl zvyklý shromažďovat kolem sebe vrstevníky, debatovat o politice i studiích, organizovat společenské i kulturní akce. Matka se svými příspěvky šetřila, a tak Vojta, aby měl na nákup knih, žil většinou jen o bramborách a domů se nepodíval ani o Vánocích.

Do Schulerstrasse nedocházeli za Náprstkem jen jeho spolužáci, ale objevil se tu dokonce František Palacký a Pavel Josef Šafařík. Oba byli pohoštěni, i když místo brambor se tentokrát podávaly z hostince přinesené řízky. Z toho je vidět, že již v době studií si Náprstek získal nejen mezi vrstevníky, ale také předními vlastenci určité renomé. S Františkem Palackým se Vojta několikrát sešel i mimo svůj byt. 11. června 1847 studenti uspořádali v hostinci u Sperlhold Palackému, opět za účasti Náprstka, a 27. října oslavu chorvatskému básníkovi Ludovítu Gajovi. Náprstek zde žil velmi bohatým společenským životem a podle deníku nebyla školní docházka pro něho prioritní.

Do Vídně odjížděl Vojta také se slibem Karlu Havlíčkovi, že mu bude posílat články pro *Českou včelu* nebo *Květy*, ve kterých bude informovat o kulturním dění Čechů žijících ve Vídni. Koncerty, bály i domácí besedy navštěvoval nejen jako zapálený vlastenec, ale také jako mladý reportér. Z jednoho článku se dovídáme též o seznámení s Kateřinou Krákorovou, krásnou Pražankou, která se chtěla ve Vídni uplatnit jako zpěvačka či herečka. Právě zde tak Vojta potkal svou osudovou ženu, která jej provázela i do emigrace.

Na Vídeň však měl Náprstek také velmi špatné vzpomínky. V den svých jednadvacátých narozenin byl bez vysvětlení zatčen policií a byly mu zabaveny knihy a rukopisné poznámky. Po dvou dnech byl bez vysvětlení propuštěn, mnohé z knih už nikdy neviděl, stejně tak jako své rukopisy. Bylo to svým způsobem varování, že jsou jeho aktivity ostře sledovány. Profesoři radili věnovat se více výuce šlechtických potomků z pozice domácího učitele. Vojta poslechl a kromě přivýdělků získal i mocné přátele.

14. listopadu 1847 zemřel v Praze Josef Jungmann, známý český lingvista a pedagog. Jeho pohřeb se stal doslova vlasteneckou manifestací a Češi zjistili, že pohřeb je jedině vládou tolerované veřejné shromáždění, které lze využít pro vlastní cíle. Po vzoru Prahy začala mnohá česká a moravská města pořádat zádušní mše za Josefa Jungmanna, který přispěl ke kodifikaci moderní češtiny. Podobnou akci se rozhodl zorganizovat ve Vídni i Vojta Náprstek, který Jungmanna znal jako svého pedagoga z Akademického gymnázia v pražském Klementinu. Přípravě akce věnoval Vojta mnoho týdnů a v deníku si posteskl, že efekt akce nebyl adekvátní jeho úsilí. Přesto slavnostní mše 20. ledna 1848 v augustiniánském kostele byla Čechy kladně hodnocena. Při obřadu zaznělo Tomášovo *Requiem* a stovky studentů se zúčastnily obřadu se zapálenými pochodněmi.

Vídeňští Češi se v té době pravidelně scházeli v zahradní restauraci u hostinského Sperla v Leopoldově. Zde byla 24. ledna 1848 za účasti Palackého a Šafaříka hostina na počest Vuka Stefanoviče Karadžiče, kdy se pochopitelně také diskutovalo o politice. V dubnu pak zde byla založena Česko-moravsko-slezská jednota, která začala vydávat týdeník *Vídeňský pouťník* a pokladníkem se stal Náprstek. Další schůze se odbývaly již ve Vajlingu na Landstrasse každou neděli ráno. Sál i zahradní restaurace byly plné Čechů, kteří debatovali o politice, protože ze západní Evropy se šířily revoluční myšlenky. Objevovali se tu často mladí řečníci, jako byl Vojta Náprstek a jeho přítel Václav Tiefertunk.

13. března se situace ve Vídni radikalizovala. Stavovský dům a univerzita byly přeplněny studenty i obyčejnými lidmi a mezi řečníky vystoupil také Náprstek, který požadoval především svobodu tisku a rovnoprávnost všech národů v rámci rakouské monarchie. Jeho řeč byla přijata s nadšením. Když vláda odmítla přistoupit na požadavky studentů a lidu, začaly se stavět barikády a propukly bouře.

Mezitím v Praze pod dojmem vídeňských nepokojů vznikly ozbrojené sbory politiků, měšťanů i studentů. V březnu se do Prahy vrátil s politickou deputací Vojta Náprstek, aby se jako zástupce vídeňských studentů účastnil Slovanského sjezdu. Jednání sněmu však ukončilo vojsko. 15. června začal Windischgrätz bombardovat Prahu a ta 17. června kapitulovala. Vojta odjel z Prahy do Vídně již 16. června; tam jej zastihla zpráva, že neujde perzekuci. Všem, kteří se v revoluci angažovali, hrozil trest smrti. Vojta ve Vídni předal pokladnu Česko-moravsko-slezské jednoty a odjel k rodičům spolužáka do severních Čech, kde se několik měsíců ukrýval. Přecházel hranice do Kladska a teprve počátkem srpna se odvážil vrátit do Vídně.

Vracel se již s představou, že svou další existenci přenechá do Ameriky, ale před matkou a bratrem tyto myšlenky tajil. Zatím se pokoušel obnovit činnost Česko-moravsko-slezské jednoty a na schůzi 24. září pak přednášel dokonce

o ženské emancipaci a potřebě vzdělávání žen. Nebylo to poprvé, kdy jej tato myšlenka zajímala. Znal Amerlingovy projekty na Budči v Praze a sám se ženskému vzdělávání formou kondicí věnoval od středoškolských studií. Navíc měl velký vzor ve své matce, která se byla schopna svou přirozenou inteligencí a pracovitostí prosadit v podnikatelském světě. Koncem září se Vojta ve Vídni sešel ještě s Karlem Havlíčkem, Josefem Kajetánem Tylem, Františkem Ladislavem Riegrem a dalšími vlastenci.

8. října pak se svou přítelkyní Tinkou (Kateřinou Krákorovou) odjel z Vídně a z Hamburku napsal matce třicetistránkový dopis, ve kterém prosil za odpuštění; napsal i přátelům a také poselství „oudům slezsko-moravsko-české jednoty“. V něm velmi přesně konkretizoval svůj program: „Vzdaluji se sice od drahé vlasti mé, ale při všem, cokoli podniknu, budu myslet jen na Vás, na drahou otčinu, při všem budu jedině jen k tomu směřovati, abych se tím po návratu svém prospěšným státi mohl národu svému. Neb neznám jinou ctižádost než tu, státi se užitečným svému milovanému národu.“

22. října 1848 nastoupil s Tinkou na palubu plachetnice Leontine, aby před Vánoci přistáli v New Yorku. V Americe pak Vojta pobyl devět let a po návratu do Čech byl policejně dál sledován a bez povolení se nesměl vzdálit z Prahy. Tinka, která mezi tím Vojtovi v Americe utekla a vrátila se do Čech, odjela do Vídně a odtud žádala Vojtu o finanční pomoc, kterou od něho dostávala i po následném návratu do Ameriky.

Do Vídně se tak Vojta Náprstek podíval až v roce 1873, kdy jako zámožný majitel vinopalny U Halánků přijel na Světovou výstavu nakupovat exponáty pro své České průmyslové muzeum.

Martin Šámal: Dr. Emil Holub a Vídeň

Dr. Emil Holub je jedním z našich nejznámějších cestovatelů. Ve druhé polovině 19. století vzešlo z našich zemí několik cestovatelských osobností, ale všechny vlastně dříve či později upadly v zapomnění. Holub je v tomto ohledu naprostou výjimkou. Dodnes se jeho jméno udrželo v povědomí široké veřejnosti a sám Holub je stále vnímán jako určitý symbol českého cestovatelství a vzor českého cestovatele. Jeho životní náplní se stal výzkum Afriky, kam se vypravil jako čerstvě vystudovaný lékař v roce 1872. Strávil zde sedm let (1872-1879) a podnikl tři výzkumné cesty do vnitrozemí. V roce 1883 se do Afriky vrátil, ovšem již v čele své rakousko-uherské expedice. Chtěl navázat na své výzkumy a především splnit si svůj sen – projít celý africký kontinent od jihu až po sever. To se mu nepodařilo, výpravu ukončil severně od řeky Kafue útok Mašukulumbů, při kterém byl dokonce jeden z členů výpravy usmrčen. Ze svých cest Holub přivezl nebývale rozsáhlé a rozmanité sbírky. Uspořádal z nich velkolepé výstavy ve Vídni a v Praze a později jimi podělil četná muzea a školy. Doufal, že podnikne ještě třetí cestu do Afriky, ale k té již nedošlo. Zemřel 21. února 1902 ve Vídni a byl pohřben na čestném místě zdejšího ústředního hřbitova.

Holubův vztah k Vídni se utvářel především v době příprav jeho expedice. Poprvé sem zavítal 25. října 1879, krátce po svém návratu z Afriky. Přijel na pozvání prezidenta zdejší geografické společnosti Ferdinanda von Hochstettra, významného geologa a účastníka slavné rakouské

expedice na fregatě Novara. Holub se ve Vídni zdržel jen několik dní, uspořádal velmi úspěšnou přednášku a prohlédl si zdejší muzea.

O necelý rok později, v dubnu 1880, Holub přijel do Vídně a začátkem května zde otevřel výstavu v Pavilonu umělců (Pavillon des Amateurs) v Prátru. Představil zde veřejnosti celou svou sbírku – téměř 31 tisíc předmětů, které přivezl z Afriky. Ve Vídni už zůstal, zklamán poměry v Čechách i postojem části české veřejnosti – kromě toho ve Vídni nacházel mnohem více pochopení a větší podporu pro své cestovatelské záměry.

O jeho výzkumy se dokonce zajímal samotný císař František Josef I. Holubovi finančně pomohl už v roce 1879, během jeho zpáteční cesty z Afriky. Velmi pozitivně a uznale hodnotil Holubovu vídeňskou výstavu, na kterou zavítal hned druhý den po jejím zahájení. Holub ho osobně provedl. Císař Holuba za jeho výzkumy i uspořádání výstavy ocenil udělením rytířského kříže řádu císaře Františka Josefa. V pozdějších letech císař Holuba podpořil ještě několikrát poměrně významným finančním obnosem. Také císařův syn, korunní princ Rudolf, se o Holubovy cesty velmi zajímal. S Holubem jej spojovala láska k ornitologii. Holub císaři z vděčnosti dedikoval svůj cestopis *Sedm let v Jižní Africe*, jeho synovi o rok později svůj spis *Beiträge zur Ornithologie Süd-Afrikas*, který sepsal společně s předsedou vídeňského ornitologického spolku Augustem von Pelzelnem.

Holub získal ve Vídni podporu také několika důležitých spolků. Geografická společnost, o které již byla řeč, iniciovala v roce 1880 sbírku ve prospěch Holubovy expedice. Jiný významný spolek, Rakousko-uherský spolek pro vývoz, podpořil Holubovu expediční tým, že oslovil četné firmy a ty pak Holubovi poskytly výhodně či zdarma vybavení a výstroj pro jeho expedici. Čelní představitelé těchto spolků, Ferdinand von Hochstetter a Franz Wilhelm, také společně s nakladatelem Alfredem Höldrem, stáli později v čele tzv. Comité, které se utvořilo po odjezdu Holubovy expedice do Afriky. Cílem Comité bylo shánění prostředků pro expedici. Bez této podpory by se Holubova expedice zřejmě nemohla vůbec uskutečnit. Comité pomohlo v samém počátku Holubovy cesty, když neměl na zaplacení cla ze své výstroje nebo později, když se po útoku Mašukulumbů rozhodl vrátit do Evropy a byl zcela bez prostředků.

Holubovi se stala Vídeň druhým domovem. Od ministerstva obchodu tu získal byt a prostor pro své sbírky v Rotundě ve vídeňském Prátru. Stejně jako Pavilon Amatérů byla také Rotunda pozůstatkem vídeňské světové výstavy pořádané v roce 1873. Zde se připravoval na svou africkou expedici a zde také našel svou životní družku, Rosu Hofovou.

Rosa byla dcerou inspektora úředních budov Rotundy Ludwiga Hofa a pomáhala Holubovi s přípravou jeho expedice. Krátce před odjezdem do Afriky se 2. listopadu 1883 vzali, svatbu měli v kostele sv. Jana na Praterstrasse. Rose bylo tehdy osmnáct let. Se svým mužem absolvovala všechny strasti a svízele několikaleté cesty a prodělala stejná nebezpečí i nemoci. Stala se důležitým členem expedice, byť její význam dosud není příliš doceněn. Snad i proto, že přes svou energickou povahu zůstala po celý život dobrovolně ve stínu svého muže.

Po návratu z Afriky Holub vystavil své sbírky v roce 1891 ve Vídni a o rok později také v Praze. Pojal je vskutku

velkolepě, možná až megalomansky. Ve Vídni svými sbírkami naplnil celý prostor Rotundy, v Praze Průmyslový palác a několik budov na výstavišti. O množství jeho sbírek svědčí nejen skutečnost, že výstavu připravoval několik let, ale i prostý fakt, že na přepravu exponátů z Vídně do Prahy bylo zapotřebí 87 vagónů. Záštitu nad oběma výstavami převzal následník trůnu František Ferdinand d'Este. Obě výstavy se těšily velikému zájmu veřejnosti, zhlédlo je přes 350 tisíc návštěvníků. Přesto však skončily značnou finanční ztrátou. Holub se musel vzdát plánovaných instalací v dalších městech, dokonce např. v Chicagu na Světové výstavě.

Po skončení pražské výstavy Holub uvažoval, jak naložit se svými sbírkami. Snil o založení instituce, která by o jeho sbírky pečovala a kterou by vedl a svými dalšími cestami v Africe by dále rozmnožoval její sbírky a nahrazoval poškozené či zničené exponáty. To samozřejmě nebylo reálné. Jeden z podobných plánů se týkal také Vídně. Chtěl zde založit africké muzeum, samostatné nebo jako jedno z oddělení zdejšího dvorního muzea. Nevyšel ani tento plán a Holub své sbírky následně rozdával, popřípadě rozprodával mezi nejruznější vědecké a vzdělávací ústavy. Z obdarovávání se posléze stal svého druhu fenomén. Všude, kam Holub přijel přednášet, zasílal různě velké soubory svých sbírek. Vzácné africké předměty se tak často dostaly do míst, kde jim nebyla a ani nemohla být věnována náležitá pozornost a péče. Většina z nich proto brzy vzala za své. To samozřejmě neplatí o darech různým muzeím, v nichž Holubovy dary dodnes náleží k zlatému fondu jejich sbírek.

Od druhé poloviny devadesátých let se Holubovi zhoršil zdravotní stav. Trápily jej následky četných afrických nemocí, ale svou daň si vybírala také špatná životospráva a životní styl vůbec. Holub byl zvyklý pracovat i šestnáct hodin denně, své nemoci nedostatečně léčil nebo nedoléčil apod. Koncem devadesátých let byl stále častěji odkázan na lůžko. Tehdy mu byla nablízku jeho žena Rosa. Jejím přičiněním Holub objevil po rozdělení většiny svých sbírek nový zájem, v kterém se mohl realizovat i přes zdravotní obtíže – filatelii. Ke konci života Holub strádal i hmotně. Nemohl tolik přednášet, aby si vydělal na prostě živobytí, byl ale zároveň příliš hrdý, aby si řekl o pomoc. Bezpochyby by ji dostal. Když se např. císař dozvěděl, v jaké nouzi přežívá slavný cestovatel, okamžitě mu přidělil velmi štedrou finanční podporu. Přišla však příliš pozdě, Holub během několika měsíců zemřel.

Rosa Holubová přežila svého muže o půl století. Podruhé se již nevdala, zůstala sama. Často navštěvovala jeho hrob, tiše zde vzpomínala a pozorovala ptáky, které měl rád. Až do roku 1910 žila v Rotundě, kterou však musela uvolnit, což pro ni bylo velmi bolestné. Přestěhovala se do Hietzingu, kde si pronajala byt a kde uchovávala odkaz svého muže. Jeden pokoj zařídila jako jeho pracovnu, na stěny rozevěsila četné trofeje a diplomy udělených poct. V tomto bytě přečkala druhou světovou válku. I ve vysokém věku projevila obdivuhodnou odvahu, když u sebe přechovávala majetek svých židovských přátel. Ke konci války bylo celé okolí těžce poškozené bombardováním. Dům, ve kterém žila, jako zázrakem zkáze unikl. Později v něm přijímala návštěvy z Čech, jezdily sem zástupci Holic, ale také cestovatelé Hanzelka a Zikmund nebo Jaromír Štětina. Duševní svěžest si udržela do velmi vysokého věku. Zemřela 18. září 1958, ve svých třiadvadesáti letech.

V druhé polovině 19. století, v době emancipace českého národa a s ní souvisejícího nacionalismu se společnost v pohledu na Holuba polarizovala. Na jedné straně stáli obhájci Holubova češství a jeho vlastenectví, na straně druhé pak kritici, kteří v něm spatřovali odrodilce a „Rakušáka“. V dnešní době je naopak potěšitelné, že jej Češi

i Rakušané vnímají naprosto shodně, jako „svého“ cestovatele. Když si dnes čteme jeho cestopisy, prohlížíme fotografie z jeho výstav nebo obdivujeme krásu předmětů, které přivezl z Afriky, je nám vlastně jedno, jestli byl Čech, nebo Rakušan. Cítíme obdiv k práci, kterou vykonal jediný člověk a kterou se nám rozhodl zanechat.

Vyjádření KBS, jedenáct otázek kardinála Marca Ouleta a Bezákovy odpovědi

Tak jsem si to přečetl! Úterní vyjádření KBS a jedenáct otázek kardinála Marca Ouleta z vatikánské Kongregace pro biskupy s odpověďmi arcibiskupa Bezáka (jak to má k dispozici TA3, zveřejněno v sme.sk). V mysli mi rezonují dvě věci: Zvolenského „Bezákem jsme se očistili...“ a nesmírná pokora a duchovní hloubka arcibiskupa Bezáka.

Zvolenského výrok rozechvěl vibrace mého srdce a dal vzplanout hněvu nad neslýchanou opovázlivostí, pohrdáním a dehonestací Božího lidu. Za koho považuje Zvolenský sám sebe? Za koho považuje lid, jemuž má sloužit? Jestli se považuje za pánaboha a uzurpuje si právo soudit, jaký obraz boha si vybral? Toho, který trestá, moří a vraždí, anebo toho, o kterém Kristus řekl: „Kdo mě vidí, vidí i Otce?“ (Jan 14,9)

Zvolenského kolega v biskupské službě, emeritní vídeňský biskup Helmut Krätzl hovoří ve své předposlední knize *Und suchen dein Angesicht* o obrazech Boha, v různých dobách tak odlišných a skandalózních, jak je církev během staletí prezentovala. Sama církev má vinu, že obraz, který o Bohu vytvářela, je deformovaný, falešný a nepravdivý, a není se proto čemu divit, že se dnešní lidé od církve odvracejí a raději volí cestu Kristus ano, ale církev ne: „Križe víry mnohých lidí má původ ve zkreslených božích obrazech, které jim byly předkládány. Církev stále více ztrácí na věrohodnosti, když na jedné straně hovoří o dobrém a milosrdném Bohu, ale na druhé straně není jeho obrazem. Moje osobní víra závisí na tom, ve kterém z těchto obrazů potkávám Boha...“ (s. 11-12)

Církev způsobila v minulosti utrpení tolika křesťanům! Tolik jich posléze, po mnoha generacích, rehabilitovala a prohlásila za svaté. Někdy to trvalo celá staletí. Neměli bychom se v důsledku těchto dějin, ze kterých bychom se měli učit, namísto vynášení soudů nechat strhnout Kristovou velkorysostí a láskou až do krajnosti? Zapomněl už snad pan Zvolenský, že Kristus se stal přítelem žebráků, prostitutek a hříšníků, všech těch, které společnost považovala za vyvrhele a spodinu? Možná by mu neškodilo na chvíli vytěsnit z hlavy představu o kardinálském purpuru a obléci se do smradlavého, potem a močí nasáklého oděvu bezdomovce, vžít se do toho, co pro takového člověka

znamená „poselství Radostné zvěsti“. A možná právě to bude nejsvětějším okamžikem jeho života, když si uvědomí jeho malichernost, nepodstatu všeho, co se navenek jeví jako velké a důležité, a bude se upřímně radovat, když pochopí, že nic, opravdu nic nedokáže udělat člověka tak šťastným jako vědomí, že Bůh ho miluje...

Ta druhá věc – velikost a krása osobnosti Roberta Bezáka – by možná nebyla tak výrazná a nápadná, nebýt těch ponižujících, naivně trapných a hloupých kardinálových otázek. Ani se mi nechce věřit, že kardinál, člověk, který bývá touto hodností korunovaný za svoje celoživotní zásluhy, je schopný formulovat takovéto otázky. Má tento člověk aspoň nějaké základní vzdělání? Učil ho někdy někdo, co znamenají slova slušnost, takt, pokora? Má už za sebou období masturbace, puberty, samostatného pokoje? A to už se vůbec neptám, jaké základy křesťanství absolvoval, kdo ho učil katechismus, jakou teologii studoval, kdo si dovolil vysvětit ho na kněze. Vždyť ten člověk vůbec není normální, když klade takovéto otázky. Ani si netroufám uvažovat, kdo další je členem kongregace pro biskupy, co všechno se rojí v hlavách těchto lidí. Vždyť to jsou metody středověké inkvizice, to je horší než komunistický totalitarismus. Otázku, jestli cosi takového má vůbec něco společného s Evangelium, si už netroufám ani vyslovit.

Tak jsme se tedy dočkali. Odpovědi od hierarchů církve. Ach Bože, kam jsme se to jen na začátku 21. století dostali! Co jen jsme udělali z toho, co tvůj Syn nazval Radostným poselstvím?

Odpust nám. Odpust těm, kteří si myslí, že brání tvoje jméno, a přitom brání jen svoje vlastní jméno, svoje vlastní pozice a pohodlí, svoje vlastní představy o tvém poselství, o křesťanství. Imponovalo jim cosi, co možná s tvým Evangelium opravdu jaksi souvisí. Ale co je to vlastně, co je nutí takto jednat? A co brzdí nás, kteří víme, že z nejvyšších úřadů církve přichází jen faleš a zloba, abychom povstali a řekli: „Dost! Vždyť i my čteme tvoje evangelium, i my máme svůj vlastní rozum, cit, svědomí, i my se chceme inspirovat tím, co jsi říkal, jak jsi žil. Dej nám, Pane, sílu povstat a říci rázné NE tomuto divadlu s tragickou hrou! Když si ho ti, kterým se líbí, chtějí hrát, nechť si ho sami pro sebe hrají – ale ať při tom nezneužívají tvoje jméno a nenutí nás sedět v divadelním sále jako diváci.“

Odpust nám, Pane! Všem! Těm, pro které se hierarchický úřad v církvi stal jen úřadem moci, manipulace, smrtelné deformace, kterým zlomil charakter a přetvořil je z pastýřů ve vlky, ale i nám, kteří známe tvoje poselství, nejsme schopni povstat a vymanit se z toho uzavřeného kruhu, do kterého nás vhání strach, falešná představa o pokoře a poslušnosti, vlastní zbabělost a neschopnost vylézt z ulit pohodlnosti a mlčení. Dej nám sílu být svobodnými tak, jak jsi byl svobodný i ty, a žít naplno svůj život k tomu, k čemu jsi nás povolal.

Peter Žaloudek, Vídeň, 18. července 2012

I have a dream...

I have a dream... Mám sen... říkal kdysi Martin Luther King v době, kdy bylo nemyslitelné, že černoši budou mít stejná práva jako lidé bílé pleti... Dnes je mají.

Ich bin ein Berliner – Jsem Berlíňan..., říkal kdysi John F. Kennedy na začátku šedesátých let v Německu, když byli stále ještě živé a bolestné komplexy méněcennosti Němců kvůli rozpoutání druhé světové války... Dnes patří Německo nejenom mezi vzor ekonomicky nejvyspělejších zemí, ale taky vzor nejvyspělejší demokracie a potírání korupce.

Pravda a láska zvítězí – říkal kdysi, v době kruté totality bolševického systému, v tehdejší ČSSR neznámý Václav Havel... A jaká osobnost se z něho stala! A dnes nikdo na světě nepochybuje o pravdivosti této věty...

Jestli milujeme jen ty, co nás milují, jakou zásluhu za to máme? Ptal se kdysi Ježíš... (Lk 6,32)

Jehně vedle vlka, levhart vedle kozlátka, tele a lvíče budou žrát pospolu a malý chlapec je bude vodit. Pást se bude kráva s medvědicí, jejich mláďata ulehnou spolu. Lev bude žrát jako býk plevy. Kojenec si bude hrát nad dírou zmije a nemluvně sáhne rukou do skrýše jedovatého hada. Nikdo nebude škodit ani zabíjet na celé mé svaté hoře... (Izaiáš 11,5-9) říká jedna vize starozákonního biblického textu...

Smíme dnes doufat ve splnění slov tohoto starozákonního textu?

Smíme doufat, že tento svět může být lepší, než je?

Smíme věřit, že slova našich velkých předků jsou nadále aktuální, tedy nejen v době, kdy žili?

Smíme nechat proudit do našich srdcí Boží lásku, aby pak prostřednictvím nás – nevhodných a nehodných instrumentů – přetvořila taky jiné?

Smíme doufat, že láska je ta jediná a pravá kvalitativní podstata, která je schopna změnit taky naše srdce, naše myšlení, náš postoj k životu?

Smíme vůbec být lepšími lidmi?

Vždyť my stále závidíme našemu sousedovi, že má lepší, nebo vůbec že má auto a my ne, že si může dovolit zahraniční, dokonce exotické dovolené a my ne, že má práci, rodinu, že se mu vede lépe než nám?

My stále jen hledíme na to špatné kolem nás, viníme za to kde koho – jen ne nás samých...

Co děláme proto, aby byl tento svět lepší?

Jaké máme sny, jestli vůbec nějaké máme? A jestli ano – jsou to taky sny plné utopie? Třeba o tom, že tento svět může být opravdu lepším, že lidé se na sebe dokážou usmívat, navzájem si pomáhat, že zákon bude vnímán jen jako poslední brzda, poslední instance, že to starozákonní „Jen pro tvrdost vašeho srdce je nutné mít řád“ (Mt 19,8; Mk 10,5) – jinými slovy – že dokážeme být natolik zralí, natolik tolerantní, natolik velkorysí, natolik čistí – ve smyslu slušnosti, korektnosti, upřímnosti –, že již nebudeme potřebovat žádný zákon shora, protože naše srdce a naše svědomí budou těmi morálními institucemi, které nás budou korigovat, když zbloudím, a navigovat, abychom znali směr?

Co je na tom nekřesťanského, když se odvoláváme na život Ježíše Krista? Jestli to dělá kdokoliv a podle toho žije – neměli bychom si rozumět?

Jestli je někdo bez viny – prosím –, klidně hodte do mne kamenem. Je to výzva i pro mne.

Všem sympatizantům i nesympatizantům Nadace POLIS či TEOFORUM přeji na naší společné cestě životem vše dobré.

Peter Žaloudek, Vídeň, 19. srpna 2012

P. S.: I have a dream..., že přijde den, kdy nás náboženství a naše příslušnost k nim již nebude rozdělovat, štvát k vraždění a diskriminaci, strašit peklem a hříchem, ale stanou se instrumentem k tomu, aby z nás byli lepší lidé – schopní komunikovat, spolupracovat, hledět společným pohledem do dálky, ctít hodnoty, usměrňovat je do stupnice, dávat životu smysl. Na této zemi, protože jinou zemi a jiné místo k existenci nemáme. A jestli nějaký jiný svět či existence existuje a věříme v Lásku, v spravedlnost a mír – tak žijme tyto hodnoty již teď. Určitě s nimi nikdy neproděláme, ať nás již čeká po smrti cokoliv...

This is my dream...

POEZIE

J. S. Machar: *Pravdy znak Ve Vídni*

To bledé nebe ... vzduch ... já dojel domů.
Ulice známé, střízlivé a všední...
už žluté listy tkví na snětech stromů.

Tramvaje, vozy ... v odměřeném chvatu
jdou lidé, každý druhý portfej nese
a v líci důležitost byrokratů...

I policisti ... vojsko ... V chladném vzduchu
havrani plují ... též má duše cítí
ten známý zápach umrlčího puchu...

Jsem doma ... Hora novin tu a psaní
z mé domoviny ... Čtu a čtu a dýchám
ten známý český vzduch náš maní.

Vše u nás jak dřív ... A jak ostré dýky
to všecko bodá zas dnes duši moji
a útoky v ní rostou, polemiky

a stará žluč se žilami zas žene
a ruce chce se nových skalpů zase –
mám zas své češství hrdé otrávené!

Teď v harmonii fatalismu cítím,
že Osud dal mi tuhý sval a spáry
a Nutnost že tkví také nad mým žitím...

Má pohádka mi náhle sbohem dává –
ach, pravda, starým člověkem jsem zase,
buď sbohem, sbohem, pohádka má smává!

Tam dole ... pravda, vše se jiným zdává...
zde žít a bít se – parola jest jedna –
Buď sbohem, sbohem, pohádka má smává!

(mk)

Ivan Motýl: *Temné stíny barevné Ostravy*

9. 7. 2012, *Týden*, str. 34, reportáž

Ostrava je krajně nebezpečné místo na mapě zločinnosti a její ovzduší mění geny dokonce i turistům. To jsou fakta, kterými se ve čtvrtek startující hudební festival Colours of Ostrava zrovna nechlubí, říká reportér TÝDNE, který odstíny Ostravy pozoruje denně už čtyři desetiletí.

Jak se žije v českém Bronxu

Hlavní ostravské nádraží hlídá ochranka se psy a s přiměřenou bdělostí tudy každý projde bez ztráty mobilu či peněženky. Kdo před železniční stanicí odmítne tramvaj a vydá se na pěší obhlídku okolní čtvrti Přívoz, nasaje sice atmosféru slovenských romských osad, brazilských favel i newyorského ghetta, ovšem s rizikem, že jeho „světová procházka“ v kulisách chátrajícího secesního města z projekční kanceláře významného vídeňského architekta Camilla Sitteho skončí loupežným přepadením.

Romský středověk

Kdo zkusí vycházku západně od nádraží, narazí na bývalou železničářskou kolonii zaměstnanců rakousko-uherské Severní dráhy Ferdinandovy. Úhledné třípatrové činžáky z neomítnutých režných cihel působí jako přenesené z londýnského West Endu, jen jim scházejí kusy střech a strašlivě čpí výkaly. „Fajny vodopád! Studánka čistá,“ vykřikují romské děti před domem číslo 17 v ulici Přednádraží. Po cihlové zdi domu totiž tečou splašky z toalet a kuchyňských dřezů. A někdo zrovna vypustil záchod. „Výborná vodička,“ baví se děti a naznačují, že do dlaní nabírají tu nejlepší pramenitou. „Hovínka! Vidíte, pane,“ vykřikne bezelstně další z dětí, úsměv od ucha k uchu. Sklepy v domě už jsou fekáliemi zaplněny, a tak se tělesná potřeba provádí jako na středověkých hradech, kdy splašky stékaly po hradební zdi. V Přívoze ale tečou kolem oken obydlených bytů. Kanalizace v kolonii, která se po roce 1989 proměnila v romské ghetto, je ucpaná už druhým rokem. „Než naše baráky koupil pražský podnikatel, ještě se tu dalo žít,“ vypráví dvacetiletý David Bango.

Devět železničářských domů v ulici Přednádraží skutečně patří podnikateli z Čech, Oldřichu Roztočilovi z Králova Dvora na Berounsku. Roztočil tvrdí, že domy v dezolátním stavu začal opravovat, ovšem o katastrofickém stavu kanalizace prý nic netušil. Teď se hádá s ostravskou radnicí, kdo kanály opraví, k činu se ale nemá žádná ze stran. „Kdyby tady bydleli bílí, město by to spravilo. Cigáni aby raději vychcípali, že?“ vyčítá Bango ne zrovna přátelsky. Loni dostal ze splašků žloutenku. „Běčko, víc než měsíc jsem ležel na infekčním.“

Favela po epidemii

Hepatitida loni skolila v kolonii více než sto ze čtyř set místních obyvatel, teď jsou všichni naočkováni. „Kdo měl ještě žloutenku?“ zeptám se hloučku dětí a zvedne se les rukou. „Áčko, běčko, áčko, áčko,“ překřikují se, jakou formu infekce prodělaly. Sám proti žloutence očkovaný nejsem, a tak nemám nejlepší pocit, když mi nájemníci o překot podávají ruce. Třeba muž, který se napřed nechce představit, ale teťování na paži prozrazuje jméno Marcel. „Tam mělo být napsáno Marcela, došel mi inkoust. Já jsem Jirka,“ tvrdí. Před

činžákem sedí s kumpány v jakémisi dřevěném přístřešku, který sám postavil. „Doma s rodinou jen spím, v tom smradu se nedá vydržet,“ vysvětluje. V bytě vzápětí vidím jen vyvrácenou mísu. „A za to platím Roztočilovi 4 700 měsíčně, bez energií,“ počítá Jirka. Zápach je nesnesitelný.

„Za podobně smrdutý dvoupokojový byt platím 5 600. A jsou tu rodiny, po kterých chce Roztočil devět tisíc,“ přidává svoje účty padesátiletý Milan Haluška. Roztočil jejich peníze dostává převodem ze sociálky coby státní příspěvek na bydlení. „Odporné kšefty. To je jako na těch ubytovnách na Šluknovsku,“ je Haluška informován, jak se vydělává na Romech. „Před revolucí jsem tu byl téměř jediný Cikán, byt jsem dostal od dráhy, tam mám odmakáno. Tady stál obchod, tu kolotoče pro děti, tam hospoda,“ ukazuje mezi ruiny domů k hromadám odpadků. V Haluškově bytě půl roku nesvítí elektřina a záchod je i tady smrdutou dírou. „Žijeme jako někde v osadě na Slovensku,“ porovnává Haluškova matka narozená v Košické Poliance.

Tohle je brazilská favela pro čtyři sta ostravských Romů, v níž se chudoba snoubí s otřesnými hygienickými podmínkami jako nikde jinde v republice. Pro turistu kulturní šok na zbytek života, pro ostravského primátora kardinální ostuda.

Black Smoke

Dojem z festivalového areálu, jenž se letos poprvé nastěhoval mezi odstavené vysoké pece Vítkovických železáren, přilehlou koksovnu, těžní věž Dolu Hlubina a plynojem přestavěný na koncertní sál s galerií, nemůže být jiný než ohromující. Je to místo podobné ocelárnám v německém Völklingenu, které jsou hojně navštěvovanou památkou UNESCO. Jen aby ale trochu zafoukal vítr! Stínem barevného festivalu totiž není jen přívozské Přednádraží: podobných ghett je v Ostravě více než deset. Fekálie smrdí lokálně, ale 300 tisíc obyvatel Ostravy dýchá nejvíce znečištěný vzduch v Evropské unii. Brouzdám se mezi vysokými pecemi a sleduji dělníky finišující s dlážděním přístupových cest k festivalovým scénám. Dýchá se těžko, a to nejen kvůli letnímu pařáku. Na nejbližších měřicích stanicích Českého hydrometeorologického ústavu na sídlišti Fifejdy a v Mariánských Horách byly v neděli opět překročeny limity pro poléťavý prach PM 10, tedy pro atmosférický aerosol čili Black Smoke. Jenže ostravský prach je jiný než ten z brněnských či pražských křižovatek: váže na sebe benzo(a)pyren a další karcinogeny z místních fabrik, především z ocelárny ArcelorMittal a z koksoven OKD. A nedávné výzkumy vědců z Akademie věd ČR ukázaly hrozivé působení této směsi: Ostravákům zkracuje život o dva roky, způsobuje nevy léčitelné astma (ve městě trpí astmatem čtyřikrát více dětí než jinde v zemi) a dokonce pozměňuje geny: turistům už pár dnů po návštěvě.

Nohavicův ostragen

Sami Ostraváci jsou ovšem proti devastujícímu ovzduší přece jen odolnější než návštěvníci festivalu Colours, za což podle vědců může speciálně vyvinutý gen, neboť třeba ostravský úředník musí v uzavřené kanceláři nadýchat ročně třikrát více karcinogenních látek než pražský strážník, jenž chodí po ulicích přeplněných auty. Vždy vtipný písničkář Jaromír Nohavica nový gen pokřtil jako ostragen, měl by ale raději zamoření Ostravy brát podobně vážně jako

lékařka Eva Schallerová, mediálně nejznámější bojovnice za lepší vzduch.

„Žijeme v nezákonném stavu,“ burcuje Schallerová. Prach valící se nad městem z ArcelorMittalu totiž neumí zastavit ani zákon, jež si odhlasovali sami poslanci a který říká, že limity denních koncentrací pro prach nesmějí být překročeny více než 35 dní v roce. V některých částech Ostravy je však „vydýcháno“ již od března, takže město vždy po zbytek roku žije nezákonně, na což loni upozornil i sugestivní dokumentární film *Továrna (The Factory)* britské celoplošné televizní stanice ITV. Hudební hvězdy z britských ostrovů, které míří na festival, ale snímek pravděpodobně přehlédly. Jinak by je podobně jako filmaře muselo šokovat, co si kdesi na Východě může dovolit indický miliardář žijící v Londýně, Lakšmí Mittal, majitel hutí.

Slamy a vybydlený Hrušov

Ostrava je městem namíchaným jako koktejl z Poláků, Slováků, Romů, Bulharů či Řeků (viz O drsné ostravské povaze...), kteří přišli za prací na doly a hutě. Vyprovokovat bývalého havíře a hutníka není nic těžkého, takže například nonstop výčepům ostravského řetězce Šatlava nechť se Pražáci raději vyhýbají. To už je bezpečnější výlet do ostravských slumů: ve městě živoří na dva tisíce bezdomovců, často na bizarních místech.

Ve stále ještě usilovně tepajícím ocelovém srdci republiky dožívají lidé svoje trpké příběhy třeba v opuštěných garážích. A v některých lokalitách jsou z příbytků pro automobily celá bezdomovecká městečka. Bydlí se pod mosty i pod haldami a jedna osada už léta stojí pod přívozkou haldou, na které jsou navršeny statisíce tun vytěžené hlusiny z Dolu Vítězný únor. Josefa Zaviatiče, který bydlí v chýši pod haldou asi pátý rok, navštěvují pokaždé, když jdu s návštěvníky Ostravy zdolat vrchol uhelné pyramidy, z níž jsou nádherné výhledy na město. Předminulou neděli si Zaviatič zrovna nabíral unikající horkou vodu z parovodu, který tu funguje jako unikátní samovar. „I v největších mrazech mám horkou kávu,“ chlubí se. Od mé poslední návštěvy se ale dost změnilo. Tvrdí, že již pobírá životní minimum 2 100 korun měsíčně, což ještě nedávno neplatilo, neboť jako někdejší občan bývalé Jugoslávie nebyl schopen z českých úřadů vydolovat ani korunu. Nikde ale nevidím Ludvíka, známou postavku osady. „Ludvík je na dovolené,“ oznamuje Zaviatič ve snaze o černý humor. Pak dodá: „Sedí kvůli alimentům.“ Z tábořiště pod haldou stačí přejít most přes Ostravici a Muglinovem se dosmýkat do Hrušova, což je další ostravský unikát. Kdysi prosperující městská část s vlastním koupalištěm, tramvajovou linkou, činžovními domy i koloniemi za patnáct let zarostla a připomíná prales. V roce 1997 čtvrť ničivě zpusťovala povodeň a většinu domů dalo město pobořit. Z křoví jen tu a tam vykukuje kus zdi a silnice přišly o kanály, které někdo nahradil pneumatikami.

Hororové město duchů, jehož atmosféru umocňuje dosud funkční obchod s potravinami vedle rozpadajícího se secesního činžáku. Krám je místo výloh oplechován jako pancéřové vozidlo, takže přemítám: Nevyrábějí tady konzervy přímo ze zákazníků? Ne, uvnitř se v poklidu popíjí lahvové pivo. „Na uživení mi to stačí. Tam bydlí dva, tam další a tam jsou tři zahrádkáři,“ ukazuje mezi křoviny majitel krámu Tomáš Kalus.

Bez ostravského etna

Ač se festival Colours of Ostrava prezentuje i jako přehlídka world music všech kontinentů, ostravští Romové zatím nedostali šanci. Přitom třeba houslista Koloman Mirga dokáže předvést fantastické výkony. „Je to škoda, lidé by slyšeli pravé ostravské etno,“ lituje Jiří Macháček, houslista a zároveň šéfredaktor ostravské kulturní revue *Protimluv*. Ve Vítkovicích, tedy ve čtvrti, v níž se letos festival odehrává, dokonce několika romským kapelám pomohl na svět – třeba seskupení Kalman. „Léta jsem ve Vítkovicích bydlel, místo má svého genia loci, ovšem s rodinou tam žít nelze,“ říká upřímně. Po narození syna se z Vítkovic odstěhoval, přesto stále zůstává obdivovatelem městské části, v níž je uliční síť sevřena továrními bloky a kde šamotárnu a ocelárnu střídají kolonie z režných cihel a cikánské putyky.

Do vítkovických ghatt přitom teče od předloňska 300 milionů korun z Evropských fondů a z městské kasy. Projekt s nabubřelým názvem „Sociální inkluze Ostrava“ je však spíše etnobyznysem, který využívá odhadu, že ve městě žije od 15 do 30 tisíc Romů. Prvním dokončeným projektem, jenž se prý „primárně zaměřuje na projekty směřující k řešení romských komunit ohrožených sociálním vyloučením“, bylo vybudování parkoviště za 1,6 milionu Kč a dalších padesáti parkovacích míst za 10 milionů korun. Nikoli pro Romy, ale pro úřady a firmy, které ve Vítkovicích našly levné kanceláře.

Když mi přepadají hosty

Nepíšu pomlouvačný pamflet o Ostravě, jen ctím všední realitu, za kterou se domorodci před světem kapku stydí a raději se chlubí sloní rodinkou v zoologické zahradě nebo i v Praze proslulými alternativními divadelními soubory: Komorní scénou Aréna a Divadlem Petra Bezruče.

Ale zpátky na hlavní nádraží, tentokrát pěšky necelých 500 metrů na přívozké náměstí s mariánským chrámem, které má dvoufázový režim. Ve všední den do šesti večer je to „bílý rynek“, obklopený sídly firem a úřadů. S klekáním se ale náměstí mění v „black square“. V Chopinově ulici hned u rynku je vchod do malé nezávislé galerie Rubrum, v níž se kurátorsky podílím na programu a zároveň vedu vysokou školu diplomacie s desítkami Cikánů, kteří do výstavní síně neustále vstupují. Agresivní vyhazov znamená kámen ve výloze, dobrosrdečné přijetí končí žebrotou, ale když daruji pětikorunu, tahají mě najednou za sako desítky dětí jako na předměstí Bombaje.

S postupující nocí přibývá žádostí o pivo a cigarety, smutným vrcholem vernisáží jsou loupežná přepadení hostů. Naposledy se v půli května náhle válel v trávě básník Petr Hruška. „Ani jsem si nikoho nevšiml, najednou ze zadu kravata, dušení, šok a už jsem byl o tisícovku chudší,“ vypráví. Nedlouho předtím někdo obdobně „sejmul“ ostravského performeru Marka Pražáka. Na policii se neobrátil ani jeden z nich, v Ostravě se nevěří, že muži zákona pachatele lapí.

Co dělá tatínek?

V sobotu 23. června se lapkové vloupali i do mého vozu zaparkovaného před galerií: zničili zámek pravých předních dveří a ukradli autorádio. Přivolaná mladá policistka vypráví, že takových krádeží řeší v Přívoze i dvanáct denně. „Jednu paní tady přepadli o půl třetí odpoledne

a ukradli jí osm tisíc," vypráví o překot. „A když zloděje chytíme, soud ho osvobodí. Stačí, když tvrdí, že ukradené bankovky byly jeho a oběť nezná jejich čísla. Vždycky si píšete čísla bankovek," nabádá mě policistka. Když ale oznámí, jak dlouho bude trvat sepsání protokolu, prohlášení, že si vyšetřování nepřeji. Najít jehlu v kupce sena je beztak nemožné. Ostrava je ale i bez těchto neohlášených případů druhou nejnebezpečnější oblastí v zemi, alespoň podle v červnu zveřejněné „mapy zločinů“, kterou vydalo policejní prezidium.

Rozhovor s policistkou sleduje klubko romských dětí. Asi dvouletá holčička se svléká a nahá sebou nadšeně plácne do kaluže plné nedopalků a dalšího smetí, přičemž ani půl hodiny poté se neobjeví žádný z rodičů. „Co dělá tvůj táta, co má za práci?“ ptám se jiné, asi pětileté dívky. Ta sevře pěst a mlátí s ní do otevřené dlaně druhé ruky. „Tata? Ten jebel!“ A radostně větu třikrát zopakuje.

„V Přívoze se dneska nic nestalo...“ zazní mi náhle v hlavě mezi Ostraváky velmi oblíbená ironická píseň kapely Buty z desky *Normale*. „Už to tam vypadalo, už to tam vypadalo, a nakonec se tam nic nestalo...“

x x x

Deset ostravských NEJ

1. Největší kriminalita podle „mapy zločinů“, kterou v červnu zveřejnilo policejní prezidium. Hůře je pouze na Mostecku, ovšem tam policie zahrnuje do statistiky celou oblast (Most, Litvínov atd.), nikoli jedno město. V Ostravě (třetí největší město v zemi) bylo loni ohlášeno 18 242 trestných činů (objasněnost pouhých 25 %), v Brně (druhé největší město) 15 476 a v Plzni (čtvrté největší město) 6 146 činů.
2. Největší radniční budova v republice z roku 1930 na Prokešově náměstí, zároveň s nejvyšší radniční věží (85,6 metru, vyhlídka je přístupná, rozhledy až do Beskyd i Jeseníků).
3. Největší počet dochovaných hornických a hutnických kolonií, i když většina z nich se dnes proměnila v romská ghetta: Trnkovec a Lipina v Radvanicích, Sirotčí a Jeremenkova kolonie ve Vítkovicích. Bedřiška v Hulvákách, Liščina v Heřmanicích a mnoho dalších.
4. Nejstarší příklad použití uhlí: černé uhlí k udržování ohně používali už lovci mamutů v lokalitě Landek před 25 tisíci lety. Dnes hornické muzeum a archeopark.
5. Nejhorší vzduch v Evropské unii a podle vědců z Akademie věd ČR občas srovnatelný s Pekingem a dalšími nejhůře znečištěnými městy na světě.
6. Největší studentský kampus v České republice na Vysoké škole báňské – Technické univerzitě Ostrava. Leží na rozloze 354 459 m². Jediná škola, která má vlastní hvězdárnu a planetárium.
7. Největší počet hald. Jsou sice oficiálně nepřístupné, Ostraváky ale běžně navštěvované: halda u Dolu Vítězný únor

(dnes Důl Odra) v Přívoze, halda Ema na Slezské Ostravě (nejvyšší vrchol Ostravy), halda u Dolu Lidice v Petřkovicích, halda u Dolu Hubert v Hrušově, struskové haldy ArcelorMittalu aj.

8. Největší koupaliště v zemi. V Ostravě-Porubě na rozloze 41 200 m² pro 15 tisíc návštěvníků.

9. Nejvyšší počet chráněných průmyslových památek. Největší je Dolní oblast ve Vítkovicích (300 ha), ve které se koná festival Colours of Ostrava (prohlídková trasa s průvodcem). Hornické muzeum v areálu Dolu Anselm v Petřkovicích. Národní technická památka Důl Michal v Michálkovicích (prohlídková trasa s průvodcem) aj.

10. Největší koncentrace Romů z velkých tuzemských měst. Odhady jsou ovšem velmi rozličné: od 15 do 35 tisíc.

O drsné ostravské povaze aneb Banik, pi..!

Typický Ostravák velmi často napřed koná a teprve pak zapíná mozek. A když má zrovna v ruce sekeru, dochází k tragédiím. Vlastně stačí i pěst. Už od poslední čtvrtiny 19. století přijížděly na ostravské hlavní nádraží tisíce venkovanů z Haliče, aby si splnily sen o ostravské Americe a „uhlodolarech“, jež negramotným chudákům, kteří často neznali ani peřinu, nabídli náboráři z ostravských šachet. „Z mentality Haličanů, kteří žili daleko za dobovým středoevropským standardem, si Ostrava dost uchovala. Proto se tady pořád volí rychlá a zbrklá řešení,“ řekl před časem už zesnulý zakladatel ostravského Hornického muzea Stanislav Vopasek. A zlé jazyky říkají, že tyhle vlastnosti v Ostravě pochytil i nejzbrklejší z porevolučních premiérů Mirek Topolánek. Po druhé světové válce zase přijeli fátat Slováci z nejhudších oblastí slovenských Karpat (a s nimi přicházeli kočovní Romové). Ostrava do roku 1952 vcucla 50 až 60 tisíc brigádníků, z nichž většina se chytla lahve s kořalkou, takže Nová huť Klementa Gottwalda v Ostravě-Kunčicích byla v podstatě vybudována alkoholiky. A běda, podíval-li se starousedlík na brigádníka křivě: „Brigádníci přicházejí z hostinců úplně opilí a potkají-li cestou v Kunčicích pokojného občana, tohoto zřídí tak, že musí být odvezen do nemocnice. Proto již večer občané Kunčic nevycházejí ze svých domovů,“ zapsal si v roce 1952 kádrový referent Kolarčík z Nové huti.

Pro Ostraváky je typický nejen „kratky zobak“, ale i větší frekvence sprostých slov. Sociolog Lubor Hruška, expert společnosti Proces, která se zabývá výzkumem a analýzami pro obce, na tohle téma v Magazínu MfD řekl: „V Ostravě je tolerance ke sprostým slovům poněkud posunutá. Výrazy, které si můžu běžně dovolit na přednáškách v Ostravě, by byly v Praze nevhodné. Ostraváci nejsou zvědaví na vzletná slova, jsou zvyklí mluvit přímo. Když v Ostravě přijdete do hospody, můžete předpokládat, že buďte dostanete přes hubu, nebo vás někdo pozve na pivo.“ A třeba z původně jadrného výkřiku fotbalových fanoušků „Banik, pičo!“ se časem stal pro řadu Ostraváků téměř normální pozdrav či heslo, které nepovažují za nikterak vulgární.

mlv

Prof. PhDr. Miroslav Tyrš se narodil 17. 9. 1832 v Děčíně jako syn německého vrchnostenského lékaře. Již v dětství ztratil oba rodiče a byl vychován u příbuzných v české vlastenecké rodině u Mladé Boleslavi. Vystudoval gymnázium v Praze a poté filozofickou fakultu – přírodní vědy, filozofii a estetiku. Na studium si přivydělával jako vychovatel v bohaté rodině. V roce 1860 byl promován na doktora filozofie, po ukončení studia se stal cvičitelem v soukromém tělocvičném ústavu v Praze.

V roce 1862 založil v Praze tělocvičný spolek Tělocvičná jednota Pražská, u jejíhož zrodu stáli J. Mánes, J. Neruda, J. E. Purkyně, K. Světlá i jiné významné osobnosti. Tyrš zde byl domovním správcem a později náčelníkem. Později dostal spolek název Sokol na návrh pedagoga Emanuela Tonnera. Tyrš poté začal zakládat podobné jednoty i na venkově. V roce 1863 bylo již na dvacet tělocvičných jednot s přibližně 2 000 členy. Tyrš vypracoval českou tělocvičnou soustavu i metody, přičemž využil své velké znalosti fyziologie, filozofie i estetiky. Vytvořil a propagoval v jednotách nejvyšší morální zásady – vytrvalost, kázeň, kolektivismus, lásku k vlasti, k práci. Hlavní důraz kladl na výchovu mládeže.

V roce 1871 začal vydávat časopis *Sokol*. Pořádal veřejná vystoupení a výlety za účelem podpory národního vědomí. Roku 1882 se v Praze na Střeleckém ostrově konal první všesokolský slet, který Tyrš řídil.

Miroslav Tyrš se také věnoval výtvarnému umění a estetice – tyto obory přednášel na vysoké škole. Miloval anticlé umění, hodně cestoval a usiloval o popularizaci umění. V několika časopisech také publikoval kritické statě.

V roce 1868 byl zvolen poslancem do českého sněmu, v roce 1873 se stal členem říšské rady. Funkcí se pak vzdal z časových důvodů.

V roce 1872 se oženil s dcerou svého přítele Fügnera. V roce 1881 byl jmenován docentem na české technice a v roce 1882 mimořádným profesorem na české univerzitě.

Nesmírně náročná činnost v mnoha odvětvích lidské činnosti měla ale dopad na jeho zdraví – objevila se u něj nervová choroba z přepracování.

Prof. PhDr. Miroslav Tyrš zemřel tragicky v Tyrolských Alpách 8. 8. 1884. Byl nalezen mrtev v jedné horské říčce. Je pohřben na Olšanských hřbitovech.

Název Sokol

Název Sokol dal spolku Emanuel Tonner (pedagog), Fügner navrhl tykání a oslovení „bratře“ a „sestro“, Mánes navrhl kroj (garibaldijská červená košile z Fügnerova podnětu), Josef Barák navrhl pozdrav „Nazdar!“ a Tyrš byl tvůrcem sokolských zásad: síla a mužnost, činnost a vytrvalost, láska k volnosti a vlasti, dobrovolná práce a kázeň, vzájemný bratrský vztah členů. Miroslav Tyrš je také autorem Základů tělocviku (dokončil Vilém Kurz) a hesla organizace: „Tužme se!“

18. června 1882 se konala „Jubilejní slavnost Sokola Pražského“, jejíž součástí byl i průvod Prahou. Cvičště bylo tehdy na Střeleckém ostrově. Tato slavnost měla v široké veřejnosti mimořádný ohlas a pro sokolské hnutí byl tento úspěch povzbuzením k další činnosti. Po krizi

v sedmdesátých letech obnovil jeho společenskou autoritu a urychlil další vzestup. Po svém příchodu do Prahy v roce 1882 se stal aktivním členem Malostranského Sokola i Tomáš Garrigue Masaryk.

Počínaje rokem 1882 začal Sokol připravovat a organizovat v Praze všesokolské slety. Do začátku první světové války jich bylo šest, se stále se zvětšujícím počtem cvičenců, hostů, návštěvníků. Slibný rozvoj však zabrzдила první světová válka. V roce 1915 byla úřady Česká obec sokolská zakázána.

Organizace Sokol

Zpočátku se Sokol vymezoval zejména vůči rakousko-uherským úřadům a německým spolkům. Později se společnost zpolitizovala a došlo i v Sokolu k rozporům, vedoucím k vyloučení mnoha jednot ze spolku. Ty pak (po roce 1894) vytvořily Dělnické tělocvičné jednoty. Jejich později vytvořený Svaz DTJ evidoval v roce 1919 již 900 jednot s 122 000 členy. Komunistické křídlo Svazu DTJ nakonec rozštěpilo i ten a tak již roku 1921 vznikla Federace dělnických tělocvičných jednot. Mimo to na české scéně fungovaly do roku 1945 zejména německé spolky, ale také (do roku 1938) Orel, Skauting a různé politické strany. Kvůli politickým názorům se štěpily i tyto spolky a vznikaly tak další, jako roku 1926 Spartakovi skauti práce. Všechny se pak střetávaly na půdě úřadů i v tisku ohledně možnosti využívat např. Letenskou pláň k veřejným cvičením, všesokolským sletům.

V nově vzniklém Československu měl Sokol dostatečnou společenskou podporu, a tak již od roku 1920 mohl pokračovat v pořádání svých sletů za účasti delegací z celého světa. Během první republiky se podařilo zorganizovat čtyři mohutné slety (v letech 1920, 1926, 1932 a 1938). Na tribunách bylo až 200 000 diváků včetně prezidenta. Byly organizovány Zimní sletové dny, štafety běžců republikou, Středoškolské hry. Do všech těchto akcí se zapojily statisíce cvičenců, jen ve štafetě v roce 1938 bylo 180 000 běžců. Sokolové se prezentovali i na mezinárodní scéně, v mistrovstvích světa, závodech Mezinárodní tělocvičné organizace. V roce 1926 otevřel Sokol své nové sídlo Tyršův dům. Slibný rozvoj spolkové činnosti však zastavila druhá světová válka. Na jejím začátku byl Sokol a mnohé další spolky úředně rozpuštěny. Během války bylo popraveno 1 212 sokolů a dalších 10 400 vězněno, mučeno.

Brzy po ukončení válečných útrap Sokol obnovil svou činnost. První poválečný slet byl zorganizován 1. ledna 1946, který znamenal obnovení Československé obce sokolské. V té době již fungovalo 3 300 jednot s milionem členů. V témže roce byly zahájeny přípravy na XI. všesokolský slet, který se podařilo zorganizovat na Strahově v létě roku 1948. Zúčastnilo se jej přes půl milionů cvičenců.

Brzy poté stát ovládaný po únoru 1948 KSČ tělovýchovu sjednotil. Ze sokolských jednot bylo vyloučeno akčními výbory 11 000 členů, byla zastavena činnost ČOS. Tisíce sokolů emigrovaly a zapojily se do zahraničních sokolských jednot po celém světě.

V roce 1990 byl Sokol znovu obnoven. Navázal na programové tradice, spojené s výchovným ovlivňováním

člověka odpovědného za sebe, za obec, za demokratický stát.

Česká obec sokolská (ČOS) je v České republice čtvrté nejpočetnější občanské sdružení, jehož téměř 190 000 členů se dobrovolně věnuje sportům, pohybovým aktivitám v oddílech sokolské všestrannosti a kulturní činnosti, především ve folklórních a loutkářských souborech.

Antická idea kalokagathie rozvinutá dr. Miroslavem Tyršem a jeho následovníky dala základ společenskému hnutí, které se spojilo se vznikem a dalšími osudy českého (československého) státu. Sokol byl čtyřikrát zakázán nebo ve svojí činnosti omezen válkami nebo totalitními režimy. Přežil v zahraničí, v komunitách krajanů na všech kontinentech světa.

[http://cs.wikipedia.org/wiki/Sokol_\(spolek\)](http://cs.wikipedia.org/wiki/Sokol_(spolek))
www.sokol.cz

Marie Provazníková (24. 10. 1890, Praha – 11. 1. 1991, Schenacaty, USA) byla náčelnicí Sokola, která emigrovala přes Londýn do USA. Byla aktivní v zahraničních sokolských organizacích. Od svých dětských let byla aktivní cvičenkou a později i cvičitelkou v Sokole. V roce 1918, ve svých osmadvaceti letech, se stala členkou náčelnictva Československé obce sokolské. Poprvé byla zvolena náčelnicí ČOS v roce 1932 a zůstala v této funkci až do roku 1938,

kdy byl Sokol úředně zastaven. V roce 1946 byla zvolena náčelnicí Mezinárodní gymnastické federace FIG a spolurozhodovala o přípravách blížících se OH v Londýně. V březnu 1948 byla sestra, profesorka Marie Provazníková zvolena znovu náčelnicí ČOS a připravovala XI. Všesokolský slet, který byl uspořádán v Praze v létě 1948.

Byla rozhodnou odpůrkyní událostí po únoru 1948 a předvíдалa konec Sokola. Byla vedoucí družstva československých gymnastek na olympijských hrách v Londýně v létě 1948. Místo návratu ale zvolila exil. Našla útočiště u novináře Rostena v Londýně, krátce se zapojila do cvičení v Sokolu Londýn a v prosinci 1948 se odstěhovala do USA. Zde pracovala jako učitelka tělesné výchovy. V roce 1950 se stala náčelnicí Ústředí čs. Sokolstva v zahraničí.

Vedla sokolské slety v zahraničí – v roce 1962 ve Vídni a v roce 1967 v Montrealu.

Nadšeně uvítala listopad 1989 a následné znovuoobnovení Sokola v Československu vlastnoručně psaným pozdravem „Nazdar Sokolu, Tyršovu a Masarykovu“, Vaše Marie Provazníková.

<http://cs.wikipedia>

Olympijské hry v Londýně skončily

V Londýně skončil závěrečný ceremoniál Her XXX. olympiády. Definitivně tak uzavřel dva týdny trvající sportovní svátek, při němž bylo rozdáno 302 sad medailí.

Británie také ukázala, jak lze světovou akci zahájit progresivně, ale přitom národně. Slavnostní zahájení olympijských her v Londýně nepředvedlo abstraktní příběh olympijské myšlenky, ale konkrétní příběh Británie, tedy britského přínosu světu, rozvoji, civilizaci a sportu, uvádí *LN*. Autorem samotného ceremoniálu byl oscarový režisér Danny Boyle.

Pro české sportovce, kteří vybojovali celkem deset cenných kovů včetně čtyř zlatých, to byla nejúspěšnější olympiáda od her v Atlantě v roce 1996. Před šestnácti lety Češi vybojovali jedenáct medailí, o jeden bronz víc než letos.

Český tým se v Londýně naposledy představil na ploše olympijského stadionu společně s národními týmy z ostatních zemí, českou vlajku nesla zlatá oštěpařka Barbora Špotáková.

„Byly to šťastné a nádherné hry,“ komentoval v závěru předseda Mezinárodního olympijského výboru Jacques Rogge.

K cenným kovům z olympijských her v Londýně obdrželi úspěšní čeští reprezentanti i pamětní medaile od prezidenta republiky Václava Klause.

Češi na OH v nejlepší dvacítkě zemí!

Nejúspěšnější olympiáda za posledních šestnáct let. Takové byly z českého pohledu letní hry v Londýně. Čeští reprezentanti získali celkem deset medailí, z toho čtyři zlaté, tři stříbrné a stejný počet bronzových, a o jediný cenný kov

(konkrétně ten bronzový) tak zaostali za rekordními hrami v Atlantě 1996. V londýnském stínu však zůstává Sydney, Athény i Peking...

V celkovém pořadí se česká výprava probojovala dokonce do elitní dvacítky, olympijských her se přitom zúčastnilo 204 zemí. Nejúspěšnějším účastníkem letní olympiády se po čtyřech letech se 104 medailemi opět stali Američané (46-29-29), kteří tak vrátili porážku Číně (38-27-22), jež se na zlatém stupínku umístila v roce 2008 v Pekingu. Na třetí pozici se vyšvihli domácí Britové (29-17-19), s až čtvrtým místem se tak museli spokojit Rusové. Ti sice získali celkově více medailí než pořadatelská země, nicméně zlatých vybojovali „pouze“ 24 a vůbec poprvé v historii na pomyslném stupni vítězů chybí.

O čtyři zlata České republiky se zasloužila oštěpařka Barbora Špotáková, skifařka Mirka Knapková, pětibojař David Svoboda a biker Jaroslav Kulhavý, olympijským stříbrem se od srpna může pochlubit také veslař Ondřej Synek, kajakář Vavřinec Hradilek a tenisový ženský pár Andrea Hlaváčková – Lucie Hradecká. Třetí místo v Londýně vybojovala překážkářka Zuzana Hejnová, čtyřkajak ve složení Daniel Havel, Lukáš Trefil, Josef Dostál, Jan Štěrba a rovněž střelkyně Adéla Šýkorová.

Právě střelci vozí z olympijských her medaile pravidelně již od Soulu 1988, byť tentokrát za favority Kateřinu Emmons a Davida Kosteckého „zaskočila“ překvapivá medailistka Adéla Šýkorová. Úspěšně se prezentuje také česká oštěpařská škola, z posledních šesti olympiád přivezli oštěpaři hned pět zlatých medailí. Naopak rychlostní kanoisté a tenisté přivezli cenný kov poprvé právě od zmíněných her v Atlantě.

Bez zlaté medaile se domů poprvé vrací slovenská výprava. Z Londýna veze čtyři medaile, z toho tři bronz

a jedno stříbro, a uzavírá tak šestou desítku v medailovém hodnocení zemí. Rakouská výprava opouští Velkou Británii bez jediného medailového úspěchu...

(amk)

Zlato

Barbora Špotáková – atletika, oštěp
Miroslava Knapková – veslování, skif
David Svoboda – moderní pětiboj
Jaroslav Kulhavý – horská kola

David Svoboda (moderní pětiboj) s jednou z českých dobrovolnic

Stříbro

Ondřej Synek – veslování, skif
Vavřinec Hradilek – vodní slalom, K1
Andrea Hlaváčková, Lucie Hradecká – tenis, čtyřhra

Bronz

Zuzana Hejnová – atletika, 400 m překážky
Daniel Havel, Lukáš Trefil, Josef Dostál, Jan Štěrba – rychlostní kanoistika, K4 1000 m
Adéla Sýkorová – střelba, sportovní malorážka 3×20 ran

4. místo

Vítězslav Veselý – atletika, oštěp
Štěpánka Hilgertová – vodní slalom, K1
Kateřina Emmons – střelba, vzduchová puška

5. místo

Jaroslav Radoň, Filip Dvořák – rychlostní kanoistika, C2 1000 m
Stanislav Ježek – vodní slalom, C1
Kristýna Kolocová – Markéta Sluková – plážový volejbal

6. místo

Lukáš Melich – atletika, kladivo
Jiřina Ptáčnicková – atletika, tyč
Jan Sychra – střelba, skeet

7. místo

Denisa Rosolová – atletika, 400 m překážky
Jaroslav Volf, Ondřej Štěpánek – vodní slalom, C2
Lukáš Krpálek – judo, do 100 kg
Denisa Rosolová, Zuzana Bergrová, Jitka Bartoničková, Zuzana Hejnová – atletika, štafeta 4×400 m
Martin Podhráský – střelba, rychlopalná pistole
Jitka a Lenka Antošovy – veslování, dvojskif
Jiří Orság – vzpírání, nad 105 kg
Tým basketbalistek

8. místo

Jan Kudlička – atletika, tyč
Lenka Marušková – střelba, vzduchová pistole

9. místo

Veronika Fenclová – jachting, Laser Radial
Jaromír Ježek – judo, do 73 kg
Jana Pechanová – dálkové plavání, 10 km
Martin Strnad – střelba, rychlopalná pistole
Vavřinec Hradilek, Stanislav Ježek – vodní slalom, C2

10. místo

Simona Baumrtová – plavání, 100 m znak
Pavel Kelemen – dráhová cyklistika, sprint
Aneta Hladíková – bikros

Český dům nejlepším olympijským domem na londýnských hrách

Zlatou medaili přidělila Českému domu americká agentura AP, která v Londýně navštívila olympijské stánky jednotlivých zemí.

O první příčky si to rozdaly takové olympijské velmoci jako Rusko, Katar či africké země, které měly společný olympijský dům, zlatá medaile však nakonec putuje k srdci Evropy, do České republiky. Nejvydařenějším olympijským domem v Londýně byl totiž vyhlášen právě Český dům! „Kromě sportovišť je to jediné místo, kde není nuda!“ hlásala například maďarská televize RTL.

A zahálka se v severní části centra Londýna do programu v Českém domě opravdu nevešla... Prostor jí nedaly mezinárodní i české sportovní hvězdy (jako třeba legendární ukrajinský tyčkař Sergej Bubka, bývalý vynikající atlet a předseda organizačního výboru LOH Londýn 2012 Sebastian Coe či brankář fotbalové Chelsea Petr Čech), populární hudební skupiny, basketbalové zápasy tři na tři či sportovní vybavení (např. kulečníky, běhátko, stolní fotbal...), vyhlášená svíčková, karlovarské oplatky, plzeňské pivo a další české speciality. Sportovní fanoušek si v Českém domě zkrátka musel připadat jako v ráji: přímé přenosy běžely na dvou desítkách velkoplošných obrazovek, přičemž ta největší měla neuvěřitelných 175 metrů čtverečních!

Vůbec poprvé v historii byl celý komplex otevřen široké veřejnosti – a nutno dodat, že ve velkém stylu –, svůj debut si v něm však odbylo rovněž studio České televize. „Je to skvělý způsob, jak olympijské hry přiblížit fanouškům. Ti se tu mohou přímo setkat se sportovci, které třeba do té doby obdivovali pouze na televizní obrazovce,“ chválil

Český olympijský dům v Londýně

reportér kanadské televize CTV. S oceněním přišla o pár dnů později i americká tisková agentura AP: „Zlatá medaile patří Českému domu, jenž konferenční centrum v severní části Londýna proměnil v zábavný kout. Nabízí basketbal, kulečnický, stolní fotbal, místo na odpočinek, spoustu plzeňského piva, DJ's a vystupovala zde také například funky kapela Monkey Business.“

Nejen čeští sportovci se tak svými skvělými výkony zaplali do análů londýnských her. „Nejsem si úplně jistý, zda je Český dům nejlepší ze všech. Určitě však má svou myšlenku a filozofii – není to pouze obyčejný stan pro party. Těší nás ocenění nejlepšího domu v Londýně, ale my máme své vlastní hledisko: pro nás je rozhodující reakce fanoušků a návštěvníků, kteří říkají, že když sem dorazí, tak jsou pyšní na to, že jsou Češi,“ připomíná Jiří Kejval, místopředseda Českého olympijského výboru.

Český dům se tak představil jako úspěšný olympijský reprezentant, avšak rovněž jako velice populární a kreativně vedený nástroj k propagaci České republiky...

(amk)

David Černý přivezl do Londýna sportující double decker

Originální londýnský patrový autobus, který po dobu letních her byl umístěn před Českým domem, přivezl do britské metropole na olympiádu český sochař David Černý. Tradiční červený double decker ale pod jeho rukama doznal jistých změn – Černý mu k bokům připevnil obrovské plechové paže, které v pravidelných intervalech těžké vozidlo zvedají tak, jako kdyby dělalo kliky. Zadní část autobusu je zvenčí dotvořena do podoby lidského pozadí. Autobus při pohybu nahoru a dolů vydává zvuky, které mohou evokovat sportovní úsilí. Na okna autobusu se promítá reprodukce slavného díla Františka Kupky, jež je leitmotivem letošní české účasti na olympijských hrách. *Amorfa – Dvoubarevná fuga* z roku 1912, která je jedním z prvních děl abstraktního malířství na světě, se s pohybem autobusu rozhybe. Z geometrických linií v modré a červené barvě se stává struktura podobná cévní soustavě v lidském těle.

Klikující autobus Davida Černého

České holínky pobavily i list *The Guardian*

České holínky na olympiádě v Londýně okouzly i britský list *The Guardian*. Sloupkařka listu Hadley Freeman: „Ale

nejvíc se mi opravdu líbila uniforma, kterou měli Češi. Ty holínky! Holínky! Jako součást národního stejnokroje! Kdo věděl, že Češi mají takový smysl pro humor? Takže, kdybych měla rozdělovat medaile, byl by to bronz pro Nizozemsko, stříbro pro Jamajku a naleštěné zlato do České republiky.“

Za pět týdnů z Prahy do Londýna. Po svých!

Necelé dvě hodiny v letadle či jedenapůl dne za volantem auta – tolik času by stačilo všednímu člověku k překonání vzdálenosti mezi Prahou a Londýnem, dějištěm letních olympijských her. Ne však Davidu Chřištovi, učitelu angličtiny z německého gymnázia v Praze a mnohonásobnému účastníkovi maratónů i ultramaratónů...

„Když jsem se koukl na mapu, tak mi došlo, že bych mohl zvládnout třicet maratónů za třicet dní. Měl jsem čtyři odpočinkové dny, takže to tak zhruba nakonec vyšlo,“ usmíval se běžec, který během pěti týdnů zdolal neuvěřitelných 1314 kilometrů.

A důvod pětítýdenní cesty? „Chtěl jsem udělat osvětu o nedostatku nezávadné pitné vody, což je ve světě velký problém. Každý den kvůli němu umírá na 6 tisíc lidí,“ objasňoval Chřištof, jehož cílem bylo získat celkem devět tisíc dolarů (asi 185 tisíc korun). Třiatřicetiletý Čech nakonec na svou metu dosáhl již týden před koncem cesty: díky darům ve výši 11 tisíc dolarů (asi 225 tisíc korun) zajistil na celý život pitnou vodu 370 lidem.

„Připravovat jsem se začal v září minulého roku. Při takovéto akci je dobrá organizace důležitější než samotný trénink na běh,“ myslí si sympatický sportovec, který během své pouti poutal pozornost kolemjdoucích.

Na zkušeného běžce si ukazovali nejen v České republice a Anglii, ale rovněž v Německu, Nizozemsku, Belgii a Francii, kudy taktéž probíhal. „Bylo to náročné, ale spíš po té mentální stránce. Když jsem doběhl do Londýna, byl jsem psychicky opravdu vyčerpaný. Být od devíti do pěti sám na cestě jde dva dny, ale ne pět týdnů v kuse. Navíc jsem se ve Francii a v Belgii nemohl pořádně domluvit anglicky a jelikož francouzštinu neovládám, bylo to náročnější. I proto jsem teď nadšený, že jsem konečně v Londýně,“ radoval se Chřištof, jenž se při zdolávání dlouhé cesty přeci jen nakonec neobešel bez technických vymožeností – kanál La Manche přejel trajektem.

A jeho další plány? „Teď pojedou do Skotska. Splněným snem by bylo vidět olympijský maratón, ale na ten se asi nedostanu. Tak třeba za čtyři roky v Riu de Janeiro... Co třeba na kole z Aljašky?“

(amk)

Členové expedice na Broad Peak potvrdili smrt Zuzany Hofmannové

Horolezkyň Zuzana Hofmannová zahynula při sestupu z himálajské osmitisícovky Broad Peak. Na webu expedice to potvrdili její členové. Třiapadesátiletá Hofmannová, která v osmdesátých letech patřila ke světové špičce ženského horolezectví, vystoupila na 8047 metrů vysoký vrchol Broad Peak jako první Češka 31. července. Zpátky se nevrátila a dosud nebyly o jejím osudu žádné ověřené zprávy. „Tato hora se jí stala osudovou, když při sestupu z vrcholu zahynula,“ uvedli na webu expedice Pavel Matoušek

a Olga Nováková, jimž se na rozdíl od Hofmannové stejně jako dalším členům výpravy v náročných podmínkách nepovedlo horu zdolat. Uvedli, že cestou z hory zahynul i šerpa tchajwanské expedice. Hofmannová v minulosti zdolala i další osmitisícovky Čo Oju, Manaslu a Šiša Pangmu.

Česko má mistra světa v jízdě na jednorolce, je z Děčína

Česko má mistra světa v jízdě na jednorolce. Je jím devatenáctiletý Jakub Rulf z Děčína, který byl v italském Brixenu ve své kategorii mužů od 19 do 29 let nejrychlejší v pětakilometrovém sjezdu v náročném terénu. Stejněho úspěchu dosáhl na mistrovství světa, kam přijelo bojovat 1 852 závodníků ze čtyřiceti zemí. „Před tím jsem byl v Rakousku, tam jsem byl taky první. Nějaká naděje byla, ale že bych s tím počítal, to určitě ne,“ zhodnotil své pocity před mistrovstvím.

Na Rallye Bohemia zemřel navigátor Ceplecha, soutěž byla ukončena

Martin Semerád a Bohuslav Ceplecha během závodu v Českém Krumlově

Při nehodě na Rallye Bohemia zemřel Bohuslav Ceplecha, navigátor jezdce Martina Semeráda. Jeho vůz narazil v třetí rychlostní zkoušce do stromu. Organizátoři následně šestý díl mezinárodního mistrovství České republiky předčasně

ukončili. K nehodě posádky vozu Mitsubishi Lancer Evo IX došlo při rychlostní zkoušce 3 – Dneboh. Podle ředitele krajské záchranky v Libereckém kraji Stanislava Mackovíka vážně zraněný Ceplecha zemřel při převozu do nemocnice v Liberci. V liberecké nemocnici skončil i zraněný Semerád. Podle mluvčí liberecké nemocnice Věry Dentonové ale není jeho stav vážný. Celechovo tragické úmrtí je desátou smrtelnou nehodou při domácích soutěžích v rallye za posledních deset let. Naposledy na konci května podlehl následkům zranění z havárie v Rallye Český Krumlov navigátor Aleš Zimolka.

Zemřel Vladimír Vácha

V červenci zemřel v Praze Vladimír Vácha, bývalý televizní a rozhlasový sportovní komentátor.

Vladimír Vácha se narodil v roce 1930 v Českých Budějovicích. V roce 1953 začal pracovat v Československém rozhlase. Do Československé televize pak nastoupil v roce 1968 jako dramaturg a moderátor oblíbeného pořadu Branky,

boby, vteřiny. Jeho hokejové komentáře ihned zaujaly kultivovaným projevem a odbornými znalostmi.

Nezapomenutelné bylo jeho komentování památných zápasů hokejistů ČSSR a SSSR v březnu 1969 na mistrovství světa ve Stockholmu – po dvojnásobném vítězství Československa končil přenos slovy: „Tak to doma dobře oslavte. Však vy víte jak.“ Po návratu domů byl Vladimír Vácha předvolán před komisi, podle které prý vyprovokoval následnou demonstraci fanoušků na Václavském náměstí v Praze, při níž byla rozbíjena výloha sovětské cestovní kanceláře Aeroflot.

Na základě těchto událostí musel Vladimír Vácha odejít z Československé televize do autoprovozu, poté absolvoval ještě několik dalších profesí a teprve v roce 1983 našel azyl ve fotbalové pražské Slavii, kde získal funkci vedoucího sekretariátu Odboru přátel.

Po listopadu 1989 byl Vladimír Vácha rehabilitován, vrátil se k mikrofonu a kratší dobu ještě vedl sportovní redakci Radiožurnálu.

(mk)

VZPOMÍNKA

Olympijské zlato pro Danu Zátopkovou

S pocity velkého štěstí dodnes vzpomíná bývalá oštěpařka Dana Zátopková na den, kdy před šedesáti lety, 24. července 1952, v Helsinkách vybojovala olympijské zlato jen krátce poté, co její manžel Emil zvítězil v běhu na pětakilometrové trati. Zatímco pro Danu Zátopkovou šlo o jediný olympijský triumf, legendární vytrvalec získal ve Finsku hned tři ze svých čtyř zlatých olympijských medailí. K velkému „zlatému“ dni manželů Zátopkových nemuselo vůbec dojít. „Měli jsme nadaného kamaráda v Dukle, kterým byl běžec Standa Jungwirth. Mladý a pra-

covitý kluk, jenž měl ovšem jeden kádrový šrám, neboť jeho tatínek byl zavřený za nějaké politické delikty. Už rok dopředu se začalo špitat, že neodjede, ale Emil řekl, že si přeje, aby odjel a varoval tehdy, že jinak nepojede ani on,“ uvedla Dana Zátopková. Emil Zátpek na svých slovech trval, a když už měla výprava odlétat do Helsinek a zjistil, že Standa Jungwirth ani v jednom ze dvou letadel není, tak řekl, že také nikam nejede. Vše ale nakonec dobře dopadlo. „Emil si stále trval na svém. Nakonec si ho zavolali na ministerstvo, s kyselým ksichem dali letenku oběma a oni za tři dny po nás přiletěli do Helsinek.“

Na jejich následný „zlatý“ den Dana Zátopková vzpomíná dodnes: „Nakonec to všechno dopadlo víc než dobře, musím říct, že úplně na výtečně, protože Emil desítku vyhrál suverénně, a pak se mělo běžet pět kilometrů. Tam už si nebyl tak jistý, protože už tam bylo plno »těch mladých vlčáků«, jak on říkal, kteří také měli zájem o zlatou medaili. Já jsem měla oštěp přesně v ten samý čas, jako se běžela ta pětka. A tak jsem lamentovala já, protože jsem věděla, že to bude takový nervák, lidé budou rvát a já se budu pořád dívat, jak na tom Emil je, a nebudu mít čas se soustředit na svoji disciplínu. No ale stejně jsem tam byla vedlejší osoba, protože Emil tam zářil tak silně, že já jsem v té záři vůbec nebyla vidět. Takže málokdo si všiml, že Emil tam má také manželku, která hází oštěpem. A navíc já už jsem v té době nebyla špatná. Já už jsem byla ve světových tabulkách na čtvrtém místě a moje takové tajné přání bylo, abych urvala Ruskám alespoň jednu medaili. Věděla jsem, že na víc asi nemám, tak alespoň tu bronzovou. Nakonec to vyšlo dobře, protože Finové, kteří měli oblíbené disciplíny právě dlouhé tratě a oštěp, ve kterých vyhráli spoustu olympijských medailí, to řešili tak, že odsunuli oštěp žen na později, a já jsem si zalezla do šatny, abych se nevzrušovala. A jenom jsem poslouchala, jestli podle toho řevu poznám, zda vyhrál Emil, nebo ne. To jsem ale nepoznala. Když to ztichlo, tak jsem vylezla a na chodbě jsem potkala sovětského trenéra Romanova a zeptala jsem se ho, kdo vyhrál pětku. A on na mě hleděl, jako když jsem spadla z nebe, protože nedovedl pochopit, že já, jeho žena, jsem se na to nešla podívat.

Ale nás už také volali na start na stadion a ve dveřích jsme se zrovna potkali, když odváděli hochy, co stáli na stupních vítězů. Já jsem říkala: Jé, tys vyhrál? To je úžasné. Já ti blahopřeju. A půjč mi tu medaili pro štěstí. Ťopek mi ji půjčil, strčila jsem ji do tašky a maširovala jsem s ostatními oštěpačkami. A měla jsem tak strašnou radost, že to tak dobře dopadlo, že jsem hned prvním hodem dosáhla přes padesát metrů! Olympijský rekord! Tehdy se házelo dřevěnými oštěpy. A vyhrála jsem také zlatou medaili. To si pak teprve lidé všimli, že tam su vlastně jako žena Emila Zátopka a že hází oštěpem. Říkali: Je to možné? Tady už se hraje potřetí ta hymna a my ji už budeme umět nazpaměť! Pak ji museli poslouchat ještě jednou, když Emil vyhrál maratón. To i vrátný potom říkal, že to snad není možné, že už počtvrté se hraje československá hymna. Byl to opravdu takový krásný hattrick, který se nám povedl. Emila, protože nemohl vydržet na stadióně, jak se na něj vrhali autogramoví sběratelé, odvezli do Otaniemi, takže teď zase on neviděl, jak já jsem házela. Když jsme se vrátili do Otaniemi na naši ubytovnu, tak čekal u autobusu, a na to nikdy nezapomenu, jak na mně hleděl, jako na nějaký objev. Zeptal se: Tos vyhrála taky? Já říkám: Taky. A on na to: No tak dobře, je to fajn, žes vyhrála. Tam mi, prosím tě, tu moji medaili teď vrať, když už máš svoji, jo...

Dana Zátopková, roz. Ingrová (* 19. 9. 1922, Fryštát u Karviné, dnešní Karviná) je bývalá česká atletka – oštěpařka, olympijská vítězka. Svého největšího úspěchu se Dana Zátopková dočkala roku 1952 na XV. olympijských hrách v Helsinkách. Ve stejný den vítězství svého manžela Emila v běhu na 5 000 metrů zvítězila ve své disciplíně i ona hodem za hranici padesáti metrů (50,47 m). Další úspěchy pak na sebe nenechaly dlouho čekat. Mnohoná-

sobný zisk titulu mistryně republiky, mistryně Evropy z let 1954 a 1958, překonání světového rekordu z roku 1958 (55,73 m) či zisk stříbrné medaile ze XVII. olympijských her v Římě v roce 1960, to vše dokazuje, že úspěch v Helsinkách nebyl náhodným vítězstvím, ale vrcholem kariéry vynikající sportovkyně.

Po ukončení aktivní sportovní kariéry roku 1962 se Dana Zátopková věnovala trenérské činnosti. V letech 1960-1972 byla rovněž členkou ženské komise Mezinárodní atletické federace. Dodnes se Dana Zátopková aktivně účastní českého olympijského hnutí.

Emil Zátopek s manželkou Danou

Před 60 lety odstartoval Zátopek cestu za hattrickem na OH

Mimořádný sportovní výkon podal před šedesáti lety český atlet Emil Zátopek (19. 9. 1922, Kopřivnice – 21. 11. 2000, Praha) na olympiádě v Helsinkách. Poprvé slavil 20. července 1952 vítězství v běhu na deset kilometrů. Poté o čtyři dny později přidal zlato na pětikilometrové trati a nakonec své vystoupení korunoval triumfem i v královském maratónu.

Mnohonásobný světový rekordman za svoji kariéru získal řadu ocenění, byl například třikrát vyhlášen nejlepším sportovcem světa a po převratu, kdy byl rodák z Kopřivnice rehabilitován, byl u příležitosti stoletého výročí české atletiky v roce 1997 vyhlášen domácím atletem století a dva roky nato rovněž českým olympionikem století. Stal se prvním člověkem na světě, který uběhl trať 10 km pod 29 minut (28:54,2 1. června 1954 v Bruselu) a trať 20 km pod jednu hodinu (29. září 1951 ve Staré Boleslavi: 59:51,8). Celkem vytvořil třináct světových rekordů na kilometrových a pět na mílových tratích. Jde o jednoho z největších atletů všech dob. Nejvíce ale proslul během olympijských her 1952 v Helsinkách, kde vyhrál běh na 5 km (14:06,72), 10 km (29:17,0) a dokonce i maratón (2:23:03,2), který tehdy běžel poprvé v životě. V každé z těchto disciplín tehdy zároveň ustavil nový olympijský rekord. Tento „trojboj“

Emil Zátopek, Londýn 1948, běh na 10 000 metrů

se dodnes žádnému vytrvalci nepodařilo zopakovat a atletičtí experti pochybují, že se ještě někomu kdy podaří. Byl znám svým upracovaným stylem běhu, doprovázeným křečovitými grimasami, v cizině byl přezdíván „česká lokomotiva“.

Na LOH 1952 v Helsinkách vyhrál zlatou medaili v běhu na 5 km, 10 km a v maratónu. Ve všech třech těchto disciplínách tak překonal olympijské rekordy. Maratón běžel poprvé v životě a zvítězil. Jeho strategie pro maratón byla jednoduchá: držet se Jima Peterse, britského držitele světového rekordu. Po úmorných prvních patnácti ki-

lometrech, kdy už Peters věděl, že přecenil své síly, se ho Zátopek zeptal, co si zatím o závodu myslí. Překvapený Angličan řekl Zátopkovi ve snaze ho zmást, že tempo je dost pomalé. Čech tedy prostě zrychlil, Peters závod nedokončil a Zátopek nastolil nový olympijský rekord.

Sportovní kariéru po roce 1945 spojil se službou vojáka z povolání. Po roce 1948 vstoupil do Komunistické strany Československa. Díky sportovnímu vyčerpání se však v politice příliš neangažoval, např. během svého působení v předsednictvu Československého výboru obránců míru se schůzi tohoto orgánu účastnil jen poskrovnu. V rámci dobové politiky podporoval demokratické křídlo strany a po Pražském jaru byl odvolán ze všech důležitých pozic.

Po nuceném odchodu z armády jej nikde nechtěli (nesměli) zaměstnat, místo našel až u podniku Stavební geologie, takže šest let jezdil a hloubil studně. S kolegy přespával v maringotce, domů se vracel na víkendy jednou za týden nebo i za tři. Španělský novinář, který chtěl vidět, jak čtyřnásobný olympijský vítěz žije a kterého za ním Dana Zátopková zavezla, spatřil Zátopka, jak zablácený pracuje ve špíně a bahně. A podle Dany Zátopkové se cestou zpátky do Prahy rozplakal: Takhle vy tady opečováváte svého hrdinu?

9. března 1990 Václav Havel Zátopka rehabilitoval. Zátopek zemřel po dlouhé nemoci v Praze v roce 2000 ve věku osmasedmdesáti let. V prosinci roku 2000 mu byla posmrtně udělena medaile Pierra de Coubertina.

Manželé Zátopkovi

Hermann Hesse

Myšlenky pro všední den...

Nejsem znalcem německy psané literatury. Ani té rakouské, ač v Rakousku již dlouho žiji. Rád se však vracím k poezii Hermanna Hesseho, jednoho z nejznámějších německosvájcarských spisovatelů 20. století. Jeho básně rád poslouchám a také je při různých příležitostech recituji. Není tedy divu, že mě potěšila relace vysílaná v rakouském rozhlasu k 50. výročí Hesseovy smrti. Přestože se věnuji především teologii, křesťanství a spiritualitě všech náboženství, zatímco ohledně literatury jsem spíše diletant a amatér, když slyším něco hezkého, povzbudivého a duchaplného, rád se o to navzdory svému diletantství podělím.

Autorka relace Barbara Stromberger v úvodu řekla: „Knihy Hermanna Hesseho jsem při žádném stěhování do jiného bytu neopomněla vzít s sebou, třebaže jsem spoustu ostatních věcí nemilosrdně likvidovala. Když se k jeho knihám po třiceti nebo čtyřiceti letech vracím, zvláště ke knize *Stepní vlk (Steppenwolf)* nebo *Hra se skleněnými perlami (Glasperlenspiel)*, vždy žasnu nad hloubkou jeho myšlenek, které nejenže nejsou nemoderní, ale kterými se Hessemu podařilo geniálním způsobem zprostředkovat lidem univerzální, vždy platné a trvalé hodnoty.“

Hermann Hesse, nositel Nobelovy ceny za literaturu, zemřel v srpnu roku 1962 ve věku 85 let v Montagnole ve švýcarském Tessinu. Svým celoživotním krédem „Lidsky, ne hrdinsky“ ovlivnil v době po dvou světových válkách,

kdy se rodila nová duchovní a morální orientace, značnou část mladé generace německy mluvících zemí. Moc se mi líbí jeho často opakovaná věta: „Je-li v našich možnostech udělat člověka šťastnějším a veselejším, měli bychom to udělat, i kdyby nás o to nežádal.“

V dětství jej ovlivnili rodiče a jejich výchova. Oba, křesťansky založení, dokonce několik let pracovali jako misionáři v Indii, než se se svými šesti dětmi trvale usadili v Německu. Po matce zdědil její švábský pietismus, ale díky protikladnému postoji otce se z něho stal otevřený, optimistický člověk. Jak sám píše: „Při veškerém křesťanství, které je mi blízké, jsem konfrontován i s radostnými formami života.“

Hesseho velikost spočívá mj. v tom, že se na člověka dokázal dívat v kontextu doby a jejích problémů. Pozoroval například, jak ve válečných konfliktech na sebe vzájemně působí polaritní formy brutálních zkušeností, kdy se během jediné noci člověk změnil z běžného občana ve vraha, a naopak po nastolení míru se z vraha stane slušný a dobrý člověk.

Hesse říká: „Vědění se dá zprostředkovat, moudrost ne. Je možné ji najít, je možné ji žít, můžeme se jí nechat vést, můžeme s ní dělat zázraky, ale nemůžeme se jí naučit.“ Svou moudrost Hesse nepropaguje ukazováním své ruky, ale srdcem, které rozlévá do svých textů. Třeba i touto zdánlivě nenápadnou formulací: „Mlčet, když všichni tleskají, to je něco! Dokázat se pousmát nad lidmi a jejich skutky, aniž by v tom byla škodolibost či nenávisť; »mínus« lásky ve světě nahradit třeba jen nepatrným »plusem« lásky v tom malém a soukromém – větší věrností v práci, trpělivostí, upuštěním od leckteré slepé pomsty za nelichotivý spot či kritiku – to jsou malé cesty, na které máme možnost se kdykoliv vydat.“

Jak nádherně korespondují tyto myšlenky s duchem Evangelia, jak jsou silné, pravdivé, inspirativní, kolik generací čtenářů v zemích, do jejichž jazyka byly přeloženy, po celém světě ovlivnily.

„Není nic těžšího, než přivést člověka k jeho štěstí,“ tvrdí Hesse ve své povídce *Der Weltverbesserer*. K tomuto tvrzení možná dospěl i po svých dětských zkušenostech, když mu jeho vlastní tvrdohlavost způsobovala nemalé problémy. Ale po docela hezkém dětství, jak se dočteme v jeho životopisech, se mladý Hesse už jako seminarista dostal do těžké krize, kdy dokonce došlo k pokusu o sebevraždu, kterou pravděpodobně způsobila nešťastná láska. Hesseho „divoké bloudění do vlastního života“ začalo v pubertě a láska rodičů již nebyla schopná proniknout k jeho duši. Zvláště výmluvný je dopis, který píše jako patnáctiletý svému otci, dopis, z něhož je cítit, jak celé jeho bytí zoufale bojuje za vytvoření svého vlastního prostoru pro seberealizaci: „Všechnu svou sílu chci použít k tomu, abych ukázal, že nejsem stroj, který se jednou nastartuje a pak už běží.“ Na adresu zbožných rodičů pak pokračuje: „Vy vidíte po tomto životě lepší život, zatímco já uvažuji úplně jinak – buď se tohoto života zbavím, anebo chci z něho něco mít. Vy jste křesťany, já jsem jen člověk.“

Hesse patří mezi ty zodpovědné jedince, kteří svým „tvrdohlavým“ způsobem života neustále upozorňují na nebezpečné lpění na zaběhnutých rádech a stereotyp-

ním chování lidí. V knize *Stepní vlk* píše se vši důrazností a neměnnou pravdivostí: „Každý člověk by se měl namísto mudrování nad vychytralými a zavádějícími otázkami politiků po původu všeobecné viny uložit k odpočinkovému spánku, a pak začít bádát u sebe, jak dalece on sám skrze své omyly, opomenutí a špatné návyky nese spoluúčast na válkách a na celosvětové bídě. To je totiž jediná cesta, jak je snad možné předejít další válce.“

V malebném Montagnole, kde žil Hesse se svou třetí manželkou Ninon Dolbin, původem Vídeňáčkou, a kde je také pohřben, se nachází muzeum, které po jeho smrti vybudovali jeho tři synové a které dnes spravuje jeho vnučka Eva Hesse. Jsou zde nejen předměty denní potřeby, ale také 17 tisíc dopisů, které Eva zdědila po svém otci Heinrovi, který v minulosti uchovával až 35 tisíc dopisů svého slavného otce. V muzeu se návštěvník dozví, že větší část své pošty vyřizoval Hesse osobně, protože to považoval za svou „morální povinnost“. Nevím, jakým byl Hermann Hesse otcem. V relaci však vnučka Eva na otázku, jak dědeček své syny vychovával, odpověděla: „Neexistuje žádná výchova, protože děti žijí tak, jak jim to rodiče v denním životě sami na sobě ukazují. Všechno ostatní jsou jen bezduché teorie.“

V jednom ze svých dopisů Hesse píše: „Věřím, že navzdory tolikerému nesmyslu, který je všude kolem nás, má život přece jen smysl. Hlas tohoto Smyslu v sobě neustále slyším.“

Sám pro sebe nepovažoval za nutné přijmout žádnou pevnou, jistou teorii nebo náboženství. Zbožnost pro něho totiž znamenala „přednostní projevoování respektu jednotlivci před celým světem“. Jak christologicky mi zní i tato formulace! Kristus kdysi řekl: „Kdyby člověk získal celý svět a uškodil přitom své duši, nic mu to není platné.“ (Lk 9,25) A na jiném místě neváhá kvůli jedné jediné ovci, která se ztratila, opustit celé stádo, vydat se ji hledat, aby ji pak zachráněnou přinesl k těm, které jsou na bezpečném místě. (Mt 18,12)

Je zajímavé, že Hesseho díla byla vyhledávána a čtena zvláště v dobách krizí: Po první i druhé světové válce, v době celosvětové hospodářské krize nebo vždy, když se mladá generace nacházela v chaosu a hledala orientaci.

Jako zastávce svéhlavosti či tvrdohlavosti, kterou bychom mohli označit za hlavní rys Hesseho osobnosti, byl Hermann, jak již výše naznačuji, vystaven od útlého mládí tvrdým zkouškám. V jednom dopise manželovi si matka Marie stěžuje na těžko ohýbatelný charakter svého syna: „Bůh sám musí vzít do rukou tohoto hrdého ducha, a teprve pak se z něho stane něco šlechetného a nádherného. Při pomýšlení na falešnou nebo slabou výchovu, jakou jsme mu dali, se však chvěji strachem, co se z tohoto mladého, vášnivého muže stane.“

Inu – stal se z něho jeden z největších básníků 20. století!

Peter Žaloudek, Vídeň, srpen 2012

P. S.: Text jsem napsal na základě pořadů o Hermannu Hessem v rakouském rozhlase Ö1, odvysílaných na pokračování ve dnech 30. července až 4. srpna 2012.

Česky a slovensky mluvící lékaři ve Vídni

MUDr. Jiřina BODNAR
choroby kožní a pohlavní
po, čt 14-18:30, út 8-13, pá 8-11
Josefstädterstr. 3/4-5, Wien 8
tel. 406 99 41

MUDr. Vít DOLEŽAL
zubní lékař (všechny pokladny)
Kegelgasse 14 / Top 12 (vchod ze Seidl-
gasse 12), 1030 Wien, tel. 713 72 66

MUDr. Eva DRŠATA
oční lékařka (všechny pokladny)
Favoritenstr. 8/2, 1040 Wien,
po, st – odpoledne; út, čt – dopoledne
termín po dohodě na tel. 587 54 27

MUDr. Kamila HAJEK
soukromá léčba homeopatií
Ada-Christen-Gasse 2/F/8, Wien 10
tel. 689 22 80

MUDr. Hana LION
zubní lékařka
Waltenhofengasse 5/2/301, 1100 Wien
Mo 11-17, Di 8-14, Mi 9-17, Do 10-15
tel. 615 46 10, všechny pokladny

MUDr. Kristina LION
všeobecná lékařka se specializací
na psychosomatiku a psychoterapii
Röttergasse 37, 1170 Wien
tel. 486-22-86, všechny pokladny

MR MUDr. Vladislav LIPTÁK
internista – sportovní lékař
Innere Medizin – Sportmedizin
gerichtlich beeid. Sachverständiger
Diplomspozarzt, všechny pokladny
Zelinkagasse 12, 1010 Wien-City
po, út, st 14:00-16:00, čt 9:00-11:00
tel. 533 58 34, fax 533 58 34 16

Digitale Praxis: **Dr. med. &
Dr. dent. med. Josef LUDVÍK**
FA f. Zahn-, Mund- u. Kieferheilkunde
Simmeringer Hauptstr. 40/4, 1110 Wien
Po 10:00-13:00, 14:00-19:00,
út 7:30-14:00, st 7:30-14:00,
čt 12:00-17:00 a podle domluvy
tel.: 749 34 76, www.drludvik.at
e-mail: ordination@dr-ludvik.at

MUDr. Pavol MAZANIK
zubní lékař
Etrichstraße 15/1/13, 1110 Wien
po: 8:00-11:00, út, čt: 14:00-18:00
tel.: 941 91 17
pokladny KFA, SVA
pro ostatní pokladny Wahlarzt

MUDr. Ilona POLZER
(roz. Bartošková)
choroby oční a optometrické (Wahlarzt)
Wiener Neudorf, Schillerstr. 26, NÖ
po, út 9-12, po + st 17-19 hod.
a po dohodě (i sobota dopoledne možná)
Tel.: 02236-496 93, v akutních případech
mimo ord. hod.: 0660-3470374
www.gesundeaugen.at

MUDr. Georg SOJKA
neurolog a psychoterapeut
tel. 0664/214 01 63, termín po dohodě

PSYCHOTERAPEUT PSYCHOLOGICKÉ PORADENSTVÍ

Mag. Dr. Ladislav Nykl, Ph.D.
lektor na vídeňské univerzitě
a Masarykově univerzitě v Brně
semináře růstu osobnosti, pomoc
při sociálních problémech, depresích,
psychosomatických problémech atd.

Praxe:
Lederergasse 17/7, Wien 8,
tel.: 523 57 44 nebo 0676/5194833
e-mail: nykl.psychoterapie@aon.at
<http://members.aon.at/nykl>

GESUNDHEITSSTUDIO KROTENBACH

Med. Univ. Dr. Kamil Maarfia
soukromý všeobecný lékař
pracovní, preventivní a estetická
medicína, životní prostředí

Praxe:
Krottenbachstr. 52 (vchod Budinskygasse
1190 Wien, tel.: 01/9580951
e-mail: dr.maarfia@hotmail.com
www.artdoc.at

**Ověřené překlady dokumentů aj.
Univ.-Lektor Dr. Dietmar KOLLER**
A-2333 Leopoldsdorf, Weidengasse 2
tel. +43-2235/44 637, +43-676/37 62 117,
+43-1-515 28-444, fax: 02235/44 638
práce: A-1030 Wien, Marxergasse 1a
(City-Tower Wien Mitte/Bhf. Landstr.)
e-mail: dietmar.koller@univie.ac.at
www.tschechisch-slowakisch.com

Mag. Lenka KOVARIK
A-1210 Wien, Felix-Slavik-Str. 3/1/10
tel./fax: 2908809, mobil: 0699/11807581
lenkakovarik@hotmail.com
lenka.kovarik@fh-burgenland.at

Dr. Milan KOŠÍČEK
A-1030 Wien, Salesianergasse 17
tel.: 0664/2537951, fax: 066477-2537951
e-mail: m.kosicek@A1.net

Mag. Pavlína BÖHMOVÁ-LÖSSL
Allgemein beeidete und gerichtlich zertifizierte
Dolmetscherin für die tschechische Sprache
Sprachtrainerin für Tschechisch, Slowakisch,
Deutsch
A-1100 Wien, Dieselgasse 5/43
tel./fax 2082175, 0699/19544077
pavlina@chello.at, www.boehmova.at

Petr Jeremias POPOV-HAMMERSCHMIED
A-1110 Wien, Hugogasse 5/7
tel./fax +43(0)650 9688004
www.petrpopov.info
www.tschechischebahnen.at.tt

ČESKY MLUVÍCÍ PRÁVNÍK
Adresa k dispozici v redakci.

DUCHOVNÍ SLUŽBA

České katolické misie
Katholische Mission für Tschechen
Duchovní správce krajinu Prof. P.ThDr. Jan Horák
1030 Hagenmüllergasse 31,
tel. +43 0664 406 55 41, fax: +430 01 711 84 112
www.sweb.cz/farnost.viden, www.rozhledy.at

**KOSTEL "Nejsvětějšího Vykupitele",
Vídeň 3., Rennweg 63:** mše svatá každou neděli
a svátek v 10:00 hodin.

**CHRÁM "Panny Marie na Nábřeží", Vídeň
1., Salvatorgasse 12:** mše svatá každou neděli a
svátek v 08:30 hodin.

**KAPLE "Panny Marie Pomocnice křesťanů",
Vídeň 13., St. Veit-Gasse 25:** mše svatá 3. sobotu
v měsíci v 18:00 hodin platná na neděli.

**KOSTEL "Don Bosco", Vídeň 3., Hagenmül-
lergasse 33:** mše svatá podle kalendáře akcí
kostel Panny Marie na rohu
Linz, Herrenstr. a Redigierst. v centru města
Mše svatá v českém jazyce, každou sobotu v 16.30
hodin. Duchovní správce: P.ThDr. Michal
Kaplánek SDB, tel. 00420 656 354

Římskokatolická
**Katedrála sv. Štěpána
Wiener St. Stephansdom**
svatá zpověď pondělí 16–18, úterý
15–17, středa 13–14 hod.

Kostol Panny Márie Snežnej
1030 Wien, Jaquingasse 12
Svatá omša s kázňou v slovenskom jazyku každú
nedelu a v zasvätený sviatok o 18 hodine.

Klemens Maria Hofbauer klub
Čes. kat. spol. při chrámu Panny Marie
na Nábřeží 1010 Wien, Seitzerg. 5/IV
otevř. každ. pá do 19-22 hod. v ne. a cír.
sv. od 9.30 do 11 hod.

Kaple sv. Stanislava
Kurentgasse 2, Wien 1
mše svatá každý první pátek
v měsíci v 18:00 hodin

EUROPÄISCHE VOLKSSCHULE
Volksschule Dr. Leopold Zechnerschule
1150 Goldschlagstr. 14 / Tel. 9824609
Volksschule Sir Karl Popper 1150 Benedikt
Schellingerg. 1-3 / Tel. 9823403
Sprachclubs in Französisch, Ungarisch,
Tschechisch, Slowakisch, Italienisch

ŠKOLSKÝ SPOLEK KOMENSKÝ
Privátní bilingvní škola obecná
1030 Wien, Sebastianplatz 3
tel.: 714 88 76, fax: 714 88 76 /34
Mateřská škola
tel. (ředitelství): 713 31 88 / 40

**Privátní bilingvní reálné gymnázium
2. stupeň**
1120 Wien, Singriergasse 21
ředitelka Mag. H. Huber
tel.: 890 44 04-60

**Europäische
Mittelschule Wien
European Middle
School Vienna**
1070 Wien, Neustiftgasse 100
Tel: (+43 1) 526 19 78
Fax: (+43 1) 526 19 78-210

Kulturklub der Tschechen
und Slowaken in Österreich
Mohsgasse 30/1
1030 Wien

Nezapomeňte nahlásit případnou změnu adresy!

